SAPIENTIA ANGELICA

DE

DIVINA PROVIDENTIA.



AMSTELODAMI:

MDCCLXIV.



SAPIENTIA ANGELICA

DE

DIVINA PROVIDENTIA.



Quod Divina Providentia sit Regimen Divini Amoris & Divinæ Sapientiæ Domini.

1. Ut intelligatur quid Divina Providentia, & quod sit Regimen Divini Amoris & Divinæ Sapientiæ Domini, interest ut sciantur quæ de Divino Amore & de Divina Sapientia in Transactione de illis prius dicta & ostensa sunt, quæ sunt sequentia. Quod in Domino Divinus Amor sit Divinæ Sapientiæ, ac Divina Sapientia Divini Amoris, n. 34 ad 39. Quod Divinus Amor & Divina Sapientia non possint aliter quam esse & existere in aliis a se creatis, n. 47 ad 51. Quod omnia Universi a Divino Amore & Divina Sapientia creata sint, 52. 53. n. 151 ad 156. Quod omnia Universi sint Divini Amoris & Divinæ Sapientiæ recipientia, n. 54 ad 60. Quod Dominus coram Angelis appareat ut Sol, & quod Calor inde procedens sit Amor, & Lux inde procedens sit Sapientia, n. 83 ad 88. 89 ad 92. 93 ad 98. 296 ad 301. Quod Divinus Amor & Divina Sapientia, quæ procedunt a Domino, unum faciant, n. 99 ad 102. Quod Dominus ab æterno, qui est Jehovah, creaverit universum & omnia ejus a Se Ipso, & non a nihilo, n. 282 ad 284. 290 ad 295. Hæc in Transactione, quæ vocatur Sapientia Angelica de Divino Amore et Divina Sapientia.

2. Ex his collatis cum illis quæ de Creatione in Transactione illa descripta sunt, constare quidem potest, quod Regimen Divini Amoris & Divinæ Sapientiæ Domini sit quod vocatur Divina Providentia, sed quia ibi de Creatione

actum est, & non de conservatione status rerum post creationem, & hæc est regimen Domini, ideo hic nunc de eo agendum est: sed in hoc Articulo de conservatione unionis Divini Amoris & Divinæ Sapientiæ, seu Divini Boni & Divini Veri, in illis quæ creata sunt; de quibus in hoc ordine dicendum est. I. Quod universum cum omnibus & singulis ejus creatum sit ex Divino Amore per Divinam Sapientiam. II. Quod Divinus Amor & Divina Sapientia ut unum procedant a Domino. III. Quod hoc unum sit in quadam imagine in omni creato. IV. Quod Divinæ Providentiæ sit, ut omne creatum in communi & in parte sit tale unum; & si non est, ut fiat. V. Quod bonum amoris non sit bonum plus quam quantum est unitum vero sapientiæ; & quod verum sapientiæ non sit verum plus quam quantum est unitum bono amoris. VI. Quod bonum amoris non unitum vero sapientiæ non sit bonum in se, sed quod sit apparens bonum, & quod verum sapientiæ non unitum bono amoris non sit verum in se, sed quod sit apparens verum. VII. Quod Dominus non patiatur ut aliquid divisum sit, quare vel erit in bono & simul vero, vel erit in malo & simul falso. VIII. Quod id quod est in bono & simul vero, sit aliquid, & quod id quod est in malo & simul falso non sit aliquid. IX. Quod Divina Providentia Domini faciat, ut malum & simul falsum inserviat pro æquilibrio, pro relatione, & pro purificatione, & sic pro conjunctione boni & veri apud alios.

3. I. *Quod Universum cum omnibus & singulis ejus creatum sit ex Divino Amore per Divinam Sapientiam.* Quod Dominus ab æterno, qui est Jehovah, sit quoad Essentiam Divinus Amor & Divina Sapientia; & quod Ipse ex Se creaverit Universum & omnia ejus, in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, demonstratum est; exinde sequitur hoc, quod universum cum omnibus & singulis ejus creatum sit ex Divino Amore per Divinam Sapientiam. In prædicta Transactione etiam demonstratum est, quod Amor absque sapientia non possit aliquid facere, nec Sapientia aliquid absque amore; non enim potest amor absque sapientia, seu voluntas absque intellectu, aliquid cogitare, imo non potest aliquid videre & sentire, nec aliquid loqui, quare nec amor absque sapientia, seu voluntas absque intellectu potest aliquid facere; pariter Sapientia absque amore seu intellectus absque voluntate, non potest aliquid cogitare, nec potest aliquid videre & sentire, imo nec aliquid loqui; quare sapientia absque amore, seu intellectus absque voluntate non potest aliquid facere; si enim illis aufertur amor, non est amplius aliquod velle, ita non est aliquod agere. Cum tale apud hominem, dum facit aliquid, existit, eo magis apud Deum, qui est Ipse Amor & Ipsa Sapientia, dum universum & omnia ejus creavit & fecit, exstitit. Quod universum cum omnibus & singulis ejus creatum sit ex Divino Amore per Divinam Sapientiam, confirmari potest ex omnibus visui subjectis in mundo: sume modo aliquod objectum in specie, & id ex aliqua sapientia lustra, & confirmaberis; sume arborem, aut ejus semen, aut ejus fructum, aut ejus florem, aut ejus folium, & collige sapientiam apud te, & specta id microscopio acuto, & videbis mirabilia, ac interiora, quæ non vides, mirabiliora adhuc sunt: specta ordinem

in

in sua successione, quomodo arbor a semine crescit usque ad novum semen; & expende numne in omni successione sit continuus nisus propagandi se ulterius, ultimum enim quo tendit, est semen, in quo prolificum ejus e novo est: si tunc etiam spiritualiter vis cogitare, hoc potes si vis, annon in illo sapientiam visurus es; & adhuc, si vis eousque spiritualiter cogitare, quod hoc non sit a semine, nec a Sole mundi, qui est purus ignis, sed quod sit in semine a Deo Creatore, Cui infinita Sapientia; & quod non solum tunc quando creatum est, sed etiam quod continue postea; sustentatio enim est perpetua creatio, sicut subsistentia est perpetua existentia: hoc simile est, sicut si aufers voluntatem ab actu, cessat opus; aut a loquela aufers cogitationem, cessat loquela; aut si a motu aufers conatum, cessat motus; verbo si ab effectu aufers causam, perit effectus, & sic porro. Omni quidem tali creato indita est vis, sed vis non aliquid a se agit, sed ex illo qui vim indiderat. Specta etiam aliud quoddam super tellure subjectum; sicut bombycem, apem, aut aliud animalculum, & lustra id primum naturaliter, ac postea rationaliter, & demum spiritualiter, & tunc si potes alte cogitare, stupebis ad omnia; & si admittis sapientiam in te loqui, in stupore dices, quis non videt in his Divinum, sunt omnia Divinæ Sapientiæ. Adhuc magis, si spectas usus omnium quæ creata sunt, quomodo in suo ordine succedunt usque ad hominem, & ab homine ad Creatorem a quo; & quod a conjunctione Creatoris cum homine nexus omnium pendeat, & si vis agnoscere, quod conservatio omnium. Quod Divinus Amor omnia creaverit, sed nihil absque Divina Sapientia, videbitur in sequentibus.

4. II. *Quod Divinus Amor & Divina Sapientia ut unum procedant a Domino*; hoc patet quoque ex illis, quæ in Transactione DE DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, demonstrata sunt, imprimis ex his ibi, Quod Esse & Existere in Domino distincte unum sint, n. 14 ad 17. Quod in Domino infinita distincte unum sint, n. 17 ad 22. Quod Divinus Amor sit Divinæ Sapientiæ, & Divina Sapientia Divini Amoris, n. 34 ad 39. Quod Amor absque conjugio cum Sapientia non possit aliquid facere, n. 401 ad 403. Quod Amor nihil agat nisi in conjunctione cum sapientia, n. 409. 410. Quod spiritualis Calor & spiritualis Lux in procedendo a Domino ut Sole unum faciant, sicut Divinus Amor & Divina Sapientia in Domino unum sunt, n. 99 ad 132; ex illis quæ in istis locis demonstrata sunt, patet veritas hujus rei. Sed quia nescitur, quomodo duo inter se distincta possunt unum agere, velim hic ostendere, quod unum absque forma non detur, sed quod ipsa forma faciat unum; dein, quod forma eo perfectius unum faciat, quo illa quæ ingrediuntur formam, distincte alia sunt, & tamen unita. *Quod unum absque forma non detur, sed quod ipsa forma faciat unum*: omnis qui in intensione mentis cogitat, potest clare videre, quod unum absque forma non detur, & si datur quod sit forma; quicquid enim existit, ex forma trahit id quod vocatur quale, & quoque id quod vocatur prædicatum, tum id quod vocatur status mutatio, ut & id quod vocatur relativum, & similia alia; quare id quod non in forma est, non est alicujus affectionis, & quod non est alicujus affectionis, est etiam nullius rei;

ipsa forma dat omnia illa: & quia omnia quæ in forma sunt, si forma perfecta est, spectant se mutuo, sicut uncus uncum in catena, ideo sequitur quod ipsa forma faciat unum, & sic subjectum, de quo prædicari potest qualitas, status, affectio, ita aliquid, secundum formæ perfectionem. Tale unum est omne quod spectatur oculis in mundo, ac tale unum est quoque omne quod non oculis spectatur, sive in interiore natura sit, sive in mundo spirituali; tale unum est homo, & tale unum est societas humana; & tale unum est Ecclesia, tum universum Cælum Angelicum coram Domino; verbo, tale unum est universum creatum non modo in communi, sed etiam in omni particulari. Ut omnia & singula formæ sint, necessum est ut Ipse qui creavit omnia sit ipsa Forma, & quod ex ipsa Forma sint omnia quæ creata sunt in formis: hoc itaque est, quod in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, demonstratum est, ut, Quod Divinus Amor & Divina Sapientia sit substantia & quod sit forma, n. 40 ad 43. Quod Divinus Amor & Divina Sapientia sit forma in se, ita ipsum & unicum, n. 44 ad 46. Quod Divinus Amor & Divina Sapientia in Domino unum sint, n. 14 ad 17. n. 18 ad 22. Et quod ut unum procedant a Domino, n. 99 ad 102, & alibi. *Quod forma eo perfectius unum faciant, quo illa quæ ingrediuntur formam, distincte alia sunt, & tamen unita:* hoc ægre cadit in intellectum nisi elevatum, quoniam apparentia est, quod forma non aliter possit unum facere, quam per similitudines æqualitatis illorum quæ formam constituunt: de hac re sæpius cum Angelis loquutus sum; qui dixerunt quod hoc sit arcanum, quod sapientes illorum percipiunt clare, at minus sapientes obscure; at quod veritas sit, quod forma eo perfectior sit, quo illa quæ faciunt illam, distincte alia sunt, sed usque singulari modo unita: confirmaverunt id per societates in cælis, quæ simul sumtæ formam cæli constituunt; perque Angelos cujusvis societatis, quod quo quilibet distinctius suus est, ita liber, & sic sicut ex se & ex sua affectione amat consocios, societatis forma perfectior sit; illustrarunt etiam id per conjugium boni & veri, quod quo distinctius duo sunt, eo perfectius unum possint facere; similiter amor & sapientia; & quod indistinctum sit confusum, ex quo omnis imperfectio formæ resultat. Quomodo autem perfecte distincta uniuntur, & sic unum faciunt, etiam per plura confirmaverunt; imprimis per illa quæ in homine sunt, ubi innumerabilia ita distincta sunt, & tamen unita, distincta per velamenta, ac unita per ligamenta: & quod simile sit cum amore & omnibus ejus, ac cum sapientia & omnibus ejus, quæ non aliter percipiuntur quam ut unum. Plura de his videantur in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, n. 14 ad 22. & in Opere de CÆLO ET INFERNO, n. 56 & 489. Hoc allatum est, quia est Sapientiæ Angelicæ.

5. III. *Quod hoc unum sit in quadam imagine in omni creato.* Quod Divinus Amor & Divina Sapientia, quæ in Domino unum sunt, ac ut unum procedunt ab Ipso, sint in quadam imagine in omni creato, constare potest ex illis quæ in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA passim demonstrata sunt, & imprimis ex illis quæ ibi n. 47 ad 51. n. 54 ad 60. 282 ad 284 290 ad 295. 316 ad 318. 319 ad 326. 349 ad 357; in quibus locis ostensum

sum est, quod Divinum sit in omni creato, quia Deus Creator, qui est Dominus ab æterno, a Se Ipso produxerat Solem Mundi Spiritualis, & per illum Solem omnia Universi, consequenter quod ille Sol qui a Domino & ubi est Dominus, sit non modo prima substantia, sed etiam unica ex qua omnia; & quia est unica substantia, sequitur quod in omni creato sit illa, sed cum infinita varietate secundum usus. Nunc quia in Domino est Divinus Amor & Divina Sapientia, & in Sole ab Ipso Divinus ignis & Divinus splendor, & a Sole spiritualis calor & spiritualis lux, & hæc duo unum faciunt, sequitur quod hæc unum in quadam imagine in omni creato sit. Inde est, quod omnia, quæ in universo sunt, se referant ad Bonum & Verum, imo ad conjunctionem illorum, seu quod idem est, quod omnia in Universo se referant ad Amorem & Sapientiam, & ad conjunctionem illorum, nam bonum est amoris & verum est sapientiæ, amor enim omne suum vocat bonum, & sapientia omne suum vocat verum: quod horum conjunctio sit in omni creato, videbitur in sequentibus.

6. A multis agnoscitur, quod unica substantia sit, quæ etiam prima, e qua sunt omnia; sed qualis illa substantia est, non scitur; creditur quod sit ita simplex ut nihil simplicius, & quod assimilari possit puncto quod nullius dimensionis est, & quod ex infinitis talibus formæ dimensionis exstiterint: sed hoc est fallacia, oriunda ex idea spatii; ex hac enim idea apparet minimum tale: sed usque veritas est, quod quo aliquid simplicius & purius est, eo plus & plenius sit; quæ causa est, quod quo interius aliquod objectum spectatur, inibi eo mirabiliora, perfectiora & formosiora conspiciantur; & quod sic in substantia prima omnium mirabilissima, perfectissima & formosissima sint. Quod ita sit, est quia prima substantia est ex Sole spirituali, qui, ut dictum est, est a Domino & in quo Dominus, ita est ipse ille Sol unica substantia, qui quia non in spatio est, est omne in omnibus, ac in maximis & minimis Universi creati. Cum Sol ille est substantia prima & unica, ex qua omnia, sequitur quod in illa sint infinite plura, quam quæ apparere possunt in substantiis inde oriundis, quæ substantiata & demum materiæ vocantur: quod illa non in his apparere possint, est quia descendunt a Sole illo per gradus duplicis generis, secundum quos omnes perfectiones decrescunt: inde est, quod, ut supra dictum est, quo interius aliquid spectatur, eo mirabiliora, perfectiora & formosiora conspiciantur. Hæc dicta sunt, ut confirmetur, quod Divinum in quadam imagine sit in omni creato, sed quod id minus & minus appareat in descendendo per gradus, & adhuc minus dum gradus inferior separatus a gradu superiori per occlusionem obstipatur materiis terrestribus. Sed hæc non possunt non obscura videri, nisi lecta sint & intellecta quæ in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, de Sole spirituali n. 53 ad 172; de Gradibus n. 173 ad 281; & de Creatione Universi, n. 282 ad 357, demonstrata sunt.

7. IV. *Quod Divinæ Providentiæ sit, ut omne creatum in communi & in parte, sit tale unum, & si non est, ut fiat*, hoc est, ut in omni creato sit aliquid ex Divino Amore & simul ex Divina Sapientia, seu quod idem, quod in

omni

omni creato sit bonum & verum, seu conjunctio boni & veri: quoniam bonum est amoris & verum est sapientiæ, ut supra n. 5 dictum est; ideo in sequentibus pro amore & sapientia passim dicetur bonum & verum, & pro unione amoris & sapientiæ, conjugium boni & veri.

8. Ex Articulo præcedente patet, quod Divinus Amor & Divina Sapientia, quæ in Domino unum sunt, & a Domino ut unum procedunt, sint in quadam imagine in omni creato ab Ipso; nunc etiam aliquid in specie de uno illo, seu unione, quæ vocatur conjugium boni & veri, dicetur. Conjugium illud est. I. In Ipso Domino; nam ut dictum est, Divinus Amor & Divina Sapientia in Ipso unum sunt. II. Est ex Domino, nam in omni quod procedit ex Ipso, sunt amor & sapientia prorsus unita; illa duo procedunt a Domino ut Sole, Divinus Amor sicut Calor, & Divina Sapientia sicut Lux. III. Recipiuntur illa ab Angelis quidem ut duo, sed uniuntur apud illos a Domino: simile fit apud homines Ecclesiæ. IV. Ab influxu amoris & sapientiæ a Domino ut unum apud angelos cæli & apud homines Ecclesiæ, & a receptione illorum ab angelis & hominibus, est quod Dominus in Verbo dicatur Sponsus & Maritus, ac Cælum & Ecclesa Sponsa & Uxor. V. Quantum itaque Cælum & Ecclesia in communi, ac angelus cæli & homo ecclesiæ in particulari est in unione illa, seu in conjugio boni & veri, tantum imago & similitudo Domini sunt; quoniam illa duo in Domino unum sunt, imo sunt Dominus. VI, Amor & sapientia in Cælo & in Ecclesia in communi, ac in Angelo cæli & in Homine ecclesiæ unum sunt, quando Voluntas & Intellectus, ita quando bonum & verum unum faciunt, seu quod idem, quando charitas & fides unum faciunt; seu quod adhuc idem, quando doctrina ex Verbo & vita secundum illam unum faciunt. VII. Quomodo autem duo illa unum faciunt in homine & in omnibus ejus, ostensum est in Transactione de Divino Amore et Divina Sapientia, in Parte Quinta, ubi actum est de Creatione hominis, & imprimis de Correspondentia voluntatis & intellectus cum corde & pulmone, a n. 385 ad 432.

9. Quomodo autem illa unum faciunt in illis quæ infra seu extra hominem sunt, tam in illis quæ in Regno animali, quam in Regno vegetabili sunt, in sequentibus passim dicetur; quibus hæc tria præmittenda sunt: Primum, Quod in universo & in omnibus & singulis ejus, quæ creata sunt a Domino, fuerit conjugium boni & veri. Secundum; quod id conjugium post creationem apud hominem separatum sit. Tertium; Quod Divinæ Providentiæ sit, ut quod separatum est, unum fiat, & sic ut conjugium boni & veri restauretur. Hæc tria multis confirmata sunt in Transactione de Divino Amore et Divina Sapientia, quare ulterius confirmare illa, non opus est: quisque etiam ex ratione videre potest, quod dum conjugium boni & veri a creatione fuerat in omni creato, & dum hoc postea separatum est, Dominus continue operetur, ut illud restauretur; consequenter, quod restauratio ejus, & inde conjunctio universi creati cum Domino per hominem, sit Divinæ Providentiæ.

10. V. *Quod bonum amoris non sit bonum plus quam quantum unitum est vero sapientiæ, & quod verum sapientiæ non sit verum plus quam quantum est unitum bono*

no amoris; hoc trahit bonum & verum ex origine sua, bonum in origine sua est in Domino, similiter verum, quia Dominus est ipsum Bonum & ipsum Verum, & hæc duo in Ipso unum sunt; inde est quod bonum apud Angelos cæli & apud homines telluris non sit bonum in se, nisi quantum unitum est vero, & quod verum non sit verum in se, nisi quantum unitum est bono. Quod omne bonum & omne verum sit a Domino, notum est; inde quia bonum facit unum cum vero, ac verum cum bono, sequitur, quod ut bonum sit bonum in se, & verum sit verum in se, facient unum in recipiente, qui est angelus cæli & homo telluris.

11. Notum quidem est, quod omnia in universo se referant ad bonum & verum, quia per bonum intelligitur id quod universaliter complectitur & involvit omnia amoris, & per verum intelligitur id quod universaliter complectitur & involvit omnia sapientiæ; sed non adhuc notum est, quod bonum non sit aliquid nisi unitum vero, nec quod verum sit aliquid nisi unitum bono: apparet quidem sicut bonum sit aliquid absque vero, & quod verum sit aliquid absque bono, sed usque non sunt: amor enim, cujus omnia vocantur bona, est Esse rei, & sapientia, cujus omnia vocantur vera, est Existere rei ex illo Esse, ut in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, n. 14 ad 16 ostensum est; quare sicut Esse absque Existere non est aliquid, nec Existere absque Esse, ita bonum absque vero, ac verum absque bono non est aliquid. Similiter, quid est bonum absque relatione ad aliquid, num dici potest bonum, est enim nullius affectionis & nullius perceptionis, id una cum bono quod afficit, & quod dat se percipi & sentiri, se refert ad verum, quia ad illud quod est in intellectu; dic alicui nude bonum, & non hoc aut illud est bonum, num bonum est aliquid; at ex hoc aut illo, quod ut unum percipitur cum bono, est aliquid; hoc non alibi unitur bono quam in intellectu, & omne intellectus se refert ad verum. Simile est cum velle, velle absque scire, percipere & cogitare quid homo vult, non est aliquid, at una cum his fit aliquid; omne velle est amoris, & se refert ad bonum, & omne scire, percipere & cogitare est intellectus, & se refert ad verum, inde patet quod velle non sit aliquid, sed quod hoc aut illud velle sit aliquid. Simile est cum omni usu, quia usus est bonum; usus nisi determinatus sit ad quoddam, cum quo sit unum, non est usus, ita non est aliquid; usus suum aliquid trahit ab intellectu, & id quod inde usui conjungitur vel adjungitur, se refert ad verum, ex eo trahit usus suum quale. Ex his paucis constare potest, quod bonum absque vero non sit aliquid, ita quod nec verum absque bono sit aliquid. Dicitur quod bonum cum vero, ac verum cum bono sint aliquid, inde sequitur quod malum cum falso & falsum cum malo non sint aliquid, sunt enim hæc illis opposita, & oppositum destruit, hic destruit aliquid: sed de hac re in sequentibus.

12. Sed datur conjugium boni & veri in causa, & datur conjugium boni & veri a causa in effectu; conjugium boni & veri in causa, est conjugium voluntatis & intellectus, seu amoris & sapientiæ; in omni quod homo vult & cogitat, & quod inde concludit ac intendit, est id conjugium: hoc conjugium

intrat effectum & facit illum, sed in efficiendo apparent illa duo distincta, quia simultaneum tunc facit successivum: ut dum homo vult & cogitat nutriri, vestiri, habitare, facere negotium aut opus, conversari, tunc prius id simul vult & cogitat, seu concludit & intendit, cum determinavit illa in effectus, tunc succedit unum post alterum, sed usque continue in voluntate & cogitatione unum faciunt: usus in effectibus illis sunt amoris seu boni, media ad usus sunt intellectus seu veri. Generalia hæc per specifica quisque confirmare potest, modo distincte percipiat quid se refert ad bonum amoris & quid ad verum sapientiæ, & distincte quomodo se refert in causa & quomodo in effectu.

13. Aliquoties dictum est, quod amor faciat vitam hominis, sed non intelligitur amor separatus a sapientia, seu bonum a vero in causa, quia amor separatus seu bonum separatum, non est aliquid, quare amor qui facit vitam hominis intimam, quæ est a Domiuo, est amor & sapientia simul, etiam amor qui facit vitam hominis quatenus est recipiens, nec est amor separatus in causa sed in effectu; non enim potest amor intelligi absque suo quali, & quale ejus est sapientia; non potest quale seu sapientia dari quam ex suo Esse, quod est amor, inde est quod unum sint; similiter bonum & verum. Nunc quia verum est ex bono, sicut sapientia est ex amore, ideo utrumque simul sumtum vocatur amor seu bonum, est enim amor in sua forma sapientia, & est bonum in sua forma verum, ex forma & aliunde est omne quale. Ex his nunc constare potest, quod bonum ne hilum plus bonum sit, quam quantum est unitum suo vero, & quod verum ne hilum plus verum sit quam quantum unitum est suo bono.

14. VI. *Quod bonum amoris non unitum vero sapientiæ non sit bonum in se, sed quod sit apparens bonum, & quod verum sapientiæ non unitum bono amoris non sit verum in se, sed quod sit apparens verum.* Veritas est, quod non aliquod bonum detur quod in se bonum est, nisi unitum sit suo vero, nec aliquod verum quod in se verum est, nisi unitum sit suo bono; attamen datur bonum separatum a vero, & verum separatum a bono; hoc datur apud hypocritas & assentatores, apud malos quoscunque, & apud illos qui in bono naturali & in nullo bono spirituali sunt; possunt hi & illi facere bonum Ecclesiæ, Patriæ, Societati, Concivi, Egenis, Pauperibus, Viduis & Pupillis, & quoque possunt vera intelligere, ex intellectu illa cogitare, ex cogitatione illa loqui & docere; sed tamen bona & vera illa, non sunt interius, ita non in se bona & vera apud illos, sed sunt exterius bona & vera, ita solum apparentia, sunt enim solum propter se & mundum, & non propter ipsum bonum & ipsum verum, consequenter non ex bono & vero, quare sunt solius oris & corporis, & non cordis; & comparari possunt auro & argento inducto scortiis, aut putri ligno, aut fimo; ac vera enuntiata comparari possunt vento respirationis qui dissipapatur, aut luci fatuæ quæ evanescit, quæ usque extrinsecus apparent sicut genuina: sed apparent talia apud illos, at possunt usque aliter apud audientes & recipientes, qui hoc non sciunt; unumquemvis enim afficit externum secundum internum suum, intrat enim verum, e quocunqde ore sit enuntiatum, in alte-

alterius auditum, & excipitur a mente secundum ejus statum & quale. Apud illos qui in naturali bono sunt ex hæreditario, & in nullo bono spirituali, pæne similis res est; internum enim omnis boni & omnis veri est spirituale, & hoc falsa & mala discutit, at solum naturale illis favet, ac favere malis & falsis, & bonum facere, non concordat.

15. Quod bonum a vero, ac verum a bono separari possit, & cum separatum est, usque appareat sicut bonum & verum, est quia est homini facultas agendi, quæ vocatur Libertas, & facultas intelligendi, quæ vocatur Rationalitas; ex harum facultatum abusu est, quod homo possit apparere alius in externis quam qualis est in internis; proinde quod malus possit facere bonum & loqui verum, seu quod diabolus possit lucis angelum mentiri. Sed de hac re videantur in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, hæc sequentia; Quod origo mali sit ex abusu facultatum, quæ homini propriæ sunt, & vocantur Rationalitas & Libertas. n. 264 ad 270. Quod binæ illæ facultates sint tam apud malos quam apud bonos, n. 425. Quod Amor absque conjugio cum sapientia, seu bonum absque conjugio cum vero, non possit aliquid facere, n. 401. Quod amor nihil agat nisi in conjunctione cum sapientia seu intellectu, n. 409. Quod amor se conjungat sapientiæ seu intellectui, & faciat ut sapientia seu intellectus reciproce conjungatur, n. 410. 411. 412. Quod sapientia seu intellectus ex potentia sibi data ab amore possit elevari, & percipere illa quæ lucis sunt e cælo, ac recipere illa, n. 413. Quod amor possit similiter elevari, & recipere illa quæ caloris sunt e cælo, si amat suam conjugem sapientiam in eo gradu. n. 414. 415. Quod amor alioquin retrahat sapientiam seu intellectum a sua elevatione, ut secum unum agat, n. 416 ad 418. Quod amor purificetur in intellectu, si non simul elevantur, n, 419 ad 421. Quod amor purificatus a sapientia in intellectu fiat spiritualis & cælestis; at quod amor conspurcatus in intellectu fiat sensualis & corporeus, n. 422 ad 424. Quod simile sit cum charitate & fide & earum conjunctione, ut est cum amore & sapientia & horum conjunctione, n. 427 ad 430. Quid Charitas in cælis, n. 431.

16. VII. *Quod Dominus non patiatur ut aliquid divisum sit, quare vel erit in bono & simul vero, vel erit in malo & simul falso.* Divina Providentia Domini præcipue pro fine habet & operatur, ut homo sit in bono & simul vero, sic enim est suum bonum & suus amor, & quoque suum verum & sua sapientia; nam per id homo est homo, est enim tunc imago Domini: at quia homo, dum in mundo vivit, potest in bono esse & simul in falso, tum in malo esse & simul in vero, imo in malo esse & simul in bono, ita sicut duplus, & hæc divisio destruit imaginem illam & sic hominem, ideo Divina Providentia Domini spectat in omnibus & singulis suis, ut hæc divisio non sit: & quia plus conducit homini, ut in malo & simul falso sit, quam ut in bono & simul malo, ideo Dominus illud permittit, non sicut volens, sed sicut non potens resistere propter finem, qui est salvatio. Quod homo possit in malo & simul vero esse, & quod Dominus non possit resistere propter finem qui est salvatio, est causa, quia intellectus hominis potest elevari in lucem sapientiæ, & videre

vera, vel agnoscere illa dum audit, amore ejus remanente infra, sic enim potest homo intellectu esse in cælo, sed amore in inferno, ac talis esse non potest negari homini, quia non ei tolli possunt binæ facultates, per quas est homo, & distinguitur a bestiis, & per quas unice regenerari & sic salvari potest, quæ sunt Rationalitas & Libertas, nam per illas potest homo agere secundum sapientiam, & quoque agere secundum amorem non sapientiæ, & potest ex sapientia supra videre amorem infra, & sic cogitationes, intentiones, affectiones, ita mala & falsa, tum bona & vera vitæ & doctrinæ suæ, sine quorum cognitione & agnitione in se, non potest reformari. De binis his facultatibus supra dictum est, & in sequentibus plura dicenda sunt. Hæc causa est quod homo possit in bono & simul vero esse, tum in malo & simul falso, & quoque in alternis eorum.

17. Homo in conjunctionem seu unionem unam aut alteram, hoc est, boni & veri, aut mali & falsi, ægre potest venire in mundo, nam quamdiu ibi vivit, in statu reformationis seu regenerationis tenetur, sed in unum aut alterum venit omnis homo post mortem, quia tunc non amplius reformari & regenerari potest, manet tunc qualis ei vita in mundo fuerat, hoc est, qualis ei amor regnans; quare si vita amoris mali ei fuerat, aufertur omne verum quod sibi ex magistro, prædicatione, aut Verbo in mundo comparavit, quo ablato imbuit, sicut spongia aquam, falsum malo suo concordans; & vicissim; si autem vita amoris boni ei fuerat, removetur omne falsum, quod per auditum & per lectionem in mundo tulerat, & non apud se confirmaverat, & loco ejus datur verum, quod cum bono ejus concordat. Hoc intelligitur per hæc Domini verba „ *Tollite ab eo talentum, & date habenti decem talenta: habenti enim omni dabitur ut abundet, ab eo autem, qui non habet, etiam quod habet auferetur* „ Matth: XXV: 28. 29. Cap: XIII: 12. Marc: IV: 25. Luc: VIII: 18. Cap: XIX: 24 ad 26.

18. Quod unusquisque post mortem vel erit in bono & simul vero, vel in malo & simul falso, est quia bonum & malum non conjungi possunt, nec bonum & simul falsum mali, nec malum & simul verum boni, sunt enim opposita, ac opposita inter se pugnant, usque ut unum destruat alterum. Illi qui in malo & simul bono sunt, intelliguntur per hæc Domini ad Ecclesiam Laodicensium in Apocalypsi „ *Novi opera tua, quod neque frigidus sis, neque fervidus; utinam frigidus esses vel fervidus: sed quia tepidus es, & neque frigidus neque fervidus, exspuiturus sum te ex ore meo* „ III: 15. 16: tum per hæc Domini „ *Nemo potest duobus dominis servire, nam vel unum odio habebit & alterum amabit, aut uni adhærebit, & alterum negliget* „ Matth: VI: 24.

19. VIII. *Quod id quod est in bono & simul vero sit aliquid, & quod id quod est in malo & simul falso non sit aliquid:* quod id quod est in bono & simul vero sit aliquid, videatur supra n. 11, inde sequitur, quod malum & simul falsum non sit aliquid. Per non esse aliquid, intelligitur nihil potentiæ illi esse, & nihil vitæ spiritualis: illis, qui in malo & simul falso sunt, qui omnes sunt in inferno, est quidem potentia inter se, malus enim malefacere potest, & quoque mille modis malefacit, attamen non nisi quam ex malo potest malefacere

facere malis, sed ne hilum potest malefacere bonis, & si bonis malefacit, quod fit quandoque, est per conjunctionem cum eorum malo; ex eo sunt tentationes, quæ sunt infestationes a malis apud se, & inde pugnæ, per quas boni liberari possunt a suis malis. Quoniam nihil potentiæ est malis, ideo universum infernum coram Domino est non modo quemadmodum nihilum, sed est prorsus nihilum quoad potentiam; quod ita sit per multam experientiam confirmatum vidi. Sed hoc mirabile est, quod omnes mali credant se potentes, & quod omnes boni credant se non potentes, causa est, quia mali propriæ potentiæ, & sic astutiæ & malitiæ, tribuunt omnia, & nihil Domino; at boni nihil tribuunt propriæ prudentiæ, sed omnia Domino, qui est Omnipotens. Quod malum & simul falsum non sint aliquid, est quoque quia illis nihil vitæ spiritualis est; quæ causa est, quod vita infernalium non dicatur vita sed mors, quare cum omne aliquid est vitæ, non potest esse aliquid morti.

20. Illi qui in malo sunt & simul in veris, comparari possunt aquilis, quæ alte volant, quæ, dum illis ablatæ sunt alæ, decidunt: similiter enim faciunt homines post mortem, dum spiritus facti sunt, qui intellexerunt vera, loquuti sunt illa, & docuerunt illa, & tamen nihil spectaverunt ad Deum in vita sua, illi per intellectualia sua se elevant in altum, & quandoque intrant cælos, & mentiuntur angelos lucis; at cum illis auferuntur vera, & emittuntur, dicidunt in infernum. Aquilæ etiam significant homines rapinæ, quibus visus intellectualis est, & alæ significant vera spiritualia. Dictum est, quod tales sint illi, qui nihil spectaverunt ad Deum in vita sua; per spectare ad Deum in vita, non aliud intelligitur quam cogitare hoc aut illud malum esse peccatum contra Deum; & ideo non facere illud.

21. IX. *Quod Divina Providentia Domini faciat, ut malum & simul falsum inserviat pro æquilibrio, pro relatione, & pro purificatione, & sic pro conjunctione boni & veri apud alios.* Ex antecedentibus constare potest, quod Divina Providentia Domini continue operetur, ut apud hominem uniatur verum bono & bonum vero, ex causa, quia unio illa est Ecclesia & est Cælum; est enim unio illa in Domino, & est in omnibus quæ procedunt a Domino: ex illa unione est quod cælum dicatur conjugium, & quoque Ecclesia, quare Regnum Dei in Verbo assimilatur conjugio: ex illa unione est, quod sabbathum in Ecclesia Israelitica sanctissimum cultus fuerit, nam significabat unionem illam: inde etiam est, quod in Verbo ac in omnibus & singulis ejus sit conjugium boni & veri, de quo videatur Doctrina Novæ Hierosolymæ de SCRIPTURA SACRA, n. 80 ad 90; conjugium boni & veri est ex conjugio Domini cum Ecclesia, & hoc ex conjugio Amoris & Sapientiæ in Domino, bonum enim est amoris, & verum est Sapientiæ. Ex his videri potest, quod Divinæ Providentiæ objectum perpetuum sit, apud hominem unire bonum vero ac verum bono, sic enim homo unitur Domino.

22. Sed quia multi ruperunt & rumpunt hoc conjugium, imprimis per separationem fidei a charitate, nam fides est veri ac verum est fidei, ac charitas est boni & bonum est charitatis, & per id conjungunt apud se malum & falsum,

falsum, & sic oppositi facti sunt & fiunt: ut tamen hi usque inserviant pro conjunctione boni & veri apud alios, providetur a Domino per æquilibrium, per relationem, & per purificationem.

23. A Domino providetur conjunctio boni & veri apud alios per Æquilibrium inter Cælum & Infernum; ex Inferno enim continue exhalatur malum & simul falsum, ex Cælo autem continue exhalatur bonum & simul verum; in hoc Æquilibrio tenetur omnis homo, quamdiu in mundo vivit, & per id in libertate cogitandi, volendi, loquendi & faciendi, in qua potest reformari. De hoc Æquilibrio spirituali, ex quo Liberum homini est, videatur in Opere de Cælo et Inferno n. 589 ad 596. & n. 597 ad 603.

24. A Domino providetur conjunctio boni & veri per Relationem: bonum enim non cognoscitur quale est, nisi per relationem ad minus bonum, & per oppositionem a malo; omne perceptivum & sensitivum inde est, quia quale eorum inde est: ita namque omne jucundum percipitur & sentitur ex minus jucundo, & per injucundum; omne pulchrum ex minus pulchro, & per impulchrum, similiter omne bonum quod est amoris ex minus bono, & per malum, & omne verum quod est sapientiæ ex minus vero & per falsum: erit varium in omni re a maximo ad minimum ejus, & cum varium etiam est in opposito ejus a minimo ad maximum, ac intercedit æquilibrium, tunc secundum gradus utrinque fit relativum, ac rei perceptio & sensatio vel crescit vel diminuitur. At sciendum est, quod oppositum tollat, & quoque exaltet perceptiones & sensationes, tollit cum se commiscet, & exaltat cum se non commiscet, ob quam rem Dominus exquisite separat bonum & malum, ne commisceantur, apud hominem, sicut separat Cælum & Infernum.

25. A Domino providetur conjunctio boni & veri apud alios per Purificationem, quæ binis modis fit, uno per Tentationes, & altero per Fermentationes. *Tentationes spirituales* non aliud sunt, quam pugnæ contra mala & falsa, quæ exhalantur ab inferno, & afficiunt; per illas purificatur homo a malis & falsis, ac apud illum conjungitur bonum vero ac verum bono. *Fermentationes spirituales*, fiunt multis modis, tam in cælis quam in terris; sed in mundo nesciuntur quid sunt, & quomodo fiunt: sunt enim mala & simul falsa, quæ immissa Societatibus similiter faciunt sicut fermenta immissa farinis & mustis, per quæ separantur heterogenea, & conjunguntur homogenea, & fit purum & clarum: illæ sunt, quæ intelliguntur per hæc Domini verba „ *Simile est Regnum cælorum fermento, quod accipiens mulier abscondidit in farinæ satis tribus, donec fermentaretur totum* „ Matth: XIII: 33. Luc: XIII: 21.

26. Hi usus providentur a Domino ex conjunctione mali & falsi, quæ est apud illos qui in inferno sunt; nam Regnum Domini, quod non solum est super cælum, sed etiam super infernum, est Regnum usuum; ac Providentia Domini est, ut non ibi sit aliquis aut aliquid, a quo & per quod non usus fiat.

Quod

Quod Divina Providentia Domini pro fine habeat Cælum ex Humano Genere.

27. Quod Cælum non sit ex aliquibus Angelis a principio creatis, & quod Infernum non sit ex aliquo Diabolo, qui creatus lucis angelus, & e cælo dejectus est, sed quod & Cælum & Infernum sint ex Humano Genere, Cælum ex illis qui in amore boni & inde in intellectu veri sunt, & Infernum ex illis qui in amore mali & inde in intellectu falsi, per diutinum cum angelis & spiritibus commercium mihi notum & testatum factum est; de qua re etiam videantur quæ in Opere de Cælo et Inferno n. 311 ad 316, ostensa sunt, tum quæ in Upusculo de Ultimo Judicio, n. 14 ad 27: & in Continuatione de Ultimo Judicio et de Mundo Spirituali, a principio ad finem. Nunc quia Cælum ex Humano Genere est, & Cælum est cohabitatio cum Domino in æternum, sequitur quod illud fuerit Domino finis creationis, & quia fuit finis creationis, est illud finis Divinæ Ipsius Providentiæ: Dominus non creavit universum propter Se, sed propter illos cum quibus in Cælo erit; spiritualis enim amor talis est, ut velit dare alteri suum, & quantum id potest, est in suo Esse, in sua Pace, & in suo Beato; hoc trahit amor spiritualis ex Divino Amore Domini, qui infinite talis est: exinde sequitur, quod Divinus Amor, & inde Divina Providentia pro fine habeat Cælum, quod consistat ex hominibus factis angelis, & qui fiunt angeli, quibus dare possit omnia beata & felicia quæ amoris & sapientiæ sunt, & illa dare ex Se Ipso in illis; nec potest aliter, quia imago & similitudo Ipsius a creatione in illis est, imago in illis est sapientia, & similitudo in illis est amor, ac Dominus in illis est amor unitus sapientiæ & sapientia unita amori, seu quod idem, est bonum unitum vero & verum unitum bono; de qua unione in Articulo præcedente actum est. Sed quia nescitur quid cælum in communi seu apud plures, & quid cælum in particulari seu apud aliquem; tum quid cælum in mundo spirituali, & quid cælum in mundo naturali, & tamen hoc, quia finis Divinæ Providentiæ est, interest scire, volo id in aliqua luce sistere, in hoc ordine. I. Quod Cælum sit conjunctio cum Domino. II Quod homo ex creatione talis sit, ut propius & propius conjungi possit Domino. III. Quod homo quo propius conjungitur Domino, eo sapientior fiat. IV. Quod homo quo propius conjungitur Domino, eo felicior fiat. V. Quod homo quo propius conjungitur Domino, eo distinctius appareat sibi quod sit suus, ac evidentius animadvertat quod sit Domini.

28. I. *Quod Cælum sit conjunctio cum Domino*: Cælum non est Cælum ex Angelis, sed ex Donimo, nam amor & sapientia, in quibus Angeli sunt, & quæ faciunt Cælum, non sunt ex illis, sed ex Domino, imo sunt Dominus in illis: & quia amor & sapientia sunt Domini, & Dominus ibi, ac amor & sapientia faciunt vitam illorum, patet etiam quod vita illorum sit Domini, imo Dominus; quod a Domino vivant, confitentur ipsi Angeli; inde constare

re potest, quod Cælum sit conjunctio cum Domino. At quia varia conjunctio cum Domino datur, & inde non simile cælum uni quam alteri, sequitur etiam, quod Cælum sit secundum conjunctionem cum Domino; quod propior & propior sit conjunctio, tum remotior & remotior, videbitur in Articulo sequente. Hic aliquid dicetur de Conjunctione illa quomodo fit, & qualis est: est conjunctio Domini cum angelis, & angelorum cum Domino, ita reciproca: Dominus influit in amorem vitæ angelorum, & angeli recipiunt Dominum in sapientia, & per hanc vicissim conjungunt se Domino. Sed probe sciendum est, quod appareat angelis sicut ipsi se Domino per sapientiam conjungant, sed usque Dominus conjungit illos Sibi per sapientiam; nam sapientia illorum est etiam a Domino: simile est, si dicatur, quod Dominus se conjungat angelis per bonum, & quod angeli vicissim se conjungant Domino per verum, nam omne bonum est amoris, & omne verum est sapientiæ. Sed quia reciproca hæc conjunctio est arcanum, quod pauci possunt intelligere nisi explicetur, volo id, quantum fieri potest, per talia quæ æquant captum, evolvere: in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, n. 404. 405, ostensum est, quomodo amor se conjungit sapientiæ, quod nempe per affectionem sciendi ex qua affectio veri, & per affectionem intelligendi ex qua perceptio veri, & per affectionem videndi id quod scitur & intelligitur ex qua cogitatio: Dominus influit in omnes illas affectiones, sunt enim illæ derivationes ex amore vitæ cujusvis, & angeli recipiunt influxum illum in perceptione veri, & in cogitatione, in his enim apparet illis influxus, non autem in affectionibus; nunc quia perceptiones & cogitationes apparent angelis sicut sint illorum, cum tamen sunt ex affectionibus, quæ a Domino sunt, ideo apparentia illa est, quod angeli se reciproce conjungant Domino, cum tamen Dominus conjungit illos sibi, nam ipsa affectio producit illas, est enim affectio quæ amoris anima illarum; nemo enim potest aliquid percipere & cogitare absque affectione, & quisque percipit & cogitat secundum affectionem; ex his patet, quod reciproca conjunctio angelorum cum Domino non sit ex illis, sed sicut ex illis. Talis conjunctio etiam est Domini cum Ecclesia, & Ecclesiæ cum Domino, quæ Conjugium cæleste & spirituale vocatur.

29. Omnis conjunctio in Mundo spirituali fit per inspectionem, quando aliquis ibi cogitat de altero ex affectione loquendi cum illo, alter fit illico præsens, & videt unus alterum facie ad faciem; similiter fit quando aliquis de altero cogitat ex affectione amoris, sed per hanc affectionem fit conjunctio, per alteram autem fit solum præsentia: hoc peculiare est in Mundo spirituali: causa est, quia omnes ibi sunt spirituales, aliter in Mundo naturali, in quo omnes sunt materiales; in Mundo naturali simile fit apud homines in affectionibus & cogitationibus spiritus illorum; sed quia in Mundo naturali sunt spatia, at in Mundo spirituali spatia sunt solum apparentiæ, ideo in hoc Mundo fit actualiter id, quod in cogitatione spiritus cujusvis fit. Hæc dicta sunt, ut sciatur quomodo conjunctio Domini cum angelis fit, ac apparens reciproca angelorum cum Domino; omnes enim Angeli vertunt faciem ad Dominum, ac Dominus aspicit illos in fronte, ac angeli aspiciunt Dominum oculis, causa est, quia

quia frons correspondet amori & ejus affectionibus, & oculi correspondent sapientiæ & ejus perceptionibus: at usque angeli ex se non vertunt faciem ad Dominum, sed Dominus vertit illos ad Se, & vertit per influxum in amorem vitæ illorum, & per illum intrat in perceptiones & cogitationes, & sic convertit illos. Talis circulus amoris ad cogitationes, & a cogitationibus ad amorem ab amore, est in omnibus mentis humanæ; qui circulus vocari potest circulus vitæ, De his videantur etiam aliqua in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA; ut, Quod Angeli faciem suam jugiter vertant ad Dominum, ut Solem; n. 129 ad 134. Quod omnia interiora, tam mentis quam corporis angelorum, ad Dominum ut Solem similiter versa sint, n. 135 ad 139. Quod unusquisque spiritus, qualiscumque sit, ad amorem suum regnantem similiter se vertat, n 140 ad 145. Quod amor se conjungat sapientiæ, ac faciat ut sapientia reciproce conjungatur, n. 410 ad 412. Quod Angeli sint in Domino, & quod Dominus sit in illis: & quia angeli sunt recipientes, quod Solus Dominus sit Cælum, n. 113 ad 118

30. Cælum Domini in Mundo naturali vocatur Ecclesia, & angelus hujus Cæli est homo Ecclesiæ qui Domino conjunctus est, hic etiam post excessum e Mundo fit angelus Cæli spiritualis: ex quo patet, quod simile, quod dictum est de Cælo angelico, intelligendum sit de Cælo humano, quod vocatur Ecclesia. Conjunctio illa reciproca cum Domino, quæ facit Cælum apud hominem, revelata est a Domino his verbis apud Johannem „ *Manete in Me, etiam Ego in vobis; qui manet in Me, & Ego in illo, hic fert fructum multum; quia sine Me non potestis facere quicquam* „ XV: 4. 5. 7.

31. Ex his constare potest, quod Dominus sit Cælum, non modo in communi apud omnes ibi, sed etiam in particulari apud unumquemvis ibi; est enim quisque angelus cælum in minima forma; ex tot cælis quot sunt angeli, est cælum in communi; quod ita sit, videatur in Opere de CÆLO ET INFERNO n. 51 ad 58. Quoniam ita est, ne aliquis foveat erroneum id, quod apud multos cadit in cogitationem primam, quod Dominus sit in Cælo inter angelos, aut quod sit apud illos sicut Rex est in suo Regno, est supra illos quoad aspectum in Sole ibi, sed quoad vitam amoris & sapientiæ illorum in illis.

32. II. *Quod homo ex creatione talis sit, ut propius & propius conjungi possit Domino,* constare potest ex illis quæ in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, in Parte Tertia, de Gradibus ostensa sunt, in specie ex his ibi; Quod tres Gradus discreti seu altitudinis in homine ex creatione sint, n. 230 ad 235. Quod tres illi gradus in quovis homine a nativitate sint, & quod sicut aperiuntur, homo in Domino sit, & Dominus in illo, n. 236 ad 241. Et quod omnes perfectiones crescant & ascendant cum gradibus, & secundum illos, n. 199 ad 204: ex quibus patet, quod homo talis a creatione sit, ut per gradus propius & propius conjungi possit Domino. Sed omnino sciendum est, quid sunt gradus, & quod sint duplicis generis, gradus discreti seu altitudinis, & gradus continui seu latitudinis, & quæ illorum differentia est; tum quod cuivis homini a creatione & inde nativitate sint tres gradus

discreti seu altitudinis, & quod homo in primum gradum, qui vocatur naturalis, dum nascitur, veniat, & quod hunc gradum apud se possit per continuum augere, usque dum fit rationalis; & quod in alterum gradum, qui vocatur spiritualis, veniat, si vivit secundum leges ordinis spirituales, quæ sunt Divina vera; & quod etiam possit in tertium gradum, qui vocatur cælestis, venire, si vivit secundum leges ordinis cælestes, quæ sunt Divina bona. Hi gradus aperiuntur apud hominem a Domino secundum vitam ejus in Mundo actualiter, sed non perceptibiliter & sensibiliter quam post ejus excessum e mundo; & sicut aperiuntur & dein perficiuntur, ita homo propius & propius conjungitur Domino. Potest conjunctio hæc per appropinquationem augeri in æternum, & quoque apud angelos in æternum augetur; sed usque non potest angelus ad primum gradum Amoris & Sapientiæ Domini pervenire, aut illum attingere, quia Dominus est Infinitus, & angelus est finitus, ac ratio Infiniti & finiti nulla datur. Quoniam nemo potest intelligere statum hominis, & statum elevationis ejus & approximationis ad Dominum, nisi sciat illos gradus, ideo de illis in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA a n. 173 ad 281, in specie actum est; quæ videantur.

33. Paucis dicetur quomodo homo propius conjungi potest Domino, & deinde quomodo conjunctio illa propior & propior apparet. *Quomodo homo propius & propius conjungitur Domino*, hoc non fit per solam scientiam, nec per solam intelligentiam, imo nec per solam sapientiam, sed per vitam illis conjunctam: vita hominis est ejus amor, & amor est multiplex, in genere est amor mali & amor boni; amor mali est amor adulterandi, vindicandi, defraudandi, blasphemandi, deprivandi alios suis bonis; amor mali in illis cogitandis & faciendis sentit volupe & jucundum; derivationes quæ sunt affectiones hujus amoris, sunt totidem quot sunt mala in quæ se determinavit; at perceptiones & cogitationes hujus amoris sunt totidem quot sunt falsa quæ favent illis malis, & confirmant illa: hæc falsa unum faciunt cum malis, sicut intellectus cum voluntate unum facit, non separantur a se invicem, quia unum est alterius. Nunc quia Dominus influit in amorem vitæ cujusvis, & per ejus affectiones in perceptiones & cogitationes, & non vicissim, ut supra dictum est, sequitur quod non propius possit se conjungere, quam sicut amor mali cum ejus affectionibus, quæ sunt concupiscentiæ, remotus est; & quia hæ resident in naturali homine, & homo quicquid ex naturali homine agit, sentit sicut ex se agere, quare homo sicut ex se removere debet amoris illius mala, & tunc quantum removet illa, tantum Dominus propius accedit, & se ei conjungit: quisque potest ex ratione videre, quod concupiscentiæ cum illarum jucundis obstipent & claudant fores pro Domino, & quod a Domino ejici nequeant, quamdiu ipse homo tenet fores clausas. & ab extra urget & adigit ne aperiantur: quod ipse homo aperire debeat, patet a Domini verbis in Apocalypsi „ *Ecce sto ad januam & pulso, si quis audiverit vocem meam, & aperuerit januam, ingrediar ad illum, & cænabo cum illo, & ille Mecum* „ III: 20. Inde patet, quod quantum quis fugit

fugit mala ficut diabolica, & ficut obftantia ingreffui Domini, tantum propius & propius conjungatur Domino, & ille proxime, qui abominatur illa ficut totidem furvos & ignitos diabolos, nam malum & diabolus unum funt; ac falfum mali & fatanas unum funt; quoniam ficut influxus Domini eft in amorem boni & in ejus affectiones, & per has in perceptiones & cogitationes, quæ omnes trahunt ex bono, in quo homo eft, quod vera fint, ita influxus diaboli, hoc eft inferni, eft in amorem mali & ejus affectiones, quæ funt concupifcentiæ, & per has in perceptiones & cogitationes, quæ omnes trahunt ex malo, in quo homo eft, quod falfa fint. *Quomodo conjunctio illa propior & propior apparet*; quo plus remota funt mala in naturali homine per illorum fugam & averfationem, homo eo propius conjungitur Domino: & quia amor & fapientia, quæ funt Ipfe Dominus, non funt in fpatio, affectio enim quæ amoris, & cogitatio quæ fapientiæ, nihil commune habent cum fpatio, ideo Dominus fecundum conjunctionem per amorem & fapientiam propior apparet; & viciffim fecundum rejectionem amoris & fapientiæ remotior: fpatium in fpirituali mundo non datur, fed ibi diftantiæ & præfentiæ funt apparentiæ fecundum fimilitudines & diffimilitudines affectionum, nam, ut dictum eft, affectiones quæ funt amoris & cogitationes quæ funt fapientiæ, & in fe fpirituales non funt in fpatio, de qua re videantur quæ in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA n. 7 a 10, & n. 69 ad 72, & alibi, oftenfa funt. Conjunctio Domini cum homine, apud quem mala remota funt, intelligitur per hæc Domini verba „ *Mundi corde Deum videbunt* „ Matth: V: 8: & per hæc „ *Qui habet præcepta mea, & facit illa, apud illum manfionem faciam* „ Joh: XIV: 21. 23; habere præcepta eft fcire, & facere præcepta eft amare, nam etiam ibi dicitur, *qui facit præcepta mea, ille eft qui amat Me.*

34. III. *Quod homo quo propius conjungitur Domino, eo fapientior fiat.* Quoniam tres gradus vitæ apud hominem a creatione & inde a nativitate funt, de quibus mox fupra n. 32, funt imprimis tres gradus fapientiæ apud illum; hi gradus funt qui aperiuntur apud hominem fecundum conjunctionem; aperiuntur fecundum amorem. nam amor eft ipfa conjunctio: at amoris afcenfus fecundum gradus ab homine non percipitur nifi quam obfcure, at afcenfus fapientiæ clare apud illos qui fciunt & vident quid fapientia. Caufa quod gradus fapientiæ percipiantur, eft quia amor per affectiones intrat in perceptiones & cogitationes, & hæ fe fiftunt in vifu interno mentis, qui correfpondet vifui externo corporis, inde eft quod fapientia appareat, & non ita affectio amoris quæ producit illam: hoc fimile eft ficut cum omnibus quæ actualiter fiunt ab homine, animadvertitur quomodo corpus operatur illa, non autem quomodo anima; ita quoque percipitur quomodo homo meditatur, percipit & cogitat, fed non quomodo anima illarum, quæ eft affectio boni & veri, producit illas. Sed funt tres gradus fapientiæ, naturalis, fpiritualis & cæleftis; in gradu fapientiæ naturali eft homo dum vivit in mundo, hic gradus apud illum tunc poteft ad fummum ejus perfici, & ufque non poteft intrare gradum fpiritualem, quia hic gradus non continuatur gradui naturali per continuum,

tinuum, sed conjungitur illi per correspondentias: in gradu sapientiæ spirituali est homo post mortem, & hic gradus etiam talis est, ut possit ad summum perfici, sed usque non potest intrare gradum sapientiæ cælestem, quia hic gradus nec continuatur spirituali per continuum, sed conjungitur illi per correspondentias: ex his constare potest, quod sapientia possit elevari in ratione triplicata, & quod in unoquovis gradu possit perfici in ratione simplici ad summum ejus. Qui elevationes & perfectiones horum graduum comprehendit, ille potest aliquantum percipere id, quod de Sapientia Angelica dicitur, quod sit ineffabilis; hæc quoque tam ineffabilis est, ut mille ideæ cogitationis angelorum ex sua sapientia non possint sistere quam unam ideam cogitationis hominum ex sua sapientia, 999 illæ ideæ cogitationis angelorum non possunt intrare, sunt enim supranaturalia: quod ita sit, per vivam experientiam pluries datum est scire. Sed, ut prius dictum est, nemo in sapientiam illam ineffabilem angelorum venire potest, nisi per conjunctionem cum Domino, & secundum illam, nam Solus Dominus aperit gradum spiritualem & gradum cælestem, at duntaxat apud illos, qui sapiunt ex Ipso; & illi sapiunt ex Domino, qui rejiciunt diabolum, hoc est, malum a se.

35. Sed ne credat aliquis, quod sapientia alicui sit, quod sciat multa, & quod percipiat illa in quadam luce, & quod intelligenter possit loqui illa, nisi illa sit conjuncta amori; amor enim per suas affectiones producit illam; si non conjuncta est amori, est sicut meteoron in aere quod evanescit, & sicut stella cadens; at sapientia conjuncta amori, est sicut solis lux manens, & sicut stella fixa: amor sapientiæ est homini, quantum aversatur diabolicam turbam, quæ sunt concupiscentiæ mali & falsi.

36. Sapientia, quæ ad perceptionem venit, est perceptio veri ex affectione ejus, imprimis perceptio veri spiritualis; nam est verum civile, verum morale, & verum spirituale; illi qui in perceptione veri spiritualis ex affectione ejus sunt, etiam in perceptione veri moralis & civilis sunt, nam affectio veri spiritualis est anima illarum. Loquutus sum quandoque cum Angelis de Sapientia, qui dixerunt, quod sapientia sit conjunctio cum Domino, quia Dominus est ipsa Sapientia, & quod in illam conjunctionem veniat, qui rejicit infernum a se, ac tantum in illam, quantum rejicit: dixerunt, quod sibi repræsentent Sapientiam sicut magnificum & ornatissimum Palatium, in quod ascenditur per duodecim gradus; & quod nemo ad primum gradum veniat, nisi a Domino per conjunctionem cum Ipso, & quod quisque ascendat secundum conjunctionem, & quod sicut ascendit percipiat, quod nemo sapiat a se, sed a Domino: tum quod illa quæ sapit, respective ad illa quæ non sapit, sint sicut aliquæ guttæ ad magnum lacum. Per duodecim gradus ad Palatium sapientiæ significantur bona conjuncta veris & vera conjuncta bonis.

37. IV. *Quod homo quo propius conjungitur Domino, eo felicior fiat.* Similia quæ supra n. 32 & 34 de Gradibus vitæ & sapientiæ secundum conjunctionem cum Domino, dicta sunt, etiam de gradibus felicitatis dici possunt; ascendunt enim felicitates, seu beatitudines & jucunditates, sicut aperiuntur gradus superiores mentis, qui vocantur spiritualis & cælestis, apud hominem,

&

& illi gradus post vitam ejus in mundo crescunt in æternum.

38. Nullus homo qui in jucundis concupiscentiarum mali est, potest aliquid scire de jucundis affectionum boni, in quibus Cælum angelicum est, nam jucunda illa sunt sibi prorsus opposita in internis, & inde interius in externis, at vero in ipsa superficie parum discrepant: omnis enim amor sua jucunda habet, etiam amor mali apud illos qui in concupiscentiis sunt, sicut amor adulterandi, vindicandi, defraudandi, furandi, sæviendi, imo apud pessimos blasphemandi sancta Ecclesiæ, ac effutiendi virus contra Deum; scaturigo illarum jucunditatum est amor dominandi ex amore sui: jucunditates illæ sunt ex concupiscentiis quæ interiora mentis obsident, ex illis defluunt in corpus, & ibi excitant immunda, quæ fibras titilant; inde ex mentis jucundo secundum concupiscentias exoritur jucundatio corporis; quænam & qualia sunt immunda, quæ fibras corporis illorum titillant, datur cuivis scire post obitum, in Mundo spirituali, sunt in genere cadaverosa, excementitia, stercorea, nidorosa & urinosa, scatent enim inferna illorum talibus immundis; quæ quod sint correspondentiæ, videantur aliqua in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, n. 422 ad 424: sed fœdæ illæ jucunditates, postquam ingressi sunt infernum, vertuntur in diritates. Hæc dicta sunt, ut intelligi possit, quid & qualis est felicitas cæli, de qua nunc sequitur; quodlibet enim cognoscitur ex suo opposito.

39. Beatitudines, faustitates, jucunditates & amænitates, verbo felicitates cæli, non possunt verbis describi, sed possunt in cælo sensu percipi; quod enim solo sensu percipitur, hoc non describi potest, quia non cadit in cogitationis ideas, & inde nec in voces; intellectus enim solum videt, & videt illa quæ sapientiæ seu veri sunt, non autem illa quæ amoris seu boni sunt, quare felicitates illæ sunt inexpressibiles, sed usque ascendunt simili gradu cum sapientia; varietates illarum sunt infinitæ, & unaquævis ineffabilis: audivi hoc & percepi hoc. Sed illæ felicitates intrant sicut homo concupiscentias amoris mali & falsi tanquam ex se, sed usque ex Domino, amovet, sunt enim felicitates illæ felicitates affectionum boni & veri, & hæ concupiscentiis amoris mali & falsi oppositæ sunt: felicitates affectionum amoris boni & veri inchoant a Domino, ita ab intimo, & inde se diffundunt in inferiora, usque ad ultima, ac ita implent angelum, ac faciunt ut totus sit quasi delitium. Tales felicitates cum infinitis verietatibus sunt in quavis affectione boni & veri, imprimis in affectione sapientiæ.

40. Jucunditates concupiscentiarum mali, & jucunditates affectionum boni, non possunt comparari, quia intus in jucunditatibus concupiscentiatum mali est diabolus, ac intus in jucunditatibus affectionum boni est Dominus; si comparandæ sunt, non aliter comparari possunt jucunditates concupiscentiarum mali quam cum jucunditatibus lascivis ranarum in stagnis, ut & serpentum in putoribus; at jucunditates affectionum boni comparari possunt delitiis animorum in hortis & floretis: similia enim quæ afficiunt ranas & serpentes, etiam afficiunt illos in infernis qui in concupiscentiis mali sunt, & similia quæ afficiunt animos in hortis & floretis, etiam afficiunt illos in Cælis qui

in affectionibus boni sunt: nam ut supra dictum est, immunda correspondentia afficiunt malos, & munda correspondentia afficiunt bonos.

41. Ex his constare potest, quod quo propius aliquis conjungitur Domino, eo felicior fiat: sed felicitas illa raro se manifestat in mundo; quia homo tunc in statu naturali est, ac naturale non communicat cum spirituali per continuum, sed per correspondentias, & hæc communicatio non sentitur quam per quandam quietem & pacem animi, quæ imprimis fit post pugnas contra mala: at quando homo exuit statum naturalem, ac intrat statum spiritualem, quod fit post excessum e mundo, tunc felicitas supra descripta se successive manifestat.

42. V. *Quod homo quo propius conjungitur Domino, eo distinctius appareat sibi sicut sit suus, ac evidentius animadvertat quod sit Domini.* Ex apparentia est; quod quo propius aliquis conjunctus est Domino, eo minus suus sit; talis apparentia est apud omnes malos, & quoque apud illos qui ex religione credunt, quod non sint sub jugo legis, & quod nemo possit facere bonum a se; hi & illi enim non possunt aliter videre, quam quod non licere cogitare & velle malum, sed solummodo bonum, non sit suus esse; & quia illi qui conjuncti sunt Domino non volunt nec possunt cogitare & velle malum, ex apparentia apud se concludunt, quod hoc non sit suus esse: cum tamen prorsus contrarium est.

43. Est liberum infernale & est liberum cæleste; ex libero infernali est cogitare & velle malum, & quantum non arcent leges civiles & morales, id loqui & facere; at ex libero cælesti est cogitare & velle bonum, & quantum datur copia, id loqui & facere: homo quicquid ex libero cogitat, vult, loquitur & facit, hoc percipit sicut suum, nam omne liberum est cuivis ex amore ejus; quare qui in amore mali sunt, non percipiunt aliter, quam quod liberum infernale sit ipsum liberum; at qui in amore boni sunt, percipiunt quod liberum cæleste sit ipsum liberum, consequenter quod oppositum sit servum utrique: sed usque non ab aliquo negari potest, quin unum aut alterum sit liberum, non enim possunt duo libera in se opposita in se libera esse; insuper non negari potest, quin duci a bono sit liberum, & duci a malo sit servum, nam duci a bono est a Domino, & duci a malo est a diabolo: nunc quia omne id apparet homini ut suum, quod ex libero facit, hoc enim est amoris ejus, ex amore suo facere est ex libero, ut supra dictum est, sequitur quod conjunctio cum Domino faciat, ut homo sibi appareat liber & inde suus; & quo propior conjunctio est cum Domino, eo liberior, & inde plus suus. Quod *Distinctius* appareat sibi sicut suus, est quia Divinus Amor talis est, ut quod suum est velit esse alterius, ita hominis & angeli; omnis amor spiritualis est talis, maxime Divinus Amor: & præterea Dominus nusquam cogit aliquem, quia omne id ad quod aliquis cogitur, non apparet ut suum, & quod non apparet ut suum, non potest fieri amoris ejus, & sic appropriari ei sicut suum: quare homo a Domino ducitur continue in libero, & quoque reformatur & regeneratur in libero. Sed de hac re plura dicentur in sequentibus; aliqua etiam videantur supra n. 4.

44. Quod autem homo, quo distinctius sibi apparet sicut suus, eo evidentius

tius animadvertat quod sit Domini, est quia quo propius conjungitur Domino, eo sapientior fiat, ut supra n. 34 ad 36 ostensum est, ac sapientia docet id, & quoque animadvertit id: Angeli tertii Cæli, quia sapientissimi angelorum sunt, etiam percipiunt id, & quoque vocant id ipsum liberum; at duci a semet vocant servum: causam etiam dicunt, quod Dominus non influat immediate in illa quæ sunt perceptionis & cogitationis illorum ex sapientia, sed in affectiones amoris boni, & per has in illa, & quod percipiant influxum in affectione, ex qua illis sapientia: & quod dein omne quod ex sapientia cogitant, appareat sicut a se, ita sicut suum; & quod per hoc fiat conjunctio reciproca.

45. Quoniam Divina Providentia Domini pro fine habet cælum ex humano genere, sequitur quod pro fine habeat conjunctionem humani generis Secum, de qua n. 28 ad 31: tum, quod pro fine habeat, ut homo propius & propius conjungatur Ipsi, de quo n. 32. 33, sic enim ei cælum interius: ut &, quod pro fine habeat, ut homo per conjunctionem illam fiat sapientior, de quo n. 34 ad 36; & quod fiat felicior, de quo n. 37 ad 41, quia cælum est hom ex sapientia, & secundum illam; & per illam etiam felicitas: & demum quod pro fine habeat ut homo distinctius appareat sibi sicut suus, & usque evidentius animadvertat quod sit Domini, de quo n. 42 ad 44. Hæc omnia sunt Divinæ Providentiæ Domini, quia hæc omnia sunt cælum, quod pro fine est.

Quod Divina Providentia Domini in omni quod facit, spectet infinitum & æternum.

46. IN Christiano Orbe notum est, quod Deus sit Infinitus & Æternus, nam in Doctrina Trinitatis, quæ ab Athanasio nomen habet, dicitur quod Deus Pater sit Infinitus, Æternus, & Omnipotens, similiter Deus Filius & Deus Spiritus Sanctus, & quod tamen non tres Infiniti, Æterni & Omnipotentes sint, sed Unus: ex his sequitur, quod quia Deus est Infinitus & Æternus, non aliud de Deo prædicari possit quam Infinitum & Æternum. At quid Infinitum & Æternum, non potest a finito comprehendi, & quoque potest; non potest comprehendi, quia finitum non est capax infiniti; & potest comprehendi, quia dantur ideæ abstractæ, per quas videri possunt res quod sint, tametsi non quales sunt; tales ideæ de Infinito dantur, ut quod Deus quia est Infinitus, seu Divinum quia est Infinitum, sit ipsum Esse, quod sit ipsa Essentia & Substantia, quod sit Ipse Amor & ipsa Sapientia, seu quod sit ipsum Bonum & ipsum Verum, ita quod sit Ipsum, imo quod sit Ipse Homo; tum etiam si dicitur quod Infinitum sit Omne, ut quod Infinita Sapientia sit Omniscientia, ac Infinita Potentia sit Omnipotentia. Sed usque hæc cadunt in obscurum cogitationis, & ab incomprehensibili forte in negativum, nisi ab idea abstrahantur illa quæ cogitatio trahit ex natura, imprimis

mis quæ ex binis naturæ propriis, quæ sunt spatium & tempus, hæc enim non possunt non finire ideas, ac facere ut ideæ abstractæ sint tanquam non aliquid: at si illa possunt abstrahi apud hominem, sicut fit apud angelum, tunc potest Infinitum per illa quæ nunc supra nominata sunt, comprehendi; & inde quoque, quod homo sit aliquid, quia creatus est a Deo Infinito qui est Omne; tum quod homo sit substantia finita, quia creatus est a Deo Infinito qui est ipsa Substantia; ut &, quod homo sit Sapientia, quia creatus est a Deo Infinito qui est ipsa Sapientia, & sic porro; nam nisi Deus Infinitus esset Omne, ipsa Substantia, & ipsa Sapientia, homo non foret aliquid, ita vel nihil, vel solum idea quod sit, secundum visionarios, qui vocantur Idealistæ. Ex illis quæ in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, ostensa sunt, patet, Quod Divina Essentia sit Amor & Sapientia, n. 28 ad 39. Quod Divinus Amor & Divina Sapientia sint ipsa Substantia & ipsa Forma: & quod sit Ipsum & Unicum, n. 40 ad 46. Et quod Deus creaverit universum & omnia ejus a SeIpso, & non a nihilo, n. 282 ad 284; inde sequitur, quod omne Creatum, ac imprimis Homo, & in illo amor & sapientia, sint aliquid, & non solum idea quod sint; nam nisi Deus esset Infinitus, non foret finitum; tum nisi Infinitum esset Omne, non foret aliquid; & nisi Deus ex Se Ipso creaverit omnia, foret nullum seu nihil: verbo SUMUS QUIA DEUS EST.

47. Nunc quia agitur de Divina Providentia, & hic quod illa in omni quod facit, spectet infinitum & æternum, & hoc non potest distincte tradi, nisi in quodam ordine; quare hic ordo erit. I. Quod Infinitum in se ac Æternum in se sit idem cum Divino. II. Quod Infinitum ac Æternum in se non possit aliter quam spectare infinitum a se in finitis. II. Quod Divina Providentia in omni quod facit, spectet infinitum & æternum a se, imprimis in salvando Genere humano. IV. Quod imago Infiniti ac Æterni exstet in Cælo Angelico ex salvato Genere humano. V. Quod spectare infinitum & æternum in formando Cælum Angelicum, ut sit coram Domino ut unus Homo, qui imago Ipsius, sit intimum Divinæ Providentiæ.

48. I. *Quod Infinitum in se ac Æternum in se, sit idem cum Divino*, constare potest ex illis quæ in pluribus locis in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, ostensa sunt. Quod Infinitum in se ac Æternum in se sit Divinum, est ex idea Angelica, Angeli non aliud per Infinitum intelligunt quam Divinum Esse, ac per Æternum Divinum Existere. At quod Infinitum in se, ac Æternum in se, sit Divinum, ab hominibus & videri potest & non videri; videri potest ab illis qui de Infinito non ex spatio ac de Æterno non ex tempore cogitant; sed non videri potest ab illis qui de infinito ac æterno ex spatio & tempore cogitant; ita videri potest ab illis, qui elevatius, hoc est, interius in rationali cogitant, at non videri ab illis qui humilius, hoc est, exterius. Illi, a quibus videri potest, cogitant quod infinitum spatii non possit dari, proinde nec infinitum temporis quod est æternum a quo, quia infinitum est absque fine primo & ultimo, seu absque terminis: cogitant etiam, quod nec dari queat Infinitum a se, quia a se ponit terminum & principium, aut prius a quo; consequenter quod vanum

num sit dicere Infinitum ac Æternum a se, quia id foret sicut diceretur Esse a se, quod est contradictorium, nam Infinitum a se foret Infinitum ab Infinito, & Esse a se foret Esse ab Esse, ac illud Infinitum ac Esse foret vel idem cum Infinito, vel foret finitum. Ex his & similibus, quæ interius in rationali possunt videri, patet, quod sit Infinitum in se, ac Æternum in se, & quod hoc & illud sit Divinum, ex quo omnia.

49. Scio quod plures secum dicturi sint, quomodo potest aliquis comprehendere interius in suo rationali aliquid absque spatio & absque tempore, & quod hoc non solum sit, sed etiam quod sit omne, & quod sit ipsum, ex quo omnia; sed cogita interius, num amor aut ulla ejus affectio, aut sapientia aut ulla ejus perceptio, imo num cogitatio sit in spatio & in tempore, ac deprehendes quod non sint; & cum Divinum est ipse Amor & ipsa Sapientia, sequitur quod Divinum non possit concipi in spatio & in tempore, ita nec Infinitum: ut hoc clarius percipiatur, expende num cogitatio sit in tempore & spatio, pone progressionem ejus 10 aut 12 horarum, annon hoc spatium temporis possit apparere ut unius horæ aut duarum, ac etiam possit apparere ut unius diei aut duorum, apparet secundum statum affectionis ex qua cogitatio; si affectio lætitiæ est, in qua non cogitatur de tempore, est cogitatio 10 aut 12 horarum, vix unius aut duarum; vicissim autem si affectio doloris, in qua attenditur ad tempus; ex quo patet, quod tempus sit modo apparentia secundum statum affectionis ex qua cogitatio; simile est cum spatii distantia in cogitatione, sive ambulas sive peregrinaris.

50. Quoniam Angeli & Spiritus sunt affectiones quæ amoris, ac cogitationes inde, ideo nec illi sunt in spatio & tempore, sed solum in apparentia illorum; apparentia spatii & temporis est illis secundum status affectionum & inde cogitationum: quare dum aliquis ex affectione cogitat de altero, cum intentione quod velit videre illum, aut loqui cum illo, sistitur actutum præsens. Inde est, quod apud unumquemvis hominem præsentes sint spiritus, qui in simili affectione cum illo sunt, mali spiritus cum illo qui in similis mali affectione est, ac boni spiritus cum illo qui in similis boni affectione: & illi tam præsentes sunt, sicut quis est inclusus societati: spatium & tempus nihil faciunt ad præsentiam, ex causa quia affectio & inde cogitatio non sunt in spatio & tempore, ac spiritus & angeli sunt affectiones & inde cogitationes. Quod ita sit, ex viva plurium annorum experientia scire datum est; & quoque ex hac, quod loquutus sim cum pluribus post mortem, tam cum illis qui in Europa & in variis ejus regnis, quam cum ills qui in Asia & Africa & in variis earum regnis, & erant omnes prope me; quare si forent illis spatium & tempus, intercederet peregrinatio & peregrinationis tempus. Imo, unusquisque homo hoc scit ex insito in se aut in sua mente, quod testatum mihi factum est per hoc; quod nemo cogitaverit de aliqua distantia spatii, cum narravi quod loquutus sim cum aliquo in Asia, Africa aut Europa defuncto, sicut pro exemplo, cum Calvino, Luthero, Melanchtone, aut cum aliquo Rege, Præfecto, Sacerdote in regione longinqua, & ne quidem inciderat in cogitationem illorum, quomodo potuit loqui cum illis qui

ibi vixerunt, & quomodo potuerunt ad illum venire & adesse, cum tamen terræ & maria intercedunt; ex hoc quoque patuit mihi, quod unusquisque non cogitet ex spatio & tempore, cum de illis qui in Mundo spirituali sunt. Quod tamen illis apparentia spatii & temporis sit, videatur in Opere de CÆLO ET INFERNO n. 62 ad 169. n. 191 ad 199.

51. Ex his nunc constare potest, quod cogitandum sit de Infinito ac Æterno, ita de Domino, absque spatio & tempore, & quod possit cogitari, tum quod etiam cogitetur ab illis qui interius in rationali cogitant, & quod tunc Infinitum ac Æternum sit idem cum Divino: ita cogitant angeli & spiritus: ex cogitatione abstracta a tempore & spatio comprehenditur Divina Omnipræsentia & Divina Omnipotentia, tum Divinum ab æterno, & prorsus non ex cogitatione, cui idea ex spatio & tempore inhæret. Ex his patet, quod cogitari possit de Deo ab æterno, at nusquam de Natura ab æterno; consequenter quod cogitari possit de Creatione Universi a Deo, & prorsus non aliquid de creatione ex Natura, naturæ enim propria sunt spatium & tempus, Divinum autem est absque illis. Quod Divinum sit absque spatio & tempore; videatur in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, n. 7 ad 10. n. 69 ad 72. n. 73 ad 76, & alibi.

52. II. *Quod Infinitum ac Æternum in se non possit aliter quam spectare infinitum & æternum a se in finitis.* Per Infinitum ac Æternum in se intelligitur ipsum Divinum, ut in mox præcedente Articulo ostensum est; per finita intelliguntur omnia creata ab Ipso, ac imprimis homines, spiritus & angeli; & per spectare infinitum & æternum a se, est spectare Divinum, hoc est, Se in illis, ut spectat homo imaginem sui in speculo: quod ita sit, pluribus ostensum est in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, præcipue ubi demonstratum est, quod in universo creato sit imago hominis, & quod sit imago infiniti ac æterni, n. 317. 318, ita imago Dei Creatoris, hoc est, Domini ab æterno. At sciendum est, quod Divinum in se sit in Domino, sed Divinum a se sit Divinum a Domino in creatis.

53. Sed ut hoc plenius intelligatur, illustrandum est: Divinum non potest aliud spectare quam Divinum, & non potest alibi id spectare quam in creatis a se; quod ita sit evidens est ex eo, quod nemo possit spectare alium quam ex suo in se, ille qui amat alterum, spectat illum ex amore suo in se, qui sapiens est spectat alterum ex sapientia sua in se; videre quidem potest quod alter vel amet illum, vel non amet illum, tum quod vel sapiat, vel non sapiat, sed hoc videt ex amore & ex sapientia in se, quare tantum conjungit se ei, quantum alter amat se sicut ipse amat illum, seu quantum alter sapit sicut ipse, ita enim unum faciunt. Simile est cum Divino in se, Divinum enim in se non potest ex alio, ut ex homine, spiritu ac angelo, spectare Se; nam nihil Divini in se illis est, a quo, & spectare Divinum ex alio in quo nihil Divini est, foret spectare Divinum ex nullo Divino, quod non datur: inde est, quod Dominus ita conjunctus sit homini, spiritui & angelo, ut omne quod se refert ad Divinum, non sit ab illis sed a Domino: nam notum est, quod omne bonum & omne verum quod alicui est, non sit ab illo sed a Domino; imo quod ne

quidem

quidem aliquis nominare poſſit Dominum, aut nomina Ipſius Jeſum & Chriſtum, niſi ex Ipſo. Inde nunc ſequitur, quod Infinitum ac Æternum, quod idem eſt cum Divino, ſpectet omnia infinite in finitis, & quod ſe conjungat illis ſecundum gradum receptionis ſapientiæ & amoris apud illos. Verbo, Dominus non poteſt manſionem habere & habitare apud hominem & angelum quam in Suo, & non in proprio illorum, hoc enim eſt malum, & ſi foret bonum, uſque eſt finitum, quod in ſe & ex ſe non eſt capax Infiniti. Ex his patet, quod nuſquam dari poſſit, quod finitus ſpectet Infinitum, ſed quod detur quod Infinitus ſpectet Infinitum a ſe in finitis.

54. Apparet ſicut Infinitum non poſſit conjungi finito, quia non datur ratio infiniti & finiti, & quia finitum non eſt capax infiniti, ſed uſque conjunctio datur, tam quia Infinitus ex Seipſo creavit omnia, ſecundum illa quæ in Tranſactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, n. 282 ad 284, demonſtrata ſunt, quam quia Infinitus in finitis non aliud poteſt ſpectare quam infinitum a ſe, & quod hoc poſſit apparere apud finitos ſicut in illis; ſic datur ratio finiti & infiniti, non a finito, ſed ab Infinito in finito; & quoque ſic finitus eſt capax infiniti, non finitus in ſe, ſed ſicut in ſe, ab Infinito a ſe in illo. Sed de his plura in nunc ſequentibus.

55. III. *Quod Divina Providentia in omni quod facit, ſpectet infinitum ac æternum a ſe, imprimis in ſalvando Genere Humano.* Infinitum ac Æternum in ſe eſt ipſum Divinum ſeu Dominus in ſe; at Infinitum ac Æternum a ſe, eſt Divinum procedens ſeu Dominus in aliis ex ſe creatis, ita in hominibus & in angelis, & hoc Divinum eſt idem cum Divina Providentia; nam Dominus per Divinum a ſe providet, ut omnia in ordine, in quo & in quem creata ſunt, contineantur: & quia Divinum procedens hoc operatur, ſequitur quod omne id ſit Divina Providentia.

56. Quod Divina Providentia ſpectet in omni quod facit infinitum ac æternum a ſe, conſtare poteſt ex eo, quod omne creatum a Primo, qui eſt Infinitus ac Æternus, procedat ad ultima, & ab ultimis ad Primum a quo, ut in Tranſactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, in Parte, ubi actum eſt de Creatione Univerſi, oſtenſum eſt; & quia in omni progreſſione eſt Primum a quo intime, ſequitur quod Divinum Procedens ſeu Divina Providentia ſpectet in omni quod facit aliquam imaginem infiniti ac æterni; hoc ſpectat in omnibus, ſed in quibuſdam ad evidentiam perceptionis, & in quibuſdam non ad illam; ad evidentiam perceptionis ſiſtit illam imaginem in omnium varietate, & in omnium fructificatione & multiplicatione. *Imago infiniti ac æterni in omnium varietate* apparet in eo, quod non detur aliquod idem cum altero, & quod nec dari poſſit in æternum: hoc ad oculum patet in faciebus hominum a prima creatione; proinde etiam ab animis eorum, quorum typi ſunt facies, & quoque ab affectionibus, perceptionibus & cogitationibus, nam ex his ſunt animi. Inde eſt, quod nec dentur in univerſo Cælo duo angeli aut duo ſpiritus iidem, imo quod nec dari queant in æternum: ſimile eſt in omni objecto viſus in utroque Mundo tam naturali quam ſpirituali: ex his conſtare poteſt, quod Varietas ſit infinita ac æterna. *Imago infiniti*

ac æterni in omnium fructificatione & multiplicatione, constat ex facultate insita seminibus in Regno vegetabili, & prolificationi in Regno animali, imprimis prosapiæ piscium, quod si fructificarentur & multiplicarentur secundum facultatem, intra sæculum implerent spatia totius orbis, imo universi: ex quo patet, quod in facultate illa lateat nisus propagationis sui in infinitum: & quia fructificationes & multiplicationes non defuerunt a principio creationis, nec deerunt in æternum, sequitur quod in facultate illa, etiam sit nisus propagationis sui in æternum.

57. Simile est in hominibus quoad illorum affectiones quæ amoris, & perceptiones quæ sapientiæ sunt; harum & illarum varietas est infinita ac æterna; similiter illarum fructificationes & multiplicationes, quæ spirituales sunt: non gaudet ullus homo affectione & perceptione tam simili cum alterius, ut sint eædem, nec dari possunt in æternum: & quoque fructificari possunt affectiones & multiplicari perceptiones absque fine; quod scientiæ nusquam exhauriri possint, notum est. Hæc facultas fructificationis & multiplicationis absque fine, seu in infinitum ac æternum, est in naturalibus apud homines, in spiritualibus apud angelos spirituales, & in cælestibus apud angelos cælestes. Tales non solum sunt affectiones, perceptiones & scientiæ in communi, sed quoque unaquælibet res illarum, etiam minima, in particulari. Tales sunt, quia ab Infinito ac Æterno in se per infinitum ac æternum a se existunt. Sed quia finitum non aliquid Divini in se habet, ideo non est aliquid tale, ne quidem minimum, in homine seu angelo ut ejus, est enim homo & angelus finitus, & modo receptaculum, in se mortuum; vivum ejus est a Divino procedente conjuncto ei per contiguum, quod ei apparet sicut suum. Quod ita sit, in sequentibus videbitur.

58. Quod Divina Providentia spectet infinitum ac æternum a se imprimis in salvando Genere humano, est quia finis Divinæ Providentiæ est Cælum ex genere humano, ut supra n. 37 ad 45, ostensum est; & quia illud est finis, sequitur, quod reformatio & regeneratio hominis, ita salvatio ejus sit, quam Divina Providentia imprimis spectat, nam ex salvatis seu regeneratis existit cælum. Quoniam regenerare hominem est unire bonum & verum apud illum, seu amorem & sapientiam, sicut unita sunt in Divino quod procedit a Domino, ideo Divina Providentia hoc in salvando Genere humano imprimis spectat; imago infiniti ac æterni non alibi apud hominem est, quam in conjugio boni & veri. Quod Divinum procedens hoc faciat in humano genere, notum est ex illis, qui impleti Divino procedente, quod Spiritus Sanctus vocatur, prophetarunt, de quibus in Verbo: & ex illis qui illustrati Divina vera in luce cæli vident; imprimis in angelis, qui sensu percipiunt præsentiam, influxum & conjunctionem; sed hi animadvertunt etiam, quod conjunctio non alia sit, quam quæ vocari potest adjunctio.

59. Nondum notum est, quod Divina Providentia in omni progressione apud hominem spectet statum ejus æternum; non enim aliud spectare potest, quia Divinum est Infinitum ac Æternum, ac Infinitum & Æternum seu Divinum non est in tempore, & inde sunt omnia futura Ipsi præsentia; & quia Divi-

Divinum tale est, sequitur quod in omnibus & singulis quæ facit, sit æternum. At illi qui cogitant ex tempore & spatio, hoc ægre percipiunt, non solum quia temporea amant, sed etiam quia ex præsenti in mundo cogitant, & non ex præsenti in Cælo, hoc illis, tam absens est, sicut finis terræ: at qui in Divino sunt, illi quia ex Domino, etiam ex æterno dum ex præsenti cogitant, dicentes secum, quid hoc quod non est æternum, annon temporeum respective est sicut nihil, & quoque fit nihil cum finitur; aliter æternum, hoc solum Est, quia esse ejus non finitur; ita cogitare est cogitare dum ex præsenti simul ex æterno; & cum homo ita cogitat & simul ita vivit, tunc Divinum procedens apud illum seu Divina Providentia in omni progressione statum vitæ æternæ ejus in cælo spectat, & ad illum ducit. Quod Divinum in omni homine tam malo quam bono, spectet æternum, videbitur in sequentibus.

60. IV. *Quod imago Infiniti ac Æterni exstet in Cælo angelico.* Inter scitu necessaria est quoque Cælum angelicum, unusquisque enim, cui est religio, id cogitat, & illuc venire vult; sed cælum non datur aliis, quam qui sciunt viam ad illud, & ambulant illam; hæc via etiam aliquantum sciri potest ex cognitione, quales sunt qui constituunt cælum, & quod nemo angelus fiat, seu in cælum veniat, nisi qui angelicum secum e mundo fert, & angelico inest cognitio viæ ex ambulatione ejus, & ambulatio viæ per cognitionem ejus. In Mundo spirituali etiam actualiter sunt viæ, quæ tendunt ad unamquamvis societatem cæli, & ad unamquamvis inferni; & quisque videt suam viam sicut ex se; quod videat, est quia viæ ibi sunt pro unoquovis amore, & amor aperit illam, & ducit ad consocios; alias vias quam sui amoris nemo videt: ex quo patet, quod angeli non sint nisi quam amores cælestes, nam alioquin non vidissent vias ad cælum tendentes. Sed hoc melius constare potest ex descriptione Cæli.

61. Omnis Spiritus hominis est affectio & inde cogitatio, & quia omnis affectio est amoris & cogitatio est intellectus, est omnis spiritus suus amor & inde suus intellectus; quæ causa est, quod cum homo solum ex suo spiritu cogitat, quod fit cum domi secum meditatur, ex affectione quæ est amoris ejus, cogitet; inde constare potest, quod homo cum fit spiritus, quod fit post mortem, sit sui amoris affectio, & non cogitatio alia quam quæ est affectionis ejus; est affectio mala, quæ est cupiditas, si ei amor mali fuerat, & affectio bona si ei amor boni fuerat; & cujvis est affectio bona, sicut fugerat mala sicut peccata, & cuivis est affectio mala, sicut mala non ita fugerat. Nunc quia omnes spiritus & angeli sunt affectiones, patet quod universum Cælum angelicum, non sit nisi quam amor omnium affectionum boni, & inde sapientia omnium perceptionum veri; & quia omne bonum & verum est a Domino, & Dominus est Ipse Amor & Ipsa Sapientia, sequitur quod Cælum angelicum sit imago Ipsius; & quia Divinus Amor & Divina Sapientia in sua Forma est Homo, etiam sequitur, quod Cælum angelicum non aliter possit quam in tali forma esse: sed de hoc plura in sequente articulo dicentur.

62. Quod Cælum angelicum sit imago Infiniti ac Æterni, est quia est ima-

go Domini, ac Dominus est Infinitus & Æternus. Imago Infiniti ac Æterni Ipsius apparet in eo, quod myriades myriadum angelorum sint, ex quibus cælum, & quod totidem societates constituant, quot sunt affectiones communes Amoris cælestis; & quod unusquisque angelus in quavis societate sit distincte sua affectio; & quod ex tot affectionibus in communi & in particulari sit Forma Cæli, quæ est sicut unum coram Domino, non aliter quam sicut homo est unum; & quod hæc Forma in æternum perficiatur secundum pluralitatem, nam quo plures formam Amoris Divini, quæ est Forma formarum, intrant, eo fit unio perfectior. Ex his manifeste patet, quod imago Infiniti ac Æterni existet in Cælo angelico.

63. Ex cognitione Cæli per brevem hanc descriptionem data, patet, quod affectio quæ est amoris boni, faciat cælum apud hominem: sed quis hoc novit hodie, imo quis novit quid affectio amoris boni, tum quod affectiones amoris boni innumerabiles sint, imo infinitæ, nam, ut dictum est, unusquisque angelus est distincte sua affectio, & Forma cæli est forma omnium affectionum Divini Amoris ibi. Omnes affectiones in hanc formam unire, non potest alius quam qui est Ipse Amor & simul Ipsa Sapientia, ac una Infinitus & Æternus; nam infinitum & æternum est in omni formæ, infinitum in conjunctione, ac æternum in perpetuate; si auferetur ei infinitum ac æternum, momento dilaberetur: quis alius potest unire affectiones in formam, imo quis alius potest unire unum ejus, unum enim ejus non potest uniri nisi ex idea universali omnium, & universale omnium nisi ex idea singulari cujusvis: sunt myriades myriadum qui componunt illam formam, & sunt myriades qui intrant illam quotannis, & qui intrabunt in æternum: omnes infantes intrant, ac tot adulti quot sunt affectiones amoris boni. Ex his iterum videri potest imago Infiniti ac Æterni in Cælo angelico.

64. V. *Quod spectare Infinitum & Æternum in formando Cælum angelicum, ut sit coram Domino ut unus Homo, qui Imago Ipsius, sit intimum Divinæ Providentiæ.* Quod universum Cælum sit sicut unus Homo coram Domino, & quod omnis Societas cæli similiter, & quod inde sit quod unusquisque angelus sit in perfecta forma homo, & quod hoc sit quia Deus Creator, qui est Dominus ab æterno, est Homo, videatur in Opere de Cælo et Inferno, n. 59 ad 86. Tum quod inde sit correspondentia omnium cæli cum omnibus hominis, n. 87 ad 102. Quod universum Cælum sit sicut unus Homo, non mihi visum est, quia universum Cælum non potest videri ab ullo, sed a solo Domino, at quod integra Societas Cæli, major & minor, apparuerit sicut unus homo, id aliquoties visum est, & tunc dictum, quod Societas maxima, quæ est Cælum in toto complexu, similiter appareat, sed coram Domino; & quod hoc sit causa quod unusquisque angelus sit in omni forma homo.

65. Quoniam universum Cælum in conspectu Domini est sicut unus Homo, ideo Cælum in tot Societates communes distinctum est, quot sunt organa, viscera & membra apud hominem; & unaquævis Societas communis in tot societates minus communes seu particulares, quot sunt partes majores cujusvis visceris & organi: ex quo patet quale cælum est. Nunc quia Dominus est Ipse

Ipse Homo, & Cælum est imago Ipsius, ideo in Cælo esse, dicitur in Domino esse; quod Dominus sit Ipse Homo, videatur in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, n. 11 ad 13, n. 285 ad 289.

66. Ex his hoc arcanum, quod vocari potest angelicum, aliquatenus videri potest, quod unaquævis affectio boni & simul veri sit in sua forma homo; nam quicquid procedit a Domino, trahit ex Divino Amore Ipsius quod sit affectio boni, & ex Divina Sapientia Ipsius quod sit affectio veri. Affectio veri, quæ procedit a Domino, apparet ut perceptio & inde cogitatio veri in angelo & in homine, ex causa quia ad perceptionem & cogitationem attenditur, & parum ad affectionem ex qua, quæ tamen cum affectione veri ut unum a Domino procedunt.

67. Nunc quia homo a creatione est in minima forma cælum, & inde imago Domini; & quia cælum ex tot affectionibus, quot sunt angeli, consistit, & unaquævis affectio in sua forma est homo, sequitur quod continuum Divinæ Providentiæ sit, ut homo fiat cælum in forma, & inde imago Domini, & quia hoc fit per affectionem boni & veri, ut fiat affectio illa: hoc itaque est continuum Divinæ Providentiæ; intimum autem ejus est, ut sit hic aut ibi in Cælo, seu hic aut ibi in Divino cælesti Homine, sic enim in Domino est. Sed hoc fit cum illis, quos Dominus ad Cælum ducere potest; & quia Dominus id prævidet, etiam continue providet ut talis fiat; sic enim omnis, qui ad cælum se duci patitur, ad suum locum in cælo præparatur.

68. Est cælum, ut supra dictum est, in societates distinctum, quot sunt organa, viscera, & membra in homine, & in his non potest una pars in alio loco esse, quam in suo: cum itaque angeli sunt tales partes in Divino cælesti Homine, & non alii fiunt angeli quam qui fuerunt homines in mundo, sequitur quod homo, qui se duci patitur ad cælum, a Domino continue præparetur ad suum locum, quod fit per talem affectionem boni & veri quæ correspondet: in hunc locum etiam quisque homo angelus post excessum e mundo inscribitur. Hoc est intimum Divinæ Providentiæ de Cælo.

69. Homo autem qui se ad cælum non duci & inscribi patitur, præparatur ad locum suum in inferno: homo enim a se continue tendit ad infimum inferni, sed a Domino continue abducitur: & qui non abduci potest, præparatur ad quendam locum ibi, cui etiam inscribitur statim post excessum suum e mundo; & hic locus ibi est oppositus cuidam loco in Cælo, nam Infernum in opposito est contra cælum; quare sicut homo angelus secundum affectionem boni & veri suum sortitur locum in cælo, ita homo diabolus secundum affectionem mali & falsi suum sortitur locum in inferno; duo enim opposita ordinata in simili situ contra invicem continentur in nexu. Hoc est intimum Divinæ Providentiæ de Inferno.

Quod

Quod Leges Divinæ Providentiæ sint, quæ ignotæ hominibus sunt.

70. QUod Divina Providentia sit, notum est, sed qualis illa est, non notum est. Quod non notum sit qualis Divina Providentia est, est quia Leges sunt arcanæ, huc usque reconditæ in Sapientia apud angelos, at nunc revelandæ, ut addicatur Domino quod Ipsius est, & non alicui homini quod illius non est: plerique enim in mundo attribuunt sibi suæque prudentiæ omnia, & quæ attribuere non possunt, illa vocant fortuita & contingentia, non scientes quod Prudentia humana nihil sit, & quod fortuita & contingentia sint vanæ voces. Dicitur quod leges Divinæ Providentiæ arcanæ sint, huc usque reconditæ in sapientia apud angelos, causa est, quia in Christiano Orbe ex religione occlusus est intellectus in Divinis, & inde ille in his tam obtusus & renitens factus est, ut homo non potuerit quia non voluit, aut non voluerit quia non potuit, intelligere aliud de Divina Providentia quam solum quod sit, & ratiocinari num sit vel non sit, ut & num solum sit universalis, vel etiam particularis; intellectus ex religione occlusus in Divinis non ultra potuit progredi. Sed quia agnitum est in Ecclesia, quod homo non possit a se facere bonum quod in se bonum est, neque a se cogitare verum quod in se verum est, & hæc unum sunt cum Divina Providentia, quare fides unius pendet a fide alterius, ne itaque affirmetur unum & negetur alterum, & sic utrumque cadat, omnino revelandum est, quid Divina Providentia est: at hoc non revelari potest, nisi detegantur leges, per quas Dominus providet & regit voluntaria & intellectualia hominis; leges enim dant scire quale ejus, & qui scit quale, ille & non alius potest agnoscere illam, videt enim tunc illam: hæc causa est, quod Leges Divinæ Providentiæ huc usque in sapientia apud angelos reconditæ nunc revelentur.

Quod Lex Divinæ Providentiæ sit, ut homo ex libero secundum rationem agat.

71. QUod homini sit liberum cogitandi & volendi sicut lubet, sed non liberum loquendi quicquid cogitat, nec liberum faciendi quicquid vult, notum est: quare Liberum, quod hic intelligitur, est liberum spirituale, & non naturale, nisi quando unum faciunt; cogitare enim & velle est spirituale, at loqui & facere est naturale: distinguuntur etiam manifeste apud hominem; nam homo cogitare potest quod non eloquitur, & velle quod non facit; ex quo patet, quod spirituale & naturale apud hominem discriminata sint, quare non potest homo ab uno in alterum transire, nisi quam per determinationem; quæ determinatio comparari potest januæ, quæ prius recludenda & aperienda est; sed hæc

hæc janua ſtat ſicut aperta apud illos qui ex ratione ſecundum leges civiles Regni & morales Societatis cogitant & volunt, hi enim loquuntur quæ cogitant, & faciunt ſicut volunt; at janua illa ſtat ſicut occluſa apud illos, qui contra illas leges cogitant & volunt: qui attendit ad ſuas voluntates & inde facta, animadvertet quod talis determinatio intercedat, & quandoque pluries in una ſermocinatione, & in una actione. Hæc præmiſſa ſunt, ut ſciatur quod per agere ex libero ſecundum rationem, intelligatur libere cogitare & velle, & inde libere loqui & facere quod ſecundum rationem eſt.

72. Sed quia pauci ſciunt, quod hæc Lex poſſit eſſe lex Divinæ Providentiæ, ex eo imprimis, quia ſic etiam liberum eſt homini cogitare malum & falſum, & tamen Divina Providentia continue ducit hominem ad cogitandum & volendum bonum & verum, ideo ut hoc percipiatur, diſtincte progrediendum eſt; quod erit in hoc ordine: I. Quod homini Ratio & Liberum ſit, ſeu Rationalitas & Libertas: & quod binæ illæ facultates ſint a Domino apud hominem. II. Quod quicquid homo ex Libero facit, ſive ſit rationis vel non rationis, modo ſit ſecundum ejus rationem, appareat illi ut ejus. III. Quod quicquid homo ex Libero ſecundum ſuam cogitationem facit, approprietur ei ſicut ejus, & remaneat. IV. Quod homo per binas illas facultates a Domino reformetur & regeneretur; & quod abſque illis non poſſit reformari & regenerari. V. Quod homo mediis illis binis facultatibus tantum reformari & regenerari poſſit, quantum poteſt per illas adduci ad agnoſcendum, quod omne bonum & verum quod cogitat & facit, ſit a Domino, & non a ſemet. VI. Quod conjunctio Domini cum homine, & reciproca hominis cum Domino, per binas illas facultates fiat. VII. Quod Dominus binas illas facultates apud hominem illibatas ac ut ſanctas in omni Divinæ ſuæ Providentiæ progreſſione cuſtodiat. VIII. Quod ideo Divinæ Providentiæ ſit, ut homo ex libero ſecundum rationem agat.

73. I. *Quod homini Ratio & Liberum ſit, ſeu Rationalitas & Libertas: & quod binæ illæ facultates ſint a Domino apud hominem.* Quod homini ſit facultas intelligendi, quæ eſt Rationalitas, ac facultas cogitandi, volendi, loquendi & faciendi id quod intelligit, quæ eſt Libertas; & quod binæ illæ facultates ſint a Domino apud hominem, in Tranſactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, n. 264 ad 270, 425: & quoque ſupra, n. 43. 44, actum eſt. Sed quia plura dubia de utraque illa Facultate incidere poſſunt, cum de illis cogitatur, volo in hoc limine ſolum aliquid de Libero agendi ſecundum rationem apud hominem tradere. Sed primum ſciendum eſt, quod omne Liberum ſit amoris, adeo ut amor & liberum unum ſint; & quia amor eſt vita hominis, eſt quoque Liberum vitæ ejus; omne enim jucundum, quod eſt homini, eſt ex amore ejus, non aliunde datur aliquod jucundum, & ex jucundo amoris agere eſt ex libero, nam jucundum ducit hominem ſicut flumen id quod fertur ex ſe ſecundum venam ejus. Nunc quia Amores ſunt plures, quidam concordantes, & quidam diſcordantes, ſequitur quod Libera ſimiliter plura ſint: ſed in genere dantur tria Libera; Naturale, Rationale, & Spirituale. LIBERUM NATURALE eſt cuivis homini ex hæreditate; ex hoc homo non amat aliud quam ſe & mun-

mundum; ejus prima vita non aliud est; & quia omnia mala ex binis illis amoribus existunt, & inde mala etiam fiunt amoris, sequitur quod mala cogitare & velle, sit Liberum naturale ejus; & cum illa apud se per ratiocinia confirmavit, quod ex libero secundum rationem suam illa agat: ita facere est ex facultate ejus quæ vocatur Libertas; & illa confirmare est ex facultate ejus quæ vocatur Rationalitas. Ut pro exemplo; ex amore hominis, in quem nascitur, est quod velit adulterari, defraudare, blasphemare, vindicare; & cum hæc mala apud se confirmat, & illa per id facit licita, tunc illa ex jucundo amoris illorum libere quasi secundum rationem cogitat & vult, & quantum leges civiles non retinent, loquitur & facit: ex Divina Domini Providentia est, ut liceat homini ita agere, quia liberum seu Libertas ei est. In hoc Libero est homo a natura, quia ex hæreditate; & in hoc Libero sunt illi qui id apud se ex jucundo amoris sui & mundi per ratiocinationes confirmaverunt. LIBERUM RATIONALE est ex amore famæ propter honorem aut propter lucrum; jucundum illius amoris est apparere in externa forma sicut homo moralis; & quia amat hanc famam, non defraudat, non adulteratur, non vindicat, non blasphemat; & quia hæc facit rationis suæ, etiam ex libero secundum rationem suam agit sincerum, justum, castum, amicum; imo, potest ex ratione bene loqui pro illis: sed si rationale ejus est solum naturale, & non simul spirituale, est Liberum illud modo liberum externum, non autem liberum internum, nam niholominus interius non amat illa bona, sed modo exterius propter famam, ut dictum est; quare bona quæ facit, non in se bona sunt: potest etiam dicere, quod facienda sint propter bonum publicum, sed hoc non dicit ex amore boni publici, sed ex amore sui honoris aut lucri; ideo liberum ejus nihil trahit ex amore boni publici, nec ratio, quia hæc assentitur amori: quare hoc Liberum rationale est interius Liberum naturale. Hoc Liberum etiam ex Divina Domini Providentia cuivis relinquitur. LIBERUM SPIRITUALE est ex amore vitæ æternæ; in illum amorem & ejus jucundum non alius venit, quam qui cogitat mala esse peccata, & ideo non vult illa, & simul spectat ad Dominum: ut primum homo hoc facit, in libero illo est; nam nemo potest non velle mala quia peccata sunt, & ideo non facere illa, nisi sit ex interiori seu superiori Libero, quod est ex interiori seu superiori amore ejus. Hoc Liberum non apparet in principio ut liberum, sed usque est, at postea apparet, & tunc ex ipso libero secundum ipsam rationem agit, cogitando, volendo, loquendo & faciendo bonum & verum. Hoc Liberum crescit, sicut liberum naturale decrescit & fit servum, & conjungit se cum Libero rationali, & hoc purificat. Quisque in hoc Liberum venire potest, modo velit cogitare quod Vita æterna sit, & quod jucundum & beatum vitæ in tempore ad tempus, non sit nisi sicut umbra pertransiens ad jucundum & beatum vitæ in æterno in æternum; & hoc potest homo cogitare si vult, quia ei Rationalitas & Libertas est, & quia Dominus, ex quo binæ hæ facultates sunt, continue dat ut possit.

74. II. *Quod quicquid homo ex libero facit, sive sit rationis sive non rationis, modo sit secundum ejus rationem, illi appareat ut ejus.* Quid Rationalitas & quid

quid Libertas, quæ homini propriæ sunt, non potest clarius sciri, quam per comparationem hominum cum bestiis, his enim non est aliqua rationalitas seu facultas intelligendi, nec aliqua libertas seu facultas libere volendi, & inde illis non est intellectus & voluntas, sed pro intellectu est scientia, & pro voluntate est affectio, utraque naturalis: & quia binæ illæ facultates non illis sunt, ideo illis nec est cogitatio, sed pro cogitatione est visus internus, qui unum facit cum visu illarum externo per correspondentiam. Unaquævis affectio suam comparem sicut conjugem habet, affectio amoris naturalis habet scientiam, affectio amoris spiritualis intelligentiam, & affectio amoris cælestis sapientiam: nam affectio absque sua compare sicut conjuge non est aliquid, est enim sicut esse absque existere, ac sicut substantia absque forma, de quibus non aliquid prædicari potest; inde est, quod omni creato insit aliquid, quod ad conjugium boni & veri referri potest, ut supra multis ostensum est; in Bestiis est conjugium affectionis & scientiæ, affectio ibi est boni naturalis, & scientia est veri naturalis. Nunc quia affectio & scientia apud illas prorsus unum agunt, & non potest affectio illarum elevari supra scientiam illarum, nec potest scientia supra affectionem, & si elevantur, elevatur utraque simul, & quia illis non est aliqua mens spiritualis, in quam seu in cujus lucem & calorem elevari possunt, ideo non illis est facultas intelligendi seu rationalitas, nec facultas libere volendi seu Libertas, sed est mera affectio naturalis cum sua scientia; affectio naturalis quæ est illis, est affectio se nutriendi, habitandi, prolificandi, fugiendi & aversandi damna, cum omni scientia requisita illarum; quia talis status vitæ illarum est, non possunt cogitare, hoc volo & non volo, nec hoc scio & non scio, minus hoc intelligo & hoc amo, sed feruntur ex affectione sua per scientiam absque rationalitate & libertate. Quod ita ferantur, non est ex naturali mundo, sed ex spirituali; nam non datur aliquid in mundo naturali inconnexum a mundo spirituali; omnis causa faciens effectum inde est: aliqua de hac re videantur etiam infra n. 96.

75. Aliter est cum homine, cui non modo affectio amoris naturalis est, sed etiam affectio amoris spiritualis, & affectio amoris cælestis; Mens enim humana est trium graduum, ut in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, in Parte Tertia, ostensum est: quare homo potest elevari a scientia naturali in intelligentiam spiritualem, & inde in sapientiam cælestem, atque ex his duabus, intelligentia & sapientia, spectare ad Dominum, & sic conjungi Ipsi, per quod vivit in æternum; at hæc elevatio quoad affectionem non daretur, nisi ei esset facultas elevandi intellectum ex rationalitate, ac volendi id ex libertate. Homo per binas has facultates potest cogitare intra se de illis quæ percipit sensibus sui corporis extra se, & quoque potest superius cogitare de illis quæ inferius cogitat; quisque enim potest dicere, hoc cogitavi & hoc cogito, tum hoc volui & hoc volo, tum etiam hoc intelligo quod ita sit, hoc amo quia tale est, & sic porro; inde patet, quod homo supra cogitationem etiam cogitet, & hanc videat sicut infra se; hoc homini est ex Rationalitate & ex Libertate, ex rationalitate quod possit superius cogitare, ex libertate quod ex affectione velit ita cogitare, nam nisi ei foret li-

bertas ita cogitandi, non foret ei voluntas, & inde nec cogitatio. Quapropter illi, qui non volunt intelligere aliud quam quod mundi & ejus naturæ est, & non quid bonum & verum morale & spirituale, non possunt elevari a scientia in intelligentiam, & minus in sapientiam, nam facultates illas obstipaverunt, quare faciunt se non plus homines, quam quod ex Rationalitate & Libertate insita possint intelligere si volunt, & quoque quod possint velle. Ex his binis facultatibus est homini quod possit cogitare, & ex cogitatione loqui; in reliquis non sunt homines, sed bestiæ, & quidam ex abusu facultatum illarum bestiis pejores.

76. Quisque ex rationalitate non obvelata videre aut comprehendere potest, quod homo absque apparentia quod sit ejus, non possit in aliqua affectione sciendi esse, nec in aliqua affectione intelligendi, nam omne jucundum & volupe, ita omne voluntatis, est ex affectione quæ amoris; quis potest aliquid velle scire, & velle intelligere, nisi ei aliquid volupe affectionis sit; & quis potest habere id volupe affectionis, nisi id quo afficitur appareat sicut ejus; si nihil ejus, sed omne alterius esset, hoc est, si quis ex suis affectionibus infunderet aliquid in mentem alterius, cui nullæ affectiones sciendi & intelligendi sicut ex se forent, num reciperet, imo num posset recipere, essetne sicut id quod vocatur brutum & stipes: inde manifeste constare potest, quod tametsi omnia influunt, quæ homo percipit & inde cogitat & scit, & secundum perceptionem vult & facit, usque Providentiæ Divinæ Domini sit, ut id appareat sicut hominis, nam, ut dictum est, alioquin homo nihil reciperet, ita non aliqua intelligentia & sapientia donari posset. Notum est, quod omne bonum & verum, non sit hominis sed sit Domini, & tamen quod appareat homini sicut ejus, & quia omne bonum & verum ita apparet, etiam omnia Ecclesiæ & Cœli, proinde omnia amoris & sapientiæ, tum charitatis & fidei, ita apparent, & tamen nihil eorum hominis est; illa recipere a Domino nemo potest, nisi appareat ei percipere illa sicut a se. Ex his constare potest veritas hujus rei, quod quicquid homo ex libero facit, sive sit rationis vel non rationis, modo sit secundum ejus rationem, illi appareat ut ejus.

77. Quis non potest ex facultate sua, quæ vocatur rationalitas, intelligere, quod hoc aut illud bonum sit utile communi, & quod hoc aut illud malum sit noxium communi, ut quod justitia, sinceritas, & castitas conjugii, sint utiles communi, & quod injustitia, insinceritas & scortatio cum aliorum uxoribus, sint noxiæ communi; consequenter quod mala hæc in se sint damna, & quod bona illa in se sint emolumenta: quis itaque non potest illa rationis suæ facere, modo velit, rationalitas ei est, & libertas ei est; & tantum ejus rationalitas & libertas nudatur, apparet, moderatur & dat percipere & posse, quantum mala illa apud se propterea fugit, & quantum hoc facit, tantum bona illa, ut amicus amicos, spectat. Ex his dein potest homo ex facultate sua, quæ vocatur rationalitas, concludere ad bona quæ utilia communi sunt in Spirituali mundo, & ad mala quæ ibi noxia sunt, si modo pro malis percipiat peccata, & pro bonis opera charitatis; hoc quoque potest homo rationis suæ facere, modo velit, quoniam rationalitas & libertas ei sunt, & tantum ejus rationalitas & libertas nudantur, apparent, moderantur & dant percipe-

re-

re & posse, quantum mala illa ut peccata fugit, & quantum hoc facit, tantum bona charitatis, ut proximus proximum ex amore utrinque, spectat. Nunc quia Dominus propter receptionem & conjunctionem, vult, ut quicquid homo libere facit secundum rationem, appareat illi sicut ejus, & hoc est secundum ipsam rationem, sequitur quod homo possit ex ratione, quia est ejus æterna felicitas, velle, & ex implorata Divina Domini potentia, id facere.

78. III. *Quod quicquid homo ex libero secundum suam cogitationem facit, approprietur ei sicut ejus, & remaneat*; causa est, quia proprium hominis & liberum ejus unum faciunt; proprium hominis est vitæ ejus, & quod homo ex vita facit hoc ex libero facit; tum proprium hominis est quod est amoris ejus, nam amor est vita cujusvis, & quod homo ex amore vitæ suæ facit, hoc ex libero facit. Quod homo ex libero faciat secundum cogitationem, est causa, quia id quod vitæ seu amoris alicujus est, hoc etiam cogitatur, & cogitatione confirmatur, & cum confirmatum est, tunc ex libero secundum cogitationem id facit; nam quicquid homo facit, ex voluntate per intellectum facit, ac liberum est voluntatis, & cogitatio est intellectus. Potest etiam homo ex libero contra rationem agere; tum ex non libero secundum rationem; sed hæc non appropriantur homini, sunt modo oris & corporis ejus, & non spiritus seu cordis ejus; at quæ spiritus & cordis ejus sunt, dum etiam fiunt oris & corporis, illa appropriantur homini: quod ita sit, per multa illustrari potest, sed hoc hujus loci non est. Per appropriari homini intelligitur intrare vitam ejus, & fieri vitæ ejus, consequenter fieri proprium ejus. Quod autem non sit aliquod proprium hominis, sed quod appareat ei sicut sit, in sequentibus videbitur: hic solum, quod omne bonum, quod homo ex libero secundum rationem agit, approprietur ei sicut suum, quia in cogitando, volendo, loquendo & faciendo, apparet ei sicut suum, attamen bonum non est hominis, sed est Domini apud hominem, videatur supra 76. Quomodo autem malum homini appropriatur, in suo Articulo videbitur.

79. Dicitur quod id quod homo ex libero secundum cogitationem suam facit, etiam remaneat; nam nihil quicquam quod homo sibi appropriavit, eradicari potest, factum enim est amoris & simul rationis ejus, seu voluntatis & simul intellectus ejus, & inde vitæ ejus: potest hoc quidem removeri, sed usque non ejici; & cum removetur, transfertur sicut a centro ad peripherias, & ibi moratur: hoc intelligitur per quod remaneat. Ut pro exemplo; si homo in pueritia & adolescentia appropriaverit sibi quoddam malum faciendo id ex jucundo amoris ejus, ut si defraudaverit, blasphemaverit, vindicaverit, scortatus sit, tunc quia ex libero secundum cogitationem fecerat illa, etiam appropriavit illa sibi; at si postea pænitentiam agit, fugit illa, & aspicit illa ut peccata quæ aversanda sunt, & sic ex libero secundum rationem desistit ab illis, tunc appropriantur illi bona, quibus mala illa opposita sunt; hæc bona tunc centrum faciunt, & removent mala versus peripherias, ulterius & ulterius secundum aversionem & aversationem illorum; at usque illa non possunt ita ejici, ut dici queant exstirpata; sed usque per remotionem illam ap-

parere possunt sicut exstirpata; quod fit per quod homo a Domino detineatur a malis, & teneatur in bonis: ita fit cum omni malo hæreditario, & similiter cum omni malo actuali hominis. Hoc quoque testatum vidi per experientiam apud aliquos in Cælo, qui quia a Domino tenebantur in bono, putabant se absque malis esse; sed ne crederent bonum, in quo erant, illorum proprium esset, demissi sunt e cælo, & remissi in sua mala, usque dum agnoscerent quod in malis essent a se, sed in bonis a Domino; post quam agnitionem in cælum reducti sunt. Sciatur itaque, quod bona illa non aliter approprientur homini, quam quod constanter sint Domini apud hominem, & quod quantum homo hoc agnoscit, tantum det Dominus, ut bonum appareat homini sicut ejus, hoc est, ut appareat homini amare proximum seu habere charitatem sicut a se, credere seu fidem habere sicut a se, facere bonum ac intelligere verum, ita sapere sicut a se; ex quibus illustratus videre potest, qualis est & quam fortis est apparentia, in qua Dominus vult ut homo sit, & hoc vult Dominus propter salvationem ejus, nam nemo absque illa apparentia salvari potest. De his etiam videantur quæ supra n. 42 ad 45, ostensa sunt.

80. Non appropriatur homini aliquid quod solum cogitat, imo nec quod cogitat velle, nisi simul velit id in tantum, ut etiam, dum copia datur, faciat illud; causa est, quia dum homo facit illud inde, ex voluntate per intellectum, seu ex voluntatis affectione per intellectus cogitationem, facit illud: quamdiu autem est solius cogitationis, non potest appropriari, quia intellectus non se conjungit cum voluntate, seu non cogitatio intellectus cum affectione voluntatis, sed voluntas & hujus affectio se conjungit cum intellectu & ejus cogitatione, ut multis ostensum est in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, in Parte Quinta. Hoc intelligitur per hæc Domini verba „ *Non quod intrat in os, immundum reddit hominem, sed quod ex corde per os exit, immundum reddit hominem* „ Matth: XV: 11. 17. 18. 19; per os in sensu spirituali intelligitur cogitatio, quoniam cogitatio loquitur per os; & per cor in illo sensu intelligitur affectio quæ est amoris; si homo ex hac cogitat & loquitur, tunc immundum se reddit: per cor etiam significatur affectio quæ amoris seu voluntatis, & per os cogitatio quæ est intellectus, apud Lucam, Cap: VI: 45.

81. Mala quæ homo licita credit, tametsi non facit illa, etiam ei appropriantur, nam licitum in cogitatione est ex voluntate, est enim consensus; quare cum homo credit aliquod malum licitum, solvit vinculum internum pro illo, ac detinetur a faciendo illud solum per vincula externa, quæ sunt timores; & quia spiritus hominis favet isti malo, ideo remotis vinculis externis ex licito facit illud; ac interea continue facit illud in suo spiritu: sed de hac re videatur in DOCTRINA VITÆ PRO NOVA HIEROSOLYMA, n. 108 ad 113.

82. IV. *Quod homo per binas illas facultates a Domino reformetur & regeneretur; & quod absque illis non possit reformari & regenerari.* Dominus docet, quod nisi quis generatur denuo, non possit videre Regnum Dei. Joh: III: 3. 5. 7; sed quid sit generari denuo seu regenerari, paucis notum est: causa est, quia non notum fuit quid amor & charitas, & inde nec quid fides, nam qui non

scit

scia quid amor & charitas, non scire potest quid fides, quoniam charitas & fides unum faciunt, sicut bonum & verum, & sicut affectio quæ voluntatis & cogitatio quæ intellectus; de qua unione in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA n. 427 ad 431: tum in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ n. 13 ad 24. At supra n. 3 ad 20. videatur.

83. Causa quod nemo venire possit in Regnum Dei, nisi denuo generatus sit, est quia homo ex hæreditario a parentibus nascitur in omnis generis mala, cum facultate quod per remotionem malorum istorum possit fieri spiritualis, & nisi fiat spiritualis, non potest venire in cælum; a naturali fieri spiritualis est renasci seu regenerari. Ut autem sciatur, quomodo homo regeneratur, hæc tria consideranda sunt; qualis ejus status primus est, qui est status damnationis; qualis ejus status secundus est, qui est status reformationis; & qualis ejus status tertius est, qui est status regenerationis. *Status hominis primus, qui est status damnationis*, est cuivis homini ex hæreditario a parentibus, homo enim nascitur inde in amorem sui & in amorem mundi, & ex his ut fontibus in mala omnis generis; jucunda illorum amorum sunt ex quibus ducitur, & jucunda faciunt, ut nesciat quod in malis sit; omne enim jucundum amoris non sentitur aliter quam sicut bonum; quare etiam homo nisi regeneratur non scit aliter quam quod se & mundum amare super omnia, sit ipsum bonum, & quod dominari super omnes, & possidere omnium aliorum opes, sit summum bonum: inde etiam est omne malum, nam nullum alium spectat ex amore, quam se solum, & si spectat alium ex amore, est sicut diabolus diabolum, ac sicut fur furem, quando unum agunt. Illi qui istos amores, ac mala ex illis scaturientia, ex jucundo illorum apud se confirmant, manent naturales & fiunt sensuales corporei; ac in propria cogitatione, quæ est spiritus eorum, insaniunt; sed usque possunt, dum in mundo sunt, rationaliter & sapienter loqui & agere, sunt enim homines, & inde illis rationalitas & libertas, sed quoque id faciunt ex amore sui & mundi. Hi post mortem, cum fiunt spiritus, non possunt aliud jucundum habere, quam illud quod in spiritu suo habuerunt in mundo, & id jucundum est jucundum amoris infernalis, quod vertitur in injucundum, dolorificum & dirum, quod in Verbo intelligitur per cruciatum & ignem infernalem. Ex his patet, quod primus status hominis sit status damnationis; & quod in illo sint, qui non patiuntur se regenerari. *Status hominis secundus, qui est status reformationis*, est cum homo incipit cogitare de Cælo ex gaudio ibi, & sic de Deo, a quo illi cæli gaudium; sed hoc cogitat primum ex jucundo amoris sui, gaudium cæli est illi id jucundum; sed quamdiu jucundum illius amoris, una cum jucundis malorum inde scaturientium regnat, non potest aliud intelligere, quam quod ad cælum venire sit fundere preces, auscultare prædicationes, obire sanctam Cænam, dare pauperibus, opitulari egenis, impendere templis, conferre spartas xenodoxiis, & similia alia; homo in hoc statu nec scit aliter, quam quod solum cogitare illa quæ religio docet, salvet, sive sit id quod vocatur fides, sive id quod vocatur fides & charitas: quod non aliter intelligat, quam quod illa cogitare, salvet, est quia nihil cogitat de malis, in quorum

jucun-

jucundis est, & quamdiu jucunda illorum remanent, etiam mala remanent, jucunda illorum sunt ex concupiscentia illorum, quæ continue spirat illa, & quoque producit illa, dum non aliquis timor detinet. Quamdiu mala in illorum amoris concupiscentiis & inde jucundis manent, non est aliqua fides, charitas, pietas, cultus, nisi solum in externis, quæ apparent coram mundo sicut sint, sed usque non sunt: comparari possunt aquis ex impuro fonte emanantibus, quæ bibi non possunt. Quamdiu homo talis est, ut cogitet de Cælo & de Deo ex religione, & nihil de malis ut peccatis, est adhuc in statu primo: at in statum secundum seu reformationis venit, dum incipit cogitare quod peccatum sit, & magis quod hoc & illud peccatum sit, & cum aliquantisper explorat id apud se, & non vult illud. *Status hominis tertius qui est status regenerationis*, excipit, & continuatur statui priori, inchoat cum homo desistit a malis ut peccatis, & progreditur sicut fugit illa, ac perficitur sicut pugnat contra illa, & tunc sicut vincit ex Domino, regeneratus est. Apud illum, qui regeneratur, vertitur ordo vitæ, fit a naturali spiritualis, nam naturale separatum a spirituali est contra ordinem, & spirituale est secundum ordinem; quare homo regeneratus agit ex charitate, & illud fidei suæ facit quod ejus charitatis est. Sed usque non fit plus spiritualis, quam quantum in veris est; nam omnis homo per vera, & per vitam secundum illa, regeneratur; per vera enim scit vitam, & per vitam facit illa; ita conjungit bonum & verum, quod est conjugium spirituale, in quo est cælum.

85. Quod homo per binas illas facultates, quæ vocantur rationalitas & libertas, reformetur & regeneretur, & quod absque illis reformari & regenerari non possit, est quia per Rationalitatem potest intelligere & scire quid malum & quid bonum, & inde quid falsum & verum; & per Libertatem potest velle id quod intelligit & scit: sed quamdiu jucundum amoris mali regnat, non potest libere velle bonum & verum, & illa rationis suæ facere, quare non potest illa sibi approprare; nam ut supra ostensum est, illa quæ homo ex libero secundum rationem agit, illi appropriantur ut ejus, & nisi appropriantur ut ejus, homo non reformatur & regeneratur: & tunc primum ex jucundo amoris boni & veri agit, quando jucundum amoris mali & falsi remotum est; nam duo jucunda amoris sibi opposita non simul dantur; ex jucundo amoris agere, est ex libero, & quia ratio favet amori, etiam est secundum rationem.

86. Quia homini tam malo quam bono rationalitas & libertas est, potest tam malus quam bonus intelligere verum & facere bonum, sed malus non potest ex libero secundum rationem, bonus autem potest, quia malus est in jucundo amoris mali, bonus autem in jucundo amoris boni; quare verum quod homo malus intelligit, & bonum quod facit, ei non appropriantur, sed appropriantur homini bono; & absque appropriatione sicut ejus, non datur reformatio & regeneratio. Sunt enim mala cum falsis apud malos sicut in centro, ac bona cum veris in peripheriis; at bona cum veris apud bonos sunt in centro, ac mala cum falsis in peripheriis; & utrinque illa quæ centri sunt, se effundunt usque ad peripherias, sicut ab igne in centro calor, & a gelu in centro frigus; ita bona in peripheriis apud malos conspurcantur a malis centri, & mala in peripheriis apud bonos mitef-

mitescunt a bonis centri: quæ causa est, quod mala regeneratum non damnent, ac bona non regeneratum non salvent.

87. V. *Quod homo mediis illis binis facultatibus tantum reformari & regenerari possit, quantum potest per illas adduci ad agnoscendum, quod omne verum & bonum, quod cogitat & facit, sit a Domino, & non a semet.* Quid reformatio & quid regeneratio, mox supra dictum est, tum quod homo per binas illas facultates, quæ sunt Rationalitas & Libertas, reformetur & regeneretur: & quia hoc per illas fit, ideo de illis adhuc aliqua dicentur. Homo ex Rationalitate habet, quod possit intelligere, & ex Libertate quod possit velle, utrumque sicut a se, at posse ex libero velle bonum, & inde secundum rationem id agere, non potest nisi regeneratus: malus solum potest ex libero velle malum, ac id secundum cogitationem, quam per confirmationes sicut rationis facit, id agere; malum enim potest æque confirmari, sicut bonum, sed malum per fallacias & apparentias, quæ dum confirmantur fiunt falsa, & cum confirmatum est, apparet sicut rationis.

88. Quisque cui aliqua cogitatio ex interiori intellectu est, potest videre, quod posse velle & posse intelligere, non sit ab homine, sed ab Ipso Cui ipsum posse est, hoc est, Cui Posse est in sua essentia: cogita modo, unde est posse, annon ab Ipso, cui id est in ipsa sua potentia, hoc est, cui id est in Ipso, & sic ab Ipso; quare posse in se est Divinum. Ad omne posse erit copia, quæ danda est, & sic determinatio ab interiori seu superiori se; oculus non potest videre a se, nec auris audire a se, neque os loqui a se, aut manus facere a se, copia & inde determinatio a mente erit; nec potest mens cogitare & velle hoc aut illud a se, nisi aliquid interius aut superius sit quod mentem ad id determinat; simile est cum posse intelligere & posse velle, hæc non dari possunt ab alio quam ab Ipso qui in se potest velle & potest intelligere. Ex quibus patet, quod binæ illæ facultates, quæ vocantur Rationalitas & Libertas, sint a Domino, & non ab homine; & quia a Domino sunt, sequitur quod homo nihil quicquam velit a se, & intelligat a se, sed modo sicut a se. Quod ita sit, quisque apud se confirmare potest, qui scit & credit, quod voluntas omnis boni, ac intellectus omnis veri, sit a Domino, & non ab homine. Quod *homo non aliquid possit sumere a se: & non aliquid facere a se*, docet Verbum apud Johannem Cap: III: 27. Cap: XV: 5.

89. Nunc quia omne velle est ex amore, & omne intelligere est ex sapientia, sequitur quod posse velle sit ex Divino Amore, & posse intelligere sit ex Divina Sapientia, ita utrumque ex Domino, qui est Ipse Divinus Amor & Ipsa Divina Sapientia. Inde fluit, quod ex libero secundum rationem agere, non aliunde sit. Quisque agit secundum rationem, quia liberum sicut amor non potest separari a velle; sed apud hominem datur interius velle & exterius velle, & potest agere secundum exterius, & non simul secundum interius, ita agit hypocrita & assentator, & usque exterius velle est ex libero, quia ex amore apparendi aliter quam est, vel ex amore alicujus mali quod ex amore voluntatis interioris intendit; sed ut supra dictum est, malus non potest ex libero secundum rationem suam agere quam malum, non autem potest ex libero se-

cundum rationem agere bonum, potest quidem hoc agere, sed non ex libero interiori, quod est ejus proprium liberum, ex quo trahit exterius liberum, quod non sit bonum.

90. Dicitur quod homo possit tantum reformari & regenerari, quantum potest per binas facultates adduci ad agnoscendum, quod omne bonum & omne verum quod cogitat & facit, sit a Domino, & non a semet: quod homo non possit nisi quam per binas illas facultates id agnoscere, est quia binæ illæ facultates sunt a Domino, & sunt Domini apud hominem, ut patet a supradictis; quare sequitur, quod homo id non possit facere a se, sed a Domino; at usque potest sicut a se, hoc dat Dominus unicuivis: sit, quod credat a se, usque dum sapit, agnoscet quod non a se, alioquin verum quod cogitat, & bonum quod facit, non est verum & bonum in se, est enim homo in illis, & non Dominus in illis, ac bonum in quo homo est, si sit propter salutem, est bonum meritorium, at bonum in quo Dominus est, non est meritorium.

91. Quod autem agnitio Domini, & quod agnitio quod omne bonum & verum sit ab Ipso, faciat ut homo reformetur & regeneretur, est quod pauci possunt intellectu videre, nam potest cogitari, quid facit agnitio illa, cum Dominus Omnipotens est, & vult omnium salutem, & inde quod possit & velit, modo ad misericordiam moveatur: sed *ita* cogitare, non est ex Domino, ita nec est ex interiori visu intellectus, hoc est, ex aliqua illustratione; quare quid agnitio operatur, hic paucis dicetur. In Mundo spirituali, ubi spatia sunt modo apparentiæ, sapientia facit præsentiam, & amor facit conjunctionem; & vicissim: datur agnitio Domini ex sapientia, & datur agnitio Domini ex amore; agnitio Domini ex sapientia, quæ in se spectata est solum cognitio, datur ex doctrina, & agnitio Domini ex amore datur ex vita secundum illam, hæc dat conjunctionem, illa autem præsentiam: quæ causa est, quod qui rejiciunt doctrinam de Domino, se removeant ab Ipso; & quia illi etiam rejiciunt vitam, se separent ab Ipso: at qui non rejiciunt doctrinam, sed vitam, illi præsentes sunt, sed usque separati: sunt sicut amici, qui colloquuntur inter se, sed non mutuo amant se; & sunt sicut duo, quorum unus tanquam amicus loquitur cum altero, sed tanquam inimicus odit illum. Quod ita sit, etiam a communi idea notum est, quod qui bene docet & bene vivit, salvetur, non autem qui bene docet & male vivit; tum quod qui non agnoscit Deum, non salvari possit. Ex his patet, qualis religio est, cogitare de Domino ex fide, ut vocatur, & non facere aliquid ex charitate; quare dicit Dominus „ *Quid Me vocatis Domine, Domine, & non facitis quæ dico: omnis qui venit ad Me, & audit sermones meos, & facit illos, similis est homini ædificanti domum, & posuit fundamentum super petra: qui vero audit & non facit, similis est homini ædificanti domum super humo sine fundamento* „ Luc: VI. 46 ad 49.

90. VI. *Quod conjunctio Domini cum homine, & reciproca hominis cum Domino, per binas illas facultates fiat.* Conjunctio cum Domino & Regeneratio unum sunt, nam quantum quis conjunctus est Domino, tantum regeneratus est: quare omne quod supra dictum est de regeneratione, dici potest conjunctione,

ctione, & quod hic dicitur de conjunctione dici potest de regeneratione. Quod conjunctio Domini cum homine sit & reciproca hominis cum Domino, docet Ipse Dominus apud Johannem „ *Manete in Me, etiam Ego in vobis; qui manet in Me, & Ego in illo, hic fert fructum multum* „ XV: 4. 5. „ *In die illo cognoscetis, quod vos in Me & Ego in vobis* „ XIV: 20. Quisque potest ex sola ratione videre, quod non sit aliqua conjunctio animorum nisi etiam sit reciproca, & quod reciprocum conjungat; si quis alterum amat & non vicissim amatur, tunc sicut unus accedit alter recedit; at si vicissim amatur, tunc sicut unus accedit alter etiam accedit, & fit conjunctio; amor etiam vult amari, hoc ei insitum est, & quantum redamatur tantum in se est & in suo jucundo. Ex his patet, si Dominus solum amat hominem, & non vicissim ab homine amaretur, accederet Dominus, & recederet homo; ita Dominus continue vellet convenire hominem & ad illum ingredi, & homo retro se verteret & abiret; cum illis qui in inferno sunt, ita est, at cum illis qui in Cœlo sunt, est mutua conjunctio. Quoniam Dominus vult conjunctionem cum homine, propter ejus salvationem, providit etiam ut apud hominem sit reciprocum; reciprocum apud hominem est, quod bonum quod ex libero vult & facit, & verum quod ex illo velle secundum rationem cogitat & loquitur, appareat sicut ab illo; & quod bonum illud in voluntate ejus, & verum illud in intellectu ejus, appareat sicut ejus; imo illa apparent homini sicut ex se & sicut ejus, prorsus sicut forent ejus, non est aliquod discrimen, animadverte num aliquis aliter omni sensu percipit; de apparentia illa sicut a se, videatur supra n. 74 ad 77; & de appropriatione sicut ejus, n. 78 ad 81: sola differentia est, quod homo agnoscere debeat, quod non ex se faciat bonum, & cogitet verum, sed a Domino; & inde quod bonum quod facit, & verum quod cogitat, non sit ejus: ita cogitare, ex aliquo amore voluntatis, quia veritas est, facit conjunctionem; nam sic homo aspicit Dominum & Dominus aspicit hominem.

93. Quale discrimen est inter illos, qui omne bonum credunt a Domino esse, & qui credunt bonum a se esse, datum est in Mundo spirituali & audire & videre: qui bonum credunt a Domino, illi vertunt faciem ad Ipsum, ac recipiunt jucundum & beatum boni; at qui credunt bonum a se esse, illi spectant semet, & cogitant apud se quod meruerint; & quia spectant semet, non possunt aliter quam jucundum sui boni percipere, quod non est jucundum boni, sed jucundum mali; nam proprium hominis est malum, ac jucundum mali perceptum ut bonum, est infernum. Illi qui bonum fecerunt, & crediderunt id a se, si non post mortem recipiunt id verum, quod omne bonum sit a Domino, commiscent se geniis infernalibus, & tandem unum cum illis faciunt: at illi qui recipiunt illud verum, reformantur; sed non alii recipiunt, quam qui spectaverunt ad Deum in vita sua: spectare ad Deum in vita sua, non aliud est quam fugere mala ut peccata.

94. Conjunctio Domini cum homine & reciproca hominis cum Domino fit per amare proximum sicut seipsum, & amare Dominum super omnia: amare proximum sicut seipsum non aliud est quam non insincere & injuste agere

cum illo, non odio habere ac vindicta flagrare contra illum, non blasphemare & diffamare illum, non adulterari cum uxore ejus, & similia alia non facere contra illum: quis non videre potest, quod illi qui talia faciunt, non ament proximum sicut seipsum; at qui talia non faciunt quia sunt mala contra proximum, & simul peccata contra Dominum, illi sincere, juste, amice, fideliter agunt cum proximo, & quia Dominus similiter facit, fit conjunctio reciproca; & cum conjunctio reciproca est, tunc quicquid homo proximo facit, a Domino facit, & quicquid homo a Domino facit, est bonum; & tunc proximus illi non est persona, sed bonum in persona. Amare Dominum super omnia, non aliud est, quam non malum facere Verbo, quia in Verbo est Dominus, nec malum facere sanctis Ecclesiæ, quia in sanctis Ecclesiæ est Dominus, nec malum facere alicujus animæ, quia anima cujusvis in manu Domini est; qui illa mala fugiunt sicut peccata enormia, illi amant Dominum super omnia: sed hoc non possunt alii, quam qui amant proximum sicut seipsum, conjuncta enim sunt.

95. Quoniam conjunctio Domini cum homine est, & hominis cum Domino, ideo duæ Tabulæ legis sunt, una pro Domino, & altera pro homine: quantum homo sicut ex se facit leges suæ Tabulæ, tantum Dominus dat ut faciat leges Ipsius Tabulæ: at homo, qui non facit leges suæ tabulæ, quæ omnes se referunt ad amorem proximi, non potest facere leges tabulæ Domini, quæ omnes se referunt ad amorem Domini: quomodo potest homicida, fur, adulter, & falsus testator amare Dominum, annon ratio dictat, quod talis esse & amare Deum, contradictorium sit; estne diabolus talis, num ille potest aliter quam odio habere Deum. At cum homo homicidia, adulteria, furta & falsa testimonia aversatur ut infernalia, tunc potest, nam tunc avertit faciem a diabolo ad Dominum, ac cum vertit faciem ad Dominum, datur ei amor & sapientia, hæc intrant hominem per faciem, & non per cervicem ejus. Quia ita & non aliter fit conjunctio cum Domino, ideo binæ illæ Tabulæ vocatæ sunt fœdus, ac fœdus est inter duos.

96. VII. *Quod Dominus binas illas facultates apud hominem illibatas ac ut sanctas in omni Divinæ suæ Providentiæ progressione custodiat.* Causæ sunt, quod homini absque binis illis facultatibus non forent intellectus & voluntas, & sic ille non foret homo; tum, quod homo absque binis illis facultatibus non potuisset conjungi Domino, & sic non reformari & regenerari; ut &, quod homini absque binis illis facultatibus non foret immortalitas, & vita æterna. Quod ita sit, ex cognitione, quid Libertas & Rationalitas, quæ sunt binæ illæ facultates, quæ data est in præcedentibus, quidem videri potest, sed non clare, nisi illa ut conclusiones sistantur ad visum, quare illustranda sunt. *Quod homini absque binis illis facultatibus non forent voluntas & intellectus, & sic ille non foret homo*; non enim aliunde est homini voluntas, quam quod possit libere velle sicut ex se, ac libere velle sicut ex se, est ex facultate illi a Domino continue data, quæ vocatur Libertas; & non aliunde est homini intellectus, quam quod possit sicut ex se intelligere num rationis sit vel non; ac intelligere num rationis sit vel non, est ex altera facultate illi a Domino conti-

continue data, quæ vocatur Rationalitas. Hæ facultates se conjungunt apud hominem sicut Voluntas & Intellectus; quod nempe quia homo potest velle, etiam possit intelligere, nam velle non datur absque intelligere, intelligere est ejus consors seu compar, sine qua non potest esse; quare cum facultate quæ vocatur libertas, datur facultas quæ vocatur rationalitas; etiam si aufers velle ab intelligere, nihil intelligis, & quantum vis tantum potes intelligere, modo adsint vel simul aperiantur adminicula, quæ vocantur cognitiones, nam hæ sunt sicut instrumentalia operanti: dicitur quantum vis potes intelligere, hoc est, quantum amas intelligere, nam voluntas & amor unum agunt; hoc quidem apparet sicut paradoxon, sed ita apparet illis, qui non amant intelligere, & inde non volunt, & qui non volunt, dicunt se non posse: quinam autem non possunt, & quinam ægre possunt, dicetur in sequente Articulo. Absque confirmatione patet, quod nisi homini foret Voluntas ex facultate quæ vocatur Libertas, ac Intellectus ex facultate quæ vocatur Rationalitas, ille non foret homo. Bestiis non illæ facultates sunt; apparet sicut quod bestiæ etiam possint velle, & quod possint intelligere, sed non possunt; est affectio naturalis, quæ in se est cupido, cum ejus compare scientia, quæ unice ducit & fert illas ad faciendum quod faciunt: civile & morale est quidem in illarum scientia, sed non sunt supra illam, quia illis non est spirituale, quod dat percipere morale, & inde analytice cogitare illud: doceri quidem possunt aliquid facere, sed hoc solum est naturale, quod se addit scientiæ & simul affectioni illarum, ac reproducitur vel per visum vel per auditum, sed nusquam fit cogitationis, & minus rationis apud illas: aliqua de hac re videantur supra n. 74. *Quod homo absque binis illis facultatibus non potuisset conjungi Domino, & sic non reformari & regenerari*, ostensum est supra; nam Dominus in binis illis facultatibus residet apud homines tam malos quam bonos, & per illas se conjungit unicuivis homini: inde est, quod tam malus quam bonus possit intelligere, & inde illi in potentia est voluntas boni ac intellectus veri, quod non actu sint, est ex abusu illarum facultatum. Quod Dominus in illis facultatibus apud unumquemvis hominem resideat, est ex influxu voluntatis Domini, quod velit recipi ab homine, & mansionem apud illum habere, ac dare ei felicia vitæ æternæ; hæc voluntatis Domini sunt, quia Divini Amoris Ipsius sunt. Hæc Domini Voluntas est, quæ facit ut appareat in homine sicut ejus quod cogitat, loquitur, vult & facit. Quod influxus voluntatis Domini id operetur, multis confirmari potest ex Mundo spirituali: quandoque enim Dominus implet Angelum suo Divino, ita ut Angelus non sciat aliter quam quod sit Dominus; ita impleti sunt Angeli visi Abrahamo, Hagari, Guideoni, qui inde se vocaverunt Jehovam, de quibus in Verbo: ita quoque potest unus spiritus impleri ab altero, usque ut non sciat quam quod alter sit, hoc sæpius mihi visum est: notum etiam est in Cælo, quod Dominus operetur omnia per Velle, & quod fiat quod vult. Ex his patet, quod binæ illæ facultates sint, per quas Dominus se conjungit homini, & per quas facit ut homo reciproce conjungatur. Quomodo autem homo per illas facultates reciproce conjungitur, consequenter quomodo per illas reformatur & regeneratur, supra dictum est, & de eo

infra plura dicentur. *Quod homini absque binis illis facultatibus non foret immortalitas & vita æterna*, sequitur ex nunc dictis, quod per illas sit conjunctio cum Domino, tum reformatio & regeneratio; per conjunctionem est homini immortalitas, ac per reformationem & regenerationem est vita æterna: & quia per illas facultates est conjunctio Domini cum omni homine, tam malo quam bono, ut dictum est, ideo omni homini immortalitas est; sed illi homini vita æterna, hoc est, vita cæli, apud quem est conjunctio reciproca ab intimis ad ultima. Ex his videri possunt causæ, cur Dominus binas illas facultates apud hominem illibatas ac ut sanctas in omni Divinæ suæ Providentiæ progressione custodiat.

97. VIII. *Quod ideo Divinæ Providentiæ sit, ut homo ex libero secundum rationem agat.* Ex libero secundum rationem agere, & ex Libertate ac Rationalitate agere, est idem, tum etiam ex voluntate ac intellectu; at aliud est ex libero secundum rationem, seu ex libertate & rationalitate agere, & aliud est ex ipso libero secundum ipsam rationem, seu ex ipsa libertate & ex ipsa rationalitate, agere; quoniam homo qui malum facit ex amore mali, & id apud se confirmat, ille quidem ex libero secundum rationem agit, sed usque liberum ejus non in se est liberum seu ipsum liberum, verum est liberum infernale, quod in se est servum, & ratio ejus non in se est ratio, sed est vel ratio spuria, vel falsa, vel apparens per confirmationes: at usque utrumque est Divinæ Providentiæ; nam si liberum volendi malum, & id sicut rationis facere per confirmationes, homini naturali tolleretur, periret libertas & rationalitas, & simul voluntas ac intellectus, & non potuisset abduci a malis, ac reformari, ita non conjungi Domino, & vivere in æternum: quare Dominus Liberum apud hominem ita custodit, sicut homo pupillam oculi sui. Sed usque Dominus per liberum continue abducit hominem a malis, & quantum per liberum abducere potest, tantum per liberum implantat bona; ita successive loco liberi infernalis indit Liberum cæleste.

98. Dictum supra est, quod omni homini sit facultas volendi, quæ vocatur Libertas, & facultas intelligendi quæ vocatur Rationalitas; sed probe sciendum est, quod illæ facultates homini sicut insitæ sint, est enim ipsum humanum in illis: sed ut mox dictum est, aliud est ex libero secundum rationem agere, & aliud ex ipso libero secundum ipsam rationem agere: ex ipso libero secundum ipsam rationem agunt non alii, quam qui se passi sunt regenerari a Domino, reliqui autem ex libero secundum cogitationem, quam instar rationis faciunt, agunt. At usque omnis homo, nisi natus sit fatuus aut summe stupidus, potest ad ipsam rationem, & per illam ad ipsum Liberum venire; sed quod non veniat, sunt plures causæ quæ in sequentibus detegentur: hic solum dicetur, quibus ipsum Liberum seu ipsa Libertas, & simul ipsa Ratio seu ipsa Rationalitas, non dari possunt, & quibus ægre dari. Ipsa Libertas & ipsa Rationalitas non dari possunt fatuis ex nativitate; nec fatuis postea factis quamdiu fatui sunt. Ipsa Libertas & ipsa Rationalitas nec dari possunt stupidis & obesis natis, & quibusdam factis ex torpore otii, aut ex ægritudine quæ pervertit aut prorsus occludit interiora mentis, aut ex amore vitæ bestiæ. Ipsa Liber-

Libertas & ipsa Rationalitas nec dari possunt apud illos in Christiano Orbe, qui prorsus negant Divinum Domini, & sanctitatem Verbi, ac negationem apud se usque ad finem vitæ confirmatam retinuerunt; hoc enim intelligitur per peccatum contra Spiritum Sanctum, quod non remittitur in hoc seculo, nec in futuro „ Matth: XII: 31. 32. Ipsa Libertas & ipsa Rationalitas nec dari possunt apud illos, qui omnia naturæ, & nihil Divino, attribuunt, & id per ratiocinia ex visibilibus fecerunt suæ fidei: hi etenim sunt athei. Ipsa Libertas & ipsa Rationalitas ægre dari possunt apud illos, qui in falsis religionis se multum confirmaverunt; quoniam confirmator falsi est negator veri: at qui non confirmaverunt se, in quacunque religione sint, possunt, de qua re videantur quæ in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA, n. 91 ad 97, allata sunt. Infantes & pueri non possunt in ipsam Libertatem & in ipsam Rationalitatem venire, prius quam ætate adolescunt; quoniam interiora mentis apud hominem successive aperiuntur; sunt interea sicut semina in fructu immaturo, quæ in humo non possunt egerminare.

99. Dictum est, quod ipsa Libertas & ipsa Rationalitas non dari queant apud illos qui negaverunt Divinum Domini, & sanctitatem Verbi; tum apud illos qui confirmaverunt se pro natura contra Divinum; & ægre apud illos qui se multis confirmaverunt in falsis religionis: at usque omnes illi non perdiderunt ipsas illas facultates: audivi atheos, qui facti sunt diaboli & satanæ, intellexisse arcana sapientiæ tam bene sicut angeli, sed solum cum audiverunt illa ab aliis; at cum in suas cogitationes redierunt, non intellexerunt, causa erat, quia non voluerunt; at ostensum est illis, quod etiam potuerint velle, nisi amor & inde jucundum mali illos abduxerit, hoc quoque cum audiverunt, intellexerunt, imo affirmaverunt quod potuerint, sed quod non voluerint posse, quia sic non potuissent velle quod volunt, quod erat malum ex jucundo concupiscentiæ ejus: talia mirabilia in Mundo spirituali sæpius audivi: ex quibus plene confirmatus sum, quod cuivis homini sit libertas & rationalitas; & quod quisque in ipsam Libertatem & ipsam Rationalitatem possit venire, si fugit mala ut peccata. Sed adultus, qui non in ipsam Libertatem & ipsam Rationalitatem venit in Mundo, nusquam in illas venire potest post mortem, nam tunc status ejus vitæ, qualis fuerat in mundo, manet in æternum.

Quod

Quod Lex Divinæ Providentiæ sit, ut homo sicut ex se removeat mala ut peccata in externo homine, & quod sic non aliter Dominus removere possit mala in interno homine, & simul tunc in externo.

100. Quisque potest ex sola ratione videre, quod Dominus, qui est ipsum Bonum & ipsum Verum, non possit intrare apud hominem, nisi remota sunt mala & falsa apud illum, malum enim est oppositum bono, & falsum est oppositum vero; & duo opposita nusquam commisceri possunt, sed cum unum accedit ad alterum, fit pugna, quæ perstat usque dum unum alteri cedit locum, & quod cedit, abit, & alterum succedit. In tali opposito sunt Cælum & Infernum, seu Dominus & diabolus: num quisquam ex ratione potest cogitare, quod Dominus possit intrare, ubi diabolus regnat; seu quod cælum possit esse ubi est infernum: quis non ex rationalitate cuivis homini sano data videt, quod ut Dominus intret, diabolus ejiciendus sit, vel ut cælum intret, infernum removendum sit. Oppositio illa intelligitur per verba Abrahami e cælo ad divitem in inferno „ *Inter nos & vos hiatus ingens firmatus est, ut qui volunt transcendeee abhinc ad vos, non possint, neque qui ibi, ad nos transire* „ Luc: XVI: 26. Ipsum malum est infernum, ac ipsum bonum est cælum, seu quod idem, ipsum malum est diabolus, & ipsum bonum est Dominus, & homo, in quo regnat malum, est in minima forma infernum, & homo in quo regnat bonum, est in minima forma cælum: quoniam ita est, quomodo potest cælum intrare infernum, cum inter illa hiatus tam ingens firmatus est, ut non transiri possit hinc illinc. Ex his sequitur, quod omnino removendum sit infernum, ut Dominus cum Cælo possit intrare.

101. At multi, imprimis illi qui se confirmaverunt in fide separata a charitate, non sciunt quod in inferno sint cum in malis, & ne quidem sciunt quid mala, ex causa, quia nihil cogitant de illis; dicentes quod non sint sub jugo legis, & sic quod Lex illos non damnet; tum, quia nihil conferre possunt ad salutem, quod non aliquod malum a se removere possint, ac insuper quod non aliquod bonum possint facere a se: hi sunt, qui omittunt cogitare de malo, & quia id omittunt, continue in illo sunt. Quod illi sint qui per hircos a Domino intellecti sint, Matth: 41 ad 46, in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE FIDE, n. 61 ad 68, videatur, de quibus vers. 41 dicitur „ Discedite a Me maledicti in ignem æternum paratum diabolo & angelis ejus" „ Nam illi qui nihil cogitant de malis apud se, hoc est, qui non explorant se, & postea desistunt ab illis, non possunt aliter quam nescire quid malum, & tunc id ex jucundo ejus amare; nam qui nescit id, ille

ille amat id, & qui cogitare omittit de illo, ille continue est in illo, est sicut cæcus qui non videt; nam cogitatio videt bonum & malum, sicut oculus videt pulchrum & impulchrum; ac in malo est, tam qui cogitat & vult illud, quam qui credit malum non apparere coram Deo, ac qui credit remitti si apparet, sic etenim cogitat quod absque malo sit: si abstinent a faciendis malis, non abstinent quia peccata sunt contra Deum, sed quia timent leges & famam; at usque faciunt illa in spiritu suo, nam spiritus hominis est qui cogitat & vult, quare quod homo in spiritu suo in mundo cogitat, hoc post excessum e mundo, cum fit spiritus, facit. In Mundo spirituali, in quem omnis homo post mortem venit, non quæritur qualis tua fides fuerat, nec qualis tua doctrina, sed quæ tua vita, ita num talis aut talis; scitur enim quod qualis alicujus vita est, talis ejus fides, imo doctrina sit; vita enim facit sibi doctrinam, & facit sibi fidem.

102. Ex nunc dictis constare potest, quod Lex Divinæ Providentiæ sit, ut ab homine removeantur mala, absque enim remotione illorum non potest Dominus conjungi homini, & illum a Se in Cælum adducere. Sed quia ignotum est, quod homo debeat sicut a se removere mala in externo homine, & nisi homo id sicut a se faciat, quod Dominus non possit removere mala apud illum in interno, ideo hæc coram ratione in luce ejus sistentur in hoc ordine. I. Quod cuilibet homini Externum & Internum cogitationis sit. II. Quod Externum cogitationis hominis sit in se quale ejus Internum est. III. Quod Internum non possit purificari a concupiscentiis mali, quamdiu mala in Externo homine non remota sunt, quia obstipant. IV. Quod mala in Externo homine a Domino non possint removeri, quam medio homine. V. Quod ideo homo mala ab Externo homine removere debeat sicut a se. VI. Quod Dominus tunc purificet hominem a concupiscentiis mali in Interno homine, & ab ipsis malis in Externo. VII. Quod continuum Divinæ Providentiæ Domini sit, ut conjungat hominem Sibi, & Se illi, ut dare possit ei felicia vitæ æternæ; quod non fieri potest, nisi quantum mala cum illorum concupiscentiis remota sunt.

103. I. *Quod cuilibet homini Externum & Internum cogitationis sit.* Per externum & internum cogitationis hic intelligitur simile quod per Externum & Internum hominem, per quem non aliud intelligitur quam externum & internum voluntatis ac intellectus, voluntas enim ac intellectus faciunt hominem; & quia hæc duo se manifestant in cogitationibus, dicitur externum ac internum cogitationis; nunc quia non corpus hominis sed spiritus ejus vult ac intelligit, & inde cogitat, sequitur, quod hoc externum & internum sit externum & internum spiritus hominis. Quod corpus agit, sive loquatur sive faciat, est solum effectus ex interno & externo spiritus ejus, nam corpus est modo obedientia.

104. Quod cuivis homini in ætate provecta sit externum & internum cogitationis, proinde externum voluntatis & intellectus, seu externum & internum spiritus, quod idem est cum externo & interno homine, patet cuivis qui ad alterius cogitationes & intentiones ex loquelis aut factis ejus attendit;

dit; & quoque ad suas cum in consortiis est, & cum absque illis; potest enim quis amice loqui cum altero ex cogitatione externa, & tamen inimicus esse in cogitatione interna; potest quis de amore erga proximum & de amore in Deum ex cogitatione externa & simul ex affectione ejus loqui, cum tamen in cogitatione sua interna nihili facit proximum, & non timet Deum: potest etiam quis de justitia legum civilium, de virtutibus vitæ moralis, & de illis quæ sunt doctrinæ & vitæ spiritualis, ex cogitatione & simul affectione externa loqui, & tamen cum solus est secum, ex cogitatione & ejus affectione interna loqui contra leges civiles, contra virtutes morales, & contra illa quæ sunt doctrinæ & vitæ spiritualis; ita faciunt illi qui in concupiscentiis mali sunt, & usque volunt apparere coram mundo quod in illis non sint. Plerique etiam, dum audiunt alios loquentes, secum cogitant, cum interius in se cogitent, sicut cogitant in loquela, num credendi sint vel non, quid intendunt: quod assentatoribus & hypocritis duplex cogitatio sit, notum est; possunt enim continere se & cavere ne aperiatur cogitatio interior, ac quidam interius & interius celare illam, & quasi obstruere fores ne appareat. Quod homini cogitatio exterior & cogitatio interior datur, patet manifeste ex eo, quod possit ex interiore sua cogitatione videre cogitationem exteriorem, & quoque reflectere super illam, ac judicare de illa num mala sit vel non mala: quod hominis mens talis sit, acceptum fertur binis facultatibus, quæ illi a Domino sunt, quæ vocantur Libertas & Rationalitas; ex quibus nisi externum & internum cogitationis illi foret, non potuisset percipere & videre aliquod malum apud se, & reformari; imo nec potuisset loqui, sed solum sonare sicut bestia.

105. Internum cogitationis est ex amore vitæ & ejus affectionibus & inde perceptionibus; externum cogitationis est ex illis quæ in memoria sunt, & quæ inserviunt amori vitæ pro confirmationibus, & pro mediis ad finem. Homo ab infantia usque ad ætatem juvenilem est in externo cogitationis ex affectione sciendi, quæ tunc facit internum ejus, transpirat etiam aliquid concupiscentiæ & inde inclinationis ex amore vitæ connato ex parentibus: sed postea sicut vivit, fit amor vitæ ejus, cujus affectiones & inde perceptiones faciunt internum cogitationis ejus, & ex amore vitæ fit amor mediorum, quorum jucunda & inde excitatæ scientiæ e memoria, faciunt externum cogitationis ejus.

106. II. *Quod Externum cogitationis hominis in se sit quale ejus Internum.* Quod homo a capite ad calcem sit qualis est amor vitæ ejus, prius ostensum est: hic itaque primum aliquid de amore vitæ hominis dicetur, quoniam non prius aliquid dici potest de affectionibus quæ una cum perceptionibus faciunt Internum hominis, ac de affectionum jucundis una cum cogitationibus quæ faciunt Externum ejus. Amores sunt multiplices, sed bini sunt illorum sicut domini & reges, Amor cælestis, & Amor infernalis; Amor cælestis est amor in Dominum & erga proximum, & Amor infernalis est amor sui & mundi; hi & illi amores sunt sibi oppositi sicut sunt Cælum & Infernum; nam qui in amore sui & mundi est, non vult alicui bonum quam sibi, at

at qui in amore in Dominum & in amore erga proximum est, ille vult omnibus bonum. Hi bini Amores sunt amores vitæ hominis, sed cum multa varietate; Amor cælestis est amor vitæ illorum quos Dominus ducit, & Amor infernalis est amor vitæ illorum, quos diabolus ducit. Sed Amor vitæ cujusvis non potest dari absque derivationibus, quæ vocantur affectiones; derivationes amoris infernalis sunt affectiones mali & falsi, proprie concupiscentiæ; & derivationes amoris cælestis sunt affectiones boni & veri, proprie dilectiones. Affectiones amoris infernalis, quæ proprie sunt concupiscentiæ, sunt totidem quot mala, & affectiones amoris cælestis, quæ proprie sunt dilectiones, sunt totidem quot bona. Amor in suis affectionibus habitat sicut dominus in suo dominio, aut sicut rex in suo regno: dominium & regnum eorum est super illa quæ sunt mentis, hoc est, quæ sunt voluntatis & intellectus hominis, & inde corporis. Amor vitæ hominis per suas affectiones & inde perceptiones, ac per sua jucunda & inde cogitationes regit totum hominem, Internum mentis ejus per affectiones & inde perceptiones, & Externum mentis per jucunda affectionum & inde cogitationes.

107. Forma hujus regiminis potest aliquatenus per comparationes videri; Amor cælestis cum affectionibus boni & veri, & inde perceptionibus, & simul cum jucundis affectionum illarum & inde cogitationibus, comparari potest Arbori insigni ramis, foliis & fructibus; amor vitæ est arbor illa, rami cum foliis sunt affectiones boni & veri cum illarum perceptionibus, ac fructus sunt jucunda affectionum cum illorum cogitationibus. At Amor infernalis cum ejus affectionibus mali & falsi, quæ sunt concupiscentiæ, & simul cum jucundis concupiscentiarum illarum & inde cogitationibus, comparari potest araneæ & ejus telæ circumtextæ; ipse amor est aranea, concupiscentiæ mali & falsi cum illarum interioribus astutiis, sunt fila retiformia araneæ sedi proxima; ac jucunda concupiscentiarum illarum cum machinationibus dolosis sunt fila remotiora, ubi volantes muscæ captantur, circumvelantur & comeduntur.

108. Ex his comparatiobus videri quidem potest conjunctio omnium voluntatis ac intellectus seu mentis hominis cum amore vitæ ejus, sed usque non rationaliter: illa conjunctio potest rationaliter ita videri: sunt ubivis tria simul quæ unum faciunt, quæ vocantur finis, causa & effectus; amor vitæ ibi est finis, affectiones cum illarum perceptionibus sunt causa, ac jucunda affectionum cum illorum cogitationibus sunt effectus; nam similiter ut finis per causam venit in effectum, ita etiam amor per suas affectiones venit ad sua jucunda; & per suas perceptiones ad suas cogitationes: ipsi effectus sunt in mentis jucundis & illorum cogitationibus, quando jucunda sunt voluntatis ac cogitationes sunt intellectus inde, ita quando plenus consensus ibi est; sunt tunc effectus spiritus ejus, qui si non in actum corporis veniunt, usque sicut in actu sunt, quando est consensus: sunt etiam tunc simul in corpore, & habitant cum amore vitæ ejus ibi, ac spirant actum, qui fit dum nihil obstat: tales sunt concupiscentiæ mali, & ipsa mala, apud illos, qui mala in spiritu suo licita faciunt. Nunc sicut finis conjungit se cum causa, & per causam cum effectu, ita amor vitæ cum interno cogitationis, & per hoc cum externo ejus; inde

patet,

patet, quod externum cogitationis hominis in se sit quale ejus internum est, nam finis indit omne suum causæ, & per causam effectui, nihil enim essentiale datur in effectu, quam quod est in causa, & per causam in fine, & quia sic finis est ipsum essentiale quod ingreditur causam & effectum, ideo causa & effectus vocantur finis medius & finis ultimus.

109. Apparet quandoque sicut Externum cogitationis hominis non in se sit quale est Internum; sed hoc fit, quia amor vitæ cum suis internis circum se, ponit Vicarium infra se, qui vocatur Amor Mediorum, & ei injungit, ut caveat & custodiat ne aliquid ex suis concupiscentiis appareat; quare ille Vicarius ex astutia principis sui, qui est amor vitæ, loquitur & agit secundum civilia Regni, secundum moralia rationis, & secundum spiritualia Ecclesiæ, & quidam tam astute & ingeniose, ut nemo videat quin tales sint, quales loquuntur & agunt, & tandem ex circumvelatione ut vix ipsi sciant aliter: tales sunt omnes hypocritæ; & tales sunt sacerdotes qui corde nihili faciunt proximum & non timent Deum, & tamen prædicant de amore proximi & de amore Dei: tales sunt judices, qui judicant secundum dona & amicitias, cum simulant zelum pro justitia, & ex ratione de judicio loquuntur: tales sunt negotiatores corde insinceri ac fraudulenti, cum sincere agunt lucri causa: & tales sunt adulteri, cum ex rationalitate, quæ cuivis homini est, de castitate conjugii loquuntur; & sic porro. At iidem si Amorem mediorum, Vicarium amoris vitæ eorum, exuunt vestibus purpureis & byssinis, quas circumposuerunt, ac induunt illum toga sua domestica, tunc cogitant, & quandoque ex cogitatione sua cum amicissimis, qui in simili amore vitæ sunt, loquuntur prorsus contrarium. Credi potest, quod quando illi ex amore mediorum tam juste, sincere & pie loquuti sunt, tunc non quale interni cogitationis fuerit in externo cogitationis eorum, at usque fuit, est hypocrisis in illis, est amor sui & mundi in illis, cujus astutia est captare famam honoris aut lucri causa usque ad ultimam apparentiam: hoc quale Interni est in Externo cogitationis illorum, quando ita loquuntur & agunt.

110. Apud illos autem qui in Amore cælesti sunt, Internum & Externum cogitationis, seu Internus & Externus homo, unum agunt, cum loquuntur, nec sciunt discrimen; amor vitæ illorum cum ejus affectionibus boni & harum perceptionibus veri, est sicut anima in illis quæ cogitant, & inde loquuntur & agunt; si sacerdotes sunt, ex amore erga proximum & ex amore in Dominum prædicant; si judices sunt ex ipsa justitia judicant; si negotiatores sunt, ex ipsa sinceritate agunt; si uxorati, ex ipsa castitate amant conjugem, & sic porro. Amor vitæ illorum etiam Amorem mediorum ut Vicarium habet, quem docet & ducit ut ex prudentia agat, & amicit illum vestibus zeli pro veris doctrinæ & simul pro bonis vitæ.

111. III. *Quod Internum non possit purificari a concupiscentiis mali, quamdiu mala in Externo homine non remota sunt, quia obstipant*, sequitur ex supradictis, quod externum cogitationis hominis in se sit quale internum cogitationis ejus, & quod cohæreant sicut illud quod non solum intus in altero est, sed etiam ex altero, quare non separari potest unum nisi simul alterum; ita est cum omni

externo

externo quod ab interno est, & cum omni posteriori quod a priori est, & cum omni effectu qui a causa est. Nunc quia concupiscentiæ una cum astutiis faciunt internum cogitationis apud malos, & jucunda concupiscentiarum una cum machinationibus faciunt externum cogitationis apud illos, & hæc cum illis conjuncta sunt in unum, sequitur quod internum non possit purificari a concupiscentiis, quamdiu mala in externo homine non remota sunt. Sciendum est, quod voluntas interna hominis sit quæ in concupiscentiis est, & quod intellectus internus ejus sit qui in astutiis, ac quod voluntas externa sit quæ in jucundis concupiscentiarum est, ac intellectus externus sit qui in machinationibus ex astutiis: quisque potest videre quod concupiscentiæ & earum jucunda unum faciant, tum quod astutiæ & machinationes unum faciant, & quod quatvor illa in una serie sint, & faciant simul sicut unum manipulum; ex quibus iterum patet, quod internum, quod consistit a concupiscentiis, non possit ejici nisi quam per remotionem externi, quod consistit ex malis. Concupiscentiæ per jucunda sua producunt mala, sed cum mala creduntur licita, quod fit ex consensu voluntatis ac intellectus, tunc jucunda & mala unum faciunt; quod consensus sit factum, notum est; quod etiam est quod Dominus dicit „ *Si quis aspexerit mulierem alienam, ita ut concupiscat eam, jam adulterium committit cum illa in corde suo* „ Matth: V: 28: simile est cum reliquis malis.

112. Ex his nunc constare potest, quod ut homo purificetur a concupiscentiis mali, omnino removenda sint mala ab externo homine, non enim prius datur concupiscentiis exitus, & si non datur exitus, manent concupiscentiæ intus, & exspirant jucunda a se, & sic adigunt hominem ad consensum, ita ad factum: concupiscentiæ per externum cogitationis intrant corpus, quare cum consensus est in externo cogitationis, sunt illico in corpore, jucundum quod sentitur, ibi est: quod qualis est mens tale sit corpus, ita totus homo, videatur in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA n. 362 ad 370. Hoc potest per comparationes illustrari, & quoque per exempla: *Per Comparationes*; concupiscentiæ cum earum jucundis comparari possunt Igni, qui quo plus fomentatur, eo plus flagrat; & quo liberior excursus ei est, eo latius se spargit, usque ut in urbe consumat domos ejus, & in sylva arbores ejus; concupiscentiæ mali etiam in Verbo camparantur igni, ac mala inde incendio; concupiscentiæ mali cum jucundis illarum in mundo spirituali etiam apparent sicut ignes; ignis infernalis non aliud est. Comparari etiam possunt diluviis & inundationibus ab aquis, remotis aggeribus seu vallis. Comparari etiam possunt gangrænis & apostematibus, quæ lethum inducunt corpori, sicut excurrunt, aut sicut non sanantur. *Per Exempla* patet clare, quod si non mala in externo homine removentur, concupiscentiæ cum illarum jucundis crescant & exuberent: fur quantum furatur tantum concupiscit furari, usque tandem ut non possit desistere: defraudator similiter quantum defraudat: cum odio & vindicta, cum luxurie & intemperantia, cum scortatione, blasphematione, est similiter; quod amor dominandi ex amore sui in tantum crescat quantum ei laxantur fræna, notum est; pariter amor possidendi bona ex amore mundi; apparet sicut illis non sit terminus aut finis. Ex quibus patet,

quod quantum mala in externo homine non removentur, tantum concupiscentiæ illorum exuberent; tum quo gradu malis relaxantur fræna, eo gradu concupiscentiæ crescant.

113. Homo non potest percipere concupiscentias sui mali; percipit quidem jucunda illarum, sed etiam parum reflectit super illa, jucunda enim oblectant cogitationes, & auferunt reflexiones; quare si non aliunde sciret, quod sint mala, vocaret illa bona, & ex libero secundum rationem cogitationis suæ patraret illa; quod cum facit, appropriat illa sibi: quantum confirmat illa ut licita, tantum amplificat aulam amoris regnantis, qui est amor vitæ ejus; aulam ejus faciunt concupiscentiæ, nam illæ sunt sicut ejus ministeria & satellitia, per quæ exteriora, quæ faciunt regnum ejus, gubernat: sed sicut rex est, tales sunt ministri & satellites, & tale est regnum: si rex est diabolus, tunc ejus ministri & satellites sunt insaniæ, ac populus regni ejus sunt falsa omnis generis, quæ ministri, quos vocant sapientes, tametsi sunt insani, per ratiocinationes ex fallaciis & per phantasias faciunt ut appareant sicut vera, ac pro veris agnoscantur. Num talis status hominis mutari potest aliter quam per quod mala in externo homine removeantur, sic etiam concupiscentiæ, quæ cohærent malis, removentur; alioquin non patet concupiscentiis exitus, sunt enim inclusæ, sicut urbs obsessa, & sicut ulcus obturatum.

114. IV. *Quod mala in Externo homine a Domino non possint removeri nisi medio homine.* In omnibus Ecclesiis Christianis receptum est hoc doctrinæ, quod homo antequam ad sanctam Communionem accedit, semet exploraturus sit, visurus & agniturus sua peccata, & acturus pœnitentiam, desistendo ab illis, & rejiciendo illa, quia a diabolo sunt; & quod alioquin peccata ei non remittantur, & quod sit damnatus: Angli, tametsi in doctrina de sola fide sunt, usque in Oratione ad sanctam Communionem, aperte docent explorationem, agnitionem, confessionem peccatorum, pœnitentiam, & renovationem vitæ, ac minantur illos qui illa non faciunt, his verbis, quod alioquin diabolus intraturus in illos sicut in Judam, ac impleturus illos omni iniquitate, & destructurus & corpus & animam. Germani, Sueci, Dani, qui etiam in doctrina de sola fide sunt, in Oratione ad sanctam Communionem docent similia, minando etiam, quod alioquin se reos pœnarum infernalium facturos esse, ac damnationis æternæ, propter commixtionem sancti & prophani: hæc a sacerdote alta voce præleguntur coram illis, qui Sanctam Cœnam obituri sunt, & auscultantur ab illis cum omni agnitione quod ita sit. Attamen iidem, cum eodem die audiunt prædicationem de sola fide, & tunc quod Lex illos non damnet, quia Dominus illam pro illis impleverat, & quod a se non possint aliquod bonum nisi meritorium facere, & sic opera nihil salutis in se habeant, sed sola fides, redeunt domum cum plena oblivione confessionis prioris, & cum rejectione ejus, quantum ex prædicatione de sola fide cogitant. Quid nunc verum est, sive hoc sive illud, non possunt duo sibi contraria esse vera, ut quod absque exploratione, cognitione, agnitione, confessione & rejectione peccatorum, ita absque pœnitentia, non detur remissio illorum, ita non salvatio, sed damnatio æterna: aut quod talia nihil faciant ad salutem, quia satisfactio plena-

plenaria pro omnibus peccatis hominum a Domino per passionem crucis facta est pro illis qui in fide sunt, & quod illi qui in sola fide cum fiducia quod ita sit, & in confidentia de imputatione meriti Domini, absque peccatis sint, & quod appareant coram Deo sicut qui lavati facie nitent. Ex his patet, quod communis religio omnium Ecclesiarum in Christiano orbe sit, quod homo se exploraturus sit, visurus & agniturus sua peccata, & postea destiturus ab illis, & quod alioquin non salvatio, sed damnatio. Quod etiam sit ipsa Divina Veritas, patet a locis in Verbo, ubi mandatur quod homo pœnitentiam acturus sit, ut ab his „ *Jesus dixit, facite fructus dignos* PŒNITENTIÆ, *jam jam securis ad radicem arboris jacet; omnis arbor non faciens fructum bonum, exscindetur & in ignem conjicietur* „ Luc: III: 8. 9. *Jesus dixit, nisi* PŒNITENTIAM *egeritis, omnes peribitis* „ Luc: XIII: 3. 5. „*Jesus prædicavit Evangelium Regni Dei;* PŒNITENTIAM *agite, & credite Evangelio* „ Marc: I: 14. 15. *Jesus emisit discipulos, qui exeuntes prædicarent ut* PŒNITENTIAM *agerent* „ Marc: VI: 12. *Jesus dixit ad Apostolos, quod illos oporteat prædicare* PŒNITENTIAM ET REMISSIONEM PECCATORUM, IN OMNIBUS GENTIBUS „ Luc: XXIV: 47. *Johannes prædicavit Baptisma* PŒNITENTIÆ IN REMISSIONEM PECCATORUM „ Marc: I: 4. Luc: III: 3. Cogita de hoc etiam ex aliquo intellectu, & si tibi religio est, videbis, quod pœnitentia a peccatis sit via ad Cælum, & quod fides separata a pœnitentia non sit fides, & qui in non fide sunt ex non pœnitentia, in via ad infernum sint.

115. Illi qui in fide separata a charitate sunt, & confirmaverunt se ex dicto Pauli ad Romanos, *Quod fide justificetur homo sine operibus legis* „ III: 28, adorant hoc dictum sicut qui adorant solem, & fiunt sicut qui oculos obnixe figunt in sole, ex quo acies obtusa facta non videt aliquid in media luce; non enim vident quid ibi intelligitur per opera legis, quod sint ritualia quæ a Mose descripta sunt in Libris ejus, quæ ubivis ibi vocantur Lex, & quod non præcepta decalogi; quare ne intelligantur præcepta decalogi, explicat illud dicendo „ *Ergone Legem abrogamus per fidem, absit, sed legem stabilimus* „ Vers: 31 ejusdam Capitis. Qui ex illo dicto se in fide separata confirmaverunt, illi ex intuitione illius loci sicut in sole, nec vident ubi enumerat Leges fidei, quod sint ipsa opera charitatis; quid itaque fides absque suis legibus: nec vident ubi enumerat mala opera, dicendo, quod qui illa faciunt, non possint intrare in Cælum. Ex quo patet, qualis cæcitas inducta est ex unico hoc loco male intellecto.

116. Quod mala in Externo homine non removeri possint nisi quam medio homine, est quia ex Divina Domini Providentia est, quod quicquid homo audit, videt, cogitat, vult, loquitur & facit, appareat prorsus sicut ejus; quod absque illa apparentia non foret homini aliqua receptio Divini Veri, nulla determinatio ad faciendum bonum, nulla appropriatio amoris & sapientiæ, tum charitatis & fidei, & inde nulla conjunctio cum Domino, proinde nulla reformatio & regeneratio, & sic salvatio, supra n. 71 ad 95 & seq: ostensum est: quod absque illa apparentia non dabilis sit pœnitentia a peccatis, imo nec fides, evidens est, tum quod homo absque illa apparentia non sit homo, sed expers vitæ rationalis, similis bestiæ. Consulat qui vult suam ratio-

tionem, num apparet aliter, quam quod homo de bono & vero, tam spirituali quam morali & civili, cogitet ex se, & tunc recipe id doctrinale, quod omne bonum & verum sit a Domino, & nihil ab homine, annon agnosces hoc consequens, quod homo bonum faciet & verum cogitabit sicut ex se, sed usque agnoscet quod illa a Domino; proinde etiam, quod homo removebit mala sicut a se, sed usque agnoscet quod id faciat ex Domino.

117. Plures sunt qui non sciunt quod in malis sint, quia non in externis faciunt illa; timent enim leges civiles, & quoque jacturam famæ, & sic ex assuetudine & habitu imbuunt fugere mala ut damna sui honoris & sui lucri: sed si mala non fugiunt ex principio religionis, quia peccata sunt, & contra Deum, tunc apud illos concupiscentiæ mali cum jucundis illarum remanent, sicut aquæ impuræ obturatæ aut stagnatæ; explorent cogitationes ac intentiones suas, & invenient illas, modo sciunt quid peccatum. Sunt tales multi, qui se in fide separata a charitate confirmaverunt, qui quia credunt, quod Lex non damnet, ne quidem attendunt ad peccata, & quidam dubitant num sint, & si sunt, non coram Deo sint, quia condonata. Tales etiam sunt naturales moralistæ, qui credunt civilem & moralem vitam cum ejus prudentia producere omnia, & Divinam Providentiam non aliquid. Tales etiam sunt, qui honestatis & sinceritatis famam & nomen propter honorem aut propter lucrum multo studio affectant. Sed illi qui tales sunt, & simul aspernati religionem, post mortem fiunt spiritus concupiscentiarum, qui apparent sibi sicut forent ipsi homines, sed aliis e longinquo sicut priapi; ac vident in tenebris, & nihil in luce, sicut noctuæ.

118. Ex his nunc sequitur V. Articulus confirmatus, qui est, *Quod ideo homo mala ab externo homine removere debeat sicut a se*; quæ etiam explicata videantur in tribus Articulis in DOCTRINA VITÆ PRO NOVA HIEROSOLYMA; in uno, Quod non aliquis possit fugere mala ut peccata, usque ut interius avertetur illa, nisi quam per pugnas contra illa, n. 92 ad 100. In altero; Quod homo debeat fugere mala ut peccata, & pugnare contra illa, sicut a se, n. 101 d 107. In tertio; Quod si quis fugit mala ex quacunque alia causa, quam quia peccata sunt, non fugiat illa, sed modo faciat ut non appareant coram mundo, n. 108 ad 113.

119. VI *Quod Dominus tunc purificet hominem a concupiscentiis in Interno homine, & ab ipsis malis in Externo.* Quod Dominus tunc purificet hominem a concupiscentiis mali, quando homo sicut a se removet mala, est causa, quia Dominus non prius purificare potest; sunt enim mala in externo homine, & concupisientiæ mali in interno, ac cohærent sicut radices cum trunco: quare nisi mala removentur, non datur apertura; obstipant enim, & claudunt portam, quæ a Domino non aperiri potest nisi medio homine, ut mox supra ostensum est: quando ita homo sicut a se aperit portam, tunc Dominus concupiscentias una exstirpat. Causa etiam est, quia Dominus agit in intimum hominis, & ab intimo in consequentia usque ad ultima, & in ultimis est homo simul; quamdiu itaque ultima ab ipso homine tenentur clausa, non potest aliqua purificatio, sed modo talis operatio fieri a Do-

a Domino in interioribus, qualis est Domini in Inferno, cujus forma est homo qui in concupiscentiis & simul malis est, quæ operatio est solum dispositio ne unum perdat alterum, & ne violetur bonum & verum. Quod Dominus continue urgeat ac instet, ut homo sibi aperiat portam, patet a Domini verbis in Apocalypsi „ *Ecce sto ad januam & pulso, si quis audiverit vocem meam, & aperuerit januam, ingrediar ad illum, & cœnabo cum illo, & ille Mecum* „ III: 20.

120. Homo ne hilum scit de statu interiori Mentis suæ, seu Interno suo homine, sunt tamen ibi infinita, quorum ne unum ad ejus cognitionem venit; Internum enim cogitationis hominis seu Internus ejus homo, est ipse ejus spiritus, & in illo tam infinita seu tot innumerabilia sunt, quot in hominis corpore, imo adhuc innumerabiliora, nam spiritus hominis est in sua forma homo, & omnia ejus correspondent omnibus hominis in ejus corpore. Nunc sicut homo nihil scit ex aliqua sensatione, quomodo mens ejus seu anima in omnia sui corporis conjunctim & singillatim operatur, ita nec scit homo quomodo Dominus in omnia mentis seu animæ, hoc est, in omnia spiritus ejus, operatur; operatio est continua; in hoc homo nullam partem habet; at usque non potest Dominus purificare hominem ab ulla concupiscentia mali in ejus spiritu seu interno homine, quamdiu homo tenet externum clausum; sunt mala, per quæ homo tenet externum suum clausum, quorum unumquodvis ei apparet sicut unum, tametsi infinita sunt in unoquovis; cum homo hoc sicut unum removet, tunc Dominus infinita in illo removet. Hoc est quod intelligitur per quod Dominus tunc purificet hominem a concupiscentiis mali in interno homine, & ab ipsis malis in externo.

121. Creditur a multis, quod solum credere id quod Ecclesia docet, purificet hominem a malis, & creditur a quibusdam quod facere bonum purificet, a quibusdam quod scire, loqui,& docere talia quæ Ecclesiæ sunt, a quibusdam quod legere Verbum ac libros pietatis, a quibusdam frequentare templa, auscultare prædicationes, & imprimis obire sanctam Cœnam, a quibusdam abdicare mundum, ac studere pietati, a quibusdam confiteri se reum omnium peccatorum, & sic porro. At usque omnia hæc nihil purificant hominem, nisi ille exploret se, videat sua peccata, agnoscat illa, condemnet se propter illa, ac pœnitentiam agat desistendo ab illis; & hæc omnia faciet sicut a se, sed usque ex cordis agnitione quod a Domino. Antequam hæc fiunt, supradicta nihil juvant, sunt enim vel meritoria vel hypocritica; ac illi apparent in cælo coram Angelis aut sicut meretrices pulchræ ex tabe sua male olentes; aut sicut mulieres deformes ex inducto fuco apparentes formosæ; aut sicut personati harioli & mimi super theatris; aut sicut simiæ in vestibus humanis. Sed quando mala remota sunt, tunc supramemorata fiunt amoris eorum, & illi apparent in cælo coram angelis ut homines pulchri, ac ut consortes & consocii eorum.

122. At probe sciendum est, quod homo pœnitentiam acturus ad solum Dominum spectare debeat; si ad solum Deum Patrem non potest purificari; nec si ad Patrem propter Filium; nec si ad Filium ut solum Hominem; est enim unus Deus, & Dominus est Ille, nam Divinum & Humanum Ipsius est

una Persona, ut in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE DOMINO, ostensum est. Ut quisque pænitentiam acturus spectet ad Dominum solum, instituta est Sancta Cæna ab Ipso, quæ confirmat remissionem peccatorum apud illos qui pænitentiam agunt; confirmat, quia in illa Cæna seu Communione quisque tenetur spectare ad solum Dominum.

123. VII. *Quod continuum Divinæ Providentiæ Domini sit, ut conjungat hominem Sibi ac Se illi, ut dare possit ei felicia vitæ æternæ; quod non fieri potest, nisi quantum mala cum illorum concupiscentiis remota sunt.* Quod continuum Divinæ Providentiæ Domini sit conjungere hominem Sibi & Se illi, & quod illa conjunctio sit quæ vocatur reformatio & regeneratio, & quod inde homini sit salvatio, supra n. 27 ad 45, ostensum est. Quis non videt, quod conjunctio cum Deo sit vita æterna & salvatio; hoc videt omnis qui credit, quod homines a creatione sint imagines & similitudines Dei, Gen: I: 26. 27, & qui novit quid imago & similitudo Dei. Quis cui sana ratio est, dum ex rationalitate sua cogitat, & ex Libertate sua vult cogitare, potest credere, quod tres Dii sint, æquales essentia, ac quod Divinum Esse seu Divina Essentia possit dividi: quod Trinum sit in uno Deo, hoc potest cogitari & comprehendi, sicut comprehenditur anima & corpus in angelo ac in homine, ac procedens vitæ ab illis; & quia hoc Trinum in uno datur solum in Domino, sequitur quod conjunctio erit cum Ipso: utere rationalitate tua ac simul libertate cogitandi, & hanc veritatem in sua luce videbis, sed admitte prius, quod sit Deus, quodque sit cælum, & quod sit vita æterna. Nunc quia Deus est unus, ac homo ex creatione factus est imago & similitudo Ipsius, & quia per amorem infernalem, ac per ejus concupiscentias, & harum jucunda, in amorem omnium malorum venit, ac inde imaginem & similitudinem Dei apud se destruxit, sequitur quod continuum Divinæ Providentiæ Domini sit, ut conjungat hominem Sibi & Se homini, & sic facere ut sit imago Ipsius: quod hoc sit ob finem, ut Dominus homini dare queat felicia vitæ æternæ, etiam sequitur, nam Divinus Amor talis est: quod autem illa non possit dare, nec facere illum imaginem Sui, nisi homo sicut a se removeat peccata in externo homine, est quia Dominus non modo est Divinus Amor, sed etiam Divina Sapientia, ac Divinus Amor nihil facit nisi ex Divina sua Sapientia, & secundum illam: quod homo non possit Ipsi conjungi, & sic reformari, regenerari & salvari, nisi ei liceat ex libero secundum rationem agere, per id enim homo est homo, est secundum Divinam Ipsius Sapientiam, & quicquid est secundum Divinam Domini Sapientiam, hoc quoque est Ipsius Divinæ Providentiæ.

124. His adjiciam duo Arcana Sapientiæ Angelicæ, ex quibus videri potest qualis est Divina Providentia; unum, quod Dominus nusquam agat in aliquod particulare apud hominem singillatim, nisi in omnia simul: alterum, quod Dominus agat ab intimis & ab ultimis simul. *Quod Dominus nusquam agat in aliquod particulare apud hominem singillatim, nisi in omnia ejus simul*, est quia omnia hominis in tali nexu sunt, & per nexum in tali forma, ut non sicut plura sed sicut unum agant: quod in tali nexu & per nexum in tali forma sit homo

mo quoad corpus, notum est; in simili forma ex connexu omnium est quoque Mens humana, nam Mens humana est spiritualis homo, & quoque est actualiter homo: inde est quod spiritus hominis, qui est mens ejus in corpore, sit in omni forma homo, quare homo post mortem est æque homo ut in mundo, modo cum discrimine, quod exuvias, quæ fecerunt corpus ejus in mundo, rejecerit. Nunc quia forma humana talis est, ut omnes partes faciant commune, quod sicut unum agit, sequitur quod unum non possit emoveri loco, ac mutari quoad statum, nisi in consensu reliquorum, nam si unum emoveretur loco & mutaretur quoad statum, pateretur forma, quæ ut unum aget. Ex his patet, quod Dominus nusquam agat in aliquod particulare, nisi simul in omnia: ita Dominus agit in universum Cælum angelicum, quoniam universum cælum angelicum est in aspectu Domini ut unus Homo; ita quoque agit Dominus in unumquemvis angelum, quia unusquisque angelus est in minima forma cælum; ita etiam agit in unumquemvis hominem, proxime in omnia mentis ejus, & per hæc in omnia corporis ejus; nam mens hominis est ejus spiritus, & secundum conjunctionem cum Domino est angelus, ac corpus est obedientia. Sed probe observandum est, quod Dominus singillatim imo singularissime in omne particulare hominis etiam agat, sed simul per omnia formæ ejus, at usque non mutat statum alicujus partis, seu alicujus rei in particulari, nisi toti formæ convenienter: sed de his plura in sequentibus dicentur, ubi demonstrabitur quod Divina Domini Providentia sit universalis quia in singularibus, & quod sit singularis quia est universalis. *Quod Dominus agat ab intimis & ab ultimis simul*, est quia sic & non aliter omnia & singula continentur in nexu; pendent enim intermedia successive ab intimis usque ad ultima, & in ultimis sunt illa simul; nam in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, in Parte Tertia, ostensum est, quod in ultimo sit simultaneum omnium a primo. Ex eo etiam est, quod Dominus ab æterno seu Jehovah in mundum venerit, ac ibi induerit & susceperit Humanum in ultimis, ut potuisset a primis & simul in ultimis esse, & sic a primis per ultima regere universum mundum, & sic salvare homines, quos secundum Leges Divinæ suæ Providentiæ, quæ etiam sunt Leges Divinæ suæ Sapientiæ, salvare potest. Hoc itaque est, quod in Christiano Orbe notum est, quod nullus mortalium salvari potuerit, nisi Dominus in mundum venerit, de quo videatur DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE FIDE, n. 35. Inde est quod Dominus dicatur Primus & Ultimus.

125. Hæc Arcana angelica præmissa sunt, ut comprehendi possit, quomodo Divina Providentia Domini operatur, ut conjungat hominem Sibi & Se homini, hæc non fit in aliquod particulare ejus singillatim, nisi in omnia ejus simul; & hoc fit ab intimo hominis & ab ultimis ejus simul: intimum hominis est amor vitæ ejus, ultima sunt illa quæ in externo cogitationis sunt, intermedia sunt quæ in interno cogitationis ejus sunt; quæ qualia sunt apud hominem malum, in antecedentibus ostensum est; ex quibus iterum patet, quod Dominus ab intimis & ultimis simul non possit agere, nisi una cum homine, homo enim una cum Domino in ultimis est; quare sicut homo in ultimis, quæ ejus arbi-

trii sunt, quia in ejus libero, agit, ita Dominus ab intimis ejus, & in successivis ad ultima agit. Illa quæ in intimis hominis, & in successivis ab intimis ad ultima sunt, homini prorsus ignota sunt, & ideo homo prorsus nescit, quomodo & quid Dominus ibi operatur; sed quia illa cohærent ut unum cum ultimis, ideo non homini necessarium est scire plus quam ut fugiat mala ut peccata, & spectet ad Dominum. Sic non aliter potest amor vitæ ejus, qui a nativitate est infernalis, a Domino removeri, & loco ejus implantari amor vitæ cælestis.

126. Quando Amor vitæ cælestis loco amoris vitæ infernalis a Domino implantatus est, tunc loco concupiscentiarum mali & falsi implantantur affectiones boni & veri, ac loco jucundorum concupiscentiarum mali & falsi implantantur jucunda affectionum boni, & loco malorum amoris infernalis implantantur bona amoris cælestis: tunc pro astutia implantatur prudentia, & pro cogitationibus malitiæ implantantur cogitationes sapientiæ: ita homo generatur denuo, & fit novus. Quænam bona loco malorum succedunt, videatur in DOCTRINA VITÆ PRO NOVA HIEROSOLYMA, n. 67 ad 73. n. 74 ad 79, n. 80 ad 86 n. 87 ad 91. Tum, quod quantum homo fugit & aversatur mala ut peccata, tantum vera sapientiæ amet, n. 32 ad 41; & quod tantum fidem habeat, & spiritualis sit, n. 42 ad 52.

127. Quod communis religio in universo Christiano Orbe sit, ut homo exploret se, videat sua peccata, agnoscat illa, confiteatur illa coram Deo, & desistat ab illis, & quod hoc sit pænitentia, remissio peccatorum, & inde salvatio, supra ex Orationibus ante Sanctam Communionem prælectis in omnibus Ecclesiis Christianis, ostensum est. Idem etiam constare potest ex Fide, quæ ab Athanasio nomen habet, quæ etiam in universo Christiano Orbe recepta est, ubi in fine hæc verba sunt „ *Venturus est Dominus ad judicandum vivos & mortuos, in cujus adventu illi qui bona fecerunt, intrabunt in vitam æternam, & qui mala fecerunt in ignem æternum.*

128. Quis non scit ex Verbo, quod quisque secundum facta sua sortiatur vitam post mortem; aperi Verbum, lege illud, & clare videbis, sed remove tunc cogitationes a fide & a justificatione per illam solam. Quod Dominus in suo Verbo ubivis id doceat, sint hæc pauca in testimonium „ *Omnis arbor quæ non* FACIT FRUCTUM BONUM, *exscindetur & in ignem conjicietur; quare ex* FRUCTIBUS *eorum cognoscetis illos* „ Matth: VII: 19. 20. *Multi dicent Mihi in die illo, Domine, nonne per Nomen tuum prophetavimus, & in Nomine tuo multas virtutes fecimus; sed tunc confitebor illis, non novi vos, discedite a Me operantes* INIQUITATEM „ Matth: VII: 22. 23. *Omnis qui audit verba mea &* FACIT ILLA *comparabo viro prudenti, qui ædificavit domum super petra: at omnis audiens verba mea &* NON FACIENS ILLA, *comparabitur viro stulto, qui ædificavit domum suam super humo absque fundamento* „ Matth: VII: 24. 26. Luc: VI: 46 ad 49. *Venturus est Filius hominis in gloria Patris sui, & tunc* REDDET UNICUIQUE SECUNDUM FACTA EJUS „ Matth: XVI: 27. *Auferetur a vobis Regnum Dei, &* DABITUR GENTI FACIENTI FRUCTUS EJUS „ Matth: XXI: 53. *Jesus dixit, mater mea & fratres mei hi sunt, qui audiunt verbum Dei &* FACIUNT ILLUD „

Luc:

Luc: VIII: 21. *Tunc incipietis stare & pulsare januam, dicentes, Domine, aperi nobis, sed respondens dicet illis, non novi vos unde sitis, discedite a Me* OMNES OPERARII *iniquitatis* „ Luc: XIII: 25 ad 27. „ *Exibunt qui bona fecerunt in resurrectionem vitæ, qui vero* MALA FECERUNT, *in resurrectionem judicii* „ Joh: V: 29. *Scimus quod* PECCATORES *Deus non audiat, sed si quis Deum colit, &* VOLUNTATEM IPSIUS FACIT, *hunc audit* „ IX: 31 „ *Si hæc scitis, beati estis si feceritis illa* „ Joh: XIII: 17. *Qui habet præcepta mea, &* FACIT ILLA, *ille est qui amat Me, & Ego amabo illum, & ad illum veniam, & mansionem apud illum faciam* „ Joh: XIV: 15. 21 ad 24. *Vos amici mei estis,* SI FECERITIS *quæcunque mando vobis: Ego vos elegi ut fructus* FERATIS, *&* FRUCTUS *vester maneat* „ Joh: XV: 14. 16. *Dominus dixit Johanni, scribe Angelo Ephesinæ Ecclesiæ,* NOVI OPERA TUA: *habeo contra te, quod* CHARITATEM *priorem reliqueris,* AGE PÆNITENTIAM, *&* PRIORA OPERA FAC; *si non, movebo candelabrum tuum e loco ejus* „ Apoc: II: 1. 2. 4. 5. *Angelo Ecclesiæ Smyrnæorum scribe, novi* OPERA TUA, Apoc: II: 8. *Angelo Ecclesiæ in Pergamo scribe,* NOVI OPRA TUA, „ PÆNITENTIAM AGE „ Apoc: II: 13. 16. *Angelo Ecclesiæ in Thyatiris scribe,* NOVI OPERA TUA & CHARITATEM; & OPERA TUA *posteriora plura primis* „ Ap: II: 26. *Angelo Ecclesiæ in Sardibus scribe,* NOVI OPERA TUA, *quod nomen habeas, quod vivas, sed mortuus es,* NON INVENI OPERA TUA PERFECTA CORAM DEO, PÆNITENTIAM AGE „ Apoc: III: 1. 2. 3. *Angelo Ecclesiæ quæ in Philadelphia scribe,* NOVI OPERA TUA „ Apoc: III: 7. 8. *Angelo Ecclesiæ Laodicensium scribe,* NOVI OPERA TUA, AGE PÆNITENTIAM, Apoc: III: 14. 15. 19. *Audivi vocem e cælo dicentem, scribe, beati mortui, qui in Domino moriuntur a nunc;* OPERA ILLORUM SEQUUNTUR ILLOS „ Apoc: V: 13. *Liber apertus est, qui est vitæ, & judicati sunt mortui,* OMNES SECUNDUM OPERA ILLORUM „ Apoc: XX: 12. 13 „ *Ecce venio cito, & merces mea Mecum,* UT DEM UNICUIQUE SECUNDUM OPUS EJUS „ Apoc: XXII: 12. Hæc in Novo Testamento, plura adhuc sunt in Veteri, ex quo hoc unicum adducam „ *Sta in porta Jehovæ, & proclama ibi verbum hoc; sic dixit Jehovah Zebaoth Deus Israelis, bonas reddite vias vestras, & Opera vestra; ne confidite vobis super verbis mendacii, dicendo, Templum Jehovæ, Templum Jehovæ, Templum Jehovæ illi, num Furando, Occidendo, & Adulterando, & Jurando per mendacium, deinde venietis, & stabitis coram Me in Domo hac, super qua nominatur Nomen Meum, & dicetis, erepti sumus, dum facitis abominationes illas; num spelunca latronum facta est Domus hæc: etiam Ego, Ecce vidi, dictum Jehovæ* „ Jer: VII: 1. 3. 4. 9. 10. 11.

Quod Lex Divinæ Providentiæ sit, ut homo non per media externa cogatur ad cogitandum & volendum, ita ad credendum & amandum illa quæ religionis sunt; sed ut homo semetipsum adducat, & quandoque cogat.

129. Hæc Lex Divinæ Providentiæ sequitur ex binis præcedentibus, quæ sunt; Quod homo ex Libero secundum rationem agat, de qua n. 71 ad 99: & quod hoc ex se, tametsi a Domino, ita sicut ex se, de qua n. 100 ad 128: & quia cogi, non est ex libero secundum rationem, & non est ex se, sed est ex non libero, & ex alio, quare hæc Lex Divinæ Providentiæ sequitur in ordine post binas priores: quisque etiam novit, quod nemo cogi possit ad cogitandum quod non vult cogitare, & ad volendum quod cogitat non velle, ita nec ad credendum quod non credit, & prorsus non quod non vult credere, ac ad amandum quod non amat, & prorsus non quod non vult amare; spiritus enim hominis seu mens ejus in plena libertate est cogitandi, volendi, credendi & amandi; in qua libertate est ex influxu e mundo spirituali, qui non cogit, spiritus enim aut mens hominis in illo mundo est; non autem ex influxu e mundo naturali, qui non recipitur, nisi unum agant: potest homo adigi ad dicendum, quod hæc cogitet & velit, & quod hæc credat & amet, sed si illa non affectionis & inde rationis ejus sunt aut fiunt, usque non cogitat, vult, credit & amat illa: potest etiam homo cogi ad loquendum pro religione, & ad faciendum secundum illam, sed non potest cogi ad cogitandum pro illa ex aliqua fide, & ad volendum illa ex aliquo amore: quisque etiam in Regnis, in quibus justitia & judicium custodiuntur, cogitur ad non loquendum contra religionem, nec ad faciendum contra illam, sed usque nemo potest cogi ad cogitandum & volendum pro illa; nam in cujusvis libertate est cogitare cum inferno, & velle pro illo, tum etiam cogitare pro cælo, & velle pro illo, sed ratio docet qualis unus & qualis alter est, & qualis sors unum manet & qualis sors alterum, ac voluntati ex ratione est optio & electio. Ex his constare potest, quod Externum non possit cogere Internum: fit tamen quandoque, sed quod id damnosum sit, demonstrabitur in hoc ordine. I. Quod nemo reformetur per miracula & signa, quia cogunt. II, Quod nemo reformetur per visiones, & per loquelas cum defunctis, quia cogunt. III. Quod nemo reformetur per minas & pænas, quia cogunt. IV. Quod nemo reformetur in statibus non rationalitatis & non libertatis. V. Quod contra rationalitatem & libertatem non sit semetipsum cogere. VI. Quod Externus homo reformandus sit per Internum, & non vicissim.

130.

130. I. *Quod nemo reformetur per miracula & signa, quia cogunt.* Quod homini sit internum & externum cogitationis, & quod Dominus influat per internum cogitationis in externum ejus apud hominem, & sic doceat & ducat illum, supra ostensum est: tum quod ex Divina Domini Providentia sit, ut homo ex libero secundum rationem agat: utrumque hoc apud hominem periret, si miracula fierent, & homo per illa adigeretur ad credendum. Quod ita sit, rationaliter sic videri potest: non negari potest, quin miracula inducant fidem ac fortiter persvadeant quod id sit verum, quod ille, qui miracula facit, dicit & docet; & quod hoc in initio ita occupet externum cogitationis hominis, ut id quasi vinciat & fascinet: sed homo per id deprivatur binis suis facultatibus, quæ vocantur Rationalitas & Libertas, ita quod possit ex libero secundum rationem agere, & tunc non potest Dominus influere per internum in externum cogitationis ejus, nisi solum relinquere homini ex rationalitate sua confirmare illam rem, quæ per miraculum fidei ejus facta est. Status cogitationis hominis talis est, ut ab interno cogitationis videat rem in externo cogitationis suæ sicut in quodam speculo, nam, ut supra dictum est, homo potest videre suam cogitationem, quod non dari potest nisi a cogitatione interiore; & cum videt rem sicut in speculo, potest etiam illam versare huc illuc, & formare illam, usque ut sibi appareat pulchra: quæ res, si veritas est, comparari potest virgini aut juveni pulchris & vivis; at si homo rem illam non potest versare huc illuc, & formare illam, sed modo illam credere ex persuasione inducta per miraculum, si tunc veritas est, comparari potest virgini aut juveni sculptis ex lapide aut ligno, in quibus non vivum est: & quoque comparari potest objecto, quod jugiter coram visu est, quod solum spectatur & abscondit omne id quod utrinque a latere, & quod post illud est; tum comparari potest sono in aure continuo, qui aufert perceptionem harmoniæ ex pluribus: talis cæcitas & surditas inducitur menti humanæ per miracula. Simile est cum omni confirmato, quod non spectatur ex aliqua rationalitate antequam confirmatur.

131. Ex his constare potest, quod fides inducta per miracula, non sit fides, sed persvasio, non enim aliquod rationale est in illa, minus aliquod spirituale, est enim modo externum absque interno: simile est cum omni quod homo ex fide illa persvasiva facit, sive agnoscat Deum, sive colat Ipsum domi aut in templis, sive benefaciat: cum solum miraculum inducit hominem ad agnitionem, cultum & pietatem, agit ille ex naturali homine, & non ex spirituali, nam miraculum infundit fidem per viam externam, & non per viam internam, ita ex mundo, & non ex cælo; & Dominus non per aliam viam intrat apud hominem quam per viam internam, quæ est per Verbum, doctrinam & prædicationes ex illo; & quia miracula claudunt hanc viam, ideo hodie nulla miracula fiunt.

132. Quod miracula talia sint, manifeste constare potest ex miraculis factis coram populo Judaico & Israelitico; hi tametsi viderunt tot miracula in terra Ægypti, & postea ad mare Suph, ac in deserto alia, ac imprimis super monte Sinai, cum promulgata est Lex, & tamen post mensem dierum, cum Moses

Moses moratus est super illo Monte, fecerunt sibi Vitulum aureum, & agnoverunt illum pro Jehovah qui eduxit illos e terra Ægypti, Exod: XXXII: 4. 5. 6. Tum etiam ex miraculis postea in terra Canaane factis, & tamen toties a cultu mandato recesserunt. Pariter ex miraculis, quæ Dominus, cum fuit in mundo, coram illis fecit, & tamen crucifixerunt Ipsum. Quod Miracula apud illos facta fuerint, erat causa, quia Judæi & Israelitæ erant prorsus externi homines, ac in terram Canaanem introducti sunt, ut solum repræsentarent Ecclesiam ac interna ejus per externa cultus, & repræsentare potest æque malus homo quam bonus, nam externa sunt ritualia, quæ omnia apud illos significabant spiritualia & cælestia; imo Aharon, tametsi fecit vitulum aureum, ac mandavit cultum ejus, Exod: XXXII: 2. 3. 4. 5. 35, usque potuit repræsentare Dominum & Opus salvationis Ipsius: & quia per interna cultus non potuerunt adduci ad illa repræsentanda, ideo per miracula ad id adducebantur, imo adigebantur & cogebantur. Quod non potuerint adduci per interna cultus, erat causa, quia non agnoscebant Dominum, tametsi totum Verbum, quod apud illos erat, de Ipso solo agit; & qui non agnoscit Dominum, ille non potest recipere aliquod internum cultus: at postquam Dominus Se manifestavit, ac receptus & agnitus est pro Deo æterno in Ecclesiis, cessaverunt miracula.

133. Sed alius effectus miraculorum est apud bonos quam apud malos: boni non volunt miracula, sed credunt miracula quæ in Verbo sunt; & si audiunt aliquid de miraculo, non attendunt aliter ad illud quam sicut ad leve argumentum quod confirmat fidem eorum, nam illi a Verbo, ita a Domino cogitant, & non ex miraculo. Aliter vero mali, illi quidem per miracula possunt adigi & cogi ad fidem, imo ad cultum & ad pietatem, sed solum ad paucum tempus, nam mala eorum inclusa sunt, quorum concupiscentiæ & inde jucunda continue agunt in externum cultus & pietatis eorum, ac ut exeant e claustro suo & erumpant, cogitant de miraculo, & tandem vocant illud ludibrium vel artificium, vel opus naturæ, & sic redeunt in sua mala; & qui redit in sua mala post cultum, ille prophanat vera & bona cultus, ac prophanatorum sors post mortem est omnium pessima: hi sunt qui intelliguntur per Domini verba apud Matth: XII. 43. 44. 45; quorum status posterior fit pejor priori. Præterea si miracula apud illos, qui non credunt ex miraculis in Verbo, fierent, continue fierent, & coram visu apud omnes tales. Ex his constare potest, unde est quod miracula hodie non fiant.

134. II. *Quod nemo reformetur per visiones & per loquelas cum defunctis, quia cogunt.* Visiones sunt duplicis generis, Divinæ & diabolicæ: Visiones Divinæ fiunt per repræsentativa in Cælo; ac Visiones diabolicæ fiunt per magica in inferno: sunt etiam visiones phantasticæ, quæ sunt ludificationes mentis abstractæ. Visiones Divinæ, quæ, ut dictum est, fiunt per ræpresentativa in Cælo, sunt quales fuerunt Phrophetis, qui, cum in illis erant, non erant in corpore, sed in spiritu; nam visiones non possunt apparere alicui homini in vigilia corporis sui; quare cum apparuerunt prophetis, dicitur etiam quod tunc fuerint in spiritu; ut patet a sequentibus his ., Ezechiel dicit, spiritus

Spiritus sustulit me, & reduxit me in Chaldæam ad captivitatem in VISIONE DEI, in SPIRITU DEI; ita ascendit super me VISIO quam vidi,, XI: 1. 24: Tum, quod sustulerint illum Spiritus inter terram & cælum, & abduxerit in Hierosolymam in VISIONIBUS DEI ,, VIII: 3. seq: similiter fuit in visione Dei seu spiritu, cum vidit quatvor animalia, quæ erant Cherubi, Cap: I. & Cap: X: ut &, cum vidit novum Templum & novam Terram, & Angelum metientem illa, Cap: XL ad XLVIII; quod tunc fuerit in Visionibus Dei, dicit, Cap: XL: 2. 26: & quod in Spiritu, Cap: XLIII: 5. In simili statu fuit Sacharias, cum vidit virum equitantem inter myrtos, Cap: I: 8. seq: Cum vidit quatvor cornua, & virum in cujus manu funiculus mensuræ, Cap: II: 1. 3. seq: Cum vidit Candelabrum & duas oleas, Cap: IV: 1. seq: Cum vidit volumen volans, & epham, Cap: V: 1. 6. Cum vidit quatvor currus exeuntes inter quatvor montes, & equos, Cap: VI: 1. seq: In simili statu fuit Daniel, cum vidit quatvor bestias ascendentes e mari, Cap: VI: 1. seq: Et cum vidit pugnas arietis & hirci, Cap: VIII: 1. seq: quod viderit illa in visione spiritus sui dicitur Cap: VII: 1. 2. 7. 13. Cap: VIII: 2. Cap: X: 1. 7. 8: & quod Angelus Grabriel ei visus sit in visione, Cap: IX: 21. In visione spiritus etiam fuit Johannes cum vidit illa quæ descripsit in Apocalypsi; ut cum vidit septem Candelabra, & in medio illorum Filium hominis, Cap: I: 12 ad 16. Cum vidit Thronum in Cælo, & Sedentem super Throno, & quatvor Animalia, quæ erant Cherubi, circum illum, Cap: IV: Cum vidit Librum vitæ acceptum ab Agno, Cap: V: cum vidit equos exeuntes e Libro, Cap: VI. Cum vidit septem angelos cum tubis, Cap: VIII: Cum vidit puteum abyssi apertum, & locustas inde exeuntes, Cap: IX. Cum vidit draconem, & pugnam ejus cum Michaele, Cap: XII: Cum vidit binas bestias, unam e mari, alteram e terra, ascendentes. Cap: XIII: Cum vidit mulierem sedentem super bestia coccinea, Cap: XVII: Et Babylonem destructam, Cap: XVIII: Cum vidit Equum album, & Sedentem super illo, Cap: XVIII: Cum vidit Cælum novum & Terram novam, & sanctam Hierosolymam descendentem e Cælo, Cap: XXI. Et cum vidit fluvium aquæ vitæ, Cap: XXII. Quod viderit illa in visione spiritus, dicitur Cap: I: 11. Cap: IV: 2. Cap: V: 1. Cap: VI: 1. Cap: XXI: 12. Tales fuerunt Visiones, quæ apparuerunt e Cælo, coram visu spiritus illorum, & non coram visu corporis eorum. Tales non exstant hodie; nam si exstarent, non intelligerentur, quia fiunt per repræsentativa, quorum singula significant interna Ecclesiæ, & arcana Cæli: quod etiam cessaturæ sint cum Dominus in mundum venit, prædicitur a Daniele, Cap: XI: 24. *Visiones* autem *diabolicæ* quandoque exstiterunt, inductæ per spiritus enthusiasticos, & visionarios, qui ex delirio, in quo sunt, vocaverunt se Spiritum Sanctum. Sed illi spiritus nunc a Domino collecti sunt, & dejecti in infernum separatum ab infernis aliorum. Ex his patet, quod non aliquis per visiones alias, quam quæ in Verbo sunt, reformari possit. Sunt quoque *Visiones Phantasticæ*, sed illæ sunt meræ ludificationes mentis abstractæ.

134. Quod nec aliquis per loquelas cum defunctis reformetur, constat ex Domini verbis de Divite in inferno, & de Lazaro in sinu Abrahami; Dixit e-

nim dives, *rogo te pater Abraham, ut mittas Lazarum in domum patris mei, habeo enim quinque fratres, ut contestetur illis, ne etiam illi veniant in locum hunc cruciatus: dixit illi Abraham, habent Mosen & Prophetas, audiunto illos: is vero dixit, non pater Abraham, sed si quis ex mortuis venit ad illos, pænitentiam agerent: respondit illi, si Mosen & Prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, persuadebuntur* „ Luc: XVI: 27 ad 31. Loquela cum mortuis similem effectum ederet, quem miracula, de quibus mox supra; quod nempe homo persvaderetur ac adigeretur ad cultum per paucum tempus; sed quia hoc orbat hominem rationalitate, & simul includit mala, ut supra dictum est, solvitur hoc fascinum seu vinculum internum, ac erumpunt mala inclusa, cum blasphemia & prophanatione: sed hoc fit solum quando spiritus inducunt aliquod dogmaticum religionis; quod nusquam fit ab aliquo spiritu bono, minus ab aliquo angelo cæli,

135. At usque datur loquela cum spiritibus, sed raro cum angelis cæli, ac data est multis a sæculis retro; at cum datur, loquuntur cum homine in ejus vernacula, sed solum paucas voces: sed illi qui loquuntur ex permissione Domini, nusquam loquuntur aliquid quod tollit liberum rationis, nec docent; solus enim Dominus docet hominem, sed mediate per Verbum in illustratione, de qua in sequentibus: quod ita sit, ex propria experientia datum est scire, loquela mihi fuit cum spiritibus & cum angelis nunc per plures annos, nec ausus est aliquis spiritus, nec voluit aliquis angelus, mihi quicquam dicere minus instruere de aliquibus in Verbo, aut de aliquo doctrinali ex Verbo, sed docuit me solus Dominus, Qui mihi revelatus est, & postea ut Sol in quo Ipse, ante oculos meos continue apparuit & apparet, quemadmodum apparet angelis, & illustravit.

136. III. *Quod nemo reformetur per minas & pænas, quia cogunt.* Notum est, quod externum non possit cogere internum, sed quod internum possit cogere externum: tum notum est, quod internum ita renuat coactum ab externo, ut avertat se: & quoque notum est, quod jucunda externa allectent internum ad consensum & ad amorem: notum etiam esse potest, quod detur internum coactum ac internum liberum. Sed hæc omnia, tametsi nota sunt, usque illustranda sunt; sunt enim plura, quæ dum audiuntur, statim percipiuntur quod ita sit, quia sunt vera, & inde affirmantur, sed si non simul per rationes confirmantur, possunt per argumentationes ex fallaciis infirmari, & tandem negari; quare illa, quæ nunc dicta sunt ut nota, reassumenda sunt, & rationaliter confirmanda. PRIMO, *Quod externum non possit cogere internum, sed quod internum possit cogere externum*: quis potest cogi ad credendum & ad amandum; ad credendum non aliquis plus potest cogi, quam ad cogitandum quod ita sit, cum non ita cogitat, & ad amandum non aliquis plus potest cogi quam ad volendum quod non vult, fides etiam est cogitationis, & amor est voluntatis: sed internum per externum cogi potest, ne loquatur male contra leges regni, mores vitæ, & sanctitates Ecclesiæ; internum ad hoc per minas & pænas potest cogi, & quoque cogitur & cogendum est; sed hoc internum non est internum proprie humanum, sed est internum quod homo commune habet cum bestiis, quæ etiam possunt cogi; internum humanum residet supra

hoc

hoc internum animale: Internum humanum hic intelligitur, quod non cogi potest. Secundo, *Quod internum ita renuat coactum ab externo, ut avertat se*; causa est, quia Internum vult in libero esse, & amat liberum; liberum enim est amoris seu vitæ hominis, ut supra ostensum est; quare dum liberum sentit se cogi, retrahit se quasi in se, & avertit se, & spectat coactum sicut suum inimicum; amor enim qui facit vitam hominis, exacerbatur, ac facit ut homo cogitet, quod sic non suus sit, consequenter quod non vivat sibi. Quod internum hominis tale sit, est ex lege Divinæ Providentiæ Domini, ut homo ex libero secundum rationem agat. Ex his patet, quod damnosum sit, homines ad cultum Divinum per minas & pœnas cogere. Sed sunt qui patiuntur se ad religionem cogi, & sunt qui non patiuntur; qui patiuntur se ad religionem cogi, sunt multi ex Gente Pontificia, sed hoc fit apud illos, apud quos nihil interni est in cultu, sed omne externum: qui non patiuntur se cogi, sunt multi ex Gente Anglica, ex hoc fit quod internum sit in cultu eorum, & quod in externo est, sit ab interno: interiora horum quoad religionem in luce spirituali apparent sicut candidæ nubes; at interiora priorum quoad religionem in luce cœli apparent sicut furvæ nubes: utrumque hoc datur videri in mundo spirituali, & qui vult visurus est, dum in illum mundum post mortem venit: præterea, cultus coactus includit mala, quæ tunc latent sicut ignes in lignis sub cinere, qui se continue fomentant & dilatant, usque dum erumpunt in incendium: at cultus non coactus sed spontaneus non includit mala; quare sunt sicut ignes, qui statim efflagrant & dissipantur. Ex his patet, quod internum ita renuat coactum, ut avertat se. Quod internum cogere possit externum, est quia internum est sicut dominus, ac externum sicut famulus. Tertio, *Quod jucunda externa allectent internum ad consensum, & quoque ad amorem*: jucunda sunt duplicis generis, jucunda intellectus & jucunda voluntatis, jucunda intellectus sunt etiam jucunda sapientiæ, & jucunda voluntatis sunt etiam jucunda amoris, nam sapientia est intellectus, & amor est voluntatis: nunc quia jucunda corporis & ejus sensuum, quæ sunt jucunda externa, unum agunt cum jucundis internis, quæ sunt intellectus & voluntatis, sequitur quod sicut internum renuit coactum ab externo, usque ut avertat se, ita internum grate aspiciat jucundum in externo, usque ut vertat se ad illud; sic fit consensus a parte intellectus, & amor a parte voluntatis. Omnes infantes in Mundo spirituali in sapientiam angelicam, & per illam in amorem cælestem, per jucunda & amæna a Domino introducuntur, primum per pulchra in domibus, & per amæna in hortis, deinde per repræsentativa spiritualium, quæ interiora mentis eorum voluptate afficiunt, & demum per vera sapientiæ, & sic per bona amoris; ita continue per jucunda in suo ordine, primum per jucunda amoris intellectus & ejus sapientiæ, & demum per jucunda amoris voluntatis, qui fit amor vitæ eorum, sub quo reliqua, quæ per jucunda intraverunt, subordinata tenentur. Hoc fit, quia omne intellectus & voluntatis formandum est per externum, antequam formatur per internum; omne enim intellectus & voluntatis formatur primum per illa quæ intrant per sensus corporis, imprimis per visum & auditum: at cum primus intellectus & prima

voluntas formata sunt, tunc internum cogitationis spectat illa ut externa cogitationis suæ, & vel conjungit se cum illis, vel separat se ab illis, conjungit se cum illis si jucunda sunt, & separat se ab illis si non sunt. At probe sciendum est, quod internum intellectus non conjungat se cum interno voluntatis, sed quod internum voluntatis se conjungat cum interno intellectus, ac faciat ut conjunctio reciproca sit, sed hoc fit ab interno voluntatis, & ne hilum ab interno intellectus. Inde est, quod homo non per solam fidem possit reformari, sed per amorem voluntatis, qui facit sibi fidem. QUARTO, *Quod detur internum coactum ac internum liberum*: Internum coactum datur apud illos, qui in solo cultu externo & nullo interno sunt; internum eorum enim est id cogitare & velle, ad quod externum cogitur; hi sunt qui in cultu hominum vivorum & mortuorum sunt, & inde in cultu idolorum, inque fide miraculorum; apud hos non datur aliud internum, quam quod simul externum est. Apud illos autem qui in interno cultus sunt, datur internum coactum, unum ex timore, & alterum ex amore; internum coactum ex timore, est apud illos, qui in cultu sunt ex timore cruciatus inferni & ejus ignis; sed hoc internum non est internum cogitationis, de quo prius actum est, sed externum cogitationis, quod hic vocatur internum quia est cogitationis; internum cogitationis, de quo prius actum est, non potest cogi ab aliquo timore; sed potest cogi ab amore & a timore jacturæ ejus; timor Dei in genuino sensu non aliud est; cogi ab amore & a timore jacturæ ejus, est semetipsum cogere; quod semetipsum cogere non sit contra libertatem & rationalitatem, videbitur infra.

137. Ex his constare potest, qualis est cultus coactus, & cultus non coactus: cultus coactus est cultus corporeus, inanimatus, obscurus, & tristis; corporeus quia est corporis & non mentis, inanimatus quia non vita est in illo, obscurus quia non est intellectus in illo, & tristis quia non est jucundum cæli in illo. At cultus non coactus, dum genuinus est, est cultus spiritualis, vivus, lucidus, & lætus; spiritualis quia est spiritus a Domino in illo, vivus quia est vita a Domino in illo, lucidus quia est sapientia a Domino in illo, & lætus quia est cælum a Domino in illo.

138. IV. *Quod nemo reformetur in statibus non rationalitatis & non libertatis*; supra ostensum est, quod nihil approprietur homini, nisi quod ille ex libero secundum rationem agit, causa est, quia liberum est voluntatis, & ratio est intellectus, & cum homo ex libero secundum rationem agit, tunc ex voluntate per suum intellectum agit, & quod fit in conjunctione utriusque, hoc appropriatur. Nunc quia Dominus vult, ut homo reformetur & regeneretur, ut ei vita æterna seu vita cæli sit, & nemo reformari ac regenerari potest, nisi bonum approprietur ejus voluntati ut sit sicut ejus, ac verum ejus intellectui ut quoque sit sicut ejus, & quia nihil appropriari potest alicui, nisi quod ex libero voluntatis secundum rationem intellectus fit, sequitur quod nemo reformetur in statibus non libertatis & non rationalitatis. Status non libertatis & non rationalitatis sunt plures; sed referri possunt in genere ad hos, ad *status timoris*, *infortunii*, *ægritudinis animi*, *morbi corporis*, *ignorantiæ*, & *occæcationis intellectus*; sed de unoquovis statu aliquid in specie dicetur.

139. Quod

139. Quod nemo reformetur in STATU TIMORIS, est quia timor aufert liberum & rationem, seu libertatem & rationalitatem; amor enim aperit interiora mentis, sed timor claudit illa, & cum clausa sunt, homo pauca cogitat, & non nisi quam quæ tunc animo aut sensibus se offerunt: omnes timores qui invadunt animum, tales sunt. Quod homini sit internum cogitationis ac externum cogitationis, supra ostensum est: timor nusquam potest invadere internum cogitationis, hoc semper in libero est, quia in amore suæ vitæ, sed potest invadere externum cogitationis, & cum hoc invadit, clauditur internum cogitationis, quo clauso homo non amplius ex libero secundum rationem suam potest agere; ita non reformari. Timor qui invadit externum cogitationis & claudit internum, est præcipue timor jacturæ honoris aut lucri; timor autem pro pænis civilibus & pro pænis Ecclesiasticis externis, non claudit, quia illæ leges solum pænas dictant pro illis qui loquuntur & faciunt contra civilia Regni & spiritualia Ecclesiæ, non autem pro illis qui cogitant contra illa. Timor pro pænis infernalibus quidem invadit externum cogitationis, sed modo per aliquot momenta, aut horas, aut dies, sed mox remittitur illud in suum liberum ex interno cogitationis, quod est proprie ejus spiritus & amoris vitæ, & vocatur cogitatio cordis. At timor pro jactura honoris & lucri invadit externum cogitationis hominis, & cum invadit, tunc claudit internum cogitationis a superiori pro influxu e cælo, & facit ut homo non reformari possit: causa est, quia amor vitæ cujusvis hominis a nativitate est amor sui & mundi, ac amor sui unum facit cum amore honoris, amor mundi unum facit cum amore lucri; quare cum homo in honore aut in lucro est, ex timore pro jactura illorum, confirmat apud se media, quæ inserviunt illi pro honore & lucro, quæ sunt tam civilia quam ecclesiastica, utraque imperii; similiter facit, qui nondum in honore aut lucro est, si ad illa aspirat, sed ex timore pro jactura famæ propter illa. Dicitur, quod timor ille invadat cogitationis externum, & claudat internum a superiori pro influxu e Cælo, hoc clausum dicitur quando prorsus unum facit cum externo, nam tunc non est in se, sed in externo. At quia amores sui & mundi sunt amores infernales, & scaturigines omnium malorum, patet quale est internum cogitationis in se, apud quos illi amores sunt amores vitæ seu regnant, quod nempe sit plenum concupiscentiis malorum omnis generis. Hoc non sciunt illi, qui ex timore jacturæ dignitatis & opulentiæ in forti persvasione sunt de religioso, in quo sunt, maxime in religioso quod involvit ut colantur sicut numina, & simul sicut plutones in inferno; hi possunt sicut zelo flagrare pro salute animarum, & hoc tamen ex igne infernali. Quia hic timor imprimis tollit ipsam Rationalitatem & ipsam Libertatem, quæ cælestes ex origine sunt, patet quod ille obstet, quin homo reformari possit.

140. Quod nemo reformetur in STATU INFORTUNII, si tunc modo cogitat de Deo, & implorat opem, est quia status coactus est; quare dum in statum liberum venit, in statum priorem, in quo parum si quicquam cogitaverat de Deo, redit: aliter illi qui in statu libero prius timuerunt Deum. Per timere Deum intelligitur timere Ipsum offendere, ac Ipsum offendere

fendere est peccare; & hoc non est timoris sed est amoris; quisnam qui aliquem amat, non timet ei malefacere, & quo plus amat eo plus hoc timet; absque hoc timore est amor insulsus & cutaneus, solius cogitationis & nullius voluntatis. Per status infortunii intelliguntur status desperationis ex periculis, ut in præliis, duelliis, naufragiis, lapsibus, incendiis, imminente aut inopinata jactura opum, tum muneris & inde honoris, & in similibus aliis: in his solis de Deo cogitare, non est ex Deo, sed ex semet: est enim tunc mens in corpore quasi incarcerata, ita non in libertate, & inde nec in rationalitate, sine quibus non datur reformatio.

141. Quod nemo reformetur in STATU ÆGRITUDINIS ANIMI, est quia ægritudo animi tollit rationalitatem, & inde liberum agendi secundum rationem; est enim mens ægra & non sana, & mens sana est rationalis non autem mens ægra. Tales ægritudines sunt melancholiæ, conscientiæ spuriæ & falsæ, phantasiæ varii generis, dolores animi ex infortuniis, anxietates & angores mentis ex vitio corporis, quæ quandoque reputantur pro tentationibus, sed non sunt, quia genuinæ tentationes pro objectis habent spiritualia, & in his mens sapit, at illæ pro objectis habent naturalia, & in his mens insanit.

142. Quod nemo reformetur in STATU MORBI CORPORIS, est quia ratio tunc non est in statu libero, pendet enim status mentis a statu corporis; cum corpus ægrotat, etiam mens ægrotat, si non aliter, usque ex remotione a mundo, nam mens remota a mundo cogitat quidem de Deo, sed non a Deo, non enim est in libero rationis; liberum rationis est homini ex eo, quod sit in medio inter cælum & mundum, & quod possit ex cælo cogitare & ex mundo, tum ex cælo de mundo, & ex mundo de cælo: quando itaque homo in morbo est, & cogitat de morte, ac de statu suæ animæ post mortem, tunc non in mundo est, & est abstractus spiritu, in quo statu solo nemo reformari potest; sed potest confirmari, si prius quam in morbum incidit, reformatus est. Simile est cum illis qui abdicant mundum & omne negotium ibi, & se dant solum cogitationibus de Deo, Cælo & Salute, sed de hac re alibi plura. Quare iidem, si non ante morbum reformati sunt, post illum, si moriuntur, fiunt quales fuerunt ante morbum; quare vanum est cogitare, quod aliqui possint pænitentiam agere, aut aliquam fidem recipere in morbis, nam nihil actionis est in illa pænitentia, & nihil charitatis in illa fide, quare est omne otis & nihil cordis in utraque.

143. Quod nemo reformetur in STATU IGNORANTIÆ, est quia omnis reformatio fit per vera & per vitam secundum illa, quare illi qui non sciunt vera, non possunt reformari: sed si desiderant illa ex affectione illorum, reformantur in mundo spirituali post mortem.

144. Quod nec aliquis reformari queat in STATU OCCÆCATIONIS INTELLECTUS: hi quoque non sciunt vera, & inde nec vitam, nam intellectus docebit illa, ac voluntas faciet illa, & cum voluntas facit quod intellectus docet, tunc fit ei vita secundum vera; cum autem intellectus occæcatus est, etiam voluntas obturata est, & non agit ex libero secundum rationem suam aliud quam

quam malum confirmatum in intellectu, quod est falsum. Præter ignorantiam etiam intellectum occæcat religio, quæ docet fidem cæcam: tum doctrina falsi; nam sicut vera aperiunt intellectum, sic falsa occludunt illum; occludunt superius sed aperiunt illum inferius, & intellectus solum infra apertus, non potest videre vera, sed modo confirmare quicquid vult, imprimis falsum. Intellectus etiam occæcatur per cupiditates mali; quamdiu voluntas in illis est, agit intellectum ad confirmandum illas; & quantum confirmantur cupiditates mali, tantum voluntas non potest esse in affectionibus boni, & ex illis videre vera, & sic reformari. Ut pro exemplo, qui in cupiditate adulterii est, ejus voluntas, quæ est in jucundo amoris ejus, agit intellectum suum ad confirmandum illud, dicendo, quid adulterium, num in illo aliquod malum, estne simile inter maritum & ejus uxorem, potestne ex adulterio æque nasci proles; potestne mulier admittere plures absque damno, quid commune habet spirituale cum hoc; ita intellectus, qui tunc est scortum voluntatis, cogitat, ac tam stupidus factus ex stupro cum voluntate, ut non videre possit, quod amor conjugialis sit ipse spiritualis cælestis amor, qui est imago amoris Domini & Ecclesiæ, a quo etiam derivatur, & sic quod in se sanctus sit, ipsa castitas, puritas & innocentia; & quod faciat homines amores in forma, nam conjuges amare se mutuo possunt ab intimis, & sic formare se in amores: & quod adulterium destruat hanc formam, & cum illa imaginem Domini; & quod horrendum est, quad adulter commisceat vitam suam cum vita mariti in ejus uxore, in semine est vita hominis: & quia hoc prophanum est, ideo infernum vocatur adulterium, & vicissim Cælum vocatur conjugium: etiam amor adulterii communicat cum infimo inferno, at amor vere conjugialis cum intimo cælo, membra generationis utriusque sexus etiam correspondent societatibus intimi Cæli. Hæc allata sunt, ut sciatur, quam occæcatus est intellectus quando voluntas est in cupiditate mali; & quod in statu occæcationis intellectus nemo reformari possit.

145. V. *Quod contra rationalitatem & libertatem non sit semetipsum cogere.* Prius ostensum est, quod homini sit internum cogitationis & externum cogitationis, & quod illa distincta sint sicut prius & posterius, seu sicut superius & inferius; & quia ita distincta sunt, quod possint separatim agere, & possint conjunctim agere, separatim agunt quando homo ab externo cogitationis suæ loquitur & facit aliter quam interius cogitat & vult; & conjunctim agunt, quando loquitur & facit quod interius cogitat & vult; hoc commune est apud sinceros, illud autem apud insinceros. Nunc quia internum & externum mentis ita distincta sunt, potest etiam internum pugnare cum externo, & hoc per pugnam adigere ad consensum: pugna existit, quando homo cogitat mala esse peccata & ideo vult desistere ab illis, nam quando desistit, aperitur porta, qua aperta a Domino ejiciuntur concupiscentiæ mali, quæ internum cogitationis obsiderunt, & loco illarum implantantur affectiones boni; hoc in interno cogitationis: sed quia jucunda concupiscentiarum mali, quæ externum cogitationis obsident, non simul ejici possunt, ideo pugna existit inter internum & externum cogitationis, internum vult ejicere jucunda illa, quia sunt jucunda mali, & non concordant

cum

cum affectionibus boni, in quibus nunc internum est, & loco jucundorum mali inferre jucunda boni, quæ concordant; jucunda boni sunt quæ vocantur bona charitatis. Ex hac contrarietate oritur pugna, quæ si ingravescit, vocatur tentatio. Nunc quia homo est homo ex interno cogitationis suæ, hoc enim est ipse spiritus hominis, constat quod homo seipsum cogat, cum cogit externum suæ cogitationis ad consensum, seu ad recipiendum affectionum suarum jucunda, quæ sunt bona charitatis. Quod hoc non sit contra rationalitatem, & libertatem, sed secundum illas, patet, nam rationalitas facit illam pugnam, libertas exequitur illam; ipsa etiam libertas cum rationalitate residet in interno homine, & ab hoc in externo. Quando itaque internum vincit, quod fit cum internum ad consensum & obsequium redegerat externum, tunc a Domino datur homini ipsa Libertas & ipsa Rationalitas; nam tunc homo a Domino aufertur a libero infernali, quod in se est servum, ac infertur in liberum cæleste, quod in se est ipsum liberum, & datur ei consociatio cum angelis. Quod servi sint, qui in peccatis, & quod Dominus liberos faciat, qui per Verbum veritatem recipiunt ab Ipso, docet Ipse apud Johannem. Cap: VIII: 31 ad 36.

146. Sit exemplum illustrationi: homo qui jucundum in defraudationibus & clandestinis furtis perceperat, ac videt & interius agnoscit quod peccata sint, & propterea vult desistere ab illis; cum desistit, tunc oritur pugna interni hominis cum externo; internus homo in affectione sinceritatis est, sed externus adhuc in jucundo defraudationis; quod jucundum, quia est prorsus oppositum jucundo sinceritatis, non recedit, nisi cogatur, nec cogi potest nisi per pugnam, & tunc cum vincit, externus homo in jucundum amoris sinceri, qui est charitas, venit; postea successive jucundum defraudationis fit ei injucundum. Simile est cum reliquis peccatis, ut cum adulteriis & scortationibus, vindictis & odiis, blasphemationibus & mendaciis. Sed omnium difficillima pugna est cum amore dominandi ex amore sui; qui hunc subjugat, facile subjugat reliqvos amores malos, quia ille est eorum caput.

147. Paucis etiam tradetur, quomodo Dominus ejicit concupiscentias mali, quæ internum hominem a nativitate obsident, & loco illarum indit affectiones boni, quando homo sicut a se removet mala ut peccata: ostensum prius est, quod homini sit mens naturalis, mens spiritualis, & mens cælestis; & quod homo in sola mente naturali sit, quamdiu in concupiscentiis mali & illarum jucundis est, & quod tamdiu mens spiritualis clausa sit; ut primum vero homo post explorationem agnoscit mala ut peccata contra Deum, quia contra leges Divinas, ac ideo vult desistere ab illis, tunc Dominus aperit spiritualem mentem, ac intrat in naturalem per affectiones veri & boni, ac intrat in rationale, & ex illo disponit in ordinem illa, quæ inferius in naturali contra ordinem sunt: hoc est quod apparet homini sicut pugna, & apud illos qui multum indulserunt jucundis mali, ut tentatio; fit enim dolor animo, cum invertitur ordo cogitationum ejus. Nunc quia est pugna contra illa quæ in ipso homine sunt, & quæ homo sentit sicut sua, & nemo potest contra se pugnare nisi ex interiori se, & nisi ex libero ibi, sequitur quod internus homo tunc pugnet contra externum, & quod ex libero, & quod cogat externum

ternum ad obedientiam, hoc itaque eſt cogere ſeipſum: quod hoc non ſit contra libertatem & rationalitatem, ſed ſecundum illas, patet.

148. Præterea omnis homo vult liber eſſe, ac non liberum ſeu ſervum a ſe removere; omnis puer qui ſub magiſtro eſt, vult ſui juris eſſe & ſic liber; omnis famulus ſub ſuo Domino, & ancilla ſub ſua Domina, ſimiliter; omnis virgo vult exire domo patris & nubere, ut libere in ſuamet domo agat; omnis adoleſcens qui vult operari, vel negotiari, vel fungi aliquo afficio, dum in ſervitute ſub aliis eſt, vult emancipari, ut ſui arbitrii ſit: omnes illi qui ſponte ſerviunt propter libertatem, cogunt ſeipſos; & cum ſeipſos cogunt, ex libero ſecundum rationem agunt, ſed ex interiori libero, a quo ſpectatur exterius liberum ſicut ſervum. Hoc adductum eſt, ad confirmandum quod ſemetipſum cogere non ſit contra rationalitatem & libertatem.

149. Quod homo non ſimiliter velit venire e ſervitute ſpirituali in libertatem ſpiritualem, eſt una cauſa, quod non ſciat quid ſervum ſpirituale, & quid liberum ſpirituale, non ei ſunt vera quæ docent, & abſque veris creditur quod ſervum ſpirituale ſit liberum, & liberum ſpirituale ſit ſervum. Altera cauſa eſt, quia religio Chriſtiani orbis occluſit intellectum, & ſola fides obſignavit illum, nam utraque ſicut murum ferreum circum ſe poſuit id dogma, quod Theologica tranſcendant, & quod ideo non ex aliqua rationalitate adeunda ſint, & quod ſint præ cæcis & non pro videntibus; per id abſcondita ſunt vera, quæ docerent quid Libertas ſpiritualis. Tertia cauſa eſt, quia pauci explorant ſe, & vident ſua peccata, & qui non videt illa, & deſiſtit ab illis, in libero illorum eſt, quod eſt liberum infernale, in ſe ſervum, & ex hoc videre Liberum cæleſte, quod eſt ipſum Liberum, eſt ſicut videre in caligine diem, & ſub atra nube id quod a ſole ſupra eſt. Inde eſt, quod neſciatur quid Liberum cæleſte, & quod diſcrimen inter illud & inter Liberum infernale ſit ſicut diſcrimen inter vivum & mortuum.

150. VI. *Quod Externus homo reformandus ſit per Internum, & non viciſſim:* Per internum & externum hominem idem intelligitur quod per internum & externum cogitationis, de quo ſæpius prius: quod externum reformetur per internum, eſt quod internum influat in externum, & non viciſſim. quod detur influxus ſpiritualis in naturalem, & non viciſſim, in Erudito Orbe notum eſt: & quod internus homo primum purificandus & innovandus ſit, & ſic externus, in Eccleſia notum eſt; quod notum ſit, eſt quia Dominus, & ratio dictat; Dominus hoc docet his verbis „ *Væ vobis hypocritæ, quia purgatis exterius poculi & patinæ, interiora vero ſunt plena rapina & intemperantia: Phariſæe cæce, purga prius interius poculi & patinæ, ut fiat etiam exterius mundum* „ Math: XXIII: 25. 26: quod ratio dictet, multis in Tranſactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, oſtenſum eſt: quod enim Dominus docet, dat etiam homini ratione percipere; & hoc binis modis, uno quod videat in ſe, quod ita ſit ut primum id audit; altero, quod per rationes id intelligat; videre in ſe eſt in interno ſuo homine, ac intelligere per rationes eſt in externo homine: quis non videt in ſe cum audit, quod internus homo primum purificandus ſit, & per illum externus; ſed qui non communem ideam de hac re ex influxu e

 cælo

cælo recipit, potest hallucinari cum consulit externum cogitationis suæ, ex hoc solo nemo videt aliud, quam quod externa opera, quæ sunt charitatis & pietatis, absque internis salvent; similiter in aliis rebus, sicut quod visus & auditus influant in cogitationem, & quod odor & gustus in perceptionem, ita externum in internum, cum tamen contrarium est; quod appareant visa & audita influere in cogitationem, est fallacia, nam intellectus videt in oculo & audit in aure, & non vicissim: similiter in reliquis.

151. Sed hic aliquid dicetur, quomodo reformatur internus homo, & per illum externus: Internus homo non reformatur per solum scire, intelligere & sapere; consequenter non per solum cogitare; sed per velle id quod scientia, intelligentia & sapientia docet; quando homo scit, intelligit & sapit, quod cælum ac infernum sint, & quod omne malum sit ex inferno, & omne bonum e cælo, si tunc non vult malum quia ab inferno est, sed vult bonum quia e cælo est, tunc in primo gradu reformationis est, & in limine ex inferno ad cælum: cum homo ulterius progreditur, & vult desistere a malis, in secundo gradu reformationis est, & tunc extra infernum est, sed nondum in cælo, hoc videt supra se: hoc internum erit, ut homo reformetur; sed nisi utrumque tam externum quam internum reformatur, homo non reformatus est; externum reformatur per internum, cum externum desistit a malis, quæ internum non vult quia infernalia sunt, & magis cum ideo fugit illa, & pugnat contra illa; sic internum est velle, & externum est facere, nam nisi quis facit quod vult, intus est quod non velit, & tandem fit non velle. Ex his paucis videri potest, quomodo externus homo reformatur per internum: hoc quoque est, quod intelligitur per verba Domini ad Petrum ,, *Jesus dixit, si non lavero te, non habes partem Mecum: dixit Ipsi Petrus, Domine, non pedes meos tantum, sed etiam manus & caput: dixit illi Jesus, qui lotus est, non opus habet, nisi ut quoad pedes lavetur, & mundus est totus* ,, Joh: XIII: 8. 9. 10: per lavationem intelligitur lavatio spiritualis, quæ est purificatio a malis; per lavare caput & manus intelligitur purificare internum hominem, & per lavare pedes intelligitur purificare externum; quod cum internus homo purificatus est, externus purificandus sit, intelligitur per hoc, qui lotus est, non opus habet nisi quoad pedes lavetur; quod omnis purificatio a malis sit a Domino, intelligitur per hoc, si non lavero te non habes partem Mecum. Quod lavatio apud Judæos repræsentaverit purificationem a malis, & quod hæc per lavationem in Verbo significetur, & quod per lavationem pedum significetur purificatio naturalis seu externi hominis, multis ostensum est in ARCANIS CÆLESTIBUS.

152. Quoniam homini internum & externum est, ac utrumque reformandum est ut homo reformatus sit, & quoniam nemo reformari potest, nisi exploret se, videat & agnoscat sua mala, & postea desistat ab illis, sequitur quod non solum externum explorandum sit, sed etiam internum; si externum solum exploratur, homo non videt aliud quam quod actualiter commiserat, ut quod non occiderit, non adulteratus sit, non furatus sit, & non false testatus sit, & sic porro, ita explorat mala sui corporis, & non mala sui spiritus,

&

& tamen mala spiritus exploranda sunt, ut quis reformari possit, nam homo vivit spiritus post mortem, & omnia mala, quæ in illo sunt, remanent, & spiritus non aliter exploratur, quam ut homo attendat ad cogitationes suas, imprimis ad intentiones, nam intentiones sunt cogitationes ex voluntate, ibi sunt mala in origine sua & in radice sua, hoc est, in concupiscentiis suis & in jucundis suis, quæ nisi videntur & agnoscuntur, homo usque in malis est, utcunque in externis non commiserat illa: quod cogitare ex intentione sit velle & facere, patet a Domini verbis „ *si quis aspexerit mulierem alienam, ita ut concupiscat eam, jam adulterium cum illa committit in corde* „ Matth: V: 28: talis exploratio est interni hominis, ex qua essentialiter exploratur externus homo.

153. Sæpius miratus sum, quod tametsi universus Orbis Christianus novit, quod fugienda sint mala ut peccata, & quod alioquin non remittantur, & si peccata non remittuntur, nulla sit salvatio, usque tamen inter millenos vix unus hoc sciat; inquisitum est hoc in Mundo spirituali, ac ita inventum est: quisque enim in Orbe Christiano novit id ex Orationibus prælectis coram illis qui sanctam Cænam obeunt, nam id in illis aperte dicitur, & tamen cum quæruntur num sciant hoc, respondent quod non sciant, & quod non sciverint; causa est quia non cogitaverunt de eo, & plerique quod modo cogitaverint de fide, & de salvatione per illam solam. Et quoque miratus sum, quod sola fides ita occluserit oculos, ut qui in illa se confirmaverunt, dum legunt Verbum, nihil videant quæ ibi de Amore, Charitate & Operibus dicuntur; est sicut illiverint fidem super omnia Verbi, quemadmodum qui minio illinit scripturam, ex quo non patet aliquid quod subter est, & si aliquid patet, absorbetur a fide, & dicitur quod illa sit.

Quod Lex Divinæ Providentiæ sit, ut homo a Domino e Cælo ducatur & doceatur, per Verbum, doctrinam & prædicationes ex illo, & hoc in omni apparentia sicut a semet.

154. Ex apparentia est, quod homo ducatur & doceatur a semet, & ex veritate est, quod homo ducatur & doceatur a Solo Domino: illi qui apparentiam apud se confirmant, & non simul veritatem, non possunt mala ut peccata a se removere; at illi qui apparentiam & simul veritatem apud se confirmant, illi possunt, nam mala ut peccata removentur in apparentia ab homine, & in veritate a Domino; hi possunt reformari, illi autem non possunt. Qui apparentiam & non simul veritatem apud se confirmant, illi sunt omnes idololatræ interiores, sunt enim cultores sui & mundi; si illis non religio est, fiunt cultores naturæ & sic athei; at si illis religio est, fiunt cultores hominum & simul simulachrorum; hi sunt qui nunc intelliguntur in Pri-

mo præcepto decalogi, qui alios deos colunt; at qui apud se confirmant apparentiam & simul veritatem, illi sunt cultores Domini, nam Dominus illos elevat a proprio illorum, quod in apparentia est, & adducit illos in lucem, in qua veritas, & quæ veritas est, & dat illis interius percipere, quod non ducantur & doceantur a se, sed a Domino. Rationale horum & illorum potest apparere multis sicut simile, sed est dissimile; rationale illorum, qui in apparentia sunt & simul in veritate, est rationale spirituale; at rationale illorum, qui in apparentia sunt & non simul in veritate, est rationale naturale; sed hoc rationale comparari potest horto qualis est in luce hyemali; at rationale spirituale comparari potest horto qualis est in luce vernali. Verum de his plura in sequentibus, in hoc ordine. I. Quod homo a solo Domino ducatur & doceatur. II. Quod homo a solo Domino ducatur & doceatur per cælum angelicum & ex illo. III. Quod homo a Domino ducatur per influxum, & doceatur per illustrationem. IV. Quod homo a Domino doceatur per Verbum, doctrinam & prædicationes ex illo, sic immediate ab Ipso Solo. V. Quod homo a Domino in externis ducatur & doceatur in omni apparentia sicut a semet.

155. I. *Quod homo a solo domino ducatur & doceatur:* hoc ut universale consequens fluit ex omnibus illis, quæ in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, ostensa sunt; tam ex illis, quæ de Divino Amore Domini & de Divina Sapientia Ipsius in Parte Prima; quam quæ de Sole Mundi spiritualis & de Sole Mundi naturalis in Parte secunda; tum quæ de Gradibus in Parte tertia; & quæ de Creatione Universi in Parte Quarta; ut &, quæ de Creatione hominis in Parte Quinta, ibi demonstrata sunt.

156. Quod homo a solo Domino ducatur & doceatur, est quod a solo Domino vivat, nam vitæ ejus voluntas ducitur, & vitæ ejus intellectus docetur: sed hoc contra apparentiam est, apparet enim homini sicut vivat ex se, & tamen veritas est, quod vivat a Domino, & non a semet: nunc quia non dari potest homini, quamdiu in mundo est, perceptio sensationis quod vivat a solo Domino, quoniam apparentia quod vivat ex se non ei aufertur, nam absque illa homo non est homo; ideo hoc per rationes evincendum est, quæ postea confirmandæ sunt per experientiam, & demum per Verbum.

157. Quod homo vivat a solo Domino, & non a se, per has rationes evincetur; quod unica sit essentia, unica substantia, & unica forma, ex quibus omnes essentiæ, substantiæ & formæ sunt, quæ creatæ sunt. Quod unica illa essentia, substantia & forma, sit Divinus Amor & Divina Sapientia, ex quibus sunt omnia, quæ ad amorem & sapientiam apud hominem se referunt: Quod etiam sit ipsum Bonum & ipsum Verum, ad quæ omnia se referunt: Et quod illa sint vita, ex qua omnium vita, & omnia vitæ sunt: Tum quod Unicum & Ipsum sit Omnipræsens, Omnisciens & Omnipotens. Et quod hoc unicum & ipsum sit Dominus ab æterno seu Jehovah. PRIMO, *Quod unica essentia, unica substantia & unica forma sit, ex quibus omnes essentiæ substantiæ & formæ, quæ creatæ, sunt;* ostensum est in Transactione de DIVINO

NO

NO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA n. 44 ad 46; & in Parte secunda ibi, quod Sol cæli angelici, qui est a Domino, & in quo Dominus, sit illa unica substantia & forma, ex qua omnia sunt quæ creata, & quod nihil detur ac dari possit, quod non ex illo sit: quod ex illo sint omnia per derivationes secundum gradus, in Parte Tertia ibi demonstratum est. Quis non ex ratione percipit & agnoscit, quod unica essentia sit, ex qua omnis essentia, seu unicum Esse a quo omne esse; quid potest existere absque esse, & quid esse ex quo omne esse, nisi sit ipsum Esse, & quod est ipsum Esse, est quoque unicum Esse, & in se Esse: cum ita est, & quisque hoc ex ratione percipit & agnoscit, & si non, potest percipere & agnoscere, quid tunc aliud sequitur, quam quod hoc Esse, quod est ipsum Divinum, quod Jehovah, sit omne omnium quæ sunt & existunt. Simile est, si dicitur quod unica Substantia sit, ex qua omnia; & quia substantia absque forma non est aliquid, sequitur etiam quod unica forma sit, ex qua omnia. Quod Sol cæli Angelici sit unica illa substantia & forma; tum quomodo variatur illa essentia, substantia & forma in creatis, in supradicta Transactione demonstratum est. SECUNDO, *Quod unica illa essentia, substantia & forma sit Divinus Amor & Divina Sapientia; ex quibus omnia sunt, quæ ad amorem & sapientiam apud hominem se referunt*, etiam in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, ad plenum ostensum est: quæcunque apud hominem apparent vivere, se ad voluntatem & intellectum apud illum se referunt, & quod hæc duo faciant vitam ejus, quisque ex ratione percipit & agnoscit; quid aliud est quam hoc volo aut hoc intelligo, seu hoc amo aut hoc cogito, & quia homo vult quod amat, & cogitat quod intelligit, ideo omnia voluntatis se referunt ad amorem, & omnia intellectus ad sapientiam: & quia hæc duo non dari possunt apud aliquem a se, nisi ab Ipso qui est Ipse Amor & Ipsa Sapientia, sequitur quod a Domino ab æterno seu Jehovah id sit; si non inde foret, esset homo ipse amor & ipsa sapientia, ita Deus ab æterno, ad quod ipsa ratio humana horret. Num aliquid dari potest, nisi a priori se, & num hoc prius dari potest nisi ab adhuc priori se, & sic demum nisi a primo, quod in Se est. TERTIO: *Similiter, quod sit ipsum Bonum & ipsum Verum, ad quæ omnia se referunt.* Ab omni, cui est ratio, recipitur & agnoscitur, quod Deus sit ipsum Bonum & ipsum Verum, tum quod omne bonum & verum sit ab Ipso; proinde etiam quod omne bonum & verum non aliunde venire possit, quam ab Ipso Bono & Vero; hæc agnoscuntur ab omni homine rationali, ut primum audiuntur: cum dein dicitur, quod omne voluntatis & intellectus, seu omne amoris & sapientiæ, seu omne affectionis & cogitationis, apud hominem, qui a Domino ducitur, se referat ad bonum & verum, sequitur quod omnia quæ homo ille vult & intelligit, seu quod amat & sapit, seu quo afficitur & quod cogitat, sit a Domino: inde est, quod quisque in Ecclesia sciat, quod omne bonum & omne verum ab homine in se non bonum & verum sit, sed solum id quod a Domino. Quoniam hæc veritas sunt, sequitur quod omne id quod talis homo vult & cogitat, sit a Domino. Quod omnis homo malus nec ex alia origine possit velle & cogitare, in sequentibus videbitur. QUARTO, *Quod illa sint vita, ex qua om-*

nium vita & omnia vitæ sunt, in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, multis ostensum est. Ratio humana ad primum auditum etiam recipit & agnoscit, quod omnis vita hominis sit voluntatis & intellectus ejus, nam si aufertur voluntas & intellectus, non vivit; seu quod idem est, quod omnis vita hominis sit amoris & cogitationis ejus, nam si aufertur amor & cogitatio, non vivit: nunc quia omne voluntatis & intellectus, seu omne amoris & cogitationis apud hominem est a Domino, ut nunc supra dictum est, sequitur quod omne vitæ ab Ipso sit. QUINTO: *Quod hoc Unicum & Ipsum sit Omnipræsens, Omnisciens, & Omnipotens*, hoc quoque quisque Christianus ex sua doctrina, & quisque Gentilis ex sua religione, agnoscit: inde etiam, quisque, ubicunque est, cogitat quod Deus sit ubi ille, & quod oret ad Deum præsentem, & cum quisque ita cogitat ac ita orat, sequitur quod non aliter possint cogitare, quam quod Deus ubivis sit, ita Omnipræsens: similiter quod sit Omnisciens & Omnipotens; quare omnis orans ad Deum corde suo supplicat, ut ducat illum, quia Ipse potest: ita quisque agnoscit tunc Divinam Omnipræsentiam, Omniscientiam & Omnipotentiam: agnoscit, quia tunc vertit faciem ad Dominum, & tunc ab Ipso influit illa veritas. SEXTO, *Quod hoc Unicum & Ipsum sit Dominus ab æterno seu Jehovah*, In DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE DOMINO, ostensum est, quod Deus unus sit essentia & persona, & quod ille Deus sit Dominus, & quod Ipsum Divinum, quod Jehovah Pater vocatur, sit Dominus ab æterno, quod Divinum Humanum sit Filius a Divino suo ab æterno conceptus, & natus in mundo; & quod Divinum procedens sit Spiritus sanctus. Dicitur Ipsum & Unicum, quia prius dictum est, quod Dominus ab æterno seu Jehovah sit ipsa Vita, quia est Ipse Amor & Ipsa Sapientia, seu Ipsum Bonum & ipsum Verum, ex quibus omnia. Quod Dominus ex se ipso creaverit omnia, & non ex nihilo, videatur in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, n. 282 ad 284. n. 349 ad 357. Ex his illa Veritas, quod homo a solo Domino ducatur & doceatur, per rationes confirmata est.

158. Eadem hæc Veritas non modo per rationes, sed etiam per vivas perceptiones confirmatur apud angelos, imprimis apud angelos Tertii cæli; hi percipiunt influxum Divini Amoris & Divinæ Sapientiæ a Domino: & quia id percipiunt, & ex sapientia sua norunt quod illa sint vita, ideo dicunt quod vivant ex Domino, & non a semet; & hoc non modo dicunt, sed etiam amant & volunt quod ita sit: & tamen usque in omni apparentia sunt, sicut illi viverent ex se, imo in apparentia fortiori quam alii angeli, nam, ut suprpa n 42 ad 45, ostensum est, *Quod quo propius aliquis conjungitur Domino, eo distinctius appareat sibi sicut sit suus, ac evidentius animadvertat quod sit Domini.* In simili perceptione, & simul apparentia esse, datum quoque est mihi nunc per plures annos, ex qua plene convictus sum, quod nihil ex me velim & cogitem, sed quod appareat sicut ex me; & quoque datum est velle & amare id. Idem hoc potest per plura alia e mundo spirituali confirmari, sed duo illa pro tempore sufficiunt.

159. Quod Soli Domino vita sit, patet ex his locis in Verbo „ *Ego sum resurrectio & vita; qui credit in Me, etsi moriatur, vivet* „ Joh: XI: 25. „ *Ego sum via,*

via, & veritas & vita „ Joh: XIV; 6. „ *Deus erat Verbum in Ipso vita erat, & vita erat lux hominum* „ Joh: I: 1. 4. Verbum ibi est Dominus. „ *Quemadmodum Pater habet vitam in Se Ipso, ita dedit Filio habere vitam in Se Ipso* „ Joh: V: 26. „ Quod homo a solo Domino ducatur & doceatur, patet ex his „ *Sine Me non potestis facere quicquam* „ Joh: XV: 5. „ *Non potest homo sumere quicquam, nisi sit datum illi e Cælo* „ Joh: III: 27. „ *Non potest homo unum pilum album aut nigrum facere* „ Matth: V: 36; per pilum in Verbo significatur omnium minimum.

160. Quod vita malorum etiam sit ex eadem origine, in suo Articulo in sequentibus demonstrabitur; hic modo id per comparationem illustrabitur; a Sole mundi influit & calor & lux, ac influit similiter in arbores quæ ferunt malos fructus, ut in arbores quæ ferunt bonos fructus, ac similiter vegetantur & crescunt; formæ, in quas calor influit, faciunt diversitatem illam, non autem calor in se. Simile est cum luce, hæc variegatur in colores secundum formas, in quas influit; sunt colores pulchri & læti, & sunt colores impulchri & tristes, & usque eadem est lux. Simile est cum influxu caloris spiritualis, qui in se est Amor, & lucis spiritualis qui in se est Sapientia, e Sole Mundi spiritualis; formæ, in quas influunt, faciunt diversitatem, non autem calor ille qui est amor, & lux illa quæ est sapientia, in se: formæ in quas influunt, sunt mentes humanæ. Ex his nunc patet, quod homo a solo Domino ducatur & doceatur.

161. Quid autem vita animalium, supra ostensum est, quod nempe sit vita affectionis mere naturalis cum compare sua scientia; & quod sit vita mediata correspondens vitæ illorum qui in Mundo spirituali sunt.

162. II. *Quod homo a solo Domino ducatur & doceatur per Cælum angelicum & ex illo*; dicitur quod homo a Domino ducatur per Cælum Angelicum, & ex illo; sed quod per Cælum angelicum, est ex apparentia, at quod ex cælo illo, est ex veritate: quod apparentia sit quod per Cælum Angelicum, est quia Dominus apparet supra illud Cælum ut Sol: quod veritas sit, quod ex Cælo illo, est quia Dominus in illo Cælo est sicut anima in homine: Dominus enim est Omnipræsens, & non est in spatio, ut prius ostensum est, quare distantia est apparentia secundum conjunctionem cum Ipso, & conjunctio est secundum receptionem amoris & sapientiæ ab Ipso: & quia nemo potest canjungi Domino, quemadmodum Ipse est in Se, ideo Ipse apparet Angelis ad distantiam sicut Sol: sed usque est in universo Cælo angelico sicut anima in homine; & similiter in unaquavis Societate Cæli, & similiter in unoquovis Angelo ibi; anima enim hominis non modo est anima totius, sed etiam cujusvis partis. Sed quia ex apparentia est quod Dominus regat universum Cælum, & per hoc mundum a Sole qui ab Ipso, & ubi Ipse, de quo Sole videatur Transactio DE DIVINO AOMRE ET DIVINA SAPIENTIA, in Parte Secunda, & quia licet cuivis homini loqui ex apparentia, nec potest aliter, ideo etiam licet cuivis, qui non in ipsa sapientia est, cogitare, quod Dominus regat omnia & singula ex Sole suo, & quoque quod regat Mundum per Cælum Angelicum; ex tali apparentia etiam cogitant angeli inferiorum Cælorum; at Angeli superiorum Cælorum

lorum loquuntur quidem ex apparentia, sed cogitant ex veritate, quæ est quod Dominus regat universum ex Cælo Angelico, quod est ex Se Ipso. Quod simplices & sapientes similiter loquantur, sed non similiter cogitent, illustrari potest ex Sole mundi; de illo omnes loquuntur ex apparentia, ut quod oriatur & occidat, at sapientes, tametsi loquuntur similiter, usque cogitant quod immotus stet, hoc quoque est veritas, & illud apparentia. Idem etiam illustrari potest ex apparentiis in Mundo spirituali, apparent enim ibi spatia & distantiæ sicut in Mundo naturali, sed usque illa sunt apparentiæ secundum dissimilitudinem affectionum & inde cogitationum. Simile est cum apparentia Domini in Sole suo.

163. Quomodo autem Dominus ducit & docet unumquemvis hominem e Cælo Angelico, paucis dicetur; in Transactione DE DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, ac supra in hac Transactione de DIVINA PROVIDENTIA; tum in Opere de CÆLO ET INFERNO Londini Annon 1758, edito, ex visis & auditis notum factum est, quod universum Cælum Angelicum appareat coram Domino tanquam unus Homo, & quod similiter unaquævis Societas cæli, & quod inde sit quod unusquisque Angelus & Spiritus in perfecta forma sit homo; & quoque in supradictis Transactionibus ostensum est, quod Cælum non sit Cælum ex proprio Angelorum, sed ex receptione Divini Amoris & Divinæ Sapientiæ a Domino ab angelis: exinde constare potest, quod Dominus regat universum cælum angelicum sicut unum Hominem; & quod Cælum illud, quia in se est Homo, sit ipsa imago & ipsa similitudo Domini; & quod Ipse Dominus regat Cælum illud, sicut anima regit suum corpus. Et quia universum Genus humanum regitur a Domino, quod non regatur per Cælum, sed e Cælo a Domino, consequenter ex Se, quia Ipse est Cælum, ut dictum est.

164. Sed quia hoc est arcanum Sapientiæ angelicæ, non potest comprehendi ab homine, nisi cui mens spiritualis aperta est, hic enim ex conjunctione cum Domino est angelus; ab illo homine ex præmissis possunt sequentia comprehendi. 1. Quod omnes tam homines quam angeli sint in Domino & Dominus in illis, secundum conjunctionem cum Ipso, seu quod idem, secundum receptionem amoris & sapientiæ ab Ipso. 2. Quod Quisque ex his sortiatur locum in Domino, ita in Cælo, secundum quale conjunctionis, seu receptionis Ipsius. 3. Quod quisque in suo loco habeat suum statum a statu aliorum distinctum; & quod ex communi trahat suum pensum secundum suum situm, suam functionem, & suam necessitatem, prorsus sicut quodlibet in humano corpore. 4. Quod unusquisque homo initietur in suum locum a Domino secundum suam vitam. 5. Quod unusquisque homo ab infantia immittatur in Divinum illum Hominem, cujus anima & vita est Dominus, & quod ducatur & doceatur ex Divino Ipsius Amore secundum Divinam Ipsius Sapientiam, in Ipso & non extra Ipsum. Sed quia Liberum homini non aufertur, quod homo non aliter possit duci & doceri, quam secundum receptionem sicut a se. 6. Quod illi qui recipiunt, per infinitas ambages sicut per mæandros ferantur ad sua loca, pæne sicut chylus per mesenterium &

& vasa lactea ibi in cisternam, & ab hac per ductum thoracicum in sanguinem, & sic in suam sedem. 7. Quod illi qui non recipiunt, secernantur ab illis qui intra Divinum Hominem sunt, sicut ab homine secernitur stercus & urina. Hæc sunt arcana sapientiæ angelicæ, quæ ab homine aliquantum comprehendi possunt, sed perplura sunt, quæ non possunt.

165. III. *Quod homo a Domino ducatur per influxum, & doceatur per illustrationem.* Quod homo a Domino ducatur per influxum, est quia duci & quoque influere dicuntur de amore & voluntate; & quod homo a Domino doceatur per illustrationem, est quia doceri & illustrari proprie dicuntur de sapientia & intellectu: quod omnis homo ducatur ex suo amore a se, & secundum illum ab aliis, & non ab intellectu, notum est; ducitur ab intellectu & secundum illum, modo cum amor seu voluntas illum facit, quod cum fit, etiam dici potest de intellectu quod ducatur, sed usque tunc non ducitur intellectus, sed voluntas ex qua est. Influxus dicitur, qui usu receptum est dicere, quod anima influat in corpus, & quod influxus spiritualis & non physicus sit, & anima seu vita hominis est ejus amor seu voluntas, ut prius ostensum est: tum quia influxus est comparative sicut est influxus sanguinis in cor, & e corde in pulmonem; quod correspondentia sit cordis cum voluntate, ac pulmonis cum intellectu, & quod conjunctio voluntatis cum intellectu sit sicut influxus sanguinis e corde in pulmonem, in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, n. 371 ad 432, ostensum est.

166. Quod autem homo doceatur per illustrationem, est quia doceri & quoque illustrari dicuntur de intellectu, nam intellectus, qui est visus hominis internus, non aliter illustratur a luce spirituali, quam sicut oculus seu visus hominis externus a luce naturali; similiter etiam uterque docetur, sed visus internus, qui est intellectus, ab objectis spiritualibus, & visus externus, qui est oculi, ab objectis naturalibus. Est lux spiritualis & lux naturalis, utraque quoad externam apparentiam similis, sed quoad internam dissimilis, lux enim naturalis est a Sole mundi naturalis, & inde in se mortua, sed lux spiritualis, est a Sole mundi spiritualis, & inde in se viva, hæc lux illustrat intellectum humanum, & non lux naturalis: lumen naturale & rationale non est ex hac luce, sed ex illa; vocatur lumen naturale & rationale, quia est spirituale naturale; sunt enim tres gradus lucis in mundo spirituali, lux cælestis, lux spiritualis & lux spiritualis naturalis: lux cælestis est lux flammea rutilans, hæc lux est illis qui in tertio Cælo sunt, lux spiritualis est lux candida splendens, hæc lux est illis qui in medio cælo sunt, & lux spiritualis naturalis est qualis est lux diurna in nostro mundo, hæc lux est illis qui in ultimo cælo sunt, & quoque illis qui in mundo spirituum, qui est medius inter cælum & infernum; sed hæc lux in hoc mundo est apud bonos sicut lux æstiva, & apud malos sicut lux hyemalis in terris. At sciendum est, quod omnis lux mundi spiritualis nihil commune habeat cum luce mundi naturalis, differunt sicut vivum & mortuum. Ex quibus patet, quod lux naturalis, qualis est coram oculis nostris, non illustret intellectum, sed lux spiritualis. Hoc nescit homo, quia de luce spirituali hactenus nihil sciverat. Quod Lux spiritualis sit in origine sua Di-

vina Sapientia seu Divinum Verum, in Opere de CÆLO ET INFERNO, n. 126 ad 140, ostensum est.

167. Quoniam de luce Cæli nunc dictum est, etiam aliquid de luce inferni dicendum est: lux in inferno etiam est trium graduum; lux in infimo inferno est sicut lux ex ignitis carbonibus; lux in medio inferno est sicut lux ex flamma focali; & lux in supremo inferno est sicut lux ex candelis, & quibusdam sicut lux nocturna a luna. Hæ luces nec sunt naturales, sed sunt spirituales, nam omnis lux naturalis est mortua, & exstinguit intellectum, ac illis qui in inferno sunt, est facultas intelligendi, quæ vocatur rationalitas, ut prius ostensum est, & ipsa rationalitas est ex luce spirituali, & ne hilum ex luce naturali; & lux spiritualis, quæ illis est ex rationalitate, vertitur in lucem infernalem, sicut lux diei in tenebras noctis. At usque omnes qui in Mundo spirituali sunt, tam qui in cælis quam qui in infernis, vident in sua luce tam clare, sicut homo interdiu in sua; causa est, quia visus oculi omnium formatus est ad receptionem lucis in qua est; ita visus oculi angelorum cæli ad receptionem lucis in qua est; & visus oculi spirituum inferni ad receptionem suæ lucis, est comparative sicut cum noctuis & vespertilionibus, quæ noctu vespere vident tam clare objecta, tanquam diu vident illa reliquæ aves: oculi enim illarum ad receptionem suæ lucis formati sunt. Sed discrimen inter luces illas apparet perspicue illis, qui ab una luce in alteram spectant; ut dum angelus cæli spectat in infernum, non videt nisi quam meram caliginem ibi; & cum spiritus inferni spectat in cælum, non videt nisi quam caliginem ibi; causa est, quia sapientia cælestis est illis qui in inferno sunt ut caligo, ac vicissim insania infernalis est illis qui in cælo sunt, ut caligo. Ex his constare potest, quod qualis homini intellectus est, talis ei lux sit, & quod quisque in suam lucem veniat post mortem, non enim videt in alia; & in mundo spirituali, ubi omnes spirituales sunt etiam quoad copora, oculi omnium formati sunt ad videndum ex sua luce; amor vitæ cujusvis facit sibi intellectum, & sic quoque lucem; amor enim est sicut ignis vitæ, ex quo lux vitæ.

168. Quoniam pauci sciunt aliquid de Illustratione, in qua intellectus hominis est qui docetur a Domino, ideo de illa aliquid dicetur. Est illustratio a Domino interior & exterior, & est illustratio ab homine etiam interior & exterior: illustratio interior a Domino est, quod homo ex prima auditione percipiat num verum sit vel non verum quod dicitur; illustratio exterior est inde in cogitatione: illustratio interior ab homine, est ex sola confirmatione; & illustratio exterior ab homine est ex sola scientia: sed de singulis aliquid. *Homo rationalis ex interiori Illustratione a Domino* illico percipit, cum audit, plura num vera sunt vel non vera: sint pro exemplo hæc: Quod amor sit vita fidei, seu quod fides vivat ex amore: homo ex interiore illustratione etiam percipit hoc, quod quicquid homo amat, id velit, & quod vult id faciat, & inde quod amare sit facere: tum etiam hoc, quod quicquid homo ex amore credit, hoc quoque velit & faciat, & inde quod fidem habere etiam sit facere: ut &, quod impius non possit amorem Dei, ita nec fidem Dei habere. Homo rationa-

tionalis ex illustratione interiore etiam illico cum audit, percipit hæc; Quod Deus unus sit: Quod Ille sit Omnipræsens: Quod omne bonum ab Ipso sit: tum, Quod omnia se referant ad bonum & verum; & quod omne bonum sit ab Ipso Bono, & omne verum sit ab Ipso Vero. Hæc & similia alia percipit homo interius in se, cum audit; quod percipiat, est quia ei rationalitas est, & hæc in luce cæli quæ illustrat. *Illustratio exterior* est illustratio cogitationis ex illustratione illa interiore, & cogitatio tantum in illa illustratione est, quantum manet in perceptione quæ illi est ex illustratione interiore, & simul quantum ei sunt cognitiones veri & boni, ex his enim sumit rationes, per quas confirmat. Cogitatio ex illustratione hac exteriore videt rem ab utraque parte, ab una videt rationes quæ confirmant, ab altera videt apparentias quæ infirmant, has discutit illas colligit. *Illustratio autem interior ab homine*, est prorsus alia, homo ab hac videt rem ab una parte & non ab altera, & cum illam confirmavit, videt illam in luce simili quoad apparentiam luci, de qua supra, sed est lux hyemalis: sit pro exemplo hoc: judex qui ex donis & propter lucrum injuste judicat, postquam confirmavit judicium per leges & per rationes, non videt aliter quam justum in suo judicio; quidam vident injustum, sed quia id non volunt videre, obscurant & occæcant se, & sic non vident: simile est cum judice qui ex amicitia, ex captanda gratia, exque conjunctione per affinitates, judicia fert. Simile est talibus cum omni re quam ex ore viri auctoritatis, aut ex ore viri famæ hauriunt, aut ex propria intelligentia excluserunt: sunt rationales cæci, nam ex falsis, quæ confirmant, est illis visus, ac falsum occludit, & verum aperit illum. Tales non vident ullum verum ex luce veri, nec ullum justum ex amore justi, sed ex luce confirmationis, quæ est lux fatua; apparent in Mundo spirituali sicut facies absque capite, aut sicut facies similes faciebus humanis post quas sunt capita lignea, & vocantur pecudes rationales, quia eis rationalitas est in potentia. *Illustratio autem exterior ab homine*, est apud illos qui ex sola scientia impressa memoriæ cogitant & loquuntur; hi ex se parum possunt aliquam rem confirmare.

169. Hæc sunt discrimina illustrationis & inde perceptionis & cogitationis, est actualis illustratio a luce spirituali, sed ipsa illustratio ab illa luce non apparet alicui in Mundo naturali, quia lux naturalis non commune habet cum luce spirituali: sed illustratio illa mihi aliquoties apparuit in mundo spirituali, visa apud illos qui in illustratione a Domino fuerunt, sicut luminosum circum caput, rutilans colore faciei humanæ. Apud illos autem qui in illustratione a semet fuerunt, apparuit tale luminosum non circum caput, sed circum os & supra mentum.

170. Præter has Illustrationes datur etiam alia Illustratio, per quam revelatur homini, in qua fide, & in qua intelligentia & sapientia est, quæ revelatio talis est, ut ipse id in se percipiat; mittitur ille in societatem, ubi genuina fides est, & ubi vera intelligentia & sapientia, ac aperitur ibi interior ejus rationalitas, ex qua videt suam fidem, ac suam intelligentiam & sapientiam, quales sunt, usque ad agnitionem: vidi quosdam inde redeuntes, & audivi

 fatentes,

fatentes, quod illis nihil fidei fuerit, tametsi in mundo crediderunt, se multam & præ aliis insignem habuisse; similiter de sua intelligentia & sapientia: fuerunt qui in fide separata, & in nulla charitate, & qui in propria intelligentia.

171. IV. *Quod homo a Domino doceatur per Verbum, doctrinam & prædicationes ex illo, & sic immediate ex Ipso solo.* Supra dictum & ostensum est, quod homo a Solo Domino ducatur & doceatur, & quod e Cælo & non per Cælum, aut per aliquem Angelum ibi: & quia a Solo Domino ducitur, sequitur quod immediate & non mediate: sed quomodo hoc fit, nunc dicetur.

172. IN DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA, ostensum est, quod Dominus sit Verbum, & quod omnis doctrina Ecclesiæ ex Verbo haurienda sit; nunc quia Dominus est Verbum, sequitur, quod homo qui docetur ex Verbo, doceatur a Solo Domino. Sed quia hoc ægre comprehenditur, illustrabitur in hoc ordine. 1. Quod Dominus sit Verbum, quia Verbum est ab Ipso & de Ipso. 2. Et quia est Divinum Verum Divini Boni. 3. Quod sic ex Verbo doceri, sit ex Ipso 4. Et quod fiat mediate per prædicationes, quod non tollat immediatum. PRIMO; *Quod Dominus sit Verbum, quia est ab Ipso & de Ipso.* Quod Verbum sit a Domino, a nemine negatur in Ecclesia; quod autem Verbum sit de Solo Domino, hoc quidem non negatum est, sed nescitum, at ostensum in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE DOMINO n. 1 ad 7 & n. 37 ad 44: & in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA, n. 62 ad 69. n. 80 ad 90. n. 98 ad 100: nunc quia Verbum est ex Solo Domino, & de Solo Domino, sequitur, quod cum homo docetur ex Verbo, doceatur ex Domino, est enim Verbum Divinum, quis potest communicare Divinum, ac illud indere cordibus, nisi quam ipsum Divinum, a quo est & de quo agit: quare dicit Dominus, ubi loquitur de conjunctione Ipsius cum discipulis „ *Quod manerent in Ipso, & verba Ipsius in illis* „ Joh: XV: 7. „ *Quod verba Ipsius essent spiritus & vita* „ Joh: VI: 63: *Et quod mansionem habeat apud illos, qui verba Ipsius servant* „ XIV: 20 ad 24; quare cogitare ex Domino, est ex Verbo, sicut per Verbum. Quod omnia Verbi communicationem cum Cælo habeant, in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA, a principio ad finem, ostensum est, & quia Dominus est Cælum, intelligitur quod omnia Verbi communicationem habeant cum Ipso Domino: Angeli Cæli quidem communicationem habent, sed hoc quoque a Domino. SECUNDO; *Quod Dominus sit Verbum, quia est Divinum Verum Divini Boni*: quod Dominus sit Verbum, docet apud Johannem his verbis „ *In principio erat Verbum & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum: & Verbum Caro factum est, & habitavit in nobis* „ I: 1. 14, hoc quia hactenus non aliter intellectum est, quam quod Deus doceret hominem per Verbum, ideo explicatum est per vocem elevationis, quæ involvit quod Dominus non sit Ipsum Verbum: causa est, quia non sciverunt, quod per Verbum intelligatur Divinum Verum Divini Boni, seu quod idem, Divina Sapientia Divini Amoris; quod hæc sint Ipse Dominus, in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, in Parte

te Prima, ostensum est; & quod hæc sint Verbum, in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA, n. 1 ad 86. Quomodo Dominus est Divinum Verum Divini Boni, hic paucis etiam dicetur: omnis homo non est homo ex facie & corpore, sed ex bono amoris sui & ex veris sapientiæ suæ; & quia homo ex his est homo, est quoque omnis homo suum verum & suum bonum, seu suus amor & sua sapientia; absque his non est homo: Dominus autem est Ipsum Bonum & Ipsum Verum, seu quod idem, Ipse Amor & Ipsa Sapientia; & hæc sunt Verbum, quod in principio fuit apud Deum, & quod fuit Deus, & quod Caro factum est. TERTIO. *Quod sic ex Verbo doceri sit ab Ipso Domino*, quia est ex Ipso Bono & ex Ipso Vero, seu ex Ipso Amore & ex Ipsa Sapientia, quæ sunt Verbum, ut dictum est; sed quisque docetur secundum sui amoris intellectum, quod supra est, non manet. Omnes illi qui docentur a Domino in Verbo, in paucis veris docentur in mundo, sed in multis cum fiunt angeli; interiora enim Verbi, quæ sunt Divina Spiritualia & Divina Cælestia, implantantur simul, sed hæc non apud hominem aperiuntur quam post obitum ejus, in Cælo, ubi est in sapientia angelica, quæ respective ad humanam, ita ad priorem suam, est ineffabilis. Quod Divina spiritualia & Divina cælestia, quæ faciunt sapientiam angelicam, insint omnibus & singulis Verbi, in DOCTRINA NOVÆ NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA n. 5 ad 26, videatur. QUARTO; *Quod hoc fiat mediate per prædicationes, non tollit immediatum:* Verbum non potest aliter quam mediate per parentes, magistros, prædicatores, libros, & imprimis per lectionem ejus, doceri; sed usque non docetur ab illis, sed per illos a Domino: hoc quoque est ex scientia prædicatorum, qui dicunt; quod non ipsi ex se, sed ex spiritu Dei loquantur; & quod omne verum sicut omne bonum sit a Deo; loqui quidem id possunt, ac inferre multorum intellectui, sed non alicujus cordi, & quod non est in corde, hoc perit in intellectu; per cor intelligitur amor hominis. Ex his videri potest, quod homo a Solo Domino ducatur & doceatur; & quod immediate ab Ipso, cum ex Verbo. Hoc est arcanum arcanorum Sapientiæ Angelicæ.

173. Quod per Verbum etiam sit lux illis, qui extra Ecclesiam sunt, & non habent Verbum, in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA, n. 104 ad 113, ostensum est: & quia per Verbum est lux homini, & ex luce illi intellectus, & hic tam malis quam bonis est, sequitur quod ex luce in sua origine, sit lux in suis derivationibus, quæ sunt perceptiones & cogitationes de quacunque re: dicit Dominus „ *Quod sine Ipso nihil possint facere* „ Joh: XV: 5. *Quod homo non sumere possit quicquam, nisi sit datum illi e Cælo* „ Joh: III: 27. *Et quod pater in cælis solem suum exoriri faciat super malos & bonos; & pluviam mittat super justos & injustos* „ Matth: V: 45; per solem intelligitur hic ut alibi in Verbo in sensu ejus spirituali Divinum Bonum Divini Amoris, & per pluviam Divinum Verum Divinæ Sapientiæ; hæc dantur malis & bonis ac justis & injustis, nam si non darentur, non foret alicui perceptio & cogitatio. Quod modo unica vita sit, ex qua vita omnibus est, supra ostensum est, ac perceptio & cogitatio est vitæ, quare ex eodem fonte, ex

quod vita, est quoque perceptio & cogitatio. Quod omnis lux, quæ facit intellectum, sit ex Sole Mundi spiritualis, qui est Dominus, multis prius demonstratum est.

174. V. *Quod homo a Domino in externis ducatur & doceatur in omni apparentia sicut a se:* hoc fit in externis ejus, non autem in internis; non aliquis scit quomodo Dominus ducit & docet hominem in internis ejus, sicut non scit quomodo anima operatur ut oculus videat, auris audiat, lingua & os loquatur, cor agat sanguinem, pulmo respiret, ventriculus digerat, hepar & pancreas disponant, renes secernant, & innumera alia; hæc non ad perceptionem & sensationem hominis veniunt; similiter illa quæ a Domino fiunt in substantiis & formis interioribus mentis, hæc infinite plura sunt: operationes Domini in illis non apparent homini; at ipsi effectus apparent, qui sunt multi, & quoque aliquæ causæ effectuum; hi sunt externa, in quibus homo una cum Domino est; & quia externa unum faciunt cum internis, nam cohærent in una serie, ideo non potest aliter disponi in internis a Domino, quam secundum id quod in externis disponitur medio homine. Quod homo cogitet, velit, loquatur & faciat in omni apparentia sicut a se, quisque novit, & quod absque ea apparentia nulla homini voluntas & intellectus, ita nulla affectio & cogitatio foret, & quoque nulla receptio alicujus boni & veri a Domino, quisque potest videre; quoniam ita est, sequitur quod absque illa apparentia nulla foret cognitio Dei, nulla charitas & fides, & inde nulla reformatio & regeneratio, ita nulla salvatio; ex quibus patet, quod illa apparentia data sit homini a Domino propter omnes illos usus; ac præcipue ut ei receptivum & reciprocum esset, per quæ Dominus possit conjungi homini, & homo Domino, ac ut homo per conjunctionem illam vivat in æternum. Hæc apparentia est, quæ hic intelligitur.

Quod Lex Divinæ Providentiæ sit, ut homo non percipiat & sentiat aliquid de Divinæ Providentiæ operatione, sed ut usque sciat & agnoscat illam.

175. Homo naturalis qui non credit Divinam Providentiam cogitat secum, quid Divina Providentia, cum mali evehuntur ad honores, & lucrantur opes præ bonis, & multa similia succedunt illis, qui non Divinam Providentiam credunt præ illis qui credunt; imo, quod infideles ac impii inferre possint injurias, damna & infortunia, & quandoque neces fidelibus & piis, & hoc per astutias & malitias; & sic cogitat, annon ab ipsa experientia sicut in clara die video, quod dolosæ machinationes, modo homo ex ingeniosa calliditate possit facere, ut appareant sicut fidæ & justæ, fidelitati & justitiæ prævaleant: quid reliqua nisi quam necessitates, consequentiæ, & fortuita, in quibus nihil ex Divina Provi-

Providentia apparet; tamen necessitates sunt naturæ, consequentiæ sunt causæ fluentes ex ordine naturali aut civili, & fortuita vel ex causis quæ ignorantur, vel ex nullis causis. Talia secum cogitat naturalis homo, qui non aliquid Deo, sed omnia naturæ, addicat, nam qui non aliquid Deo, nec aliquid Providentiæ Divinæ, attribuit, Deus enim & Divina Providentia, unum faciunt. Aliter vero secum dicit aut cogitat homo spiritualis; hic tametsi non cogitatione percipit, nec visu oculi sentit, Divinam Providentiam in sua progressione, usque scit & agnoscit illam. Nunc quia apparentiæ & inde fallaciæ supramemoratæ occæcarunt intellectum, & hic non aliquem visum potest recipere, nisi discutiantur fallaciæ quæ cæcitatem, & falsa quæ caliginem, induxerunt; & hoc non fieri potest, nisi quam per veritates, quibus potentia discutiendi falsa inest, ideo hæ aperiendæ sunt, sed ut distincte, erit in hoc ordine. I. Quod si homo perciperet & sentiret Divinæ Providentiæ operationem, non ex libero secundum rationem ageret, nec aliquid ei appareret sicut ex se. Similiter si præsciret eventus. II Quod si homo manifeste videret Divinam Providentiam, inferret se ordini & tenori progressionis ejus, ac perverteret & destrueret illum. III. Quod si homo manifeste videret Divinam Providentiam, vel negaret Deum, vel faceret se Deum. IV. Quod detur homini videre Divinam Providentiam a tergo & non a facie; tum in statu spirituali & non in statu naturali.

176. I. *Quod si homo perciperet & sentiret Divinæ Providentiæ operationem, non ex libero secundum rationem ageret, nec aliquid appareret ei sicut ejus. Similiter si homo præsciret eventus.* Quod Lex Divinæ Providentiæ sit, ut homo ex libero secundum rationem agat; tum ut omne quod homo vult, cogitat, loquitur & facit, appareat ei sicut a se; & quod absque illa apparentia non foret alicui homini suum, aut homo suus, ita non ei proprium, & sic nulla ei imputatio, sine qua indifferens foret, sive malum sive bonum faceret, & sive fidem Dei, sive persvasionem inferni, haberet, verbo non foret homo, supra in suis Articulis ad evidentiam intellectus ostensum est. Hic nunc ostendetur, quod homini nulla libertas agendi secundum rationem, ac nulla ei apparentia sicut ex se, foret; si perciperet & sentiret Divinæ Providentiæ operationem; quoniam si perciperet & sentiret illam, etiam duceretur ab illa, nam Dominus per Divinam suam Providentiam ducit omnes, & homo non seipsum nisi apparenter, ut quoque supra ostensum est; quare si ad vivam perceptionem & sensationem duceretur, foret non conscius vitæ, & tunc vix aliter ad sonandum & agendum quam sicut sculptile, ageretur: si usque conscius vitæ foret, tunc non aliter duceretur, quam sicut vinctus manicis & pedicis, aut sicut jumentum ante plaustrum: quis non videt, quod tunc non aliquod liberum homini foret, & si non liberum, nec aliqua ratio foret, nam quisque ex libero & in libero cogitat, & quicquid non ex libero & in libero cogitat, non apparet ei a se, sed ab alio; imo si interius hoc expendis, percipies, quod nec foret ei cogitatio, minus ratio, & inde non foret homo.

177. Operatio Divinæ Providentiæ Domini continua est, quod abducat hominem

minem a malis; si quis operationem hanc continuam perciperet & sentiret, & usque non ut vinctus duceretur, annon continue reniteretur, & tunc vel rixaretur cum Deo, vel immisceret se Divinæ Providentiæ, si hoc, faceret se etiam Deum, si illud, exsolveret se vinculo, & negaret Deum: hoc patet manifeste, quod forent duæ vires contra se continue agentes, vis mali ab homine, & vis boni a Domino, & cum duo opposita contra se agunt, tunc vel unum vincit, vel utrumque perit, hic autem si unum vincit, perit utrumque, malum enim quod hominis est non recipit bonum a Domino momento, nec bonum a Domino ejicit malum ab homine momento, si momento fieret unum aut alterum, vita non maneret homini. Hæc & plura damnosa alia existerent, si homo Divinæ Providentiæ operationem manifeste perciperet aut sentiret. Sed hoc per exempla in sequentibus clare demonstrabitur.

178. Quod non detur homini præscire eventus, est quoque causa, ut possit ex libero secundum rationem agere; nam notum est, quod quicquid homo amat, ejus effectum velit, & ad hunc per rationem se ducat; tum quod nihil sit quod homo ratione volvit, quod non est ex amore ut per cogitationem veniat ad effectum; quare si effectum seu eventum ex Divina prædictione sciret, acquiesceret ratio, & cum ratione amor; amor enim cum ratione desinit in effectu, & ex illo tunc incipit novus. Ipsum jucundum rationis est, quod ex amore in cogitatione videat effectum, non in eo, sed ante eum, seu non in præsenti, sed in futuro: inde est homini id quod vocatur Spes, quæ in ratione crescit & decrescit, sicut videt aut exspectat eventum; hoc jucundum completur in eventu, sed dein obliteratur cum cogitatione de eo; similiter foret cum eventu præscito. Mens hominis continue est in tribus his, quæ vocantur finis, causa, & effectus; si unum ex his deest, non est mens humana in sua vita; voluntatis affectio est finis a quo, intellectus cogitatio est causa per quam, & actio corporis, loquela oris, aut sensatio externa, sunt effectus finis per cogitationem: quod mens humana non sit in sua vita, dum solum est in voluntatis affectione, & non præterea, similiter dum modo in effectu, cuivis patet; quare menti non est aliqua vita ex uno illorum separatim, sed ex tribus illis conjunctim; hæc vita mentis diminueretur & recederet in eventu prædicto.

179. Quoniam præscientia futurorum tollit ipsum humanum, quod est ex libero secundum rationem agere, ideo nemini datur futura scire, sed licet cuivis de futuris ex ratione concludere, inde ratio cum omnibus ejus est in sua vita; ex eo est, quod homo non sciat sortem suam post mortem, aut sciat aliquem eventum antequam in eo est; nam si sciret, non amplius cogitaret ex interiore se, quomodo facturus aut victurus est, ut ad illum veniat, sed solum ab exteriore se, quod veniat, & hic status claudit interiora mentis ejus, in quibus binæ facultates vitæ ejus, quæ sunt libertas & rationalitas, præcipue resident. Desiderium præsciendi futura plerisque connatum est, sed hoc desiderium trahit originem ex amore mali; quare aufertur illis, qui credunt Divinam Providentiam, ac datur illis fiducia, quod Dominus disponat sor-

tem

tem illorum, & inde non volunt præscire illam, ne se aliquo modo Divinæ Providentiæ inferant: hoc docet Dominus per plura apud Lucam Cap: XII: 14 ad 48 Quod hæc sit Divinæ Providentiæ Lex, confirmari potest multis ex Mundo spirituali; plerique dum in illum post obitum veniunt, volunt scire sortem suam, sed respondetur illis, quod si bene vixerint, sors illis sit in cælo, si male vixerint in inferno: sed quia omnes timent infernum, etiam mali, quærunt quid acturi & quid credituri sint, ut in cælum veniant, sed respondetur illis, ut agant & credant sicut volunt, at sciant, quod in inferno non bonum faciant, nec verum credant, sed in cælo, inquire quid bonum & quid verum, ac cogita hoc & fac illud, si potes; ita cuivis relinquitur ex libero secundum rationem agere in Mundo spirituali sicut in Mundo naturali, sed sicut in hoc mundo egerunt, ita in illo agunt, nam vita sua quemlibet manet, & inde sors, quia sors est vitæ.

180. II. *Quod si homo manifeste videret Divinam Providentiam, inferret se ordini & tenori progressionis ejus, ac perverteret & destrueret illum*: ut hæc in perceptionem rationalis & quoque naturalis hominis distincte veniant, illustranda sunt per exempla, in hoc ordine, 1. Quod externa talem nexum cum internis habeant, ut in omni operatione unum faciant. 2. Quod homo sit modo in quibusdam externis cum Domino, & si simul in internis esset, perverteret & destrueret omnem ordinem & tenorem progressionis Divinæ Providentiæ: sed, ut dictum est, hæc per exempla illustrentur. PRIMUM: *Quod externa talem nexum cum internis habeant, ut in omni operatione unum faciant*: illustratio per exempla fiat hic per aliqua quæ in corpore humano sunt: in toto & in omni parte sunt externa & interna; externa ibi vocantur cutes, membranæ, & involucra, interna sunt formæ varie compositæ & contextæ ex fibris nerveis & vasis sanguineis: involucrum quod ambit per exsertiones a se intrat in omnia interiora usque ad intima, ita externum, quod est involucrum, cum omnibus internis, quæ sunt formæ organicæ ex fibris & vasis, se conjungit: ex quo sequitur, quod sicut externum agit seu agitur, etiam interna agant seu agantur, est enim omnium confasciculatio perpetua. Sume modo in corpore aliquod involucrum commune ut pro exemplo PLEVRAM, quæ est commune involucrum Pectoris, seu Cordis & Pulmonis, & lustra illam oculo anatomico, & si hoc non tui studii est, consule anatomicos, & audies, quod commune hoc involucrum per varias circumvolutiones & dein per exsertiones a se, tenuiores & tenuiores, intret in intima pulmonum, usque in minimos ramos bronchiales, & in ipsos folliculos, qui sunt pulmonum initia: ut non memorem ejus progressionem postea per tracheam in laryngem versus linguam: ex quibus patet, quod connexio perpetua sit extimi cum intimis, quare sicut extimum agit aut agitur, ita quoque interiora ab intimis agant aut agantur: quæ causa est, quod cum extimum illud involucrum, quod est Plevra, vel inundatur vel inflammatur, vel ulceribus oppletur, pulmo ab intimis laboret, & si labes ingravescit, remittatur omnis actio pulmonis, & moriatur homo. Simile est ubivis alibi in toto corpore, ut cum PERITONÆO communi involucro omnium viscerum abdominis; tum etiam cum involucris circum unumquodvis, ut cum Ventriculo,

 Hepate,

Hepate, Pancreate, Liene, Inteſtinis, Meſenterio, Renibus, cumque organis generationis in utroque ſexu; ſume ex his aliquod & luſtra vel ipſe & videbis, vel conſule peritos illius ſcientiæ, & audies; ut ſume Hepar, & deprehendes quod connexio Peritonæi ſit cum involucro illius viſceris, & per involucrum cum intimis ejus, ſunt enim perpetuæ exſertiones inde & inſertiones verſus interiora, & ſic continuationes ad intima, & inde confaſciatio omnium, quæ talis eſt, ut dum involucrum agit vel agitur, tota forma ſimiliter agat vel agatur. Simile eſt cum reliquis: cauſa eſt, quia in omni forma commune & particulare, ſeu univerſale & ſingulare, per mirabilem conjunctionem unum agunt. Quod ſimiliter in formis ſpiritualibus ac in illarum ſtatus mutationibus & variationibus, quæ ſe ad operationes voluntatis & intellectus referunt, ſicut in formis naturalibus & illarum operationibus, quæ ſe ad motus & actiones referunt, fiat, infra videcitur. Nunc quia homo in quibuſdam externis operationibus una cum Domino eſt, & non aufertur alicui libertas agendi ſecundum rationem, ſequitur quod Dominus non aliter poſſit agere in internis, quam ſicut una cum homine in externis: quare ſi homo non fugit & averſatur mala ut peccata, vitiaretur & labefactaretur externum cogitationis & voluntatis, & ſimul tunc internum earum, comparative ſicut Pleura a morbo ſuo qui vocatur Pleuritis, ex quo corpus emoritur. Alterum, *Quod ſi homo ſimul in internis eſſet, perverteret & deſtrueret omnem ordinem & tenorem Divinæ Providentiæ:* hoc quoque illuſtretur per exempla ex humano corpore: ſi homo ſciret omnes operatioees utriuſque Cerebri in fibras, fibrarum in muſculos, & muſculorum in actiones, & ex ſcientia illorum diſponeret omnia ſicut diſponit actiones, annon perverteret & deſtrueret omnia. Si homo ſciret quomodo ventriculus digerit, viſcera circum circa hauriunt ſuum penſum, ſanguinem elaborant, & illum diſtribuunt ad omne opus vitæ, & in illis diſponendis eſſet ſicut eſt in externis, ut quod edat & bibat, annon perverteret & deſtrueret omnia; cum non poteſt externum, quod ſicut unum apparet, diſponere, quin luxurie & intemperantia perdat illud, quid tunc ſi etiam diſponeret interna, quæ infinita ſunt; quare interna, ne homo aliqua voluntate intraret in illa, & ſui juris faceret, prorſus a voluntate ejus exemta ſunt, præter muſculos, qui faciunt indumentum, & quoque ignoratur quomodo hi agunt, & ſolum ſcitur quod agant. Simile eſt cum reliquis, ut ſi homo diſponeret interiora oculi ad videndum, interiora auris ad audiendum, interiora linguæ ad guſtandum, interiora cutis ad ſentiendum, interiora cordis ad ſyſtolice agendum, interiora pulmonis ad reſpirandum, interiora meſenterii ad diſtribuendum chylum, interiora renum ad ſecernendum, interiora organorum generationis ad prolificandum, interiora uteri ad perficiendum embryonem, & ſic porro, annon infinitis modis perverteret & deſtrueret in his ordinem progreſſionis Divinæ Providentiæ; quod homo in externis ſit, notum eſt, ut quod oculo videat, aure audiat, lingua guſtet, cute ſentiat, pulmone reſpiret, uxorem impregnet, & ſic porro: ſatiſne eſt, ut ſciat externa, & diſponat illa ad ſanitatem corporis & mentis, cum hoc non poteſt, quid fieret, ſi quoque interna diſponeret. Ex his nunc conſtare poteſt, quod ſi homo manifeſte videret

Divinam

Divinam Providentiam, inferret se ordini & tenori progressionis ejus, ac perverteret & destrueret illum.

181. Quod simile sit in spiritualibus mentis, sicut est in naturalibus corporis, est quia omnia mentis correspondent omnibus corporis, quare etiam mens agit corpus in externis, & in communi ad omnem nutum; agit oculos ad videndum, aures ad audiendum, os & linguam ad edendum & bibendum, & quoque ad loquendum, manus ad faciendum, pedes ad ambulandum, organa generationis ad prolificandum; mens ad hæc non solum agit externa, sed etiam interna in omni serie, ex intimis ultima & ex ultimis intima; sic dum agit os ad loquendum, agit pulmonem, laryngem, glottidem, linguam, labra, & unumquodvis distincte ad suam functionem simul, & quoque faciem ad convenientiam. Inde patet, quod simile, quod dictum est de formis naturalibus corporis, dicendum sit de formis spiritualibus mentis, & quod dictum est de naturalibus operationibus corporis, dicendum sit de spiritualibus operationibus mentis; proinde sicut homo disponit externa, Dominus disponat interna, ita aliter si homo disponit externa a se, & aliter si disponit externa a Domino & simul illa sicut a se. Mens hominis etiam est in omni forma homo, est enim spiritus ejus, qui post mortem apparet homo prorsus sicut in mundo; & inde similia sunt in utroque: & sic quod quæ dicta sunt de conjunctione externorum cum internis in corpore, etiam intelligenda sint de conjunctione externorum cum internis in mente; cum sola differentia, quod unum sit naturale, & alterum spirituale.

182. III. *Quod si homo manifeste videret Divinam Providentiam, vel negaret Deum, vel faceret se Deum:* homo mere naturalis secum dicit; quid Divina Providentia, num aliud aut plus quam vox apud vulgus ex sacerdote, quis vidit aliquid ejus; suntne prudentia, sapientia, astutia & malitia, ex quibus omnia in mundo fiunt, reliqua inde nonne sunt necessitates & consequentiæ; & quoque plura contingentia; num Divina Providentia in his latet abdita, quomodo potest in dolis & astibus; & tamen dicitur, quod Divina Providentia operetur omnia: fac itaque mihi videre illam, & credam illam, num quisquam potest credere illam prius. Ita loquitur homo mere naturalis, aliter vero loquitur homo spiritualis, hic quia agnoscit Deum, etiam agnoscit Divinam Providentiam, & quoque illam videt: sed is non potest manifestare eam alicui qui non cogitat nisi in natura ex natura; hic enim non potest supra illam elevare mentem, ac videre in apparentiis ejus aliquid Divinæ Providentiæ, aut de illa ex legibus ejus, quæ etiam sunt leges Divinæ Sapientiæ, concludere; quare si illam manifeste videret, infunderet illam naturæ, & sic illam non modo fallaciis obvelaret, sed etiam prophanaret; & loco quod agnosceret illam, negaret illam, & qui Divinam Providentiam corde negat, etiam Deum negat. Sive cogitabitur, quod Deus regat omnia, sive quod natura; qui cogitat quod Deus regat omnia, cogitat quod Ipse Amor & Ipsa Sapientia, ita Ipsa Vita; qui vero cogitat quod natura regat omnia, cogitat quod naturalis calor & naturalis lux, quæ tamen in se mortua sunt, quia a Sole mortuo; annon ipsum vivum regit

mortuum, num mortuum poteſt regere aliquid: ſi cogitas quod mortuum poſſit dare ſibi vitam, inſanis, vita erit a Vita.

183. Quod ſi homo manifeſte videret Divinam Providentiam & ejus operationem, negaret Deum, apparet ſicut non veroſimile, quia videtur, quod ſi quis manifeſte videret illam, non potuiſſet aliter quam agnoſcere illam, & ſic Deum, ſed uſque contrarium eſt. Divina Providentia nuſquam agit una cum amore voluntatis hominis, ſed continue contra illum: nam homo ex malo ſuo hæreditario anhelat ſemper verſus infimum infernum, Dominus autem per ſuam Providentiam continue abducit illum, & extrahit illum inde, primum ad infernum mitius, dein ab inferno, & demum ad ſe in cælum: hæc operatio Divinæ Providentiæ eſt perpetua; quare ſi homo manifeſte videret vel ſentiret hanc detractionem aut abductionem, iraſceretur, & Deum pro inimico haberet, & ex malo ſui proprii negaret illum; quapropter ne homo ſciat hoc, tenetur in libero, ex quo non ſcit aliter, quam quod ipſe ſemet ducat. Sed exempla inſerviant illuſtrationi: homo ex hæreditario vult magnus fieri, & quoque vult dives fieri, & quantum amores illi non refrænantur, vult major & ditior, & tandem maximus & ditiſſimus fieri; & non ſic acquieſceret, ſed vellet Ipſo Deo major fieri, & poſſidere ipſum cælum: hæc cupido latet intime in malo hæreditario, & inde in hominis vita ac vitæ natura. Divina Providentia non aufert hoc malum momento, nam ſi momento auferret, homo non viveret; ſed aufert illud tacite & ſucceſſive, præter quod homo ſciat aliquid de eo; hoc fit per id quod liceat homini ſecundum cogitationem, quam rationis facit, agere, & tunc per varia media abducit, tam per rationalia, quam per civilia & moralia, & ſic quantum in libero poteſt abduci, abducitur. Nec poteſt malum alicui auferri, niſi appareat, videatur & agnoſcatur; eſt ſicut vulnus, quod non ſanatur, niſi aperiatur. Si itaque homo ſciret & videret, quod Dominus per Divinam ſuam Providentiam ita operetur contra amorem vitæ ejus, ex quo illi eſt ſummum jucundum, non potuiſſet aliter quam in contrarium ire, & excandeſcere, conteſtari, dura loqui, & tandem ex malo ſuo removere operationem Divinæ Providentiæ, negando illam, & ſic Deum; imprimis ſi videret obſtari ſucceſſibus, ſe dejici a dignitate, & deprivari opulentia. At ſciendum eſt, quod Dominus nuſquam abducat hominem ab ambiendis honoribus, & a comparandis opibus, ſed quod abducat a cupidine ambiendi honores propter ſolam eminentiam, ſeu propter ſe; ſimiliter non a comparandis opibus propter ſolam opulentiam ſeu propter opes; ſed cum ab his abducit, introducit illum in amorem uſuum, ut ſpectet eminentiam non propter ſe ſed propter uſus, ita ut ſit uſuum, & inde ſui, & non ſui & inde uſuum; ſimiliter opulentia. Quod Dominus continue humiliet ſuperbos, & exaltet humiles, docet Ipſe multis in locis in Verbo, & quod ibi docet, id etiam eſt Divinæ Providentiæ Ipſius.

184. Similiter fit cum alio malo, in quo homo ex hæreditario eſt, ut cum adulteriis, defraudationibus, vindictis, blaſphemationibus, & ſimilibus aliis, quæ omnia non poſſunt removeri aliter, quam ut libertas cogitandi & volendi illa relicta ſit, & quod ſic homo ſicut a ſe removeret illa, quod tamen non poteſt,

poteſt, niſi agnoſcat Divinam Providentiam, & imploret ut per illam fiat: abſque libertate illa & ſimul Divina Providentia forent mala illa ſimilia venemo incluſo & non egeſto, quod brevi ſe circumſpargeret & morti daret omnia; & ſimilia forent morbo ipſius cordis, ex quo totum corpus brevi emoritur.

185. Quod ita ſit, non melius ſciri poteſt quam ex hominibus poſt mortem in Mundo ſpirituali, ibi plerique qui in Mundo naturali magni ac opulenti facti ſunt, & in honoribus ſpectaverunt ad ſe ſolos, ſimiliter in divitiis, illi in principio loquuntur de Deo, & de Divina Providentia, ſicut corde agnoviſſent: ſed quia tunc manifeſte vident Divinam Providentiam, & ex illa ultimam ſuam ſortem, quæ eſt quod in infernum venturi ſint, conjungunt ſe cum diabolis ibi, & tunc non modo Deum negant, ſed etiam blaſphemant; & deinde in id delirium veniunt, ut agnoſcant potentiores ex diabolis pro ſuis diis, & nihil ardentius affectent, quam ut ipſi quoque dii fiant.

186. Quod homo in contrarium iret cum Deo, & quoque negaret illum, ſi manifeſte videret Divinæ Providentiæ Ipſius operationes, eſt quia homo eſt in jucundo amoris ſui; & id jucundum facit ipſam vitam ejus; quare cum homo in jucundo ſuæ vitæ tenetur, eſt in ſuo libero, liberum enim & id jucundum unum faciunt: ſi itaque perciperet, quod continue abducatur a jucundo ſuo, exacerbaretur ſicut contra illum qui vellet necare vitam ejus, & pro hoſte haberet: quod ne fiat, Dominus in Divina ſua Providentia non manifeſte apparet, ſed per illam ita tacite ducit hominem, ſicut flumen latens aut vena ſecunda navem: ex eo homo non aliter ſcit, quam quod jugiter in ſuo proprio ſit, liberum enim cum proprio unum facit; inde patet, quod liberum approprier homini id quod Divina Providentia introducit, quod non fieret ſi hæc ſe manifeſtaret: appropriari eſt fieri vitæ.

187. IV. *Quod detur homini videre Divinam Providentiam a tergo & non a facie, tum in ſtatu ſpirituali, & non in ſtatu ſuo naturali*: videre Divinam Providentiam a tergo & non a facie, eſt poſt illam & non ante illam; & a ſtatu ſpirituali & non a ſtatu naturali, eſt e Cælo & non e mundo: omnes illi qui recipiunt influxum e Cælo, & agnoſcunt Divinam Providentiam, & imprimis qui per reformationem ſpirituales facti ſunt, dum vident eventus in quadam ſerie mirabili, ex interiore agnitione quaſi vident illam, & confitentur; hi non volunt videre illam a facie, hoc eſt, antequam exiſtit, nam timent ne voluntas illorum intret in aliquid ordinis & tenoris ejus. Aliter illi, qui non aliquem influxum admittunt e Cælo, ſed ſolum e mundo, imprimis qui ex confirmatione apparentiarum apud ſe naturales facti ſunt; hi non vident aliquid Divinæ Providentiæ a tergo ſeu poſt illam fed volunt volunt videre illam a facie, ſeu antequam exiſtit; & quia Divina Providentia operatur per media, & media fiunt per hominem aut per mundum, ideo ſive videant illam a facie ſive a tergo, attribuunt illam vel homini vel naturæ, & ſic ſe in negatione ejus confirmant. Cauſa quod ita attribuant, eſt quia intellectus eorum eſt clauſus a ſuperiore, & ſolum apertus ab inferiori, ita clauſus verſus cælum & apertus

apertus versus mundum, & e mundo videre Divinam Providentiam non datur, sed e cælo datur. Quandoque cogitavi mecum, num illi, si aperiretur intellectus eorum a superiori, & viderent ut in clara die quod natura in se sit mortua, ac intelligentia humana in se sit nulla, sed quod utraque appareat esse, sit ex influxu, Divinam Providentiam agnoscerent, & percepi quod illi qui se confirmaverunt pro natura & pro prudentia humana, non agnoscerent, quia lux naturalis ab infra influens illico exstingueret lucem spiritualem desuper influentem.

189. Homo qui spiritualis factus est per agnitionem Dei, & sapiens per rejectionem proprii, in universo Mundo ac in omnibus & singulis ejus videt Divinam Providentiam; si spectat naturalia videt illam, si spectat civilia videt illam, si spectat spiritualia videt illam, & hoc tam in simultaneis quam in successivis rerum, in finibus, in caussis, in effectibus, in usibus, in formis, in magnis & parvis, videt illam; imprimis in Salvatione hominum, ut quod Jehovah dederit Verbum, per id docuerit illos de Deo, de Cælo & Inferno, de Vita æterna, & quod Ipse in mundum venerit, ut homines redimeret & salvaret: hæc & plura, & Divinam Providentiam in illis, videt homo ex luce spirituali in luce naturali. At homo mere naturalis nihil ex his videt; est sicut qui videt magnificum Templum, & audit Prædicatorem in Divinis illustratum, dicit domi, quod non viderit nisi quam domum saxeam, & non audiverit nisi quam sonum articulatum: aut sicut myops intrat hortum insignem fructibus omnis generis, & dein venit domum & narrat quod viderit solum sylvam & arbores: Tales etiam post mortem facti spiritus, cum in Cælum Angelicum elevantur, ubi omnia in formis repræsentativis amoris & sapientiæ sunt, non vident quicquam, ne quidem quod sint; ut factum vidi cum pluribus, qui Divinam Providentiam Domini negaverunt.

190. Sunt plura constantia, quæ creata sunt, ut inconstantia possint existere; constantia sunt statæ vices ortus & occasus solis & lunæ, & quoque stellarum; sunt obscurationes illorum ex interpositionibus, quæ vocantur Eclipses; sunt calores & luces ex illis; sunt tempora anni, quæ vocantur ver, æstas, autumnus ac hyems; & tempora diei, quæ sunt mane, meridies, vespera & nox; sunt quoque athmosphæræ, aquæ, terræ in se spectatæ; est facultas vegetativa in Regno vegetabili, & est illa & quoque prolifica in Regno animali; tum quæ ex his constanter fiunt, dum secundum leges ordinis in actum mittuntur. Hæc & plura alia a creatione sunt, provisa ut infinita varia existere possint: varia enim non possunt existere nisi in constantibus, statis & certis. Sed hæc illustrent exempla; vegetationis varia non dantur nisi ortus & occasus solis & inde calores & luces essent constantes: harmoniæ sunt infinitæ varietatis, sed non darentur nisi athmosphæræ in suis legibus, & aures in sua forma, essent constantes: varietates visus, quæ etiam sunt infinitæ, non darentur, nisi æther in suis legibus, & oculus in sua forma, constantes essent; pariter colores, nisi lux esset constans: simile est cum cogitationibus, loquelis & actionibus, quæ etiam infinitæ varietatis sunt, quæ nec darentur nisi organica corporis essent constantia: nonne domus erit constans, ut varia inibi

ab

ab homine fieri possint, similiter Templum, ut ibi varii cultus, sermones, instructiones, & pietatis meditationes, existere possint; ita in reliquis. Quod ipsas varietates attinet, quæ in constantibus, statis & certis fiunt, illæ vadunt in infinitum, & non finem habent, & tamen nusquam datur una prorsus eadem cum altera in Universi omnibus & singulis, nec dari potest in successivis in æternum: quis varietates illas in infinitum ac in æternum progredientes disponit ut in ordine sint, nisi qui creavit constantia, ob finem ut in illis existerent; & quis potest disponere infinitas varietates vitæ apud homines, quam qui est ipsa vita, hoc est, ipse Amor & ipsa Sapientia: num absque Divina Ipsius Providentia, quæ sit sicut continua creatio, infinitæ affectiones & inde cogitationes hominum, & sic ipsi homines, possint disponi ut unum faciant, affectiones & inde cogitationes malæ unum Diabolum qui est infernum, ac affectiones & inde cogitationes bonæ unum Dominum in Cælo; quod universum cælum angelicum sit in conspectu Domini sicut unus Homo, qui imago & similitudo Ipsius, & quod universum infernum sit in opposito sicut unus homo monstrum, aliquoties prius dictum & ostensum est. Hæc dicta sunt, quia aliqui naturales homines etiam ex constantibus & statis, quæ sunt necessitates propter finem ut varia in illis existant, argumenta delirii sui pro natura & pro propria prudentia captant.

Quod propria prudentia nulla sit, & solum appareat quod sit, & quoque apparere debeat sicut sit; sed quod Divina Providentia ex singularissimis universalis sit.

191. Quod propria prudentia nulla sit, est prorsus contra apparentiam, & inde contra multorum fidem; & quia ita est, non potest aliquis, qui ex apparentia in fide est, quod humana prudentia faciat omnia, convinci nisi per rationes altioris indaginis, quæ ex causis desumendæ sunt; apparentia illa est effectus, & causæ detegunt unde ille. In hoc prologo aliquid de communi fide hujus rei dicetur: contra apparentiam est hoc quod Ecclesia docet, quod amor & fides non sint ab homine sed a Deo, tum quod sapientia ac intelligentia, ita quoque prudentia, in genere omne bonum & verum; cum hæc recipiuntur, etiam recipiendum est, quod propria prudentia nulla sit, sed solum appareat quod sit; prudentia non aliunde est quam ex intelligentia & sapientia, & hæ duæ non aliunde sunt quam ex intellectu & inde cogitatione veri & boni. Hoc quod nunc dictum est, recipitur & creditur ab illis qui Divinam Providentiam agnoscunt, & non ab illis qui solam humanam prudentiam. Sive nunc id erit verum quod Ecclesia docet, quod omnis sapientia & prudentia sit a Deo, sive quod mundus docet, quod omnis sapientia & prudentia sit ab homine: num aliter con-

conciliari possunt, quam quod id quod Ecclesia docet, sit verum, & quod id quod mundus docet, sit apparentia; Ecclesia enim ex Verbo id confirmat, at mundus ex proprio, & Verbum est a Deo, & proprium est ab homine. Quoniam prudentia a Deo est, & non ab homine, ideo homo Christianus, dum in devotione est, orat ut Deus ducat ejus cogitationes, consilia & facta, & quoque addit, quia ex se non potest; is quoque cum videt aliquem benefacientem, dicit quod ad id a Deo ductus sit, & plura similia: num quis ita loqui potest, nisi tunc id interius credat, ac interius id credere est e cælo; at cum cogitat secum, & colligit argumenta pro prudentia humana, potest contrarium credere, & hoc est e mundo: sed fides interna vincit apud illos qui Deum corde agnoscunt, at fides externa apud illos, qui Deum non corde, utcunque ore, agnoscunt.

192. Dictum est, quod non possit aliquis, qui ex apparentia in fide est, quod humana prudentia faciat omnia, convinci nisi per rationes altioris indaginis, quæ ex causis desumendæ sunt; quare ut rationes ex causis desumptæ pateant coram intellectu, in suo ordine sistendæ sunt, qui hic erit. I. Quod omnes cogitationes hominis sint ex affectionibus amoris vitæ ejus, & quod prorsus nullæ cogitationes sint, nec dari possint, absque illis. II. Quod affectiones amoris vitæ hominis sint soli Domino notæ. III. Quod affectiones amoris vitæ hominis a Domino per Divinam Ipsius Providentiam ducantur, & simul tunc cogitationes ex quibus prudentia humana. IV. Quod Dominus per Divinam suam Providentiam componat affectiones totius Generis humani in unam formam, quæ est Humana. V. Quod inde Cælum & Infernum, quæ sunt ex Humano Genere, in tali forma sint. VI. Quod illi qui solam naturam & solam prudentiam humanam agnoverunt, faciant infernum; & qui Deum & Divinam Ipsius Providentiam agnoverunt, faciant cælum. VII. Quod omnia hæc non fieri possint, nisi appareat homini quod ex se cogitet & ex se disponat.

193. I. *Quod omnes cogitationes hominis sint ex affectionibus amoris vitæ ejus, & quod nullæ cogitationes sint, nec dari possint, absque illis.* Quid amor vitæ, & quid affectiones & inde cogitationes, & ex his sensationes & actiones, quæ in corpore existunt, in sua essentia sunt, supra in hac Transactione, & quoque in illa quæ vocatur Sapientia Angelica de Divino Amore et Divina Sapientia, in specie in Parte ejus Prima & Quinta, ostensum est; nunc quia inde sunt causæ, ex quibus Prudentia humana ut effectus profluit, necessum est, ut aliqua de illis hic quoque adducantur: nam quæ alibi scripta sunt, non possunt cum illis quæ scribuntur post illa, ita continue necti, sicut si eadem revocantur & ponuntur in conspectu. In hac Transactione antehac, & in supramemorata de Divino Amore & Divina Sapientia, demonstratum est, quod in Domino sit Divinus Amor & Divina Sapientia, & quod illa duo sint ipsa Vita, & quod ex illis duobus sint homini Voluntas & Intellectus, ex Divino Amore Voluntas & ex Divina Sapientia Intellectus; & quod illis duobus in corpore correspondeant Cor & Pulmo; & quod inde constare possit, quod sicut pulsus cordis una cum respiratione pulmonis regit totum hominem quoad ejus

ejus corpus, ita voluntas una cum intellectu regat totum hominem quoad ejus mentem: & quod sic duo principia vitæ sint apud unumquemvis hominem, unum naturale & alterum spirituale, & quod principium naturale vitæ sit pulsus cordis, & spirituale vitæ sit voluntas mentis; & quod utrumque adjungat sibi consortem, cum qua cohabitet, & cum qua vitæ functiones agat, & quod cor sibi conjungat pulmonem, & quod voluntas sibi conjungat intellectum. Nunc quia anima voluntatis est amor, & anima intellectus est sapientia, utraque a Domino, sequitur, quod amor sit vita cujusvis, & quod amor talis vita sit, qualis conjuncta est sapientiæ; seu quod idem, quod voluntas sit vita cujusvis, & quod hæc talis vita sit, qualis conjuncta est intellectui: sed de his plura in Transactione supra, & imprimis in SAPIENTIA ANGELICA DE DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, in Parte Prima & Parte Quinta, videantur.

194. In supradictis Transactionibus etiam demonstratum est, quod Amor vitæ producat ex se amores subalternos, qui vocantur affectiones, & quod hæ sint exteriores & interiores; & quod hæ simul sumtæ faciant sicut unum dominium seu regnum, in quo amor vitæ est dominus seu rex: tum etiam demonstratum est, quod amores illi subalterni seu affectiones adjungant sibi consortes, unaquævis suam, affectiones interiores consortes quæ vocantur perceptiones, & affectiones exteriores consortes quæ vocantur cogitationes, & quod unaquævis cum sua consorte cohabitet, & vitæ suæ munia obeat; & quod talis sit conjunctio utriusque; qualis est esse vitæ cum existere vitæ, quæ talis est, ut unum non sit aliquid nisi simul cum altero, quid enim est esse vitæ nisi existat, & quid est existere vitæ nisi ab esse vitæ; tum quod talis sit conjunctio vitæ, qualis est soni & harmoniæ, tum soni & loquelæ, in genere qualis est pulsus cordis & respirationis pulmonis; quæ conjunctio talis est, ut unum absque altero non sit aliquid, & quod unum per conjunctionem cum altero fiat aliquid: Conjunctiones erunt vel in illis, vel fiunt per illa: ut pro exemplo Sonus; qui putat quod sonus sit aliquid, nisi in illo sit quod distinguit, fallitur: sonus etiam correspondet affectioni apud hominem, & quia in illo semper est aliquid quod distinguit, ideo ex sono hominis loquentis cognoscitur ejus amoris affectio, & ex variatione ejus, quæ est loquela, ejus cogitatio: inde est, quod angeli sapientiores solum ex sono loquentis percipiant amores vitæ ejus, una cum quibusdam affectionibus, quæ sunt derivationes. Hæc dicta sunt, ut sciatur, quod non detur affectio absque sua cogitatione, nec cogitatio absque sua affectione: sed plura de his supra in hac Transactione; & in SAPIENTIA ANGELICA DE DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, videantur.

195. Nunc quia amor vitæ suum jucundum habet, & sapientia ejus suum amænum, similiter omnis affectio, quæ in sua essentia est amor subalternus derivatus ab amore vitæ, sicut rivus a suo fonte, aut sicut ramus a sua arbore, aut sicut arteria a suo corde, quare cuilibet affectioni est suum jucundum & inde perceptioni & cogitationi suum amænum; inde sequitur, quod jucunda & amæna illa faciant vitam hominis: quid vita absque jucundo & amæno,

N non



non est aliquid animatum sed inanimatum, diminue illa & frigesces aut torpesces, & aufer illa & exspirabis & morieris: ex jucundis affectionum & ex amœnis perceptionum & cogitationum, est calor vitalis. Quoniam cuivis affectioni est suum jucundum, & inde cogitationi suum amœnum, constare potest, unde est bonum & verum, tum quid bonum & verum in sua essentia sunt: bonum est cuivis quod ejus affectionis jucundum est, ac verum quod ejus cogitationis amœnum inde est: quisque enim vocat id bonum, quod ex amore voluntatis suæ sentit jucundum, & vocat id verum, quod ex sapientia intellectus sui percipit amœnum inde: utrumque effluit ex amore vitæ sicut aqua ex fonte, aut sicut sanguis ex corde: utrumque simul sumtum est sicut unda aut athmosphæra, in qua tota mens humana est. Hæc duo, jucundum & amœnum, in mente sunt spiritualia, in corpore autem sunt naturalia; utrinque faciunt vitam hominis. Ex his patet, quid apud hominem est quod vocatur bonum, & quid quod vocatur verum: tum etiam quid apud hominem est, quod vocatur malum & quod vocatur falsum, quod nempe ei malum sit, quod destruit jucundum affectionis ejus, & id falsum quod destruit amœnum cogitationis ejus inde; & quod malum ex jucundo suo & falsum ex amœno suo possint dici & credi bonum & verum. Sunt quidem bona & vera mutationes & variationes status formarum mentis, sed hæ unice percipiuntur & vivunt per jucunda & amœna illorum. Hæc allata sunt, ut sciatur quid affectio & cogitatio in sua vita.

196. Nunc quia Mens hominis est, quæ cogitat, ac cogitat ex jucundo affectionis suæ, & non corpus; & quia Mens hominis est ejus spiritus, qui vivit post mortem, sequitur quod spiritus hominis non sit nisi quam affectio & inde cogitatio. Quod non dari queat ulla cogitatio absque affectione, manifeste patet ex spiritibus & angelis in Mundo spirituali, quod omnes ibi cogitent ex affectionibus amoris vitæ illorum, & quod jucundum illarum circumstipet unumquemvis, sicut athmosphæra ejus; & quod secundum has spæras exhalatas ex affectionibus per cogitationes illorum, omnes ibi conjungantur: quisque etiam ex suæ vitæ sphæra cognoscitur qualis est. Ex his constare potest, quod omnis cogitatio sit ex affectione, & quod sit forma suæ affectionis. Simile est cum voluntate & intellectu; & simile est cum bono & vero; & simile cum charitate & fide.

197. II. *Quod affectiones amoris vitæ hominis sint Soli Domino notæ.* Homo suas cogitationes & inde intentiones novit, quia illas in se videt; & quia omnis prudentia est ex illis, etiam illam in se videt; si tunc ejus vitæ amor est amor sui, in fastum propriæ intelligentiæ venit, & sibi adscribit prudentiam; & colligit argumenta pro illa, & sic recedit ab agnitione Divinæ Providentiæ: similiter fit, si amor mundi est amor vitæ; sed usque hic non in tali gradu recedit: ex quibus patet, quod illi bini amores adscribant homini & ejus prudentiæ omnia; & si interius explorantur, nihil Deo & ipsius Providentiæ: quare cum forte audiunt, quod veritas sit, quod humana prudentia sit nulla, sed quod Divina Providentia sit sola, quæ regit omnia, si prorsus athei sunt, rident ad illud; at si aliquid ex religione retinent memoria, & illis dicitur, quod

quod omnis sapientia sit a Deo, quidem ad primum auditum affirmant, sed usque intus in spiritu suo id negant. Tales sunt imprimis sacerdotes, qui se præ Deo, & mundum præ cælo amant, seu quod idem, qui propter honores & lucra colunt Deum, & usque prædicaverunt, quod charitas & fides, omne bonum & verum, tum omnis sapientia, imo prudentia, sint a Deo, & nihil ab homine. Quondam in Mundo spirituali audivi binos Sacerdotes cum quodam Legato Regni disceptantes de Prudentia humana, num sit a Deo vel ab homine, ardens erat disceptatio: tres illi corde crediderunt similiter, nempe quod Prudentia humana faciat omnia, & Divina Providentia nihil: sed sacerdotes, qui tunc erant in zelo Theologico, dicebant quod nihil sapientiæ & prudentiæ sit ab homine, & cum Legatus regerebat, quod sic nec aliquid cogitationis, dicebant quod non aliquid: & quia perceptum est ab angelis, quod tres illi in simili fide essent; dictum est legato Regni, indue vestes sacerdotis, & crede te sacerdotem esse, & tunc loquere, ille induit & credidit, & tunc alte loquutus est, quod nihil sapientiæ & prudentiæ usquam dari possit in homine, nisi a Deo, ac sueto eloquio argumentis rationalibus pleno id defendit: & postea binis illis sacerdotibus etiam dictum est, exuite vestes, ac induite vestes ministrorum politicorum, & credite quod illi sitis, & fecerunt ita, & tunc simul tunc cogitaverunt ex interiori se, & loquuti ex argumentis, quæ prius intus foverant pro humana prudentia contra Divinam Providentiam: postea tres illi, quia in simili fide fuerunt, amici cordis facti sunt, & viam propriæ prudentiæ, quæ in infernum tendit, simul iniverunt.

198. Supra ostensum est, quod non aliqua cogitatio hominis detur, nisi ex affectione aliqua amoris vitæ ejus, & quod cogitatio non sit aliud quam forma affectionis: cum itaque homo videt suam cogitationem, & non potest affectionem, hanc enim sentit, sequitur quod ex visu, qui est in apparentia, statuat quod propria prudentia faciat omnia; & non ex affectione, quæ non in visum venit, sed in sensum: affectio enim se solum manifestat per quoddam jucundum cogitationis & volupe ratiocinationis de eo, & tunc hoc volupe & jucundum facit unum cum cogitatione apud illos, qui in fide propriæ prudentiæ sunt ex amore sui aut ex amore mundi; & cogitatio in jucundo suo fluit sicut navis in vena fluminis, ad quam nauclerus non advertit, sed solum ad vela quæ expandit.

199. Homo quidem potest reflectere super externæ affectionis suæ jucundum, dum hoc sicut unum agit cum jucundo alicujus sensus corporis, sed usque non reflectit super id, quod id jucundum sit ex jucundo affectionis ejus in cogitatione: ut pro exemplo; scortator cum videt meretricem, visus oculi ejus rutilat ex igne lasciviæ, & ex illo sentit jucundum in corpore, sed tamen non sentit jucundum affectionis seu concupiscentiæ ejus in cogitatione, nisi aliquod cupidum una cum corpore: similiter latro in sylva, dum videt peregrinantes; & pirata in mari dum videt navigia; similiter in reliquis: quod illa jucunda regant cogitationes ejus, & quod cogitationes absque illis non sint aliquid patet, sed putat quod solum cogitationes sint, cum tamen cogitationes non sunt nisi quam affectiones in formas ab amore vitæ ejus compositæ, ut appa-

reant in luce, nam omnis affectio est in calore, & cogitatio in luce. Hæ sunt affectiones externæ cogitationis, quæ quidem se manifestant in sensatione corporis, sed raro in cogitatione mentis. At affectiones internæ cogitationis, ex quibus externæ existunt, coram homine nusquam se manifestant: de his homo non plus scit, quam dormiens in curru de via, & quam sentit telluris circumrotationem: nunc cum homo nihil scit de illis quæ peraguntur in interioribus mentis suæ, quæ tam infinita sunt, ut numeris definiri nequeant, & tamen pauca illa externa, quæ ad visum cogitationis perveniunt, ex interioribus producuntur, ac interiora a Solo Domino per Divinam Ipsius Providentiam reguntur, & pauca illa externa una cum homine; quomodo tunc aliquis dicere potest, quod propria ejus prudentia faciat omnia. Si videres solum unam ideam cogitationis reclusam, videres stupenda plura, quam lingua potest effari. Quod in interioribus mentis hominis tam infinita sint, ut numeris definiri nequeant, patet ex infinitis in corpore, ex quibus nihil ad visum & ad sensum pervenit, quam sola actio in multa simplicitate, ad quam tamen concurrunt millia fibrarum motricium seu muscularium, millia fibrarum nervearum, millia vasculorum sanguineorum, millia pulmonis, qui in omni actione cooperabitur, millia in cerebris & in spina dorsali, & multo plura adhuc in spirituali homine, qui est mens humana, cujus omnia sunt affectionum, & inde perceptionum & cogitationum formæ. Annon anima, quæ disponit interiora, disponit etiam actiones ex illis: anima hominis non aliud est quam amor voluntatis ejus, & inde amor intellectus ejus; qualis hic amor est, talis est totus homo; & fit talis secundum dispositionem in externis, in quibus homo simul cum Domino est: quare si sibi & naturæ tribuit omnia, fit anima amor sui, at si Domino tribuit omnia, fit anima amor Domini: & hic amor cælestis est, & ille amor infernalis.

200. Nunc quia jucunda affectionum hominis ab intimis per interiora ad exteriora, & tandem ad extrema, quæ sunt in corpore, ferunt hominem sicut unda & athmosphæra navem, & nihil eorum apparet homini, nisi quod in extremis mentis & in extremis corporis fit, quomodo tunc potest homo vindicare sibi Divinum ex eo solum, quod pauca illa extrema appareant illi sicut sua; & adhuc minus debet sibi Divinum vindicare, dum scit ex VERBO, quod homo non possit sumere aliquid ex se, nisi id ei sit datum e Cælo; & ex RATIONE, quod apparentia illa ei data sit, ut vivat homo, videat quid bonum & malum, eligat unum aut alterum, approprient sibi id quod eligit, ut possit reciproce conjungi Domino, reformari, regenerari, salvari, & vivere in æternum. Quod apparentia illa data sit homini, ut ex libero secundum rationem agat, ita sicut ex se, & non remittere manum, & exspectare influxum, supra dictum & ostensum est. Ex his sequitur confirmatum id quod demonstrandum erat IIItio, *Quod affectiones amoris vitæ hominis a Domino per Divinam Ipsius Providentiam ducantur, & simul tunc cogitationes, ex quibus prudentia humana.*

201. IV. *Quod Dominus per Divinam suam Providentiam componat affectiones in unam formam, quæ est humana.* Quod hoc sit universale Divinæ Providentiæ,

tiæ, in subsequenti paragrapho videbitur; illi qui omnia naturæ adscribunt, etiam omnia prudentiæ humanæ adscribunt; nam qui omnia naturæ adscribunt negant corde Deum, & qui omnia prudentiæ humanæ, negant corde Divinam Providentiam, non separatur unum ab altero. Sed usque hi & illi propter nominis sui famam, & timorem jacturæ ejus, ore ferunt, quod Divina Providentia sit universalis, & quod singularia ejus sint apud hominem; & quod hæc singularia in complexu intelligantur per Humanam prudentiam. Sed cogita tecum, quid universalis Providentia, cum singularia separata sunt, num sit aliud quam sola vox; universale enim dicitur id quod a singularibus simul sit, sicut commune quod a particularibus existit: si itaque singularia separas, quid tunc universale, nisi sicut quoddam quod intus vacuum est, ita sicut superficies intra quam nihil est, aut complexus in quo non aliquid. Si diceretur, quod Divina Providentia sit Regimen universale, & non aliquid regitur, sed modo continetur in nexu, & illa quæ regiminis sunt disponuntur ab aliis, num hoc potest vocari universale regimen: tale regimen non est ulli regi; nam si rex quidam daret subditis regere omnia sui regni, is non amplius rex foret, sed modo vocaretur rex, ita solum dignitatem nominis, & non dignitatem alicujus rei haberet: apud talem regem non potest prædicari regimen, minus universale regimen. Providentia apud Deum vocatur prudentia apud hominem; sicut non dici potest universalis prudentia apud regem, qui sibi non plus reservavit quam nomen propterea ut regnum dicatur regnum, & sic contineatur; ita non potest dici universalis Providentia, si homines ex propria prudentia providerent omnia. Simile est cum nomine universalis Providentiæ ac universalis regiminis cum dicitur de natura, quando intelligitur quod Deus creaverit universum, ac indiderit naturæ ut illa ex se produceret omnia: quid tunc universalis Providentia, quam vox methaphysica, quæ præter vocem est non ens. Sunt quoque multi ex illis qui tribuunt naturæ omne quod producitur, & prudentiæ humanæ omne quod fit, & tamen ore dicunt quod Deus creaverit naturam, qui nec aliter de Divina Providentia, quam sicut de voce inani, cogitant. Sed res in se talis est, quod Divina Providentia sit in singularissimis naturæ, ac in singularissimis Prudentiæ humanæ, & quod ex illis sit universalis.

202. Divina Domini Providentia universalis ex singularissimis est in eo, quod creaverit universum, ut in illo Creatio infinita ac æterna ab Ipso existat; & hæc Creatio existit, per quod Dominus ex hominibus formet Cælum, quod coram Ipso sit sicut unus homo, qui imago & similitudo Ipsius: quod Cælum ex hominibus in conspectu Domini tale sit, & quod illud fuerit finis creationis, ostensum est supra n. 27 ap 45; Et quod Divinum spectet in omni quod facit infinitum ac æternum, n. 56 ad 69. Infinitum ac Æternum quod Dominus in formando suo cælo ex hominibus spectat, est quod illud amplietur in infinitum ac in æternum; & sic quod in fine suæ creationis constanter habitet. Hæc Creatio infinita ac æterna est, quam Dominus providit per creationem universi, & in illa creatione est constanter per Divinam suam Providentiam. Quis potest tam expers rationis esse, qui ex doctrina Ecclesiæ scit & credit,

quod Deus sit Infinitus & Æternus: *In Doctrina enim omnium Ecclesiarum in Christiano Orbe est, quod Deus Pater, Deus Filius & Deus Spiritus sanctus, sit Infinitus, Æternus, Increatus, Omnipotens; videatur Symbolum Athanasianum*, & non affirmat cum audit, quod non possit aliter quam spectare infinitum ac æternum in magno Opere suæ creationis; quid aliud potest dum ex Se; tum quod illud spectet in Humano Genere, ex quo format illud suum Cælum. Quid nunc Divina Providentia potest aliud pro fine habere quam Reformationem Generis humani & ejus Salvationem: & nemo reformari potest a se per suam prudentiam, sed a Domino per Divinam Ipsius Providentiam; inde sequitur, quod nisi Dominus ducit hominem unoquovis momento etiam minutissimo, homo recedat a via reformationis & pereat: unaquævis mutatio & variatio status mentis humanæ aliquid mutat & variat in serie præsentium & inde consequentium, quid non progressive in æternum; est sicut telum ex arcu emissum, quod si ex collimatione minutissime declinaret a scopo, illud ad distantiam milliaris & plurium declinaret immensum; ita foret si Dominus non unoquovis minutissimo momento duceret status mentium humanarum. Hoc facit Dominus secundum leges Divinæ suæ Providentiæ; secundum quas etiam est, ut appareat homini sicut ipse se ducat; sed prævidet Dominus quomodo se ducit, & jugiter accommodat. Quod Leges permissionis etiam sint leges Divinæ Providentiæ; & quod omnis homo reformari & regenerari possit; & quod non aliquid prædestinatum detur, videbitur in sequentibus.

203. Cum itaque omnis homo post mortem vivit in æternum, & secundum vitam suam sortitur locum vel in Cælo vel in Inferno, ac utrumque tam Cælum quam Infernum, erit in forma, quæ ut unum aget, ut prius dictum est; & nemo in illa forma alium locum potest sortiri, quam suum, sequitur quod Genus humanum in toto terrarum orbe sit sub auspicio Domini, & unusquisque ab infantia usque ad vitæ suæ finem in singularissimis ab Ipso ducatur, ac prævideatur & simul provideatur locus ejus. Ex quibus patet, quod Divina Domini Providentia sit universalis quia est in singularissimis; & quod hoc sit infinita ac æterna Creatio, quam Dominus Sibi providit per Creationem universi. De hac universali Providentia homo non videt aliquid, & si videret, illa non potest aliter apparere coram oculis ejus, quam sicut a prætereuntibus apparent sparsi acervi & congestæ strues, ex quibus formanda est domus; at a Domino sicut magnificum Palatium jugiter in sua constructione, & in sua amplificatione.

204. V. *Quod Cælum & Infernum in tali forma sit.* Quod Cælum in forma humana sit, in Opere DE CÆLO ET INFERNO Londini 1758 edito n. 59 ad 102 notum factum est; & quoque in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA; & quoque in hac Transactione aliquoties; quare illa ulterius confirmare supersedeo. Dicitur quod Infernum etiam in forma humana sit, sed est in forma humana monstrosa, in quali est Diabolus, per quem intelligitur infernum in toto complexu: in forma humana est, quia etiam illi qui ibi sunt, nati sunt homines, & illis quoque sunt binæ illæ facultates humanæ, quæ vocantur Libertas & Rationalitas, tametsi Libertate abusi sunt ad volendum &

& faciendum malum, & Rationalitate ad cogitandum & confirmandum illud.

205. VI. *Quod illi qui solam naturam & solam prudentiam humanam agnoverunt, faciant infernum, & qui Deum & Divinam Ipsius Providentiam agnoverunt, faciant cælum.* Omnes qui malam vitam agunt, interius agnoscunt naturam, & solam prudentiam humanam, harum agnitio latet intus in omni malo, utcunque circmvelatur bonis & veris; hæc sunt modo vestes mutuo petitæ, aut sicut serta ex flosculis qui pereunt, circumposita ne malum in sua nuditate appareat. Quod omnes qui malam vitam agunt, interius agnoscant solam naturam & solam prudentiam humanam, ex communi illa circumvelatione non scitur, per illam enim hoc subducitur visui: at quod usque agnoscant, constare potest ex origine & causa agnitionis illarum, quæ ut detegatur, dicetur, unde & quid Propria prudentia; deinde unde & quid Divina Providentia; postea, quinam & quales hi & illi sunt; & demum, quod qui Divinam Providentiam agnoscunt, in Cælo sint, & qui Propriam prudentiam in inferno.

206. UNDE ET QUID propria prudentia, est illa ex proprio hominis, quod est natura ejus, & vocatur anima ejus ex parente; id proprium est amor sui & inde amor mundi, aut amor mundi & inde amor sui: amor sui talis est, ut se solum spectet, & alios vel sicut viles vel sicut nihili; si quosdam ut aliquid, est quamdiu illum honorant & colunt; intime in illo amore, sicut conatus fructificandi & prolificandi in semine, latet quod velit fieri magnus, & si potest, fieri rex, & si tunc potest, fieri deus: talis est diabolus, quia ille est ipse amor sui, hic talis est ut seipsum adoret, & non alicui faveat, nisi qui etiam illum adorat; alium diabolum sibi similem odio habet, quia vult solus adorari. Quoniam non dari potest aliquis amor absque sua consorte, & consors amoris seu voluntatis in homine vocatur intellectus; cum amor sui intellectui consorti suæ inspirat suum amorem, fit ille ibi fastus, qui est fastus propriæ intelligentiæ, inde est propria prudentia. Nunc quia amor sui vult solus Dominus mundi esse, ita quoque deus, ideo concupiscentiæ mali, quæ sunt derivationes ejus, in se habent vitam ex illo, similiter perceptiones concpuiscentiarum, quæ sunt astutiæ; similiter etiam concupiscentiarum jucunda quæ sunt mala, & illorum cogitationes quæ sunt falsa: omnia sunt sicut servi & ministri sui domini, & ad omnem ejus nutum agunt, nescientes quod non agant, sed quod agantur, aguntur ab amore sui per fastum propriæ intelligentiæ: inde est, quod in omni malo ex origine sua lateat propria prudentia. Quod etiam lateat agnitio solius naturæ, est quia occlusit fenestram tecti sui, per quam patet Cælum, & quoque fenestras laterum, ne videat & audiat quod solus Dominus regat omnia, & quod natura in se mortua sit, & quod proprium hominis sit infernum, & inde amor proprii diabolus, & tunc fenestris clausis ille est in tenebris, & ibi facit sibi focum, ad quem ille cum sua consorte sedet, & pro natura contra Deum, & pro propria prudentia contra Divinam Providentiam amice ratiocinantur.

207. UNDE ET QUID Divina Providentia; est Divina operatio apud hominem, qui amorem sui removit; amor enim sui est, ut dictum est, diabolus, ac concupiscentiæ & harum jucunda sunt mala regni ejus, quod est infernum: quo remoto intrat Dominus cum affectionibus amoris proximi, & aperit fenestram tecti ejus, & dein fenestras laterum, & facit ut videat quod cælum sit, quod vita post mortem, & quod æterna felicitas; & per lucem spiritualem & simul per amorem spiritualem tunc influentes, facit illum agnoscere, quod Deus per Divinam suam Providentiam regat omnia.

208. QUINAM ET QUALES hi & illi sunt; illi qui Deum, & Divinam Ipsius Providentiam agnoscunt, sunt sicut angeli cæli, qui aversantur duci a semet, & amant duci a Domino; indicium quod ducantur a Domino, est quod ament proximum. At qui naturam & propriam prudentiam agnoscunt, sunt sicut spiritus inferni, qui aversantur duci a Domino, & amant duci a semet: qui si fuerunt magnates Regni, volunt dominari super omnia: similiter si fuerunt primates Ecclesiæ: si fuerunt judices, pervertunt judicia, & dominatum super leges exercent: si fuerunt docti, scientifica applicant ad confirmandum proprium hominis & naturam: si negotiatores fuerunt, agunt latrones: si coloni fuerunt, agunt furfures. Omnes sunt hostes Dei, & subsannatores Divinæ Providentiæ.

209. Mirabile est, quod cum aperitur talibus cælum, & dicitur quod insaniant, & id quoque ad ipsam illorum perceptionem, quod fit per influxum ac illustrationem, manifestatur, usque tamen ex indignatione occludunt sibi cælum, & spectant in terram, sub qua est infernum: hoc fit cum illis in mundo spirituali, qui adhuc extra infernum sunt, ac tales; ex quo patet error illorum, qui cogitant, si videro cælum, & audivero angelos mecum loquentes, agnoscam; sed intellectus illorum agnoscit, at si non simul voluntas, usque non agnoscunt: nam amor voluntatis inspirat intellectui quicquid vult, & non vicissim, imo delet omne quod in intellectu non a semet est.

210. VII. *Quod omnia hæc non fieri possint, nisi appareat homini quod ex se cogitet & ex se disponat.* Quod nisi appareat homini, sicut vivat ex se, & sic quod cogitet & velit, loquatur & agat sicut a se, homo non foret homo, in præcedentibus plene demonstratum est: ex quo sequitur, quod nisi homo omnia quæ functionis & vitæ ejus sunt, disponat sicut ex propria prudentia, non possit duci & disponi ex Divina Providentia; foret enim sicut qui staret remissis manibus, aperto ore, occlusis oculis, & retracto spiritu, in exspectatione influxus, ita exueret se humano, quod illi est ex perceptione & sensatione, quod vivat, cogitet, velit, loquatur & agat sicut ex se, & simul tunc exueret se binis suis facultatibus, quæ sunt Libertas & Rationalitas, per quas distinguitur a bestiis: quod absque apparentia illa non foret alicui homini receptivum & reciprocum, & sic non immortalitas, in hac Transactione supra, & in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, demonstratum est. Quare si vis duci a Divina Providentia, utere prudentia, sicut servus & minister, qui fideliter dispensat bona domini sui: prudentia illa est mina, quæ data

data est servis ad negotiandum, cujus rationem reddent, Luc: XIX: 13 ad 25. Matth: XXV: 14 ad 31. Ipsa prudentia apparet homini sicut propria, & tamdiu ut propria creditur, quamdiu homo tenet infensissimum hostem Dei & Divinæ Providentiæ, qui est Amor sui, inclusum; hic habitat in interioribus cujusvis hominis ex nativitate; si illum non cognoscis, vult enim non cognosci, habitat secure, & custodit portam, ne ab homine aperiatur, & sic a Domino ejiciatur. Porta illa ab homine aperitur, per quod mala fugiat ut peccata sicut a se, cum agnitione quod a Domino. Hæc prudentia est, cum qua Divina Providentia unum agit.

211. Quod Divina Providentia tam occulte operetur, ut vix aliquis sciat quod sit, est ne homo pereat; nam proprium hominis, quod est voluntas ejus, nusquam unum agit cum Divina Providentia; est Proprio hominis inimicitia innata contra illam; est enim illud serpens qui seduxit primos parentes, de quo dicitur „ *Inimicitiam ponam inter te & inter mulierem, & inter semen tuum & inter semen ejus, & Hoc conculcabit tibi caput* „ Gen: III: 15; serpens est malum omnis generis, caput ejus est amor sui, semen mulieris est Dominus, inimicitia quæ est posita, est inter amorem proprii hominis & inter Dominum, ita quoque inter propriam prudentiam hominis & inter Divinam Providentiam Domini; nam propria prudentia continua est in exaltatione capitis istius, & Divina Providentia est continua in depressione ejus. Si homo hoc sentiret, irasceretur & exacerbaretur contra Deum, ac periret; at dum non sentit illud, potest irasci & exacerbari contra homines, & contra semet, & quoque contra fortunam, per quæ non perit. Inde est, quod Dominus per Divinam suam Providentiam jugiter ducat hominem in libero, ac liberum non aliter apparet homini quam sicut ejus proprium: & ducere oppositum sibi in libero, est sicut pondus grave & renitens subducere e terra per helices, per quarum vires gravitas & renisus non sentitur: & est sicut quis apud hostem est, in cujus animo est illum trucidare, quod tunc nescit, & amicus illum per ignotas vias educit, & postea animum hostis detegit.

212. Quis non Fortunam nominat, & quis non agnoscit illam, quia illam nominat, & quia aliquid de illa ab experientia scit; sed quis scit quid illa; quod sit aliquid, quia est & quia datur, non negari potest; & non potest aliquid esse & dari absque causa; sed causa hujus alicujus seu fortunæ ignoratur; ne autem negetur ex sola ignorata causa, sume talos aut chartulas lusorias, & lude, aut consule ludificatores, quis horum negat fortunam, hi enim cum illa & hæc cum illis mirabiliter ludunt; quis potest contra illam, si obnixa est, agere, ridetne tunc prudentiam & sapientiam; estne dum volvis talos & versas chartulas, sicut illa sciat & disponat volutiones & versationes poplitum manus, ad favendum uni plus quam alteri ex quadam causa: num causa potest aliunde dari, quam ex Divina Providentia in ultimis, ubi illa per constantias & inconstantias cum prudentia humana mirifice agit, & simul se occultat. Quod Gentiles olim Fortunam agnoverint, & templum ei struxerint, etiam Itali Romæ, notum est. De hac Fortuna, quæ est, ut dictum, Divina Providentia in ultimis, multa scire datum est, quæ non licet manifestare: ex

quibus mihi patuit, quod non sit illusio mentis, nec ludificatio naturæ, nec aliquid absque causa, hoc enim non est aliquid, sed quod sit testificatio ocularis, quod Divina Providentia sit in singularissimis cogitationum & actionum hominis. Cum Divina Providentia datur in singularissimis rerum tam vilium & levium, quid non in singularissimis rerum non vilium & levium, quæ sunt res pacis & belli in mundo, ac res salutis & vitæ in cælo.

213. Sed scio, quod Prudentia humana ferat rationale plus in suas partes, quam Divina Providentia in suas, ex causa, quia hæc non apparet, & illa apparet: facilius potest recipi, quod unica Vita sit, quæ Deus, & quod omnes homines recipientes vitæ sint ab Ipso, ut multis prius ostensum est, & hoc tamen idem est, quia prudentia est vitæ. Quis non ratiocinando loquitur pro Propria prudentia & pro Natura, dum ex naturali seu externo homine; at quis non ratiocinando loquitur pro Divina Providentia & pro Deo, dum ex spirituali seu interno homine. Sed quæso, dico ad naturalem hominem, scribe libros, & imple illos argumentis plausibilibus, probabilibus & verosimilibus, in tuo judicio solidis, unum pro Propria prudentia, alterum pro Natura, & postea da illos alicui Angelo in manum, ac scio quod hæc pauca subscripturus sit, sunt omnia Apparentiæ & Fallaciæ.

Quod Divina Providentia spectet æterna, & non aliter temporaria, quam quantum concordant cum æternis.

214. Quod Divina Providentia spectet æterna, & non aliter temporaria, quam quantum unum faciunt cum æternis, in hoc ordine demonstrandum est. I. Quod temporaria se referant ad dignitates & divitias, ita ad honores & lucra, in mundo. II. Quod æterna se referant ad honores & opes spirituales, quæ sunt amoris & sapientiæ, in Cælo. III. Quod temporaria ac æterna separentur ab homine, sed conjungantur a Domino. IV. Quod temporariorum ac æternorum conjunctio sit Divina Domini Providentia.

215. I. *Quod temporaria se referant ad dignitates & divitias, ita ad honores & lucra in mundo.* Sunt multa temporaria, sed usque omnia se referunt ad dignitates & divitias; per temporaria intelliguntur illa quæ vel cum tempore pereunt, vel quæ cum vita hominis in mundo solum desinunt; per æterna autem intelliguntur, quæ non cum tempore, ita non cum vita in mundo pereunt & desinunt. Quoniam, ut dictum est, omnia temporaria se referunt ad dignitates & divitias, interest scire hæc sequentia, nempe, Quid & unde dignitates & divitiæ sint: qualis amor illarum propter illas est, & qualis amor illarum propter usus: quod bini illi amores inter se distincti sint sicut infernum & cælum: quod discrimen illorum amorum ægre ab homine sciatur: sed de singulis his distincte. PRIMO: *Quid & unde dignitates*

nitates & divitiæ; dignitates & divitiæ fuerunt prorsus aliæ antiquissimis temporibus, quam factæ sunt postea successive: dignitates antiquissimis temporibus non aliæ fuerunt, quam quales sunt inter parentes & liberos, quæ dignitates fuerunt dignitates amoris, plenæ respectu & veneratione, non propter nativitatem ex illis, sed propter instructionem & sapientiam ex illis, quæ est altera nativitas, in se spiritualis, quia erat spiritus illorum: hæc sola dignitas fuit antiquissimis temporibus, quia tunc habitarunt gentes, familiæ, & domus seorsim, & non sub imperiis sicut hodie: paterfamilias erat, apud quem illa dignitas erat: hæc tempora a veteribus dicta fuerunt Sæcula aurea. At post illa tempora successive invasit amor dominandi ex solo jucundo amoris illius; & quia tunc simul invasit inimicitia & hostilitas contra illos, qui non se submittere volebant, ex necessitate congregaverunt se gentes, familiæ & domus in Cœtus, & sibi præfecerunt, quem principio vocabant judicem, & postea principem, & demum regem & imperatorem: & quoque tunc cœperunt se munire per turres, aggeres, & muros. Ex judice, principe, rege ac imperatore, ut a capite in corpus, invasit sicut contagium libido dominandi in plures, inde gradus dignitatum orti sunt, & quoque honores secundum illas; & cum illis amor sui, & fastus propriæ prudentiæ. Simile factum est cum amore divitiarum: antiquissimis temporibus, quando gentes & familiæ inter se distincte habitabant, non fuit alius amor divitiarum quam quod possiderent necessaria vitæ, quæ sibi comparaverunt per greges & armenta, perque agros, campos & hortos, ex quibus illis erat victus: inter necessaria vitæ illorum, erant etiam domus decoræ, omnis generis utensilibus ornatæ, & quoque vestes: in studio & opera omnium illorum, fuerunt parentes, liberi, famuli, ancillæ, qui in domo. At postquam amor dominandi invasit, & hanc Rempublicam destruxit, etiam amor possidendi opes ultra necessitates invasit, & crevit in fastigium, ut possidere omnium aliorum opes vellet. Sunt illi bini amores sicut consanguinei, qui enim vult dominari super omnia, vult etiam possidere omnia, nam sic omnes fiunt servi, & illi soli domini: hoc patet manifeste ex illis in Gente pontificia, qui dominatum suum exaltaverunt usque in cælum ad thronum Domini, super quo se posuerunt, quod etiam conquirant totius terræ opes, ac thesauros amplificent absque fine. SECUNDO: *Qualis amor dignitatum & divitiarum propter illas est: & qualis amor dignitatum & divitiarum propter usus est:* amor dignitatum & honorum propter dignitates & honores, est amor sui, proprie amor dominandi ex amore sui, ac amor divitiarum & opum propter divitias & opes, est amor mundi, proprie amor possidendi aliorum bona quacunque arte: amor autem dignitatum & divitiarum propter usus, est amor usuum, qui idem est cum amore proximi, nam id propter quod homo agit, est finis a quo, & est primum seu primarium, & reliqua sunt media & sunt secundaria. Quod ad amorem dignitatum & honorum propter illas, qui idem est cum amore sui, proprie cum amore dominandi ex amore sui, est amor proprii, & proprium hominis est omne malum; inde est, quod dicatur quod homo nascatur in omne malum, & quod hæreditarium ejus non sit nisi quam malum; hæreditarium hominis est proprium ejus, in quo est, & in quod venit

venit per amorem sui, & præcipue per amorem dominandi ex amore sui; nam homo, qui in illo amore est, non spectat nisi semet, & sic in proprium suum immergit suas cogitationes & affectiones: inde est, quod amori sui insit amor malefaciendi; causa est, quia non amat proximum, sed se solum; & qui se solum amat, non videt alios quam extra se, vel sicut viles, vel sicut nihili, quos contemnit præ se, quibus inferre malum nihili pendit: ex eo est, quod qui in amore dominandi ex amore sui est, nihili pendat proximum defraudare, cum ejus uxore adulterari, illum blasphemare, vindictam contra illum usque ad necem spirare, in illum sævire, & similia alia: hoc trahit homo ex eo, quod ipse diabolus non aliud sit, quam amor dominandi ex amore sui, cum quo conjunctus est, & a quo ducitur; & qui ducitur a diabolo, hoc est, inferno, ducitur in omnia illa mala; ac ducitur continue per jucunda istorum malorum: inde est, quod omnes qui in inferno sunt, velint omnibus malefacere, at qui in cælo sunt, velint omnibus benefacere. Ex oppositione illa, existit id quod in medio est, in quo est homo, & est in illo sicut in æquilibrio, ut possit se vel ad infernum vel ad cælum vertere; & quantum favet malis amoris sui, tantum se convertit ad infernum, at quantum removet illa a se, tantum se convertit ad cælum. Datum est mihi sentire, quale & quantum est jucundum amoris dominandi ex amore sui; missus sum in illum, cognoscendi causa, & fuit tale, ut excederet omnia jucunda quæ in mundo sunt, erat jucundum totius mentis ab intimis ad ultima ejus, in corpore autem non aliter sentiebatur quam sicut volope & lubens intumescente pectore; & quoque datum est sentire, quod ex illo jucundo sicut ex suo fonte scaturirent jucunda omnium malorum, ut adulterandi, vindicandi, defraudandi, blasphemandi, in genere malefaciendi. Simile jucundum etiam inest amori possidendi aliorum opes quacunqoe arte, & ex illo concupiscentiis, quæ sunt derivationes; sed tamen non in illo gradu, nisi sit conjunctus cum amore sui. Quod autem dignitates & divitias non propter illas, sed propter usus, attinet, non est amor dignitatum & divitiarum, sed amor usuum, cui dignitates & divitiæ inserviunt pro mediis; hic amor est cælestis: sed de hoc plura in sequentibus. Tertio. *Quod bini illi amores inter se distincti sint sicut infernum & cælum*, patet a nunc dictis, quibus hæc adjiciam; quod omnes qui in amore dominandi ex amore sui sunt, quoad spiritum in inferno sint, quicunque sint, sive magni sive parvi; & quod omnes qui in illo amore sunt, in amore omnium malorum sint, quæ si non faciunt, usque in spiritu suo licita credunt, & inde corpore faciunt, quando non dignitas & honor, ac timor legis obstant: & quod plus est, amor dominandi ex amore sui intime in se recondit odium contra Deum, consequenter contra Divina quæ Ecclesiæ sunt, ac imprimis contra Dominum; si agnoscunt Deum, hoc faciunt solum ore, & si Divina Ecclesiæ, hoc faciunt ex timore jacturæ honoris. Causa, quod ille amor intime recondat odium contra Dominum, est quia intime in illo amore est, quod velit esse Deus, se solum enim colit & adorat; inde est, quod si quis illum honorat, usque eo, ut dicat quod ei Divina Sapientia sit, & quod sit Numen orbis, illum corde amet. Aliter est cum amore dignitatum & divitiarum

tiarum propter usus; hic amor est cælestis, quia, ut dictum est, est idem cum amore proximi. Per usus intelliguntur bona, & inde per facere usus intelligitur facere bona; & per facere usus seu bona, intelligitur servire aliis ac ministrare illis; hi tametsi in dignitate & in opulentia sunt, usque dignitatem & opulentiam non spectant aliter quam ut media ad faciendum usus, ita ad serviendum & ad ministrandum. Hi sunt qui intelliguntur per hæc Domini verba „ *Quisquis voluerit inter vos magnus fieri, esse debebit vester minister; & quisquis voluerit esse primus, esse debebit vester servus* „ Matth: XX: 26 27: hi etiam sunt, quibus dominatio in Cælo a Domino concreditur, est enim illis dominatio medium faciendi usus seu bona, ita serviendi, & cum usus seu bona sunt fines seu amores, tunc non illi dominantur, sed Dominus, nam omne bonum est ab Ipso. QUARTO. *Quod discrimen illorum ægre ab homine sciatur*, est quia plerique, qui in dignitate & in opulentia sunt, etiam usus faciunt, sed non sciunt num usus faciant propter se aut num propter usus; & eo minus, quia amori sui & mundi inest plus ignis & ardoris faciendi usus, quam illis qui non in amore sui & mundi sunt; sed priores faciunt usus propter famam aut propter lucrum, ita propter se; sed qui faciunt usus propter usus, seu bona propter bona, illi non a se faciunt illa sed a Domino. Discrimen inter illos ægre ab homine potest cognosci; ex causa, quia homo nescit, num ducatur a diabolo, vel num a Domino, ille qui ducitur a diabolo usus facit propter se & mundum, at qui ducitur a Domino, usus facit propter Dominum & cælum, & omnes illi usus faciunt a Domino, qui fugiunt mala ut peccata, at omnes illi usus faciunt a diabolo, qui non fugiunt mala ut peccata, malum enim est diabolus, ac usus seu bonum est Dominus: inde & non aliunde cognoscitur discrimen: utrumque in externa forma apparet simile, sed in interna forma sunt prorsus dissimilia; unum est sicut aurum, in quo intus est scoria, at alterum sicut aurum in quo intus est purum aurum: & est unum sicut fructus arte factus, qui apparet in externa forma sicut fructus ex arbore, cum tamen est cera colorata, in qua intus est pulvis aut bitumen; at alterum sicut fructus nobilis, sapore & odore amænus, in quo intus sunt semina.

216. II. *Quod Æterna se referant ad honores & opes spirituales, quæ sunt amoris & sapientiæ, in Cælo.* Quoniam naturalis homo jucunda amoris sui, quæ etiam sunt jucunda concupiscentiarum mali, vocat bona, & quoque confirmat quod sint bona, ideo honores & opes vocat benedictiones Divinas; at cum naturalis ille homo videt, quod mali æque ac boni ad honores evehantur & ad opes promoveantur, & magis cum videt quod boni in contemtu & in paupertate sint, & mali in gloria & opulentia, secum cogitat, quid hoc, non potest esse Divinæ Providentiæ, nam si illa regeret omnia, accumularet bonos honoribus & opibus, & affligeret malos paupertate & contemtu, & sic adigeret malos ad agnoscendum, quod Deus & quod Divina Providentia sint. Sed naturalis homo nisi illustratus a spirituali homine, hoc est, nisi simul spiritualis sit, non videt quod honores & opes possint esse Benedictiones; & quoque quod possint esse Maledictiones, & quod cum benedictiones sunt, a Deo sint, & quod cum maledictiones sunt, a diabolo sint; quod etiam dentur ho-

nores & opes a diabolo, notum est, nam ex eo vocatur ille princeps mundi. Nunc quia nescitur ubinam honores & opes sunt benedictiones, ac ubinam sunt maledictiones, dicendum est; sed in hoc Ordine. 1. Quod honores & opes sint benedictiones, & quod sint maledictiones. 2. Quod honores & opes, quando sunt benedictiones, sint spirituales ac æternæ, at quod dum sunt maledictiones, sint temporariæ & caducæ. 3. Quod honores & opes, quæ sunt maledictiones, respective ad honores & opes quæ sunt benedictiones, sint sicut non aliquid ad omne, ac sicut quod in se non est, ad id quod in se est.

217. Nunc tria illa momenta per se illustranda sunt. Primo. *Quod honores & opes sint benedictiones, & quod sint maledictiones*: communis experientia testatur, quod tam pii quam impii, sive tam justi quam injusti, hoc est, tam boni quam mali, in dignitatibus & opibus sint; & tamen a nemine negari potest, quin impii & injusti, hoc est, mali in infernum veniant, ac pii & justi, hoc est, boni in cælum: quoniam hoc verum est, sequitur quod dignitates & divitiæ, seu honores & opes, sint vel benedictiones vel maledictiones, & quod apud bonos sint benedictiones, & quod apud malos sint maledictiones. In Opere de Cælo et Inferno Londini anno 1758, edito, n. 357 ad 365, ostensum est, quod tam divites quam pauperes, & tam magni quam parvi, in Cælo sint, & quoque in inferno; ex quo patet, quod dignitates & divitiæ apud illos qui in cælo sunt, in mundo fuerint benedictiones, & quod apud illos qui in inferno sunt, in mundo fuerint maledictiones. Unde autem est, quod sint benedictiones, & unde est quod sint maledictiones, quisque potest, si modo aliquid de ea re ex ratione cogitat, scire; quod nempe sint benedictiones apud illos, qui non cor in illis ponunt, & quod sint maledictiones apud illos qui cor in illis ponunt, cor ponere in illis, est se amare in illis, & cor non ponere in illis, est usus & non se amare in illis: quid & quale discrimen inter binos illos amores est, supra n. 215 dictum est: quibus addendum est, quod dignitates & opes quosdam seducant, & quosdam non seducant: seducunt dum excitant amores proprii hominis, qui est amor sui, qui quod sit amor inferni, qui vocatur diabolus, supra etiam dictum est; at non seducunt, dum illum amorem non excitant. Quod tam mali quam boni evehantur ad honores, & promoveantur ad opes, est quia mali æque ac boni usus faciunt, sed mali propter honores & lucra suæ personæ, at boni propter honores & lucra ipsius rei; hi spectant honores & lucra rei, ut causas principales, ac honores & lucra suæ personæ ut causas instrumentales; mali autem spectant honores & lucra personæ ut causas principales, ac honores & lucra rei ut causas instrumentales: sed quis non videt, quod persona, ejus functio & honor, sit propter rem, quam administrat, & non vicissim; quis non videt, quod judex sit propter justitiam, magistratus propter rem communem, & Rex propter regnum, & non vicissim; quare etiam quisque in dignitate & honore, secundum leges regni, est secundum rei dignitatem, in cujus functione est; & quod discrimen sit sicut inter principale & instrumentale. Ille qui honorem rei sibi seu suæ personæ tribuit, apparet in mundo spirituali, dum id repræsentatur, sicut homo inversus

versus corpore, pedibus sursum & capite deorsum. SECUNDO. *Quod dignitates & opes, quando sunt benedictiones, sint spirituales ac æternæ, & quod quando sunt maledictiones, sint temporariæ & caducæ:* dignitates & opes in Cælo sunt sicut in mundo, nam sunt ibi regimina, & inde administrationes & functiones, & quoque sunt negotiationes, & inde opes, quoniam sunt societates & cœtus. Universum Cælum distinctum est in bina Regna, quorum unum vocatur Regnum Cæleste, alterum Regnum spirituale, & unumquodvis Regnum in innumeras Societates, majores & minores, quæ omnes & in quibus omnes secundum differentias amoris & inde sapientiæ, ordinatæ sunt; societates Regni cælestis secundum differentias amoris cælestis, qui est amor in Dominum; & societates Regni spiritualis secundum differentias amoris spiritualis, qui est amor erga proximum: quia tales Societates sunt, & omnes qui in illis sunt, fuerunt homines in mundo, & inde apud se retinent amores quos in mundo habuerunt, cum differentia quod illi tunc spirituales sint, & quod ipsæ dignitates & opes sint spirituales in Regno Spirituali, ac cælestes in Regno cælesti; consequenter quod illis dignitates & opes præ aliis sint, quibus amor & sapientia præ aliis sunt, qui sunt, quibus dignitates & opes fuerunt benedictiones in mundo. Ex his constare potest, quales sunt dignitates & opes spirituales, quod sint rei & non personæ: persona quidem qui in dignitate ibi est, in magnificentia & gloria est, qualis est regum in terris; sed usque non spectant ipsam dignitatem ut aliquid, sed usus, in quorum administratione & functione sunt: recipiunt quidem honores, quisque suæ dignitatis, at ipsi non tribuunt sibi illos, sed ipsis usibus; & quia omnes usus sunt a Domino, tribuunt illos Domino, a quo: tales itaque sunt dignitates & opes spirituales, quæ æternæ sunt. Aliter vero fit illis, quibus dignitates & opes in mundo fuerunt maledictiones; hi quia illas sibi tribuerunt, & non usibus, & quia non voluerunt quod usus dominarentur super illos, sed illi super usus, quos reputaverunt ut usus, quantum suo honori & suæ gloriæ inservivevunt, ideo in inferno sunt, & ibi vilia mancipia, in contemtu & miseria; quare quia dignitates & opes illæ pereunt, dicuntur temporariæ & caducæ. De his & illis ita docet Dominus „ Ne reponite vobis thesauros in terra, ubi ærugo & tinea corrumpit, & ubi fures perfodiunt & furantur: recondite autem vobis thesauros in cælo, ubi neque ærugo neque tinea corrumpit, & ubi fures non perfodiunt, neque furantur: nam ubi est thesaurus vester, etiam est cor vestrum „ Matth: VI: 19. 20. 21. TERTIO: *Quod dignitates & opes quæ sunt maledictiones, respective ad dignitates & opes quæ sunt benedictiones, sint sicut non aliquid ad omne, & sicut quod non in se est, ad id quod in se est.* Omne quod perit, & non fit aliquid, intus in se non est aliquid, est quidem extus aliquid, imo apparet sicut multum, & quibusdam sicut omne, quamdiu durat, sed non intus in se; est sicut superficies, intra quam non est aliquid; & est sicut persona theatri in regia veste, dum ludus finitur: at quod manet in æternum, id in se perpetuo est aliquid, ita omne; & quoque Est, quia non desinit esse.

218. III. *Quod temporaria ac æterna separentur ab homine, sed quod conjungangantur a Domino:* quod ita sit, est quia omnia hominis sunt temporaria, ex quibus

quibus homo potest vocari temporarius, ac omnia Domini sunt æterna, ex quibus Dominus vocatur Æternus; ac temporaria sunt quæ finem habent & pereunt, at æterna sunt quæ non finem habent, & non pereunt. Quod hæc duo non conjungi possint, nisi quam per infinitam sapientiam Domini, & sic quod a Domino conjungi possint, & non ab homine, quisque potest videre. Ut autem sciatur, quod illa duo ab homine separentur, & a Domino conjungantur, demonstrandum est in hoc ordine. 1. Quid temporaria & quid æterna. 2. Quod homo sit temporarius in se, & quod Dominus sit æternus in se; & quod inde ab homine non possit procedere nisi quam temporarium, & quod a Domino non nisi quam æternum. 3. Quod temporaria separent æterna a se, & quod æterna conjungant temporaria sibi. 4. Quod Dominus conjungat hominem sibi per apparentias. 5. Et quod per correspondentias.

219. Sed hæc momenta singillatim per se illustranda & confirmanda sunt. PRIMO: *quid temporaria, & quid æterna:* temporaria sunt omnia illa quæ propria naturæ sunt, & quæ inde sunt propria homini: propria naturæ sunt imprimis spatia & tempora, utraque cum limite & termino; propria hominis inde sunt quæ ejus propriæ voluntatis & proprii intellectus sunt, & quæ inde ejus affectionis & cogitationis, imprimis quæ ejus prudentiæ; quæ quod finita & limitata sint, notum est. Æterna autem sunt omnia quæ propria Domini sunt, & ex Ipso sunt sicut propria homini: propria Domini sunt omnia infinita ac æterna, ita absque tempore, consequenter absque limite & absque fine: illa quæ sunt inde sicut propria homini, similiter infinita ac æterna sunt; verum nihil horum est hominis, sed sunt solius Domini apud illum. SECUNDO. *Quod homo sit temporarius in se, & quod Dominus sit æternus in se; & quod inde ab homine non possit procedere nisi quam temporarium, & quod a Domino non nisi quam æternum.* Quod homo in se temporarius sit, & quod Dominus in se æternus, supra dictum est; quoniam non aliud ab aliquo potest procedere quam quod in ipso est, sequitur quod ab homine non possit aliud procedere quam temporarium, & a Domino non aliud quam æternum; non enim potest a finito procedere infinitum, quod possit procedere est contradictiorium; verum usque potest a finito procedere infinitum, at non a finito sed ab infinito per illud; vicissim etiam, non potest ab infinito procedere finitum, quod possit procedere, est etiam contradictorium; at ab infinito potest produci finitum, at hoc non est procedere, sed est creare; de qua re videatur SAPIENTIA ANGELICA DE DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, a principio ad finem: quare si a Domino procedit finitum, ut fit in multis apud hominem, non procedit a Domino, sed ab homine; & potest dici a Domino per hominem, quia ita apparet. Hoc potest illustrari per hæc Domini verba „ Sermo vester erit imo imo, non non, quod ultra hæc est, ex malo est „ Matth: V: 37, talis sermo est omnibus in Tertio Cælo; illi enim nusquam ratiocinantur de rebus Divinis, num ita sit vel non ita sit, sed in se a Domino vident, quod ita sit vel non ita; quare ratiocinari de rebus Divinis num ita sint vel non, est quia ratiocinator non videt illa a Domino, sed vult videre a semet, & quod homo a semet videt, est malum. Sed usque vult Dominus non modo ut homo cogitet

gitet & loquatur de rebus Divinis, sed etiam ratiocinetur de illis, ob finem ut videat quod ita sit vel non ita; ac illa cogitatio, loquela aut ratiocinatio, modo pro fine habeat ut videat veritatem, dici potest esse a Domino apud hominem, sed est ab homine, usque dum veritatem videt & illam agnoscit: interea est solum a Domino, quod possit cogitare, loqui & ratiocinari; hoc enim potest ex binis facultatibus, quæ vocantur Libertas & Rationalitas, quæ facultates sunt homini a Solo Domino. Tertio: *quod temporaria separent æterna a se, & quod æterna conjungant temporaria sibi:* per quod temporaria separent æterna a se, intelligitur quod homo qui temporarius est ex temporariis in se; & per quod æterna conjungant temporaria sibi, intelligitur quod Dominus qui æternus est ex æternis in se, ut supradictum est. In præcedentibus ostensum est, quod sit conjunctio Domini cum homine & reciproca hominis cum Domino; sed quod reciproca hominis cum Domino non sit ab homine, sed a Domino; tum quod voluntas hominis in adversum eat cum voluntate Domini, seu quod idem, propria prudentia hominis cum Divina Providentia Domini; ex illis hoc sequitur, quod homo ex temporariis suis separet æterna Domini a se, sed quod Dominus conjungat æterna sua temporariis hominis, hoc est, Se homini & hominem Sibi: de his quia multis actum est in præcedentibus, non opus est illa pluribus confirmare. Quarto. *Quod Dominus conjungat hominem sibi per apparentias:* apparentia enim est, quod homo ex se amet proximum, faciat bonum, & loquatur verum; hæc nisi apparerent homini sicut ab illo, non amaret proximum, faceret bonum & loqueretur verum, ita non conjungeretur Domino: sed quia a Domino est Amor, Bonum & Verum, patet quod Dominus per apparentias conjungat hominem Sibi. Sed de hac apparentia, & de conjunctione Domini cum homine, & de reciproca hominis cum Domino per illam, multis supra actum est. Quinto. *Quod Dominus conjungat hominem Sibi per correspondentias*; hoc fit medio Verbo, cujus sensus literæ ex meris correspondentiis consistit; quod per illum sensum sit conjunctio Domini cum homine, & reciproca hominis cum Domino, in Doctrina Novæ Hierosolymæ de Scriptura Sacra, a principio ad finem, ostensum est.

220. IV. *Quod temporariorum ac æternorum conjunctio apud hominem sit Divina Domini Providentia*: sed hæc quia non in primam intellectus perceptionem possunt cadere, nisi prius redigantur in ordinem, ac secundum illum evolvantur & demonstrentur, quare hic erit illorum ordo. I. Quod ex Divina Providentia sit, quod homo per mortem exuat naturalia ac temporaria, ac induat spiritualia ac æterna. 2. Quod Dominus per Divinam suam Providentiam conjungat se naturalibus per spiritualia, ac temporariis per æterna secundum usus. 3. Quod Dominus conjungat se usibus per correspondentias, & sic per apparentias secundum confirmationes ab homine. 4. Quod talis conjunctio temporariorum ac æternorum sit Divina Providentia. Sed hæc mittentur in clariorem lucem per explicationes. Primum. *Quod ex Divina Providentia sit, quod homo per mortem exuat naturalia & temporaria, ac induat spiritualia ac æterna*: naturalia & temporaria sunt extrema ac ultima, in quæ homo primum intrat, quod fit cum nascitur, ob causam ut dein possit introduci in interiora & superiora;

riora; extrema enim ac ultima sunt continentia; & hæc sunt in naturali mundo: inde est quod nullus angelus & spiritus immediate creatus sit, sed quod omnes illi primum nati sint homines, & sic introducti; inde illis sunt extrema ac ultima, quæ in se sunt fixa & stata intra quæ & a quibus interiora in nexu possunt contineri. Sed homo primum induit crassiora naturæ, ejus corpus ex illis est; sed hæc per mortem exuit, ac retinet puriora naturæ, quæ proxima spiritualibus sunt, & hæc sunt tunc ejus continentia. Præterea in extremis seu ultimis sunt omnia interiora seu superiora simul, ut prius in suis locis ostensum est; quare omnis operatio Domini est a primis & ultimis simul, ita in pleno. Sed quia extrema ac ultima naturæ non possunt recipere spiritualia ac æterna, ad quæ mens humana formata est, sicut illa in se sunt, & tamen homo natus est ut fiat spiritualis ac vivat in æternum, ideo homo illa exuit, & retinet modo naturalia interiora, quæ spiritualibus & cælestibus conveniunt & concordant, ac illis inserviunt pro continentibus; hoc fit per rejectionem temporariorum & naturalium ultimorum, quæ est mors corporis. Secundum. *Quod Dominus per Divinam suam Providentiam se conjungat naturalibus per spiritualia, ac temporariis per æterna secundum usus*: naturalia & temporaria non sunt solum illa quæ propria naturæ sunt, sed etiam illa quæ propria hominum sunt in Mundo naturali; hæc & illa exuit homo per mortem, ac induit spiritualia ac æterna illis correspondentia; quod induat hæc secundum usus, multis in antecedentibus ostensum est. Naturalia quæ propria naturæ sunt, se referunt in genere ad tempora & spatia, & in specie ad illa quæ super tellure conspiciuntur, hæc homo per mortem relinquit, ac loco illorum accipit spiritualia, quæ quoad faciem externam seu apparentiam similia sunt, sed non quoad faciem internam & ipsam essentiam; de qua re etiam supra actum est. Temporaria, quæ propria hominum in mundo naturali sunt, in genere se referunt ad dignitates & opes, & in specie ad cujusvis hominis necessitates, quæ sunt victus, amictus & habitatio; hæc quoque exuuntur & relinquuntur per mortem, ac induuntur & accipiuntur talia, quæ quoad externam faciem seu apparentiam similia sunt, non autem quoad internam faciem & quoad essentiam: omnia hæc suam internam faciem & essentiam habent ex usibus temporariorum in mundo: usus sunt bona quæ vocantur bona charitatis. Ex his constare potest, quod Dominus per Divinam suam Providentiam conjungat naturalibus & temporariis spiritualia ac æterna secundum usus. Tertium. *Quod Dominus conjungat se usibus per correspondentias, & sic per apparentias secundum confirmationes illarum ab homine*: sed quia hæc non possunt non videri obscura illis qui nondum claram notionem ceperunt, quid correspondentia & quid apparentia, quare illa per exemplum illustranda & sic explicanda sunt: omnia Verbi sunt meræ correspondentiæ spiritualium & cælestium, & quia correspondentiæ sunt etiam apparentiæ sunt: hoc est, omnia Verbi sunt Divina Bona Divini Amoris ac Divina Vera Divinæ Sapientiæ, quæ nuda sunt in se, sed in Verbi sensu literæ investita; quare apparent sicut homo in veste, quæ statui amoris & sapientiæ ejus correspondet; ex quo patet, quod si homo confirmat apparentias, fit simile sicut confirmet quod vestes sint homines; inde apparen-

tiæ fiunt fallaciæ: aliter si homo inquirit veritates & has videt in apparentiis. Nunc quia omnes usus, seu vera & bona charitatis, quæ homo facit proximo, illa vel faciat secundum apparentias, vel secundum ipsas veritates in Verbo, si illa secundum apparentias apud se confirmatas facit, in fallaciis est, at si secundum veritates, illa facit sicut oportet: ex his constare potest, quid intelligitur per quod Dominus se conjungat usibus per correspondentias & sic per apparentias secundum confirmationes illarum ab homine. QUARTUM: *Quod talis Conjunctio temporariorum ac æternorum sit Divina Providentia*: Hæc ut in quadam luce coram intellectu sistantur, illustranda sunt per bina exempla, per unum quod concernit Dignitates & honores, & per alterum quod concernit Divitias & opes; utraque sunt in externa forma naturales & temporariæ, in interna autem forma sunt spirituales & æternæ Dignitates cum honoribus illarum naturales & temporariæ sunt, quando homo spectat se quoad personam in illis, & non Rempublicam & usus in in illis, tunc enim homo non potest aliter secum interius cogitare, quam quod Respublica sit propter se & non ille propter Rempublicam; est sicut rex qui cogitat, quod regnum & omnes homines ibi sint propter se, & non ille propter regnum & homines ejus. At eædem dignitates cum honoribus illarum, spirituales ac æternæ sunt, quando homo spectat se quoad personam propter Rempublicam & usus, & non hæc propter se; si hoc facit, tunc homo est in veritate & in essentia dignitatis suæ & honoris sui; si autem illud, tunc est in correspondentia & apparentia, quas si apud se confirmat, est in fallaciis, & non aliter in conjunctione cum Domino, quam sicut illi qui in falsis sunt & inde malis, nam fallaciæ sunt falsa cum quibus mala se conjungunt: præstiterunt quidem usus & bona, sed a se & non a Domino, ita seipsos posuerunt loco Domini. Simile est cum divitiis & opibus, quæ etiam naturales & temporariæ, tum spirituales & æternæ sunt; divitiæ & opes sunt naturales & temporariæ apud illos, qui unice illas & se in illis spectant, & in his duobus omne suum volupe & jucundum; at eædem sunt spirituales & æternæ apud illos, qui spectant usus bonos in illis, & in his interius volupe & jucundum, apud hos etiam exterius volupe & jucundum fit spirituale, ac temporarium fit æternum; quare etiam hi post mortem in cælo sunt, & ibi in palatiis, quorum formæ utensiles splendent ex auro & ex lapidibus pretiosis; quæ tamen non aliter spectant quam externa splendentia ac pellucentia ab internis, quæ sunt usus, ex quibus illis sunt ipsa voluptas & jucunditas, quæ in se sunt faustitas & felicitas cæli: sors contraria est illis, qui spectaverunt divitias & opes solum propter illas & propter se, ita propter externa & non simul interna, ita secundum apparentias, & non secundum essentias illarum, illi dum exuunt illas, quod fit dum moriuntur, induunt interna illarum, quæ quia non spiritualia sunt, non possunt esse nisi quam infernalia, nam sive unum sive alterum inest, non potest utrumque simul, unde pro divitiis sunt illis egestates, & pro opibus miseriæ. Per usus intelliguntur non solum necessaria vitæ, quæ se referunt ad victum, amictum & habitationem pro se & suis, sed etiam intelligitur bonum patriæ, bonum societatis, & bonum concivis. Tale bonum est negotiatio, cum illa est amor finalis, ac pecunia

cunia amor medius inserviens, modo negotiator defraudationes & malas artes ut peccata fugit & aversatur; aliter cum pecunia est amor finalis, ac negotiatio amor medius inserviens, nam hoc est avaritia, quæ est radix malorum, de qua videatur Luc: XII: 15, & parabola de illa, Vers: 16 ad 21.

Quod homo non interius immittatur in vera fidei, & in bona charitatis, nisi quantum in illis potest teneri usque ad finem vitæ.

221. IN Christiano Orbe notum est, quod Dominus velit omnium salutem, & quoque quod Omnipotens sit, quare multi ex eo concludunt, quod unumquemque possit salvare, & quod illos salvet qui implorant misericordiam Ipsius, imprimis illi qui implorant illam per formulam fidei receptæ, ut Deus Pater misereatur propter Filium, imprimis si simul implorant ut fidem illam recipiant: sed quod prorsus aliter sit, videbitur in Articulo ultimo hujus Transactionis, ubi explicabitur, quod Dominus non possit agere contra leges Divinæ suæ Providentiæ, quia agere contra illas, foret agere contra Divinum Amorem suum & contra Divinam Sapientiam suam, ita contra Selpsum; ubi videbitur, quod talis immediata Misericordia non dabilis sit, quia salvatio hominis fit per media, secundum quæ ducere hominem non potest alius quam qui vult omnium salutem, & simul Omnipotens est, ita Dominus. Media per quæ homo a Domino ducitur, sunt quæ vocantur leges Divinæ Providentiæ, inter quas etiam est hæc, quod homo in vera sapientiæ & in bona amoris non interius immittatur, nisi quantum in illis potest teneri usque ad finem vitæ. Sed ut hoc coram ratione pateat, explicandum est in hoc ordine. 1. Quod homo immitti possit in sapientiam rerum spiritualium & quoque in amorem illarum, & usque non reformari. 2. Quod si homo postea ab illis recedit, & in contrarium abit, prophanet sancta. 3. Quod plura genera prophanationum sint, sed quod hoc genus omnium pessimum sit. 4. Quod ideo Dominus non interius immittat hominem in vera sapientiæ & simul in bona amoris, nisi quantum homo in illis potest teneri usque ad finem vitæ.

222. I. *Quod homo immitti possit in sapientiam rerum spiritualium, & quoque in amorem illarum, & usque non reformari*: causa est, quia homini rationalitas & libertas est, per rationalitatem potest elevari in sapientiam pæne angelicam, perque libertatem in amorem non absimilem amori angelico; sed usque qualis est amor, talis est sapientia, si amor est cælestis & spiritualis, fit sapientia quoque cælestis & spiritualis; at vero si amor est diabolicus ac infernalis, est quoque sapientia diabolica & infernalis; hæc quidem tunc potest apparere in externa forma, & sic coram aliis, sicut cælestis & spiritualis, sed in interna forma, quæ est ipsa essentia ejus, est diabolica & infernalis, non extra illum, sed intra illum; quod talis sit, non apparet hominibus, quia homines naturales sunt,

ac

ac naturaliter vident & audiunt, & forma externa est naturalis; sed quod talis, sit, apparet angelis, quia angeli spirituales sunt, ac spiritualiter vident & audiunt, & forma interna est spiritualis. Ex his patet, quod homo immitti possit in sapientiam rerum spiritualium, & quoque in amorem illarum, & usque non reformari, sed tunc solum in amorem illarum naturalem, non autem in amorem illarum spiritualem: causa est, quod homo semet possit immittere in amorem naturalem, sed solus Dominus in amorem spiritualem, & qui in hunc immissi sunt, illi reformantur, at qui in illum solum immissi sunt, non reformantur; hi enim sunt plerique hypocritæ, & plures ex ordine Jesuitico, qui interius non aliquid Divini credunt, sed exterius cum Divinis sicut harioli ludunt.

223. Per multam experientiam in Mundo spirituali datum est scire, quod homo in se possideat facultatem intelligendi arcana sapientiæ, sicut ipsi angeli; nam vidi diabolos ignitos, qui dum arcana sapientiæ audiverunt, quod non modo intellexerint illa, sed etiam ex rationalitate sua loquuti sint illa, at ut primum redierunt ad amorem suum diabolicum, non intellexerunt, sed pro illis contraria, quæ erant insaniæ, & hanc tunc vocaverunt sapientiam: imo datum est audire, quod cum in statu sapientiæ erant, riderent suam insaniam, & cum in statu insaniæ erant, riderent sapientiam. Homo qui in mundo talis fuerat, post mortem cum fit spiritus, utplurimum mittitur in statum alternum sapientiæ & insaniæ, ut videat hanc ab illa: sed tametsi ex sapientia vident se insanire, usque dum illis datur optio, quod fit cuilibet, immittunt se in statum insaniæ, & illum amant, & tunc statum sapientiæ odio habent: causa est, quia internum eorum fuit diabolicum, ac externum sicut Divinum: hi sunt qui intelliguntur per diabolos, qui se lucis angelos faciunt: & per illum, qui in domo nuptiarum non fuit indutus veste nuptiarum, ac ejectus in tenebras exteriores, Matth: XXII: 11. 12. 13.

224. Quis non videre potest, quod internum sit ex quo externum existit, consequenter quod externum suam essentiam habeat ab interno; & quis non scit ab experientia, quod externum possit aliter apparere quam secundum essentiam ejus ab interno; hoc enim manifeste apparet apud hypocritas, adulatores, simulatores; & quod homo possit mentiri personas non suas in externis, a comedis & mimis, hi enim sciunt repræsentare reges, imperatores, imo angelos, sono, loquela, facie, gestu, sicut illi forent; cum tamen non sunt nisi quam harioli; hoc quoque dictum est, quia homo similiter potest sycophantam agere, tam in civilibus & moralibus, quam in spiritualibus; & quoque scitur, quod multi agant. Cum itaque internum in sua essentia est infernale, & externum in sua forma apparet spirituale, & tamen externum trahit essentiam suam ab interno, ut dictum est, quæritur ubinam essentia illa in externo latet, non apparet in gestu, nec in sono, nec in loquela, nec in facie, sed usque latet interius in quatuor illis: quod interius in illis lateat, patet manifeste ab iisdem in Mundo spirituali; cum enim homo e Mundo naturali in Mundum spiritualem venit, quod fit cum moritur, tunc externa sua cum corpore relinquit, ac interna sua, quæ in spiritu suo recondidit, retinet, &

tunc si internum ejus fuit infernale, apparet ille sicut diabolus, qualis etiam fuerat quoad spiritum suum, cum vixit in mundo. Quis non agnoscit, quod omnis homo relinquat externa cum corpore, ac intret in interna cum fit spiritus. His adjiciam etiam hæc, quod in Mundo spirituali sit communicatio affectionum & inde cogitationum, ex quo est quod nemo possit loqui aliter quam prout cogitat: tum etiam quod unusquisque ibi mutet faciem, & fiat similis suæ affectioni, sic ut quoque ex facie appareat qualis est: datur quandoque hypocritis loqui aliter quam cogitant, sed sonus loquelæ illorum auditur prorsus discors cum interioribus cogitationibus illorum, & ex discordantia dignoscuntur: inde constare potest, quod internum lateat interius in sono, loquela, facie & gestu externi, & quod hoc non percipiatur ab hominibus in mundo naturali, sed manifeste ab angelis in mundo spirituali.

225. Ex his nunc patet, quod homo, quamdiu in mundo naturali vivit, immitti possit in sapientiam rerum spiritualium, & quoque in amorem illarum; & quod hoc fiat ac fieri possit tam apud illos qui mere naturales sunt, quam apud illos qui spirituales; sed cum differentia, quod hi per illa reformentur, & quod illi per eadem non reformentur: apud hos etiam potest apparere sicut ament sapientiam, sed non aliter amant illam, quam sicut adulter amat fæminam nobilem sicut meretricem, cum qua blande loquitur, ac cui dat vestes decoris, de qua tamen domi secum cogitat, quod non sit nisi quam vile scortum, cui faciam credere quod amem, quia favet libidini meæ; at si non faveret, rejecturus essem: Internus ejus homo est adulter ille, & Externus ejus homo est fæmina illa.

226. II. *Quod si homo postea ab illis recedit, & in contrarium abit, prophanet sancta.* Sunt plura genera prophanationis sancti, de quibus in sequenti Articulo, sed hoc genus est omnium gravissimum, nam qui prophanatores ex hoc genere sunt, post mortem fiunt non homines magis, vivunt quidem, sed continue in deliriis phantasticis, apparent sibi volare in alto, & cum manent, ludunt cum phantasiis, quas vident sicut res reales; & quia non amplius homines sunt, non vocantur ille & illa, sed illud: imo cum sistuntur videndi in luce cæli, apparent sicut sceleta, quædam ut sceleta ossei coloris, quædam ut ignea, & quædam ut adusta. Quod hujus generis prophani post mortem tales fiant, ignoratur in mundo, & ignoratur quia causa ignoratur; ipsa causa est, quod cum homo primum agnoscit Divina & credit illa, & postea recedit & negat illa, tunc commisceat sancta prophanis; quæ quando commixta sunt, non possunt aliter separari, quam per destructionem totius. Sed ut hæc clarius percipiantur, in suo ordine detegenda sunt, qui erit. 1. Quod quicquid homo ex voluntate cogitat, loquitur & agit, approprietur ei, & remaneat, tam bonum quam malum. 2. Sed quod Dominus per Divinam suam Providentiam continue prospiciat & disponat, ut malum sit per se, & bonum per se, & sic quod separari possint. 3. Sed quod hoc non fieri possit, si homo primum agnoscit vera fidei & vivit secundum illa, & postea recedit & negat illa. 4. Quod tunc commisceat bonum & malum, usque adeo ut separari nequeant. 5. Et quia bonum & malum apud unumquemvis hominem

nem separanda sunt, & apud talem separari nequeunt, quod ideo quoad omne vere humanum destruatur.

227. Hæ sunt causæ, propter quas tale enorme existit, sed illæ, quia in obscuro sunt ex ignorantia illarum, explicandæ sunt, ut coram intellectu pateant PRIMO. *Quod quicquid homo ex voluntate cogitat, loquitur & agit, approprietur ei & remaneat, tam bonum quam malum*; hoc ostensum est supra n. 78 ad 81: est enim homini memoria externa seu naturalis ac est memoria interna seu spiritualis; huic memoriæ inscripta sunt omnia & singula quæcunque in mundo ex voluntate cogitaverat, loquutus est, & egerat, & tam omnia & singula, ut non desit quicquam; hæc memoria est liber vitæ ejus, qui post mortem aperitur, & secundum quem judicatur. De hac memoria plura in Opere de CÆLO ET INFERNO n. 461 ad 465, ab ipsa experientia sunt adducta. SECUNDO. *Sed quod Dominus per Divinam suam Providentiam continue prospiciat & disponat, ut malum sit per se, & bonum per se, & sic quod separari possint:* Unusquisque homo tam in malo est quam in bono, in malo enim est a se, & in bono a Domino, & homo non potest vivere nisi sit in utroque, nam si in solo se esset & sic in solo malo, non aliquid vitæ haberet, & si in solo Domino & sic in solo bono, nec aliquid vitæ haberet, nam homo in *Hac vita* foret sicut suffocatus continue trahens animam, velut moribundus in agone; & in *Illa vita* foret exstinctus, nam malum absque omni bono in se est mortuum, quare unusquisque homo in utroque est; sed differentia est, quod unus sit interius in Domino, & exterius quasi in se, ac alter interius in se, sed exterius quasi in Domino, & hic est in malo, & ille in bono, attamen uterque in utroque; quod etiam malus sit, est quia est in bono vitæ civilis & moralis, & quoque exterius in aliquo bono vitæ spiritualis; præter quod a Domino teneatur in rationalitate & libertate, quod possit in bono esse; hoc bonum est, per quod omnis homo, etiam malus, ducitur a Domino. Ex his videri potest, quod Dominus separet malum & bonum, ut unum sit interius ac alterum exterius, & sic prospiciat ne commisceantur. TERTIO. *Sed quod hoc non fieri possit, si homo primum agnoscit vera fidei, & vivit secundum illa, ac postea recedit ac negat illa*: hoc patet a nunc dictis; ex primo, quod omnia quæ homo ex voluntate cogitat, loquitur & agit, approprientur ei ac remaneant; & ex altero, quod Dominus per Divinam suam Providentiam continue prospiciat & disponat ut bonum per se sit, ac malum per se, ac separari possint: separantur etiam a Domino post mortem; apud illos qui interius mali sunt & exterius boni sunt, aufertur bonum, & sic relinquuntur suo malo; vicissim apud illos qui interius boni sunt, & exterius sicut alii homines conquisiverunt opes, ambiverunt dignitates, delectati sunt variis mundanis, & faverunt aliquibus concupiscentiis; apud hos tamen bonum & malum non commixta sunt, sed separata sicut internum & externum; ita in externa forma in multis similes malis fuerunt, non tamen in interna: vicissim etiam mali, qui in externa forma apparuerunt sicut boni, in pietate, cultu, loquela & factis, & tamen in interna forma mali fuerunt, apud hos quoque separatum est malum a bono. At apud illos, qui prius agnoverunt vera fidei, & vixerunt secundum illa, & postea in contrarium

trarium abiverunt, ac rejecernnt illa, & imprimis si negaverunt illa, bona & mala non amplius separata sunt, sed commixta; nam homo talis appropriavit sibi bonum, & quoque appropriavit sibi malum, & sic conjunxit & commiscuit illa. QUARTO. *Quod tunc commisceat bonum & malum, usque adeo, ut non separari possint*, sequitur ex nunc dictis; & si non separari potest malum a bono, ac bonum a malo, non potest esse in cælo nec in inferno, unusquisque homo, vel in uno vel in altero erit, non potest esse in utroque, & sic nunc foret in cælo, nunc in inferno, & dum in cælo ageret pro inferno, & dum in inferno ageret pro Cælo, ita destrueret vitam omnium qui circum illlum sunt, vitam cælestem apud angelos, & vitam infernalem apud diabolos, ex quo vita cujusvis periret, nam vita cuivis erit sua, non vivit quisquam in vita aliena, minus in opposita. Inde est, quod Dominus apud omnem hominem post obitum, dum fit spiritus seu homo spiritualis, separet bonum a malo ac malum a bono; bonum a malo apud illos qui interius in malo sunt, ac malum a bono apud illos qui in interius in bono sunt; quod est secundum Ipsius verba „ *Omni habenti dabitur ut abundet, & ab eo qui habet, etiam quod habet auferetur* „ Matth: XIII: 12. Cap: XXV: 29. Marc: IV: 25, Luc: VIII: 18. Cap: XIX: 26. QUINTO. *Quia bonum & malum apud unumquemvis hominem separanda sunt, & apud talem separari nequeunt, quod ideo quoad omne vere humanum destruatur:* vere humanum est cuivis ex Rationalitate, quod possit videre & scire, si vult, quid verum & quid bonum, & quoque quod possit ex Libertate velle, cogitare, loqui & facere id, ut prius ostensum est; sed hæc libertas cum sua rationalitate destructa est apud illos, qui apud se commiscuerunt bonum & malum, nam illi non possunt ex bono videre malum, nec ex malo cognoscere bonum, unum enim faciunt, inde illis non rationalitas in facultate seu in potentia est amplius, & inde nec aliqua libertas: quæ causa est, quod sint sicut mere deliria phantastica, ut supra dictum est, & non magis appareant ut homines, sed ut ossa aliqua cute obducta, & inde cum nominantur, non dicuntur ille aut illa, sed illud: talis sors est illis, qui hoc modo commiscent sancta prophanis: at sunt plura prophanationis genera, quæ usque non talia sunt; de quibus in subsequenti Articulo.

228. Nullus humo ita prophanat sancta, qui non scit illa, nam qui non scit illa, nec potest agnoscere illa, & dein negare illa; quare illi qui extra Christianum Orbem sunt, & non sciunt aliquid de Domino, & de Redemptione & Salvatione ab Ipso, non prophanant id sanctum, dum non recipiunt illud, imo dum loquuntur contra illud. Ipsi Judæi nec prophanant id sanctum, quia ab infantia non volunt recipere & agnoscere illud; aliter si reciperent & agnoscerent, & postea negarent, quod tamen raro fit; multi enim ex illis agnoscunt illud exterius, & negant illud interius, & sunt hypocritis similes. Sed illi prophanant sancta per commixtionem illorum cum prophanis, qui primum recipiunt & agnoscunt, & postea abeunt & negant. Nihil facit, quod in infantia & pueritia recipiant & agnoscant, hoc facit unusquisque Christianus, quia tunc non recipiunt & agnoscunt illa quæ fidei & charitatis sunt ex aliqua rationa-

rationalitate & libertate, hoc est, in intellectu ex voluntate, sed solum ex memoria & ex fide magistri, & si vivunt secundum illa, est ex cæca obedientia; at cum homo in usum suæ rationalitatis & libertatis venit, quod fit successive sicut adolescit & juvenescit, si tunc agnoscit vera & vivit secundum illa, & postea negat illa, commiscet sancta prophanis, & fit ex homine tale monstrum, ut supra dictum est. At si homo in malo est, a tempore dum suæ rationalitatis & libertatis, hoc est, sui juris, factus est, usque in juventutem, ac postea agnoscit vera fidei & vivit secundum illa, modo tunc in illis usque ad finem vitæ maneat, non commiscet illa, nam Dominus tunc separat mala prioris vitæ a bonis posterioris vitæ; ita fit cum omnibus qui pænitentiam agunt. Sed de his plura in sequentibus.

229. III. *Quod plura genera prophanationum sancti sint, & quod hoc genus sit omnium pessimum.* In communissimo sensu per prophanationem intelligitur omnis impietas, ita per prophanatores intelliguntur omnes impii, qui corde negant Deum, sanctitatem Verbi, & inde spiritualia Ecclesiæ, quæ ipsa sancta sunt, de quibus etiam impie loquuntur. Sed de his hic non agitur, verum de illis qui Deum profitentur, sanctitatem Verbi statuunt, & spiritualia Ecclesiæ agnoscunt, plerique tamen solum ore: causa quod hi prophanent, est quia sanctum ex Verbo est in illis & apud illos, & hoc quod in illis est, & quod facit aliquid illorum intellectus & voluntatis, prophanant: at vero in impiis, qui Divinum ac Divina negant, non est aliquod sanctum quod prophanare possunt: hi quidem sunt prophanatores, sed usque non prophani.

230. Prophanatio sancti intelligitur in Secundo Præcepto decalogi per NON PROPHANABIS NOMEN DEI TUI: & quod non prophanandum sit, intelligitur in Oratione Dominica, per SANCTIFICETUR NOMEN TUUM: quid per Nomen Dei intelligitur, vix ab ullo in Christiano Orbe scitur: causa est, quia non scitur, quod in spirituali Mundo non sint nomina sicut in naturali Mundo, sed quod unusquisque nominetur secundum quale amoris & sapientiæ ejus; ut primum enim aliquis venit in societatem aut consortium cum aliis, nominatur illico secundum quale ejus ibi: nominatio fit per linguam spiritualem, quæ talis est, ut nomen dare possit unicuique rei, quia ibi quævis litera in alphabeto unam rem significat, & plures literæ in unam vocem conjunctæ, quæ faciunt nomen personæ, integrum statum rei involvunt: hoc inter mirabilia est in Mundo spirituali. Ex his patet, quod per Nomen Dei in Verbo significetur Deus cum omni Divino quod in Ipso est, & quod ex Ipso procedit; & quia Verbum est Divinum procedens, est id Nomen Dei; & quia omnia Divina, quæ spiritualia Ecclesiæ vocantur, ex Verbo sunt, etiam illa sunt Nomen Dei. Ex his videri potest quid intelligitur in Secundo Præcepto decalogi per *Non prophanabis Nomen Dei*; & in Oratione Dominica per *Sanctificetur Nomen tuum*. Similia per Nomen Dei ac Domini significatur in multis locis in Verbo utriusque Testamenti, ut Matth: VII: 22. Cap: X: 22. Cap: XVIII: 5. 20. Cap: XIX: 29. Cap: XXI: 9. Cap: XXIV: 9. 10. Joh: I: 12. Cap: II. 23. Cap: III: 17. 18. Cap: XII: 13. 28. Cap: XIV: 14. 15. 16. Cap: XVI: 23. 24. 26. 27, Cap: XVII: 6. Cap: XX: 31; præter in aliis locis, & in

permultis in Veteri Testamento. Qui significationem hanc Nominis novit, potest scire quid per hæc Domini verba significatur ,, *Quisquis suscipit Prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet: quisquis suscipit justum in nomine justi, mercedem justi accipiet: & quisquis potaverit unum parvorum horum potu frigidæ tantum in nomine discipuli, non perdet mercedem* ,, Matth: X: 21; qui per nomen prophetæ, justi & discipuli, hic solum intelligit prophetam, justum, & discipulum, is non scit ibi alium sensum, quam solum sensum literæ, & ille nec scit quid merces prophetæ, merces justi, & merces propter potum frigidæ datum discipulo, cum tamen per nomen & per mercedem prophetæ intelligitur status & felicitas eorum qui in Divinis veris sunt, per nomen & mercedem justi status & felicitas eorum qui in Divinis bonis sunt, & per discipulum status illorum qui in aliqoibus spiritualibus Ecclesiæ sunt, potus frigidæ est aliquid veri. Quod quale status amoris & sapientiæ, seu boni & veri, significetur per Nomen, constat etiam per hæc Domini verba ,, *Qui ingreditur per januam, pastor est ovium, huic ostiarius aperit, & oves vocem illius audiunt, & proprias oves vocat nomine tenus, & educit illas* ,, Matth: X: 2. 3; vocare oves nomine tenus, est quemlibet qui in bono charitatis est, docere & ducere secundum statum amoris & sapientiæ ejus: per januam intelligitur Dominus, ut constat ex Vers: 9. ibi ,, *Ego sum janua, per me si quis introiverit, salvabitur*; ex quibus patet, quod Ipse Dominus adeundus sit, ut quis salvari possit, & qui Ipsum adit, sit pastor ovium; & qui non Ipsum adit, sit fur & latro, ut dicitur Vers: 1, illius Capitis.

231. Quoniam per prophanationem sancti intelligitur prophanatio ab illis qui sciunt vera fidei & bona charitatis ex Verbo, & quoque aliquo modo agnoscunt illa, & non illi qui non sciunt illa, nec qui ex impietate prorsus rejiciunt, ideo non de his, sed de illis sequentia dicuntur; horum prophanationis genera sunt plura, leviora & graviora, verum ad hæc septem referri possunt. PRIMUM PROPHANATIONIS GENUS AB ILLIS EST, *qui joculantur ex Verbo & de Verbo, aut ex Divinis Ecclesiæ & de illis:* hoc fit a quibusdam ex prava consuetudine, desumendo nomina aut formulas ex Verbo, & immiscendo sermonibus parum decoris, & quandoque spurcis; quod non potest non cum aliquo contemtu Verbi esse conjunctum; cum tamen Verbum in omnibus & singulis est Divinum & sanctum; nam unaquævis vox ibi in sinu recondit aliquod Divinum; & per id communicationem habet cum cælo: sed hoc prophanationis genus levius & gravius est secundum agnitionem sanctitatis Verbi, & sermonis indecorum cui inseritur a joculatoribus. ALTERUM GENUS PROPHANATIONIS AB ILLIS EST, *qui intelligunt & agnoscunt Divina Vera, & tamen vivunt contra illa*; sed levius prophanant qui solum intelligunt, gravius autem qui etiam agnoscunt, intellectus enim solum docet, vix aliter quam sicut prædicator, & non conjungit se cum voluntate ex se; at agnitio se conjungit, non enim potest aliquod agnosci nisi cum consensu voluntatis: sed usque illa conjunctio est varia, & secundum conjunctionem prophanatio, dum vivitur contra vera quæ agnoscuntur; ut si quis agnoscit, quod vindictæ & odia, adulteria & scortationes, fraudes & doli, blasphemationes & mendacia, sint peccata contra Deum, & usque committit

committit illa, is in hoc genere prophanationis graviori est; dicit enim Dominus „ Servus, qui scit voluntatem Domini sui, & non facit voluntatem ejus, percutietur multis „ Luc: XII: 48. Et alibi „ Si cæci essetis, non haberetis peccatum, jam vero dicitis quod videamus, ideo peccatum vestrum manet „ Joh: IX. 41. Sed aliud est agnoscere apparentias veri, & aliud genuina vera, illi qui agnoscunt genuina vera, & usque non vivunt secundum illa, in Mundo spirituali apparent absque luce & calore vitæ in sono & loquela, sicut forent meræ inertiæ. TERTIUM GENUS PROPHANATIONIS EST AB ILLIS, *qui applicant sensum literæ Verbi ad confirmandos malos amores & falsa principia*, causa est, quia confirmatio falsi est negatio veri, & confirmatio mali est rejectio boni, & Verbum in suo sinu non est nisi quam Divinum Verum & Divinum Bonum, & hoc in sensu ultimo, qui est sensus literæ, non apparet in genuinis veris, nisi ubi docet Dominum ac ipsam viam salutis, sed in vestitis veris, quæ vocantur apparentiæ veri; quare ille sensus potest trahi ad confirmandum hæretica plurium generum: qui vero confirmat amores malos, ille violentiam infert Divinis Bonis; qui confirmat principia falsa, ille violentiam infert Divinis Veris: hæc violentia vocatur falsificatio veri, illa autem adulteratio boni; utraque intelligitur per sanguines in Verbo: Sanctum enim spirituale, quod etiam est Spiritus veritatis procedens a Domino, est intus in singulis sensus literæ Verbi; id sanctum læditur, quando falsificatur & adulteratur Verbum: quod hoc sit prophanatio, patet. QUARTUM GENUS PROPHANATIONIS AB ILLIS EST, *qui pia & sancta ore loquuntur, & quoque simulant sono & gestu affectiones amoris illorum, & tamen corde non credunt & amant illa*. Plerique ex his sunt hypocritæ & Pharisæi, a quibus post mortem omne verum & bonum aufertur, & dein mittuntur in tenebras exteriores. Illi, qui ex hoc genere se confirmaverunt contra Divinum, & contra Verbum, & inde quoque contra spiritualia Verbi, in tenebris illis sedent muti, impotes loquendi, volentes effutire pia & sancta, sicut in Mundo, sed non possunt: nam in Mundo spirituali quisque adigitur loqui sicut cogitat, sed hypocrita vult loqui aliter quam cogitat, inde oppositio in ore existit, ex qua est quod possit solum mutire. Sed hypocrises sunt leviores & graviores, secundum confirmationes contra Deum, & ratiocinationes pro Deo exterius. QUINTUM PROPHANATIONIS GENUS AB ILLIS EST, *qui Divina sibi attribuunt*: illi sunt qui intelliguntur per Luciferum apud Esajam Cap: XIV: per Luciferum ibi intelligitur Babel, ut constare potest a Vers: 4, 22, illius Capitis, ubi etiam illorum sors describitur: iidem etiam sunt qui intelliguntur & describuntur per meretricem sedentem super bestia coccinea, in Apocalypsi Cap: XVII. Multis in locis in Verbo nominatur Babel & Chaldæa, & per Babelem ibi intelligitur prophanatio boni, & per Chaldæam prophanatio veri, utraque apud illos qui sibi Divina attribuunt. SEXTUM PROPHANATIONIS GENUS AB ILLIS EST, *qui Verbum agnoscunt, & usque Divinum Domini negant*: hi in Mundo vocantur Sociniani, & quidam Arriani; horum & illorum sors est, quod invocent Patrem, & non Dominum, & continue orent Patrem, quidam etiam propter Filium, ut admittantur in Cœlum, sed frustra, usque dum absque spe salvationis fiunt;

& tunc demittuntur in Infernum inter illos qui negant Deum: hi sunt qui intelliguntur per illos qui blasphemant Spiritum Sanctum, quibus non remittetur in hoc sæculo nec in futuro, Matth: XII: 32: causa est, quia Deus est unus Persona & Essentia, in quo Trinitas, & ille Deus est Dominus; & quia Dominus etiam est Cælum, & inde illi qui in Cælo sunt in Domino sunt, ideo illi qui negant Divinum Domini, non possunt admitti in Cælum, ac in Domino esse: quod Dominus sit Cælum, & quod inde illi qui in Cælo sunt, in Domino sint, supra ostensum est. SEPTIMUM PROPHANATIONIS GENUS AB ILLIS EST, *qui primum agnoscunt Divina vera, ac vivunt secundum illa, ac postea recedunt & negant illa*; hoc pessimum genus prophanationis est, ex causa quia commiscent sancta prophanis, usque adeo ut separari nequeant, & tamen separanda sunt, ut sint vel in Cælo vel in Inferno; & quia hoc apud illos fieri nequit, eruitur omne intellectuale & voluntarium humanum, & fiunt non homines magis, ut prius dictum est. Pæne simile fit cum illis, qui Divina Verbi & Ecclesiæ corde agnoscunt, ac illa prorsus immergunt proprio suo, quod est amor dominandi super omnia, de quo prius plura dicta sunt: hi enim post mortem, dum fiunt spiritus, prorsus non volunt duci a Domino, sed a semet, & cum laxatur amori illorum frænum, volunt non modo dominari super cælum, sed etiam super Dominum; & quia hoc non possunt, negant Dominum, & fiunt diaboli. Sciendum est quod amor vitæ, qui etiam est amor regnans, maneat unumquemvis post mortem, & quod non auferri possit. Hujus generis prophani intelliguntur per Tepidos, de quibus ita in Apocalypsi „ *Novi opera tua, quod neque frigidus sis, neque calidus, utinam frigidus esses, aut calidus; sed quia tepidus es, & neque frigidus neque calidus, exsputurus sum te ex ore meo* „ III: 14. 15. Hoc genus prophonationis describitur ita a Domino apud Matthæum „ *Quando immundus spiritus exit ab homine, perambulat arentia loca, quærens requiem, sed non invenit; tunc dicit, revertar ad domum unde exivi; dum redit & invenit illam vacuam, ac scopis purgatam & ornatam sibi, abit, & adjungit sibi septem alios spiritus pejores se, & ingressi habitant ibi; atque fiunt posteriora hominis pejora primis* „ XII: 43. 45; conversio hominis describitur ibi per exitum spiritus immundi ab illo; ac reversio ad mala priora, ejectis veris & bonis, per reditum spiritus immundi cum septem se pejoribus in domum sibi ornatam; ac prophanatio sancti a prophano, per quod posteriora illius hominis fiant pejora primis. Simile intelligitur per hoc apud Johannem „ *Jesus dixit ad sanatum in lacu Bethesda, ne amplius pecca, ne pejus tibi fiat* „ V: 14. Quod Dominus provideat, ne homo interius agnoscat vera, ac postea recedat, & fiat prophanus, intelligitur per hæc „ *Obturavit illorum oculos & occæcavit illorum cor, ut non videant oculis ac intelligant corde, & convertant se, & sanem illos* „ Joh: XII: 4; ne convertant se & sanem illos, significat ne agnoscant vera & dein recedant, & sic fiant prophani: propter eandem causam Dominus loquutus est per parabolas, ut Ipse dicit, Matth: XIII: 13. Quod Judæis prohibitum fuerit comedere pinguedinem & sanguinem, Levit: III: 17. Cap: VII: 23. 25, significabat ne prophanarent sancta, pinguedo enim significabat Divinum Bonum, & sanguis Divinum Verum. Quod

semel conversus in bono & vero permansurus sit ad finem vitæ, docet Dominus apud Matthæum „ *Jesus dixit, quisquis perseveraverit ad finem, salvabitur*„ X: 22; pariter Marc: XIII: 13.

232. IV. *Quod ideo Dominus non interius immittat hominem in vera sapientiæ & simul in bona amoris, nisi quantum homo in illis potest teneri usque ad finem vitæ.* Ad hoc demonstrandum distincte progrediendum est, ex binis causis, una quia interest saluti humanæ, altera quia ex cognitione hujus legis pendet cognitio legum permissionis, de quibus in sequenti Paragrapho: interest enim saluti humanæ, nam, ut prius dictum est, qui Divina Verbi & inde Ecclesiæ primum agnoscit, & postea ab illis recedit, sancta gravissime prophanat. Ut itaque hoc arcanum Divinæ Providentiæ detegatur, usque ut homo rationalis in sua luce id videre possit, evolvendum est in hac serie. 1. Quod in interioribus apud hominem non possit malum & simul bonum esse, inde nec falsum mali & simul verum boni. 2. Quod a Domino in interiora hominis non possit inferri bonum ac verum boni, nisi quantum ibi remotum est malum ac falsum mali. 3. Si bonum cum suo vero ibi inferretur prius aut plus quam remotum est malum cum suo falso, homo recederet a bono, ac rediret ad suum malum. 4. Quod cum homo in malo est, intellectui ejus possint inferri multa vera, & hæc in memoria recondi, & tamen non prophanari. 5. Sed quod Dominus per Divinam suam Providentiam quam maxime prospiciat, ne prius & plus inde recipiatur a voluntate, quam quantum homo sicut a se removet malum in externo homine. 6. Quod si prius & plus, tunc voluntas adulteraret bonum, & intellectus falsificaret verum, commiscendo illa cum malis & cum falsis. 7 Quod ideo Dominus non interius immittat hominem in vera sapientiæ & in bona amoris, nisi quantum homo in illis potest teneri usque ad finem vitæ.

233. Ut itaque hoc Arcanum Divinæ Providentiæ detegatur, usque ut homo rationalis id in sua luce videre possit, singillatim explicanda sunt illa, quæ nunc allata sunt. PRIMUM. *Quod in interioribus apud hominem non possit malum & simul bonum esse, & inde nec falsum mali & simul verum boni*: per interiora hominis intelligitur internum cogitationis ejus, de quo homo non aliquid scit, priusquam in mundum spiritualem & ejus lucem venit, quod fit post mortem; in mundo naturali id cognosci potest solum ex jucundo amoris ejus in externo cogitationis suæ, & ex ipsis malis, dum illa apud se explorat; nam, ut supra ostensum est, internum cogitationis cum externo cogitationis apud hominem in tali nexu cohæret, ut non separari possint; sed de his supra plura. Dicitur bonum & verum boni, ac malum & falsum mali, quoniam bonum non dari potest absque suo vero, nec malum absque suo falso, sunt enim consortes tori seu conjuges, nam vita boni est a suo vero, & vita veri a suo bono; simile est cum malo & ejus falso. Quod in interioribus hominis non possit malum cum suo falso & simul bonum cum suo vero esse, a rationali homine absque explicatione videri potest, est enim malum oppositum bono, ac bonum oppositum malo, & duo opposita non possunt simul esse: est etiam omni malo insitum odium contra bonum, & omni bono est insitus amor tutandi

di se contra malum, & id a se removendi: ex quo sequitur, quod unum cum altero non possit simul esse; & si simul forent, primum oriretur conflictus & pugna, & dein destructio: quod etiam Dominus his verbis docet „ Omne Regnum divisum contra seipsum desolatur, & omnis civitas aut domus divisa contra seipsam non consistit. Quisquis non est Mecum, contra Me est, & quisquis non congregat Mecum, dispergit „ Matth: XXV: 30: & alibi „ Nemo potest duobus dominis simul servire, nam aut unum odio habebit, aut alterum amabit „ Matth: VI: 24. Duo opposita non dari possunt in una substantia aut forma simul, quin distraheretur & periret, si accessisset & appropinquavisset unum ad alterum, omnino se separarent, sicut bini hostes, quorum unus intra sua castra aut intra sua munimenta, & alter extra illa, se reciperet: ita fit cum malis & bonis apud hypocritam; hic in utrisque est; sed malum est intra & bonum est extra, & sic duo illa separata, & non commixta. Ex his nunc patet, quod malum cum suo falso, & bonum cum suo vero, non possint simul esse. ALTERUM. *Quod a Domino in interiora hominis non possit inferri bonum ac verum boni, nisi quantum ibi remotum est malum & falsum mali*; hoc est ipsum consequens antecedentium; nam cum malum & bonum non possunt simul esse, non potest inferri bonum, priusquam malum remotum est. Dicitur in interioribus hominis, per quæ intelligitur internum cogitationis, de his agitur, in quibus vel erit Dominus vel erit diabolus, est Dominus ibi post reformationem, & est diabolus ibi ante illam; quantum itaque homo patitur se reformari, tantum diabolus ejicitur, at quantum non patitur se reformari, tantum diabolus remanet: quis non videre potest, quod Dominus non intrare possit, quamdiu ibi diabolus est, & tamdiu ibi est, quamdiu homo tenet portam clausam, in qua homo cum Domino simul est; quod Dominus intret, quando porta illa medio homine aperitur, docet Dominus in Apocalypsi „ Consisto ad januam & pulso; si quis audiverit vocem meam, & aperuerit januam, ingrediar ad illum, & cœnabo cum illo, & ille Mecum „ III: 20; janua aperitur per quod homo removeat malum fugiendo & aversando illud sicut infernale & diabolicum; nam sive dicatur malum sive diabolus, idem est; ac vicissim, sive dicatur Bonum sive Dominus, idem est; nam in omni bono intus est Dominus, & in omni malo intus est diabolus. Ex his patet veritas hujus rei. TERTIUM: *si bonum cum suo vero inferretur prius aut plus quam remotum est malum cum suo falso, homo recederet a bono, ac rediret ad suum malum*; causa est, quia prævaleret malum, & quod prævalet, hoc vincit, si non tunc usque postea; dum adhuc malum prævalet, non potest bonum inferri in intima conclavia, sed solum in atria, quoniam, ut dictum est, malum & bonum non possunt simul esse, & quod solum in atriis est, hoc removetur ab hoste ejus, qui in conclavibus est, inde fit recessio a bono & reditio ad malum, quod est pessimum prophanationis genus. Præterea ipsum jucundum vitæ hominis est amare seipsum & mundum super omnia; hoc jucundum non potest momento removeri, sed successive; at quantum ex hoc jucundo apud hominem remanet, tantum ibi prævalet malum; & hoc malum non aliter removeri potest, quam ut amor sui fiat amor usuum, seu ut amor dominandi

nandi non fit propter se sed propter usus, sic enim usus faciunt caput, & amor sui seu dominandi primum facit corpus sub capite, ac postea pedes super quibus ambulet: quis non videt quod bonum faciet caput, & quod cum bonum facit caput, Dominus ibi sit, bonum & usus unum sunt: quis non videt, quod si malum facit caput, diabolus ibi sit, & quia usque bonum civile & morale, & in externa forma etiam bonum spirituale, recipiendum est, quod hoc tunc faciat pedes & plantas, & proculcetur. Cum itaque status vitæ hominis invertendus est, ut quod supra est infra sit, & hæc versura non dari potest momento, jucundissimum enim vitæ, quod est ex amore sui & inde dominii, non potest nisi quam successive diminui, & verti in amorem usuum, quapropter non potest a Domino inferri bonum prius & plus quam quantum hoc malum removetur; & si prius & plus, homo recederet a bono, & rediret ad suum malum. QUARTUM. *Quod cum homo in malo est, intellectui ejus possint inferri multa vera, & hæc in memoria recondi, & tamen non prophanari:* causa est, quia intellectus non influit in voluntatem, sed voluntas in intellectum; & quia non influit in voluntatem, multa vera ab intellectu recipi possunt, & illa recondi in memoria, & tamen cum malo voluntatis non commisceri, proinde sancta non prophanari: & quoque cuivis incumbit, ut vera ex Verbo, aut ex prædicationibus, discat, in memoria reponat, ac de illis cogitet; intellectus enim ex veris quæ in memoria sunt, & inde in cogitationem veniunt, docebit voluntatem, hoc est, docebit hominem, quid faciet; hoc itaque est principale medium reformationis: quando vera solum in intellectu, & inde in memoria sunt, non sunt in homine, sed extra illum. Memoria hominis comparari potest cum alvo ruminatorio quorundam animalium, in quem immittunt escas suas, quæ quamdiu ibi sunt, non in corpore eorum sunt, sed extra illud, at sicut desumunt illas inde & devorant, fiunt vitæ illorum, & nutritur corpus: at in memoria hominis non sunt escæ materiales, sed spirituales, quæ intelliguntur per vera, & in se sunt cognitiones, quantum inde homo desumit illa cogitando, quasi ruminando, tantum mens ejus spiritualis nutritur: amor voluntatis est qui desiderat, & quasi appetit, & facit ut hauriantur, & nutriant; si amor ille malus est, desiderat & quasi appetit immunda; si autem bonus, desiderat & quasi appetit munda, & illa quæ non conveniunt, separat, amandat, & ejicit, quod fit variis modis. QUINTUM: *Sed quod Dominus per Divinam suam Providentiam quam maxime prospiciat, ne prius & plus inde recipiatur a voluntate, quam quantum homo sicut a se removet malum in externo homine*; nam quod a voluntate, hoc in hominem, venit, ac ei appropriatur, ac fit vitæ ejus; & in ipsa vita, quæ homini est ex voluntate, non potest malum & bonum simul esse, sic enim periret; at in intellectu potest utrumque esse, quæ ibi vocantur falsa mali aut vera boni, attamen non simul, alioquin non potuisset homo videre malum a bono, ac cognoscere bonum a malo; sed distinguuntur & separantur ibi sicut domus in interiora & exteriora; cum malus homo cogitat & loquitur bona, tunc exterius cogitat & loquitur, at cum mala, tunc interius, quare cum loquitur bona, fit loquela ejus sicut ex pariete, & comparari potest cum fructu superficietenus pulchro, qui intus vermiculosus & putris

tris est, & quoque cum ovo draconis crusta tenus. SEXTUM: *Quod si prius & plus, tunc voluntas adulteraret bonum, ac intellectus falsificaret verum, commiscendo illa cum malis & inde falsis*: cum voluntas est in malo, tunc illa in intellectu adulterat bonum, ac adulteratum bonum in intellectu est in voluntate malum, confirmat enim quod malum sit bonum, & vicissim; malum ita facit cum omni bono, quod sibi oppositum est: malum etiam falsificat verum, quia verum boni est oppositum falso mali, hoc quoque facit voluntas in intellectu, & non intellectus ex se. Adulterationes boni in Verbo describuntur per adulteria, & falsificationes veri per scortationes ibi. Adulterationes & falsificationes illæ fiunt per ratiocinia ex naturali homine qui in malo est, & quoque fiunt per confirmationes ex apparentiis sensus literæ Verbi. Amor sui, qui est caput omnium malorum, præpollet aliis amoribus ingenio adulterandi bona & falsificandi vera, & hoc facit per abusum rationalitatis, quæ cuivis homini tam malo quam bono a Domino est; imo potest per confirmationes facere, ut malum prorsus appareat sicut bonum, ac falsum sicut verum: quid non potest, cum potest mille argumentis confirmare, quod natura seipsam creaverit, & quod illa dein creaverit homines, bestias & vegetabilia omnis generis: tum quod per influxum ex interiori se faciat ut homines vivant, analytice cogitent, & sapienter intelligant. Quod amor sui præpolleat ingenio confirmandi quicquid vult, est quia ultimam superficiem ejus facit quidam splendor lucis in varios colores variegatæ; hic splendor est amoris istius gloria sapiendi, & sic quoque eminendi & dominandi. At cum amor ille talia confirmaverat, tunc fit tam cæcus, ut non videat aliter quam quod homo sit bestia & quod cogitent similiter, imo quod si bestia quoque loqueretur, foret illa homo sub alia forma: si adduceretur ex quadam persvasione credere, quod aliquid hominis vivat post mortem, tunc tam cæcus est, ut credat quod etiam bestia, & quod hoc aliquid vivens post mortem sit modo subtilis vitæ halitus, sicut vapor, qui usque relabitur ad cadaver suum, vel quod sit aliquod vitale absque visu, auditu & loquela, ita cæcum, surdum & mutum, volitans & cogitans; præter plures insanias, quas ipsa natura, quæ in se mortua est, phantasiæ ejus inspirat; hoc facit amor sui, qui in se spectatus est amor proprii, & proprium hominis quoad affectiones, quæ omnes sunt naturales, non est absimile vitæ bestiæ, & quoad perceptiones, quia ex illis affectionibus sunt, non absimile est noctuæ: quare qui continue immergit cogitationes proprio suo, non potest elevari e luce naturali in lucem spiritualem, & videre aliquid Dei, cæli, & vitæ æternæ. Quia hic amor talis est, & usque ingenio confirmandi quodcunque lubet, præpollet, ideo etiam simili ingenio potest adulterare bona Verbi, & falsificare vera ejus, dum ex quadam necessitate tenetur confiteri illa. SEPTIMUM. *Quod ideo Dominus non interius immittat hominem in vera sapientiæ & in bona amoris, nisi quantum homo in illis potest teneri usque ad finem vitæ*: hoc facit Dominus, ne homo in gravissimum illud genus prophanationis sancti, de quo in hoc Articulo actum est, incidat; propter id periculum etiam Dominus permittit mala vitæ, & plura hæretica cultus; de quorum permissione videbitur in sequentibus Paragraphis.

Quod

Quod leges Permissionis etiam sint leges Divinæ Providentiæ.

234. NOn sunt aliquæ leges permissionis per se seu separatæ a legibus Divinæ Providentiæ, sed sunt eædem, quare dicitur quod Deus permittat, per quod non intelligitur quod velit, sed quod non possit avertere propter finem, qui est salvatio; quicquid fit propter finem, qui est salvatio, est secundum leges Divinæ Providentiæ: nam, ut prius dictum est, Divina Providentia jugiter in diversum & in contrarium it cum voluntate hominis, continue intendens finem, quare in omni momento operationis suæ, seu in omni vestigio progressionis suæ, ubi animadvertit aberrare hominem a fine, illum secundum leges suas dirigit, flectit & disponit, abducendo a malo, ducendo ad bonum; quod hoc non fieri possit absque permissione mali, in sequentibus videbitur. Præterea non potest aliquid pemitti absque causa, & causa non datur alibi, quam in aliqua lege Divinæ Providentiæ, quæ lex docet cur permittitur.

235. Qui prorsus non agnoscit Divinam Providentiam, ille in corde suo non agnoscit Deum, sed pro Deo agnoscit naturam, & pro Divina Providentia humanam prudentiam; quod ita sit, non apparet, quia homo potest aliter cogitare & cogitare, & quoque aliter loqui & loqui, potest aliter cogitare & loqui ex interiori se, & aliter ab exteriori se; est sicut cardo qui utrinque potest vertere januam, aliter dum intrat quam dum exit; & sicut velum utrinque potest vertere navem, sicut nauclerus id expandit. Qui se confirmaverunt pro humana prudentia, usque adeo ut negaverint Divinam Providentiam, illi quicquid usquam vident, audiunt & legunt, dum in illa sua cogitatione sunt, non animadvertunt aliud, imo nec possunt, quia nihil e Cælo recipiunt, sed solum a se; & quia ex solis apparentiis & fallaciis concludunt, & non vident aliud, possunt jurare quod ita sit; & si etiam solam naturam agnoscunt, possunt irasci contra defensores Divinæ Providentiæ, modo non sint sacerdotes, de quibus cogitant, quod id eorum doctrinæ aut functionis sit.

236. Enumerabuntur nunc aliqua quæ Permissionis sunt, & usque secundum leges Divinæ Providentiæ, per quæ mere naturalis homo se pro natura contra Deum, & pro humana prudentia contra Divinam Providentiam, confirmat: ut cum Verbum legit; quod sapientissimus hominum, Adamus & uxor, se passi sint a serpente seduci, & quod Deus hoc per Divinam suam Providentiam non averterit. Quod primus eorum filius, Cainus, occiderit fratrem suum Abelem, & Deus non tunc abduxerit loquendo cum illo, sed modo post factum, maledicendo. Quod Gens Israëlitica in deserto coluerit vitulum aureum, & agnoverit eum pro Deo qui e terra Ægypti illos eduxit, cum tamen Jehovah hoc vidit e Monte Sinai prope, & non præcavit. Tum quod David numeraverit populum, & propterea immissa sit pestis, e qua tot milia hominum perierunt, & quod Deus non ante sed post factum ad illum

miserit Gadem prophetam, & denuntiaverit pœnam. Quod Salomoni permissum fuerit instaurare cultus idololatricos: & multis Regibus post illum prophanare Templum & Sancta Ecclesiæ: & demum quod Genti isti permissum sit crucifigere Dominum. In his & multis aliis in Verbo, agnitor naturæ & prudentiæ humanæ non videt nisi quam contraria Divinæ Providentiæ, quare illis ut argumentis potest uti ad negandum illam, si non in exteriore sua cogitatione, quæ est proxima loquelæ, usque in interiore quæ remota est a loquela.

237. Omnis cultor sui & cultor naturæ contra Divinam Providentiam se confirmat, cum in mundo videt tot impios, & tot illorum impietates, & simul quorundam gloriationes ex illis, & usque non aliquas illorum punitiones propterea a Deo. Et magis contra Divinam Providentiam se confirmat, cum videt quod succedant machinationes, astutiæ & dolì, etiam contra pios, justos & sinceros: & quod injustitia triumphet super justitiam in judiciis & in negotiis. Imprimis se confirmat, cum videt impios ad honores evehi, ac fieri magnates & primates: tum etiam abundare divitiis, ac vivere in lautis & magnificis; & vicissim cultores Dei in contemtu & paupertate. Contra Divinam Providentiam etiam se confirmat, cum cogitat quod permittantur bella, ac tunc tot hominum neces, ac tot urbium, gentium & familiarum deprædationes: & quoque quod victoriæ stent a parte prudentiæ, & quandoque non justitiæ; & quod non aliquid faciat, si præfectus sit probus vel sit improbus; præter similia alia: quæ omnia sunt permissiones secundum leges Divinæ Providentiæ.

238. Idem naturalis homo confirmat se contra Divinam Providentiam, cum spectat Religiosa variarum gentium, ut quod dentur qui prorsus ignorant Deum: quodque dentur qui adorant solem & lunam: tum qui idola & sculptilia etiam monstrosa: & quoque homines mortuos. Insuper cum spectat Religiosum Mahumedanum, quod a tot imperiis & regnis receptum sit: & quod Religio Christiana sit modo in Orbis habitabilis Parte minima, quæ vocatur Europa; & quod ibi divisa sit; & quod ibi sint, qui Divinam potestatem sibi vindicant, ac volunt coli ut dii; & invocant homines mortuos: tum quod sint qui salvationem ponunt in quibusdam vocibus, quas cogitent & loquantur, & non aliquid in bonis quæ faciant: tum quod pauci sint qui vivunt religionem suam: præter Hæretica, quæ plura fuerunt, & quoque aliqua hodie sunt, ut quæ sunt Quaqueris, Moravianis, Anabaptistis, præter alia: tum quod Judaismus adhuc perstet. Negator Divinæ Providentiæ ex his concludit, quod religio in se non sit aliquid, sed usque quod necessaria sit, quia inservit pro vinculo.

239. His argumentis possunt hodie plura addi, per quæ adhuc confirmare se possunt, qui interius pro natura & pro sola humana prudentia cogitant; ut quod totus Orbis Christianus agnoverit tres Deos, nescientes quod Deus unus sit persona & essentia, & quod Ille sit Dominus. Tum quod huc usque nesciverint, quod in singulis Verbi sensus spiritualis sit, & quod sanctitas ejus inde sit. Ut &, quod nesciverint, quod fugere mala sicut peccata, sit ipsa Religio Christiana: Et quoque quod nesciverint, quod homo vivat homo post mortem

mortem: possunt enim secum & inter se dicere, cur Divina Providentia, si sit, talia nunc primum revelat.

240. Omnia illa quæ in Numeris 237. 238. 239 recensita sunt, adducta sunt ob finem, ut videatur, quod omnia & singula quæ in Mundo fiunt, tam apud malos quam apud bonos, sint Divinæ Providentiæ; proinde quod Divina Providentia sit in singularissimis cogitationum & actionum hominis, & quod inde sit universalis. Sed quia hoc ex illis non videri potest, nisi singula seorsim explicentur, ideo eo ordine, quo adducta sunt, breviter explicanda sunt, incipiendo a n 236.

241. I. *Quod sapientissimi hominum, Adamus & ejus Uxor, se passi sint a serpente seduci, & quod Deus hoc per Divinam suam Providentiam non averterit*, est quia per Adamum & ejus uxorem non intelliguntur omnium primi homines in hoc Mundo creati, sed homines Antiquissimæ Ecclesiæ, quorum nova Creatio seu regeneratio ita descripta est; ipsa nova Creatio seu Regeneratio illorum in Capite Primo per Creationem Cœli & Terræ; sapientia ac intelligentia illorum per hortum Edenis; ac finis illius Ecclesiæ per esum ex arbore scientiæ: Verbum enim in sinu suo est spirituale, continens arcana Divinæ Sapientiæ, ac ut illa contineantur, conscriptum est per meras correspondentias & repræsentationes. Ex quibus patet, quod illius Ecclesiæ homines, qui principio fuerunt sapientissimi, & in fine ex fastu propriæ intelligentiæ pessimi, non seducti sint ab aliquo serpente, sed ab amore sui, qui ibi est caput serpentis, quod Semen mulieris, hoc est, Dominus, proculcaturus est. Quis non potest ex ratione videre, quod alia, quam quæ historice ibi in litera memorata sunt, intelligantur: quis enim potest comprehendere, quod creatio mundi potuerit talis esse, sicut ibi describitur, quare etiam sudant eruditi in explicatione illorum, quæ in Primo Capite sunt, fatentes tandem quod non intelligant; tum quod in horto seu paradiso illorum positæ fuerint binæ Arbores, una vitæ & una scientiæ, & hæc in offendiculum: ut &, quod ex solo esu hujus arboris in tantum prævaricati sint, ut non solum illi, sed etiam universum genus humanum, posteritas illorum, damnationi obnoxii fierent: porro, quod aliquis serpens potuisset illos seducere, præter alia ibi, ut quod uxor creata sit ex costa mariti; quod nuditatem suam agnoverint post lapsum, ac velaverint illam foliis ficus, & quod datæ illis sint tunicæ pellis ad velandum corpus; & quod positi sint cherubi cum ense flammante ad custodiendum viam ad arborem vitæ. Hæc omnia sunt repræsentativa, per quæ describitur Antiquissimæ Ecclesiæ instauratio, status & ejus mutatio, & demum destructio: arcana omnium illorum, quæ in sensu spirituali, qui est in singulis ibi, continentur, explicata videantur in ARCANIS CÆLESTIBUS super Genesin & Exodum Londini editis: ex quibus etiam constare potest, quod per Arborem vitæ ibi intelligatur Dominus quoad Divinam Ipsius Providentiam, & quod per Arborem scientiæ intelligatur homo quoad propriam prudentiam.

242. II. *Quod primus eorum filius, Cainus, occiderit fratrem suum Abelem, & Deus non tunc abduxerit loquendo cum illo, sed modo post factum maledicendo.* Quoniam per Adamum & uxorem ejus intelligitur Ecclesia antiquissima, ut nunc

 supra

ſupra dictum eſt, inde per Cainum & Abelem, primos eorum filios, intelliguntur duo eſſentialia Eccleſiæ, quæ ſunt Amor & Sapientia, ſeu Charitas & Fides, per Abelem amor & charitas, & per Cainum ſapientia ſeu fides, in ſpecie ſapientia ſeparata ab amore, ſeu fides ſeparata a charitate; & ſapientia tum fides ſeparata talis eſt, ut non modo rejiciat amorem & charitatem, ſed etiam illas annihilet, & ſic fratrem ſuum occidat: quod fides ſeparata a charitate ita faciat, in Chriſtiano Orbe ſatis notum eſt; videatur Doctrina Novæ Hierosolymæ de Fide. Maledictio Caini involvit ſtatum illorum ſpiritualem, in quem poſt mortem veniunt, qui ſeparant fidem a charitate, ſeu ſapientiam ab amore. Sed uſque ne ideo pereat ſapientia ſeu fides, poſitum eſt ſignum ſuper Caino, ne occideretur, nam amor non datur abſque ſapientia, nec charitas abſque fide. Quia per hæc pæne ſimile repræſentatum eſt, quod per eſum ex arbore ſcientiæ, ideo ſequitur hoc in ordine poſt deſcriptionem Adami & ejus uxoris; illi etiam qui in fide ſeparata a charitate ſunt, in propria intelligentia ſunt, & qui in charitate & inde fide, in intelligentia a Domino ſunt, ita in Divina Providentia.

243. III. *Quod Gens Iſraëlitica in deſerto coluerit vitulum aureum, & agnoverit illum pro Deo, qui illos e terra Ægypti eduxit: cum tamen Jehovah hoc vidit e monte Sinai prope, & non præcavit*: factum eſt hoc in deſerto Sinai prope montem: quod Jehovah non abduxerit illos a facinoroſo illo cultu, eſt ſecundum omnes leges Divinæ Providentiæ, quæ hactenus allatæ ſunt, & quoque ſecundum illas quæ ſequuntur. Hoc malum illis permiſſum eſt, ne perirent omnes; nam filii Iſraëlis educti ſunt ex Ægypto, ut repræſentarent Eccleſiam Domini, & hanc repræſentare non potuerunt, niſi idololatria Ægyptiaca e cordibus eorum primum eradicaretur; & hoc non fieri potuit niſi relictum fuiſſet illis agere ſecundum id quod in corde illorum fuit, & ſic auferre illud per gravem punitionem. Quid ulterius per cultum illum; perque comminationem quod plene rejicerentur, & quod nova gens e Moſe excitaretur, ſignificatur, videatur in Arcanis Cælestibus ſuper Cap: XXII: Exodi, ubi de illis agitur.

244. IV. *Quod David numeraverit populum, & propterea immiſſa ſit peſtis, ex qua tot millia hominum perierunt, & quod Deus non ante ſed poſt factum ad illum miſerit Gadem prophetam, & ei denuntiaverit pænam*: qui ſe contra Divinam Providentiam confirmat, poteſt etiam de hoc varia cogitare & volvere, imprimis cur David non prius admonitus fuerit, & cur populus propter tranſgreſſionem Regis tam graviter punitus ſit. Quod non prius admonitus fuerit, eſt ſecundum leges Divinæ Providentiæ hactenus demonſtratas, imprimis contra binas ſupra n. 129 ad 153; & n. 154 ad 174 explicatas: quod populus propter tranſgreſſionem Regis tam graviter punitus ſit, & ſeptuaginta millia peſte percuſſi ſint, non fuit propter Regem, ſed propter populum; nam legitur „ Addidit ira Jehouæ excandeſcere contra Iſraëlem, ideo incitavit Davidem contra ilos dicendo, abi, numera Iſraëlem & Jehudam „ II Sam: XXIV: 1.

245. V. *Quod Salomoni permiſſum fuerit inſtaurare cultus idololatricos*; erat propter cauſam, ut repræſentaret Regnum Domini ſeu Eccleſiam cum omnibus

bus religiosis in universo terrarum Orbe, nam Ecclesia apud Gentem Israëliticam & Judaicam instituta fuit Ecclesia repræsentativa, quare omnia judicia & statuta illius Ecclesiæ repræsentabant spiritualia Ecclesiæ, quæ sunt interna ejus, ipse populus Ecclesiam, Rex Dominum, David Dominum venturum in Mundum, & Salomo Dominum post adventum Ipsius; & quia Domino post glorificationem Humani Ipsius fuit potestas super cælum & terram, ut Ipse dicit Matth: XXVIII: 18. ideo Repræsentator Ipsius Salomo apparuit in gloria & magnificentia, & fuit in sapientia, super omnes reges terræ, & quoque ædificavit Templum; ac insuper cultus plurium gentium permisit ac instituit, per quos repræsentabantur varia Religiosa in Mundo; similia significabant uxores ejus, quæ numero 700 fuerunt, & concubinæ quæ numero 300 erant, I Reg: XI: 3; uxor enim in Verbo significat Ecclesiam, & concubina religiosum. Ex his constare potest, cur datum sit Salomoni ædificare Templum, per quod significabatur Divinum Humanum Domini, Joh: II: 19 21, & quoque Ecclesia; tum quod permissum ei sit instaurare cultus idololatricos, ac tot uxores ducere. Quod per Davidem intelligatur Dominus venturus in mundum multis locis in Verbo, videatur DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE DOMINO, n. 43. 44.

246. VI. *Quod permissum sit multis regibus post Salomonem, prophanare Templum & sancta Ecclesiæ;* erat quia populus repræsentabat Ecclesiam, & Rex caput eorum; & quia Gens Israëlitica & Judaica talis erat, ut non diu potuerint repræsentare Ecclesiam, erant enim corde idololatræ, quare successive a cultu repræsentativo recesserunt, pervertendo omnia Ecclesiæ, usque ut tandem devastaverint illam; hoc per prophanationes Templi a Regibus, & per idololatrias eorum, repræsentatum est; ipsa devastatio Ecclesiæ per ipsius Templi destructionem, perque abductionem populi Israëlitici, ac per captivitatem populi Judaici in Babyloniam. Hæc fuit causa, & quicquid fit ex aliqua causa, fit ex Divina Providentia secundum aliquam legem ejus.

247. VII. *Quod Genti isti fuerit permissum crucifigere Dominum*, erat quia Ecclesia apud illam Gentem prorsus devastata fuit, & talis facta, ut non modo non cognoscerent & agnoscerent Dominum, sed etiam odio haberent Ipsum: at usque omnia quæ fecerunt Ipsi, fuerunt secundum leges Divinæ Ipsius Providentiæ. Quod Passio crucis fuerit ultima Tentatio, seu ultima Pugna, per quam Dominus plene vicit inferna, & plene glorificavit Humanum suum, videatur in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE DOMINO n. 12 ad 14. ET IN DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE FIDE, n. 34. 35.

248. Hactenus explicata sunt illa quæ supra n. 236 recensita sunt, quæ sunt aliqua ex Verbo per quæ homo naturalis ratiocinator contra Divinam Providentiam se confirmare potest; nam, ut prius dictum, quicquid talis homo videt, audit & legit, potest pro argumento sumere contra illam: at pauci contra Divinam Providentiam se confirmant ex talibus quæ in Verbo sunt; plures vero ex illis quæ coram oculis exstant, quæ sunt quæ n. 237 continentur, quæ nunc similiter explicanda sunt.

249. I. *Quod omnis cultor sui & cultor naturæ contra Divinam Providentiam se*

confirmet, cum in mundo videt tot impios; & tot illorum impietates, & simul quorundam gloriationes in illis, & usque non aliquam illorum punitionem a Deo. Omnes impietates, & quoque gloriationes super illis, sunt permissiones, quarum causæ sunt leges Divinæ Providentiæ. Quisque homo libere imo liberrime potest cogitare quod vult, tam contra Deum, quam pro Deo, & qui contra Deum cogitat, raro punitur in Mundo naturali, quia ibi semper in statu reformationis est; sed punitur in Mundo spirituali, quod fit post mortem, tunc enim non amplius reformari potest. Quod causa permissionum sint leges Divinæ Providentiæ, patet ex legibus ejus supra allatis, si revocantur & lustrantur, quæ sunt; Ut homo ex libero secundum rationem agat, de qua lege supra n. 71 ad 97. Ut homo non per media externa cogatur ad cogitandum & volendum, ita ad credendum & amandum illa quæ religionis sunt, sed ut seipsum adducat, & quandoque cogat, de qua lege, n. 154 ad 174. Quod propria prudentia nulla sit, & solum appareat quod sit, & quoque apparere debeat sicut sit, sed quod Divina Providentia ex singularissimis universalis sit, n. 191 ad 213. Quod Divina Providentia spectet æterna, & non aliter temporaria, quam quantum unum faciunt cum æternis, n. 214 ad 220. Quod homo non interius immittatur in vera fidei & in bona charitatis, nisi quantum in illis potest teneri usque ad finem vitæ, de qua lege, n. 221 ad 233. Quod causæ permissionum sint leges Divinæ Providentiæ, etiam a sequentibus patebit; ut ex hoc; Quod permittantur mala propter finem quæ est salvatio. Tum ex hoc; quod Divina Providentia continua sit æque apud malos quam apud bonos. Et demum ex hoc; Quod Dominus non possit agere contra leges Divinæ suæ Providentiæ, quia agere contra illas foret agere contra Divinum Amorem suum, & contra Divinam Sapientiam suam, ita contra Se Ipsum. Hæ Leges, si conferantur, possunt manifestare causas, cur a Domino permittuntur impietates, & non puniuntur dummodo in cogitatione sunt, & raro etiam in intentione, & sic etiam in voluntate, & non in facto. Sed usque unumquodvis malum sua pœna sequitur, est sicut malo inscripta sit sua pœna, quam impius post mortem luit. Per hæc quæ nunc adducta sunt, etiam explica sunt sequentia hæc supra n. 237 allata, quæ sunt; *Quod cultor sui & cultor naturæ se confirmet contra Divinam Providentiam adhuc magis, cum videt quod succedant machinationes, astutiæ & doli, etiam contra pios, justos & sinceros: & quod injustitia triumphet super justitiam in judiciis & in negotiis.* Omnes leges Divinæ Providentiæ sunt necessitates; & quia sunt causæ cur talia permittuntur, patet, quod ut homo vivere possit homo, reformari & salvari, talia non possint a Domino homini auferri, nisi mediate per Verbum, & in specie per Decalogi præcepta apud illos qui agnoscunt omnis generis homicidia, adulteria, furta & falsa testimonia pro peccatis: at apud illos qui non agnoscunt talia pro peccatis, mediate per leges civiles ac timorem pro pœnis illarum; tum mediate per leges morales, ac timorem jacturæ famæ, honoris & lucri propter illam: per hæc media ducit Dominus malos, sed solum a faciendo illa, non autem a cogitando & volendo illa: per priora autem media ducit Dominus bonos, non solum a faciendo illa, sed etiam a cogitando & volendo illa.

150.

250. II. *Quod cultor sui & cultor naturæ se contra Divinam Providentiam confirmet, cum videt impios ad honores evehi, ac fieri magnates & primates; tum etiam abundare opibus, ac vivere in lautis & magnificis, & cultores Dei in contemtu & paupertate:* cultor sui & cultor naturæ credit dignitates & opes esse summas & solas, ita ipsas felicitates, quæ dari possunt; & si ex cultu ab infantia initiato aliquid cogitat de Deo, vocat illas benedictiones Divinas; & quamdiu ex illis non spirat altius, cogitat Deum esse, & quoque colit Ipsum; sed in cultu latet, quod ipse tunc nescit, ut a Deo evehatur ad dignitates adhuc superiores, & ad opes adhuc ampliores, & si in illas venit, abit cultus ejus ad exteriora magis & magis, usque dum elabitur, & tandem ut Deum vilipendet & neget: simile facit, si a dignitate & opulentia, in quibus cor suum posuit, dejiceretur. Quid tunc dignitates & opes, nisi offendicula malis, non autem bonis, quia hi non cor in illis ponunt, sed in usibus seu bonis, ad quæ præstanda dignitates & opes inserviunt pro mediis: quare per quod impii ad honores & opes promoveantur, & fiant magnates & primates, non alius potest se contra Divinam Providentiam confirmare, quam qui cultor sui & cultor naturæ est. Præterea, quid dignitas major & minor, & quid opulentia major & minor, num aliud in se est quam quoddam imaginarium, num faustior & felicior unus quam alter est, numne dignitas apud magnatem, imo apud regem & imperatorem post annuum tempus spectatur aliter quam sicut commune quoddam, quod non amplius gaudio exaltat cor ejus, & quod etiam potest apud illum vilescere; num illi ex suis dignitatibus in majori gradu felicitatis sunt, quam qui in minori, imo in minima dignitate sunt; sicut sunt coloni & quoque famuli illorum; possunt hi in majori gradu felicitatis esse cum bene illis est, & contenti sunt sua sorte: quis plus corde inquietus est, quis sæpius indignatur, & quis gravius irascitur, quam amor sui, hoc fit quoties non secundum cordis sui exaltationem honoratur, & quoties aliquid ei ad nutum & votum non succedit: quid ergo dignitas, si non sit rei aut usus, nisi idea: num talis idea potest in alia cogitatione esse quam in cogitatione de se & de mundo, ac ipsa in se quod mundus sit omne, ac æternum sit nihil. Nunc aliquid dicetur de Divina Providentia, cur permittit, quod impii corde evehantur ad dignitates & lucrentur opes: impii seu mali æque possunt usus præstare sicut pii seu boni, imo ex fortiori igne, nam se spectant in usibus, ac honores ut usus; quare in quo gradu amor sui scandit, in eo accenditur libido faciendi usus suæ gloriæ causa: talis ignis non datur apud pios seu bonos, nisi fomentatus sit subter ab honore: quare Dominus impios corde, qui in dignitatibus sunt, per famam nominis eorum regit, & excitat ad faciendum usus Communi seu Patriæ, Societati seu Civitati in qua sunt, & quoque concivi seu proximo cum quo sunt: hoc est regimen Domini, quod vocatur Divina Providentia cum talibus: est enim Regnum Domini Regnum usuum, & ubi non dantur nisi quam pauci qui usus præstant propter usus, facit ut cultores sui ad eminentiora officia evehantur, in quibus quisque ad bonum faciendum per suum amorem excitatur. Pone aliquod Regnum infernale in Mundo, tametsi non datur, ubi non nisi quam amores sui regnant, ipse Amor sui est diabolus, annon quisque usus faciet ex

igne

igne amoris sui, & ex splendore gloriæ suæ, plus quam aliud regnum, at apud omnes illos ore fertur bonum publicum, sed corde bonum suum; & quia quisque spectat principem suum ut major fiat, spirat enim ut maximus, num talis potest videre quod Deus sit, est fumus sicut incendii qui circumstipat, per quem non potest aliquod verum spirituale in sua luce transire; vidi illum fumum circum inferna talium. Accende lucernam, & inquire, quot in Regnis hodie sunt, qui aspirant ad dignitates, qui non sunt amores sui & mundi, num inter mille invenies quinquaginta, qui amores Dei sunt, & inter hos modo aliquos, qui ad dignitates aspirant; cum itaque tam pauci numero sunt, qui amores Dei sunt, & tam multi qui amores sui & mundi, & cum hi amores ex suis ignibus plus usus præstant, quam amores Dei ex suis, quomodo tunc potest aliquis se confirmare per id quod mali in eminentia & opulentia præ bonis sint. Hoc etiam confirmatur per hæc Domini verba „ *Laudavit Dominus œconomum injustitiæ, quod prudenter egerit; nam filii hujus sæculi prudentiores sunt supra filios lucis in generatione sua. Sic Ego vobis dico, facite vobis amicos ex Mammone injustitiæ, ut quando defeceritis suscipiant vos in æterna tabernacula* „ Luc: XVI: 8. 9; quid per hæc in sensu naturali intelligitur, patet: in sensu autem spirituali per Mammonem injustitiæ intelliguntur cognitiones veri & boni, quas mali possident, & quibus ad dignitates & opes sibi comparandas solum utuntur; illæ cognitiones sunt, ex quibus boni seu filii lucis sibi amicos facient, & quæ suscipient illos in æterna tabernacula. Quod multi sint amores sui & mundi, ac pauci amores Dei, etiam docet Dominus his verbis „ *Lata porta & spatiosa via est, quæ ducit ad interitum, & multi sunt qui intrant per illam: sed angusta & stricta via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui inveniunt illam* „ Matth: VII: 13. 14. Quod dignitates & opes sint vel maledictiones vel benedictiones, & apud quos, videatur supra n. 217.

251. III. *Quod cultor sui & cultor naturæ contra Divinam Providentiam se confirmet, cum cogitat quod permittantur bella, & tunc tot hominum neces, ac opum illorum deprædationes.* Ex Divina Providentia non est, ut bella existant, quia unita sunt cum homicidiis, deprædationibus, violentiis, sævitiis, & aliis malis enormibus, quæ e diametro contra Christianam charitatem sunt: sed usque non possunt non permitti, quia amor vitæ hominum, post antiquissimos, qui intelliguntur per Adamum & ejus uxorem, de quibus supra n. 241, talis factus est, ut dominari velit super alios, & tandem super omnes, ac ut possidere velit mundi opes, & tandem omnes; hi bini amores non possunt in vinculis teneri, cum secundum Divinam Providentiam est, ut cuivis liceat ex libero secundum rationem agere, de qua videatur supra n. 71 ad 97; & quod absque permissionibus homo non possit a Domino duci a malo, ita non reformari & salvari, nam nisi permitteretur ut mala erumpant, homo non videret illa, ita non agnosceret illa, & sic non adduci posset ad resistendum illis: inde est, quod per aliquam Providentiam non possint mala inhiberi; nam sic manerent inclusa, & sicut morbus, qui vocatur cancer & gangræna, circumvagarentur & consumerent omne vitale humanum. Est enim homo ex nativitate sicut exiguum infernum, inter quod & inter Cælum est perpetuum dissidium; nullus homo

homo ex suo inferno potest extrahi a Domino, nisi videat quod ibi sit, & nisi velit educi; & hoc non fieri potest absque permissionibus, quarum causæ sunt leges Divinæ Providentiæ. Ex hac causa est, quod bella minora & majora sint; minora inter prædiorum possessores & inter vicinos eorum, & majora inter regnorum Monarchas & inter horum vicinos, minus & majus non facit aliud discrimen, quam quod minus intra limites teneatur per leges gentis, & majus per leges gentium; & quod tam minus quam majus suas leges velit transgredi, sed quod minus non possit, & quod majus possit, at usque non ultra possibile. Quod Bella majora, quia unita sunt cum homicidiis, deprædationibus, violentiis, & sævitiis, non inhibeantur a Domino apud reges & duces, non in initio, nec in progressione, sed in fine, dum potentia unius aut alterius ita invalida facta est, ut ei periculum interitus immineat, sunt plures causæ, quæ in thesauro Divinæ Sapientiæ reconditæ sunt; ex quibus aliquæ mihi revelatæ sunt; inter quas hæc est; quod omnia bella, quantumvis civilia sunt, sint repræsentativa statuum Ecclesiæ in Cælo, & quod correspondentiæ sint: talia fuerunt omnia Bella in Verbo descripta, & quoque talia sunt omnia Bella hodie: Bella in Verbo descripta sunt illa, quæ filii Israëlis cum variis gentibus, ut cum Emorræis, Ammonitis, Moabitis, Philistæis, Syris, Ægyptiis, Chaldæis, Assyriis, gesserunt; & cum filii Israëlis, qui repræsentaverunt Ecclesiam, recesserunt a præceptis & statutis, & lapsi sunt in mala, quæ per Gentes illas significabantur, unaquævis enim gens cum qua filii Israëlis bellum gesserunt, significabat aliquod genus mali, tunc per illam gentem puniti sunt: prout, cum prophanarent sancta Ecclesiæ per fædas idololatrias, puniti sunt per Assyrios & Chaldæos, quoniam per Assyriam & Chaldeam significatur prophanatio sancti: quid per bella cum Philistæis significatum est, videatur in Doctrina Novæ Hierosolymæ de Fide, n. 50 ad 54. Similia repræsentantur per Bella hodie, ubicunque sunt; omnia enim quæ in Mundo naturali fiunt, correspondent spiritualibus in Mundo spirituali, & omnia spiritualia concernunt Ecclesiam. Non scitur in hoc Mundo, quænam Regna in Orbe Christiano referunt Moabitas & Ammonitas, quænam Syros & Philistæos, & quænam Chaldæos & Assyrios, & reliquos cum quibus filii Israëlis bella gesserunt, at usque sunt qui illos referunt. Sed qualis Ecclesia est in terris, & quænam mala sunt in quæ labitur, & propter quæ per bella punitur, prorsus non videri potest in Mundo naturali, quoniam in hoc Mundo solum externa patent, quæ non faciunt Ecclesiam, sed videtur in Mundo spirituali, ubi interna, in quibus ipsa Ecclesia est, apparent; ac ibi omnes secundum varios suos status conjunguntur: conflictus horum in Mundo spirituali correspondent bellis, quæ utrimque a Domino secundum Divinam Ipsius Providentiam correspondenter reguntur. Quod Bella in Mundo per Divinam Domini Providentiam regantur, spiritualis homo agnoscit, at non naturalis homo, solum cum indicitur festum propter victoriam, quod tunc possit super genubus Deo gratias agere quod victoriam dederit, & quoque paucis vocibus antequam prælium init; at cum redit in se, tunc victoriam vel adscribit Ducis prudentiæ, vel alicui consilio aut rei in medio prælio, de quo nihil

cogitaverant, ex quo tamen victoria. Quod Divina Providentia, quæ vocatur Fortuna, sit in singularissimis rerum etiam levium, videatur supra n. 212; si in illis agnoscis Divinam Providentiam, omnino in rebus belli agnosces illam; vocantur etiam successus & res belli feliciter gestæ, communi voce Fortuna belli, & hæc est Divina Providentia, imprimis in consiliis & meditationibus ducis, tametsi ille tunc & postea suæ prudentiæ addicaret omnia ejus. Sed hoc faciat si velit, nam in plena libertate cogitandi est pro Divina Providentia & contra illam, imo pro Deo & contra Illum, at sciat quod ne hilum consilii & meditationis sit ab Ipso; influit omne vel a Cælo vel ab inferno, ab inferno ex permissione, a Cælo ex Providentia.

252. IV. *Quod cultor sui & cultor naturæ se confirmet contra Divinam Providentiam, cum secundum suam perceptionem cogitat, quod victoriæ stent a parte prudentiæ, & quandoque non a parte justitiæ: tum quod non aliquid faciat, sive præfectus sit probus, sive sit improbus.* Quod videatur sicut victoriæ stent a parte prudentiæ, & quandoque non a parte justitiæ, est quia homo judicat ex apparentia, ac favet parti uni plus quam alteri, & id cui favet per ratiocinia potest confirmare, nec scit quod justitia causæ sit in Cælo spiritualis, & in mundo naturalis, ut in mox antecedentibus dictum est, & quod conjungantur per nexum rerum præteritarum & simul futurarum, quæ Soli Domino notæ sunt. Quod nihil faciat sive præfectus sit probus sive sit improbus, est ex eadem causa, quæ supra n. 250 confirmata est; quod mali æque ac boni usus faciant, & mali ex suo igne ardentius quam boni; imprimis in bellis, quia malus callidior & astutior est in machinandis dolis, & ex amore gloriæ in voluptate occidendi & deprædandi, quos scit & declarat hostes, quam bonus, hic solum est in prudentia & zelo tutandi, ac raro in aliqua prudentia & zelo invadendi. Hoc simile est sicut cum spiritibus inferni & cum angelis cæli, spiritus inferni aggrediuntur, ac angeli cæli se tutantur. Ex his hoc conclusum fit, quod cuivis liceat tutari suam patriam & consocios contra invasores hostes, etiam per præfectos malos, sed quod non liceat absque causa se hostem facere: causa propter solam gloriam, est in se diabolica, nam est amoris sui.

253. Hactenus explicata sunt illa quæ supra n. 237 allata sunt, per quæ mere naturalis homo contra Divinam Providentiam se confirmat; nunc explicanda sunt illa quæ n. 238 sequuntur, quæ concernunt religiosa plurium gentium, quæ etiam homini mere naturali inservire possunt pro argumentis contra Divinam Providentiam; corde enim dicit, quomodo possunt tot religiones dissidentes dari, & non una vera super totum terrarum Orbem, cum Divina Providentia pro fine habet Cælum ex Humano Genere, ut supra 27 ad 45, ostensum est. Sed quæso audi, omnes quotcunque nati sunt homines in quacunque religione, salvari possunt, modo Deum agnoscant & vivant secundum præcepta quæ in Decalogo sunt, quæ sunt, ne occidant, ne adulterentur, ne furentur, & ne false testentur, propterea quia facere talia est contra religionem, ita contra Deum: apud illos est timor Dei, & amor proximi, timor Dei, quia cogitant, quod illa facere sit contra Deum, & amor proximi quia occidere, adulterari, furari, false testari, & concupiscere ejus domum & uxorem,

xorem, est contra proximum; hi quia in vita sua spectant ad Deum, & non malefaciunt proximo, a Domino ducuntur, & qui ducuntur, etiam docentur secundum religionem suam de Deo & de proximo; nam qui ita vivunt, amant doceri, at qui aliter vivunt, non amant; & quia amant doceri, etiam post mortem, cum fiunt spiritus, ab angelis instruuntur, & libenter recipiunt vera qualia sunt in Verbo: de his videantur aliqua in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA n. 91 ad 97; & 104 ad 113.

254. I. *Quod mere naturalis homo contra Divinam Providentiam se confirmet, cum spectat ad religiosa variarum gentium, quod dentur qui prorsus ignorant Deum, quodque dentur qui adorant solem & lunam; tum qui idola & sculptilia.* Illi qui ex his deducunt argumenta contra Divinam Providentiam, non sciunt arcana cæli, quæ innumerabilia sunt, quorum vix unum homo novit; inter illa etiam est, quod homo non immediate doceatur e Cælo, sed mediate, de qua re videatur supra n. 154 ad 174; & quia mediate, & non potuit per emissarios ad omnes qui in universo terrarum Orbe habitant, venire Evangelium, sed usque potuit religio per varias vias etiam ad gentes, quæ in angulis mundi sunt, traduci, quare hoc per Divinam Providentiam factum est: nam non est alicui homini religio ex se, sed per alium, qui vel ipse vel ex aliis per traducem sciverunt ex Verbo, quod Deus sit, quod Cælum & infernum sint, quod vita post mortem sit, & quod Deus colendus sit, ut beatus fiat. Quod Religio transplantata sit in universum Orbem ex Verbo vetusto, & dein Israëlitico, videatur in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA, n. 101 ad 103; & quod nisi Verbum fuisset, nemo scivisset Deum, Cælum & Infernum, vitam post mortem, minus Dominum, n. 114 ad 118 ibi. Cum semel Religio implantata est, ducitur gens illa a Domino secundum religionis suæ præcepta & dogmata; & providit Dominus, ut in unaquavis religione sint præcepta, qualia sunt in decalogo, ut quod Deus colendus sit, Nomen Ipsius non prophanandum, festum habendum, honorandi parentes, non occidendum, non adulterium committendum, non furandum, non false testandum; gens quæ illa præcepta facit Divina, ac vivit secundum illa ex religione, salvatur, ut mox supra n. 253, dictum est: pleræque etiam Gentes a Christianismo remotæ illas leges non ut civiles, sed ut Divinas spectant, & sanctas habent: quod homo per vitam secundum illa præcepta salvetur, videatur in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ EX PRÆCEPTIS DECALOGI, a principio ad finem. Inter Arcana Cœli etiam hoc est, quod Cælum Angelicum coram Domino sit sicut unus Homo, cujus anima & vita est Dominus, & quod ille Divinus Homo sit in omni forma homo, non modo quoad membra & organa externa, sed etiam quoad membra & organa interna, quæ plura sunt, tum etiam quoad cutes, membranas, cartilagines & ossa; at hæc & illa in Homine isto non sunt materialia, sed sunt spiritualia; & provisum est a Domino, ut quoque illi, ad quos Evangelium non potuit venire, sed solum religio, etiam locum in Divino illo Homine, hoc est, in Cælo, habere possent, constituendo illa, quæ vocantur cutes, membranæ, cartilagines & ossa; & quod similiter ac alii in cælesti gaudio essent: nam non refert, si in gaudio, quale est angelis

supremi Cæli, seu in gaudio quale est angelis ultimi Cæli, nam quisque qui in Cælum venit, in summum sui cordis gaudium venit, non sustinet superius, in hoc enim suffocaretur: est comparative sicut agricola & Rex, agricola potest in summo gaudio esse, cum incedit veste nova ex rudi lana, & accumbit ad mensam, super qua est caro suilla, frustum bovis, caseus, cerevisia & vinum adustum; hic angustaretur corde, si sicut Rex indueretur purpura, serico, auro & argento, & apponeretur ei mensa, super qua lautitiæ ac opiparæ dapes multi generis cum vino nobili: ex quo patet, quod ultimis sicut primis sit felicitas cælestis, cuivis in suo gradu; ita quoque illis qui extra Christianum Orbem sunt, modo fugiant mala ut peccata contra Deum, quia contra religionem. Sunt pauci, qui prorsus ignorant Deum, quod hi, si moralem vitam egerunt, post mortem instruantur ab angelis, & in morali sua vita recipiant spirituale, videatur in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA, n. 116. Similiter qui Solem & Lunam adorant, & credunt ibi esse Deum; non sciunt aliud, quare id non illis pro peccato imputatur, nam dicit Dominus, *si cæci essetis*, hoc est, si non sciretis, *non haberetis peccatum*, Joh: IX: 41. Plures autem sunt, qui colunt idola & sculptilia, etiam in Christiano Orbe; hoc quidem est idololatricum, sed non apud omnes; sunt enim quibus sculptilia inserviunt pro medio excitandi cogitationem de Deo; ex influxu enim e Cælo est, ut qui Deum agnoscit velit videre Ipsum, & hi quia non possunt elevare mentem super sensualia, sicut interiores spirituales, ideo ex sculptili seu imagine exsuscitant illud; illi qui hoc faciunt, & non adorant ipsum sculptile ut Deum, si etiam ex religione vivunt præcepta decalogi, salvantur. Ex his patet, quod quia Dominus vult omnium salutem, providerit etiam ut quisque aliquem locum in cælo possit habere, si bene vivit. Quod Cælum coram Domino sit sicut unus Homo, & quod inde Cælum correspondeat omnibus & singulis quæ apud hominem sunt; & quod etiam sint qui referunt cutes, membranas, cartilagines & ossa, videatur in Opere de CÆLO ET INFERNO, Londini 1758 edito, n 59 ad 102: tum in ARCANIS CÆLESTIBUS, n. 5552 ad 5564; & quoque supra n. 201 ad 204.

255. II. *Quod mere naturalis homo contra Divinam Providentiam se confirmet, cum spectat Religiosum Mahumedanum, quod a tot imperiis & regnis receptum sit:* quod hoc Religiosum receptum sit a pluribus Regnis quam religio Christiana, potest scandalo esse illis, qui de Divina Providentia cogitant, & simul credunt, quod non aliquis salvari possit, nisi qui Christianus natus est, ita ubi Verbum est, & per id Dominus notus est: ast Religiosum Mahumedanum non est scandalum illis, qui credunt quod omnia sint Divinæ Providentiæ; hi inquirunt in quo est, & quoque inveniunt: est in eo, quod Mahumedana Religio agnoscat Dominum pro Filio Dei, Sapientissimo hominum, proque Maximo Propheta, qui in Mundum venit ut doceret homines; plurima pars illorum Ipsum majorem Mahumede faciunt. Ut plene sciatur, quod illud Religiosum ex Divina Domini Providentia exsuscitatum sit ad delendum idololatrias plurium gentium, in aliquo ordine dicetur, quare primum de origine idololatriarum. Ante illud Religiosum fuit cultus idolorum communis in toto terra-

rum

rum orbe: causa fuit, quia Ecclesiæ ante adventum Domini fuerunt omnes Ecclesiæ Repræsentativæ; talis etiam fuit Ecclesia Israëlitica, ibi tentorium, vestes Aharonis, sacrificia, omnia Templi Hierosolymitani, & quoque statuta repræsentabant; & apud antiquos fuit scientia correspondentiarum, quæ etiam est repræsentationum, ipsa scientia sapientium, imprimis exculta in Ægypto, inde illorum Hieroglyphica: ex illa scientia sciverunt, quid significabant omnis generis animalia, tum quid omnis generis arbores, ut & quid montes, colles, fluvii, fontes, & quoque quid sol, luna, stellæ; & quia omnis cultus illorum erat repræsentativus consistens ex meris correspondentiis, ideo super montibus & collibus, & quoque in lucis & hortis, habuerunt cultus, ac ideo fontes sanctificabant, & ad solem orientem in adorationibus Dei vertebant facies, & insuper sculptiles equos, boves, vitulos, agnos, imo aves, pisces, serpentes, fecerunt, & hos posuerunt domi & alibi in ordine secundum spiritualia Ecclesiæ, quibus correspondebant seu quæ repræsentabant. Similia etiam posuerunt in suis Templis, ut in reminiscentiam revocarent sancta quæ significabant. Post tempus, quando scientia correspondentiarum obliterata fuit, incepit posteritas colere ipsa sculptilia ut in se sancta, nescientes quod antiqui parentes illorum non viderint aliquid sancti in illis, sed solum quod secundum correspondentias repræsentarent & inde significarent sancta. Inde ortæ sunt idololatriæ, quæ impleverunt totum terrarum Orbem, tam Asiaticum cum insulis circum, quam Africanum & Europeum. Ut omnes illæ Idololatriæ exstirparentur, ex Divina Domini Providentia factum est, ut nova Religio geniis Orientalium accommodata auspicaretur; in qua aliquid ex utroque Testamento Verbi foret, & quæ doceret quod Dominus in mundum venerit, & quod Ille esset maximus Propheta, sapientissimus omnium, & Filius Dei: hoc factum est per Mahumedem, ex quo Religio ista vocata est Religio Mahumedana. Hæc religio ex Divina Domini Providentia exsuscitata est, ac geniis Orientalium, ut dictum est, accommodata, ob finem ut deleret idololatrias tot gentium, ac daret aliquam cognitionem de Domino, antequam in Mundum spiritualem venirent; quæ Religio non recepta fuisset a tot Regnis, & potuisset idololatrias exstirpare, nisi conveniens & adæquata ideis cogitationum & vitæ omnium illorum facta fuisset. Quod non agnoverit Dominum pro Deo Cæli & terræ, erat causa quia Orientales agnoverunt Deum Creatorem Universi, & non comprehendere potuerunt, quod Ille in mundum venerit, & assumserit Humanum; sicut nec illud comprehendunt Christiani, qui ideo in cogitatione sua separant Divinum Ipsius ab Humano Ipsius, ac Divinum ponunt juxta Patrem in Cælo, ac Humanum Ipsius non sciunt ubi. Ex his videri potest, quod Mahumedana Religio etiam ex Divina Domini Providentia orta sit; & quod omnes illi ex ea Religione, qui Dominum pro Filio Dei agnoscunt, & simul secundum præcepta decalogi, quæ etiam illis sunt, vivunt, fugiendo mala ut peccata, in Cælum, quod vocatur Cælum Mahumedanum, veniant: hoc Cælum etiam divisum est in tres Cælos, supremum, medium & infimum; in supremo Cælo sunt, qui Dominum unum cum Patre agnoscunt, & sic Ipsum Solum Deum: in altero Cælo sunt qui ab-

abdicant plures uxores, & cum una vivunt; & in ultimo, qui initiantur. Plura de hac Religione videantur in CONTINUATIONE DE ULTIMO JUDICIO, ET DE MUNDO SPIRITUALI, n. 68 ad 72, ubi de Mahumedanis & de Mahumede actum est.

256. III. *Quod mere naturalis homo contra Divinam Providentiam se confirmet, cum videt, quod Religio Christiana sit modo in Orbis habitabilis Parte minore, quæ vocatur Europa, & quod ibi sit divisa*: quod Religio Christiana sit modo in Orbis habitabilis Parte minore, quæ vocatur Europa, est quia non accommodata fuit geniis Orientalium, sicut Religio Mahumedana, quæ mixta est, ut mox supra ostensum est, & Religio non accommodata non recipitur; ut pro exemplo; religio quæ sancit, quod non liceat plures uxores ducere, non recipitur, sed rejicitur ab illis, qui a sæculis retro polygami fuerunt; ita quoque in quibusdam aliis Religionis Christianæ sancitis. Nec refert, sive minor Pars mundi sive major illam receperit, modo sint populi, apud quos Verbum est, nam inde usque est lux illis qui extra Ecclesiam sunt, & non habent Verbum, ut in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA, n. 104 ad 113, ostensum est: & quod mirabile est, ubi Verbum sancte legitur, ac Dominus ex Verbo colitur, ibi est Dominus cum Cælo, causa est, quia Dominus est Verbum, ac Verbum est Divinum Verum, quod facit Cælum, quare Dominus dicit „ *Ubi duo aut tres congregati sunt in Nomine meo, ibi sum in medio eorum* „ Matth: XVIII: 20; ita fieri potest cum Verbo in multis locis Orbis habitabilis ab Europæis, quia illis est commercium super universum terrarum orbem; & ubivis ab illis vel legitur vel a Verbo docetur: hoc apparet sicut inventum, sed usque est verum. Quod Religio Christiana sit divisa, est quia hæc ex Verbo est, ac Verbum per meras correspontias conscriptum est; & correspondentiæ sunt quoad multam partem apparentiæ veri, in quibus tamen genuina vera latent inclusa; & quia Doctrina Ecclesiæ ex sensu literæ Verbi, qui talis est, haurienda est, non potuit aliter quam in Ecclesia existere lites, controversiæ & dissensiones, imprimis quoad intellectum Verbi, non autem quoad ipsum Verbum, & quoad ipsum Divinum Domini; ubivis enim agnoscitur quod Verbum sit sanctum, & quod Domino sit Divinum; & hæc duo sunt essentialia Ecclesiæ; quare etiam qui Divinum Domini negant, qui sunt qui vocantur Sociniani, ab Ecclesia excommunicati sunt; & qui negant sanctitatem Verbi, non pro Christianis reputantur. His adjiciam aliquod memorabile de Verbo, ex quo potest concludi, quod Verbum interius sit ipsum Divinum Verum, ac intime Dominus: dum aliquis spiritus aperit Verbum, & eo fricat faciem aut vestem suam, tunc facies aut vestis ejus ex sola fricatione tam candide lucet sicut luna aut sicut stella, & hoc in conspectu omnium quos offendit; hoc testatur, quod non detur aliquod sanctius in Mundo, quam Verbum. Quod Verbum per meras correspondentias conscriptum sit, videatur in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA, n. 5 ad 26. Quod Doctrina Ecclesiæ ex sensu literæ Verbi haurienda sit, & per illum confirmanda, n. 50 ad 61, ibi. Quod hæreses ex sensu literæ Verbi captari possint, sed quod confirmare illas damno-

sum

sum sit, n. 91 ad 97. Quod Ecclesia sit ex Verbo, & quod talis sit, qualis ei intellectus Verbi est, n. 76 ad 79.

257. IV. *Quod mere naturalis homo contra Divinam Providentiam se confirmet ex eo, quod in pluribus Regnis, ubi Religio Christiana recepta est, sint qui Divinam potestatem sibi vindicant, & volunt coli sicut dii; & quod invocent homines mortuos.* Dicunt quidem quod Divinam potestatem sibi non arrogaverint, & quod velint coli ut dii; sed usque dicunt, quod aperire & claudere possint Cælum, remittere & retinere peccata, proinde salvare & condemnare homines, & hoc est Ipsum Divinum; Divina enim Providentia non aliud pro fine habet, quam reformationem & inde salvationem; hæc est ejus operatio continua apud unumquemvis; ac salvatio non potest fieri nisi quam per agnitionem Divini Domini, & per confidentiam quod Ipse faciat, dum homo secundum præcepta Ipsius vivit: quis non videre potest, quod hoc sit Babylonia in Apocalypsi descripta; & quod hoc sit Babel, de qua passim apud Prophetas; quod etiam hoc sit Lucifer apud Esajam Cap: XIV, patet a Versibus 4 & 22 illius Capitis, in quibus hæc verba sunt „ *Enuntics hanc parabolam de Rege Babelis* „ Vers: 4. dein „ *Exscindam Babeli nomen & residuum* „ Vers: 22, ex quo sequet, quod Babel ibi sit Lucifer, de quo dicitur „ *Quomodo cecidisti de Cælo Lucifer, filius auroræ: atqui tu dixisti in corde tuo, Cælos ascendam; supra stellas Dei exaltabo thronum meum, & sedebo in monte conventus; in lateribus septentrionis; ascendam supra excelsa nubis, similis fiam Altissimo* „ Vers: 12. 13. 14. Quod invocent homines mortuos, ac orent ut opem ferant, notum est: dicitur quod invocent, quia Invocatio illorum stabilita est per Bullam Papalem confirmantem decretum Concilii Tridentini, in qua aperte dicitur quod invocandi sint; quis tamen non novit, quod Solus Deus invocandus, & quod non aliquis homo mortuus. Sed nunc dicetur, cur Dominus talia permiserit; quod permiserit propter finem, qui est salvatio, non negari potest; scitur enim quod absque Domino nulla salus sit, & quia ita est, necessum fuit, ut prædicaretur Dominus ex Verbo, & per id Ecclesia Christiana instauraretur; sed hoc non potuit fieri nisi ab antesignanis, qui id ex zelo facerent; nec dati sunt alii, quam qui in æstu, sicut zelo, ex igne amoris sui fuerunt; hic ignis primum excitavit illos ad prædicandum Dominum & ad docendum Verbum; ex primævo hoc illorum statu est quod *Lucifer dicatur filius auroræ*, Vers: 12. Sed sicut viderunt, quod per sancta Verbi & Ecclesiæ dominari possent, amor sui, a quo primum excitati fuerunt ad prædicandum Dominum, ab interiori erupit, & tandem usque ad illud fastigium se extulit, ut omnem Divinam potestatem Domini in se transtulerint, non relinquendo aliquid. Hoc per Divinam Domini Providentiam non inhiberi potuit, nam si inhiberetur, proclamavissent Dominum non Deum, ac Verbum non sanctum, ac fecissent se Socinianos vel Arrianos, & sic destruxissent totam Ecclesiam; quæ, qualescunque sint præsules, usque apud subditam Gentem permanet; omnes enim illi ex ea religione, qui etiam Dominum adeunt, ac mala fugiunt ut peccata, salvantur; quapropter ex illis etiam plures societates cælestes sunt in mundo spirituali: & quoque provisum est, ut sit gens inter illos quæ non subivit jugum

gum talis dominationis, & quæ sanctum habet Verbum, hæc Gens nobilis est Gens Gallica. Sed quid factum est; quando Amor sui evexit dominium usque ad thronum Domini, removit Ipsum, & se super imposuit, non potuit aliter ille Amor, qui est Lucifer, quam prophanare omnia Verbi & Ecclesiæ; quod ne fieret, Dominus per Divinam suam Providentiam consuluit, ut a cultu Ipsius recederent, ac invocarent homines mortuos, orarent ad sculptilia illorum, obscularentur ossa illorum, & procumberent ad sepulchra illorum, prohiberent Verbum legi, & sanctum cultum ponere in missis a vulgo non intellectis, & pro argento vendere salutem; quoniam si hæc non fecissent, sancta Verbi & Ecclesiæ prophanavissent: nam, ut in præcedente Paragrapho ostensum est, non alii prophanant sancta, quam qui sciunt illa. Ne itaque prophanarent sanctissimam Cænam, ex Divina Domini Providentia est, ut dividerent illam, ac panem darent populo, ac ipsi vinum biberent; vinum enim in sancta Cæna significat sanctum verum, ac panis sanctum bonum, at cum divisa sunt, significat vinum prophanatum verum, ac panis adulteratum bonum; ac insuper quod illam corpoream & materialem facerent, & hoc pro primario religionis assumerent. Qui ad singula illa animum advertit, & illa in quadam illustratione mentis expendit, potest videre Divinæ Providentiæ mirabilia, ad tutandum sancta Ecclesiæ, & ad salvandum omnes quotcunque salvari possunt, & quasi ex incendio eripiendi, qui volunt eripi.

258. V. *Quod mere naturalis homo contra Divinam Providentiam se confirmet ex eo, quod inter illos qui Religionem Christianam profitentur, sint qui salvationem ponunt in quibusdam vocibus quas cogitent & loquantur, & non aliquid in bonis quæ faciant*: quod illi tales sint, qui solam fidem faciunt salvificam, & non vitam charitatis, proinde qui fidem a charitate separant, in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE FIDE, ostensum est, & quoque ibi, quod illi per Philistæos, perque draconem, & per hircos, in Verbo intelligantur. Quod talis Doctrina etiam permissa sit, est ex Divina Providentia, ne prophanaretur Divinum Domini, & Sanctum Verbi; Divinum Domini non prophanatur, cum salvatio ponitur in his vocibus „ Ut Deus Pater misereatur propter Filium, qui passus est crucem, & satisfecit pro nobis „; nam sic non adeunt Divinum Domini, sed Humanum, quod non agnoscunt pro Divino; nec prophanatur Verbum, quia non attendunt ad illa loca ubi nominatur amor, charitas, facere, opera; hæc omnia dicunt esse in fide illarum vocum; & illi qui illud confirmant, dicunt secum, lex me non damnat, ita nec malum, & bonum non salvat, quia bonum a me non est bonum; quare sunt sicut illi qui non sciunt aliquod verum ex Verbo, & propterea id non prophanare possunt. Sed istarum vocum fidem non confirmant alii, quam qui ex amore sui in fastu propriæ intelligentiæ sunt, hi nec corde Christiani sunt, sed solum volunt videri. Quod usque Divina Domini Providentia continue operetur, ut salventur illi, apud quos fides separata a charitate facta est religionis, nunc dicetur; ex Divina Domini Providentia est, quod, tametsi illa fides facta est religionis, usque unusquisque sciat, quod non illa fides salvet, sed quod vita chari-

charitatis cum qua fides unum agit; in omnibus enim Ecclesiis, ubi Religio illa recepta est, docetur, quod nulla salvatio sit, nisi homo exploret se, videat sua peccata, agnoscat illa, pænitentiam agat, desistat ab illis, & novam vitam ineat; hoc cum multo zelo prælegitur coram omnibus illis, qui ad Sanctam Cænam accedunt; addendo, quod nisi hoc faciant, commisceant sancta prophanis, & se in damnationem æternam conjiciant; imo in Anglia, quod nisi id faciant, diabolus in illos intraturus sit sicut in Judam, & destructurus illos quoad animam & corpus: ex his patet, quod unusquisque in Ecclesiis, ubi sola fides recepta est, usque doceatur quod mala ut peccata fugienda sint. Porro, unusquisque, qui natus est Christianus, etiam scit quod mala ut peccata fugienda sint, ex eo, quod Decalogus tradatur omni puero & omni puellæ in manum, & a parentibus & a magistris doceatur; & quoque omnes cives Regni, in specie vulgus, ex solo Decalogo e memoria lecto explorantur a sacerdote quid ex Christiana Religione sciunt, & quoque monentur ut faciant illa quæ ibi; nusquam tunc ab aliquo antistite dicitur, quod non sint sub jugo istius Legis, nec quod illa facere non possint quia non aliquod bonum a se. In toto Christiano Orbe etiam receptum est Symbolum Athanasianum, & quoque agnoscitur id quod ultimo ibi dicitur, quod Dominus venturus sit ad judicandum vivos & mortuos, & tunc illi qui BONA FECERUNT intrabunt in vitam æternam, & qui MALA FECERUNT in ignem æternum. In SUECIA, ubi Religio de sola fide recepta est, manifeste etiam docetur, quod non detur fides separata a charitate seu absque bonis operibus, hoc in quadam Appendice Memoriali omnibus Libris psalmorum inserta, quæ vocatur Impedimenta seu offendicula impænitentium, OBOTFERDIGAS FOERHINDER, ubi hæc verba „ Illi qui in bonis operibus sunt divites, monstrant per id quod in fide sint divites, quoniam cum fides est salvifica, operatur illa per charitatem; fides enim justificans nusquam datur sola ac separata a bonis operibus, quemadmodum bona arbor non datur absque fructu, sol non absque luce & calore, & aqua non absque humore „. Hæc pauca allata sunt, ut sciatur, quod tametsi Religiosum de sola fide receptum est, usque bona charitatis, quæ sunt bona opera, ubivis doceantur, & quod hoc sit ex Divina Domini Providentia, ne vulgus per illam seducatur. Audivi Lutherum, cum quo aliquoties in Mundo spirituali loquutus sum, devoventem solam fidem, & dicentem, quod cum illam stabilivit, monitus sit per Angelum Domini, ne id faceret; sed quod cogitaverit secum, quod si non opera rejiceret, non fieret separatio a Religioso Catholico, quare contra monitum fidem illam confirmavit.

259. VI. *Quod mere naturalis homo contra Divinam Providentiam se confirmet ex eo, quod in Christiano Orbe tot Hæreses fuerint, & adhuc sint, ut Quaquerismus, Moravianismus, Anabaptismus, & plures*; potest enim secum cogitare, si Divina Providentia in singularissimis universalis foret, & pro fine haberet omnium salutem, fecisset ut una vera Religio foret in universo terrarum orbe, & illa non divisa, & minus discerpta in hæreses: sed utere ratione, & cogita altius si potes; num potest homo salvari nisi prius reformetur; est enim

 in

in amorem sui & mundi natus, & quia illi amores in se non aliquid amoris in Deum & aliquid amoris erga proximum, nisi propter se, ferunt, est ille quoque natus in omnis generis mala; quid amoris seu misericordiæ in illis amoribus est, num aliquid facit defraudare alium, blasphemare illum, odio habere illum usque ad necem, adulterari cum uxore ejus, sævire in in illum cum in vindicta est, quum animo fert quod velit supremus omnium esse, ac possidere omnium aliorum bona, ita cum spectat alios respective ad se ut viles ac ut nauci; annon ut talis salvetur, ab illis malis primum abducendus est, & sic reformandus; quod hoc non fieri possit, nisi secundum plures leges, quæ sunt leges Divinæ Providentiæ, multis supra ostensum est; quæ leges quoad maximam partem ignoræ sunt, & tamen sunt Divinæ Sapientiæ & simul Divini Amoris, contra quas Dominus non potest agere, nam agere contra illas, foret perdere hominem, & non salvare illum; percurrantur Leges quæ allatæ sunt, conferantur, & videbis. Cum itaque secundum leges illas etiam sit, ut non aliquis immediatus influxus sit e Cælo, sed mediatus per Verbum, doctrinas & prædicationes; ac Verbum, ut esset Divinum, non potuit nisi quam per meras correspondentias esse conscriptum, sequitur quod dissensiones & hæreses inevitabiles sint, & quod harum permissiones etiam secundum leges Divinæ Providentiæ sint: & adhuc plus; cum ipsa Ecclesia pro essentialibus suis assumserat talia quæ solius intellectus sunt, ita quæ doctrinæ, & non quæ voluntatis sunt, ita quæ vitæ; & cum illa quæ vitæ sunt non essentialia Ecclesiæ sunt, tunc homo ex intellectu est in meris tenebris, ac errat sicut cæcus, qui ubivis impingit, & cadit in foveas: voluntas enim videbit in intellectu, & non intellectus in voluntate, seu quod idem, vita & ejus amor ducet intellectum ad cogitandum, loquendum & agendum, & non vicissim, si vicissim, posset intellectus ex amore malo, imo diabolico, arripere quicquid per sensus incidit, & injungere voluntati id facere. Ex his videri potest, unde sunt dissensiones & hæreses. Sed usque provisum est, ut quisque in quacunque hæresi quoad intellectum sit, usque reformari & salvari possit, modo mala ut peccata fugiat, & non falsa hæretica apud se confirmet; nam per fugere mala ut peccata reformatur voluntas, & per voluntatem intellectus, qui tunc primum e tenebris in lucem venit. Sunt tria essentialia Ecclesiæ, agnitio Divini Domini, agnitio sanctitatis Verbi, & vita quæ vocatur charitas, secundum vitam, quæ est charitas, est cuivis homini fides, ex Verbo est cognitio qualis vita erit, & a Domino est reformatio & salvatio. Si hæc tria ut essentialia Ecclesiæ fuissent, dissensiones intellectuales non divissent illam, sed solum variassent, sicut lux variat colores in objectis pulchris, & sicut varia diademata faciunt pulchritudinem in corona Regis.

260. VII. *Quod mere naturalis homo contra Divinam Providentiam se confirmet ex eo, quod Judaismus adhuc perstet.* Quod Judæi post tot secula non conversi sint, tametsi inter Christianos vivunt, & quod secundum prædictiones in Verbo non confiteantur Dominum & agnoscant Ipsum pro Messia, qui, ut putant, illos in terram Canaanem reducturus esset, & quod constanter perstent

in

in negatione, & usque tamen illis bene est: sed hi, qui ita cogitant, & ideo in dubium vocant Divinam Providentiam, non sciunt quod per Judæos in Verbo intelligantur omnes qui ab Ecclesia sunt & Dominum agnoscunt, & quod per terram Canaanem, in quam dicitur quod introducendi sint, intelligatur Ecclesia Domini: quod autem in negatione Domini perseverent, est quia tales sunt, ut si reciperent & agnoscerent, Divinum Domini, & sancta Ecclesiæ Ipsius, prophanarent illa; quare de illis dicit Dominus „ *Occæcavit illorum oculos, obturavit illorum cor, ut non videant oculis suis, & intelligant corde suo, & convertant se, & sanem illos* „ Joh: XII: 42. Matth: XIII: 14. Marc: IV: 12. Luc: VIII: 10. Esaj: VI: 9. 10; dicitur, ne convertant se, & sanem illos, quia si conversi & sanati fuissent, prophanavissent; & secundum legem Divinæ Providentiæ est, de qua supra n: 221 ad 233, quod non aliquis interius in vera fidei & bona charitatis a Domino immittatur, nisi quantum in illis potest teneri usque ad finem vitæ, & si immitteretur, sancta prophanaret. Quod Gens illa conservata sit, & per multum Orbis circumsparsa, est propter Verbum in Lingua sua Originali, quod illi præ Christianis sanctum habet, & in singulis Verbi est Divinum Domini, est enim Divinum Verum unitum Divino Bono, quod a Domino procedit, & per id est Verbum conjunctio Domini cum Ecclesia, & præsentia Cœli, ut in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA, n. 62 ad 69, ostensum est, ac præsentia Domini & cœli est ubicunque Verbum sancte legitur: hic est finis Divinæ Providentiæ, propter quem conservati sunt, & per multum Orbis circumsparsi. Qualis sors illorum post mortem est, videatur in CONTINUATIONE DE ULTIMO JUDICIO ET MUNDO SPIRITUALI, n: 79 ad 82.

261. Hæc nunc sunt quæ supra n. 238 allata sunt, per quæ naturalis homo se confirmat, aut confirmare potest contra Divinam Providentiam; sequuntur adhuc aliqua, quæ supra n 239 memorata sunt, quæ etiam naturali homini possunt pro argumentis inservire contra Divinam Providentiam, & quoque in aliorum animos incidere, & aliqua dubia excitare, quæ sunt:

262. I. *Quod contra Divinam Providentiam dubium possit inferri ex eo, quod totus Christianus Orbis colat Deum unum sub tribus Personis, quod est, Tres Deos; & quod huc usque nesciverit, quod Deus sit unus persona & essentia, in quo Trinitas, & quod ille Deus sit Dominus.* Ratiocinator de Divina Providentia dicere potest, annon tres Personæ tres Dii sunt, dum unaquævis Persona per se est Deus; quis potest aliter cogitare, imo quis aliter cogitat, ipse Athanasius non potuit aliter, quare in Fide Symbolica, quæ ab Ipso nominatur, dicit „ *Tametsi ex Christiana veritate agnoscere debemus unamquamque Personam esse Deum & Dominum; usque non licet ex Christiana fide dicere seu nominare tres Deos aut tres Dominos* „ per hoc non aliud intelligitur, quam quod debeamus agnoscere tres Deos & Dominos, sed quod non liceat dicere seu nominare tres Deos & tres Dominos. Quis usquam potest percipere unum Deum, nisi etiam unus sit Persona: si dicitur, quod percipere possit, si cogitat, quod una Essentia sit Tribus, quis ex hoc aliud percipit & potest percipere, quam quod sic unanimes sint, & quod consentiant, & usque quod tres Dii sint: & si altius cogi-

tat, fecum dicit, quomodo poteft Divina effentia, quæ Infinita eft, dividi, & quomodo poteft Illa ab æterno gignere alium, & adhuc producere alium qui ab utroque procedat. Si dicitur, quod id credendum fit, & de eo non cogitandum, fed quis non cogitat de eo quod dicitur credendum effe, unde alioquin agnitio quæ eft fides in fua effentia: annon ex cogitatione de Deo ut de tribus Perfonis ortus eft Socinianiſmus & Arrianifmus, qui in corde plurium regnant, quam credis: fides unius Dei, & quod unus Ille Deus fit Dominus, facit Ecclefiam, in Ipfo enim eft Divina Trinitas; quod ita fit, videatur in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE DOMINO, a principio ad finem. Sed quid cogitatur hodie de Domino; cogitaturne quod fit Deus & Homo, Deus ex Jehovah Patre, a quo conceptus eft, & Homo ex Maria Virgine, ex qua natus eft; quis cogitat, quod Deus & Homo in Ipfo, feu Divinum & Humanum Ipfius, fint una Perfona, & quod fint unum ficut anima & corpus unum funt, an quifquam hoc novit; interroga Doctores Ecclefiæ, ac dicent quod non fciverint, cum tamen eft ex Doctrina Ecclefiæ in univerfo Chriftiano Orbe recepta, quæ talis „ *Dominus nofter Jefus Chriftus Filius Dei, eft Deus & Homo, & quamvis eft Deus & Homo, usque non funt duo, fed eft unus Chriftus, eft unus, quia Divinum fufcepit ad fe Humanum, imo eft prorfus unus eft enim una Perfona, quoniam ficut anima & corpus facit unum hominem, ita Deus & homo eft unus Chriftus:* hoc ex Fide feu Symbolo Athanafii: quod non fciverint, eft quia, cum legerunt illud, non cogitaverunt de Domino ut Deo, fed folum ut de Homine. Si iidem interrogantur num fciant, a quo conceptus eft, num a Deo Patre, vel num a fuo Divino, & refpondebunt quod a Deo Patre, hoc enim eft fecundum Scripturam; annon tunc Pater & Ipfe unum funt, ficut anima & corpus unum funt: quis poteft cogitare, quod a duobus Divinis conceptus fit, & fi Suo, quod Illud foret pater Ipfius. Si adhuc interrogas, quæ veftra idea eft de Divino Domini, & quæ de Humano Ipfius, dicent quod Divinum Ipfius fit ab Effentia Patris, ac Humanum ab Effentia matris, & quod Divinum Ipfius fit apud Patrem; & fi tunc interrogas, ubinam Ipfius Humanum, & nihil refpondebunt; feparant enim in idea fua Divinum & Humanum Ipfius, ac Divinum faciunt æquale Divino Patris, & Humanum fimile humano alterius hominis, & non fciunt, quod fic etiam feparent animam & corpus; nec vident contradictionem, quod fic natus fuiffet rationalis homo ex fola matre. Ex idea impreffa de Humano Domini, quod fimile fuerit humano alterius hominis, factum eft, quod Chriftianus ægre poffit adduci ad cogitandum DIVINUM HUMANUM, etiamfi diceretur quod anima feu vita Ipfius a conceptione fuerit & fit Ipfe Jehovah. Collige nunc rationes, & expende, num alius Deus univerfi fit quam Solus Dominus, in quo Ipfum Divinum a quo eft quod vocatur Pater, Divinum Humanum quod vocatur Filius, & Divinum procedens quod vocatur Spiritus Sanctus, & fic quod Deus unus fit Perfona & Effentia, & quod ille Deus fit Dominus. Si inftas dicendo, quod Ipfe Dominus nominaverit Tres apud Matthæum „ *Euntes & difcipulos facite omnes gentes, baptizantes eos in Nomen Patris, Filii & Spiritus Sancti* „ XXVIII: 19; fed quod hoc dixerit, ut fciretur

tur quod in Ipso nunc glorificato Divina Trinitas esset, patet a Versu proxime antecedente & proxime sequente ibi; in Versu proxime antecedente dicit, quod Ipsi data sit omnis potestas in Cælo & in terra, & in versu proxime sequente dicit, quod Ipse cum illis esset usque ad consummationem sæculi, ita de Se Solo, & non de Tribus. Nunc ad Divinam Providentiam, cur permiserit, quod Christiani colerent Deum unum sub tribus Personis, quod est, tres Deos, & huc usque nesciverint, quod Deus unus sit Persona & Essentia in quo Trinitas, & quod ille Deus sit Dominus; non in causa est Dominus sed ipse homo; Dominus docuit id manifeste in suo Verbo, ut constare potest ex omnibus illis locis, quæ in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE DOMINO, adducta sunt; & quoque docuit in Doctrina omnium Ecclesiarum, in qua est, quod Divinum & Humanum Ipsius non sint duo, sed una Persona unita sicut anima & corpus: at quod Divinum & Humanum diviserint, & Divinum fecerint æquale Divino Jehovæ Patris, & Humanum æquale humano alterius hominis, erat prima causa, quia Ecclesia post ortum ejus descivit in Babyloniam, quæ in se potestatem Divinam Domini transtulit, verum ne diceretur Divina potestas sed humana, fecerunt Humanum Domini simile humano alterius hominis: & postea, quando Ecclesia reformata est, ac sola fides recepta pro unico medio salvationis, quæ est ut Deus Pater misereatur propter Filium, nec potuit Humanum Domini aliter spectari; quod non potuerit, est causa, quia nemo potest adire Dominum, & corde agnoscere Ipsum pro Deo Cæli & Terræ, nisi qui vivit secundum præcepta Ipsius; in Mundo spirituali, ubi quisque tenetur loqui sicut cogitat, ne quidem potest aliquis nominare Jesum, nisi qui vixit in mundo sicut Christianus; & hoc ex Divina Ipsius Providentia, ne Nomen Ipsius prophanaretur.

263. Sed ut hæc, quæ nunc dicta sunt, clarius pateant, adjiciam illa quæ in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE DOMINO, ad finem ibi, n. 60. 61, allata sunt, quæ hæc sunt „ Quod Deus & Homo in Domino secundum „ Doctrinam non sint duo, sed una Persona, & prorsus una, sicut anima „ & corpus unum sunt, patet clare a multis quæ Ipse dixerat, ut, Quod „ Pater & Ipse unum sint: Quod omnia Patris sua sint, & omnia sua Patris: „ Quod Ipse in Patre, & Pater in Ipso sit: Quod omnia data sint in manum „ Ipsius: Quod Ipsi omnis potestas sit: Quod Deus cæli & terræ sit: Quod „ qui credit in Ipsum, vitam æternam habeat; & quod qui non credit in „ Ipsum ira Dei maneat super illo: & porro, quod & Divinum & Humanum „ sublatum sit in Cælum, & quod quoad utrumque sedeat ad dextram Dei, „ hoc est, quod Omnipotens sit; & plura quæ supra ex Verbo de Divino „ Humano Ipsius in multa copia allata sunt; quæ omnia testantur, quod „ Deus sit unus tam Persona quam Essentia in quo Trinitas, & quod ille „ Deus sit Dominus. Quod hæc de Domino nunc primum evulgata sunt, „ est quia prædictum est in Apocalypsi Cap: XXI & XXII, quod nova Ecclesia in fine prioris instituenda sit, in qua hoc primarium erit: hæc Ecclesia est quæ per Nouam Hierosolymam ibi intelligitur, in quam nemo intra-

„ re potest, nisi qui solum Dominum pro Deo Cæli & terræ agnoscit, quare
„ illa Ecclesia ibi vocatur Uxor Agni: & hoc possum annuntiare, quod u-
„ niversum Cælum Dominum solum agnoscat, & quod qui non agnoscit, non
„ in Cælum admittatur; Cælum enim est Cælum a Domino: ipsa illa agnitio
„ ex amore & fide, facit ut sint in Domino & Dominus in illis, ut Ipse
„ docet apud Johannem „ *In die illo cognoscetis, quod Ego in Patre meo, &*
„ *vos in Me & Ego in vobis* „ XIV: 20: tum apud Eundem „ *Manete*
„ *in Me, etiam Ego in vobis: Ego sum vitis, vos palmites, qui manet in Me*
„ *& Ego in illo, hic fert fructum multum; nam sine Me non potestis facere*
„ *quicquam: nisi quis manserit in Me, ejectus est foras* „ Cap: XV: 4. 5. 6;
„ tum Cap: XVII: 22. 23. Quod hoc non prius e Verbo visum sit, est
„ quia si prius visum fuisset, usque non receptum fuisset: nondum enim ulti-
„ mum Judicium fuit peractum, & ante illud potentia inferni valuit supra po-
„ tentiam Cæli, & homo est in medio inter cælum & infernum, quare si prius
„ visum fuisset, diabolus, hoc est, infernum, eripuisset illud e cordibus illorum,
„ & insuper prophanavisset illud. Hic status potentiæ inferni prorsus fractus
„ est per ultimum Judicium, quod nunc peractum est: post illud, ita nunc,
„ omnis homo, qui vult illustrari & sapere, is potest.

264. II. *Quod contra Divinam Providentiam dubium possit inferri ex eo, quod huc usque nescivèrint, quod in singulis Verbi sensus spiritualis sit; & quod sanctitas ejus inde sit*: potest enim contra Divinam Providentiam inferri dubium, dicendo, cur hoc nunc primum revelatum est, tum cur per hunc aut per illum, & non per aliquem Primatem Ecclesiæ; sed sive Primas sit, sive servus Primatis, in beneplacito Domini est, scit qualis unus & qualis alter. Sed causa, quod ille sensus Verbi non prius revelatus sit, est I, quia si prius, Ecclesia prophanavisset illum, & per id ipsam sanctitatem Verbi. II. Quod nec prius genuina vera a Domino revelata sint, in quibus spiritualis sensus Verbi est, quam postquam Ultimum judicium peractum est, & nova Ecclesia, quæ per Sanctam Hierosolymam intelligitur, a Domino instauranda est: sed hæc singillatim lustrentur; Primum, *Quod sensus spiritualis Verbi non prius revelatus sit, quia si prius, Ecclesia prophanavisset illum, & per id ipsam sanctitatem Verbi*: Ecclesia non diu post instaurationem ejus versa est in Babyloniam, & postea in Philisthæam: & Babylonia quidem agnoscit Verbum, sed usque contemnit illud, dicendo quod Spiritus Sanctus æque inspiret illos in supremo Judicio illorum, sicut inspiravit Prophetas: quod agnoscant Verbum, est propter Vicariatum stabilitum ex Verbis Domini ad Petrum; at usque contemnunt illud, quia non concordat; ideo etiam ereptum est populo, & reconditur in monasteriis, ubi pauci id legunt; quare si sensus spiritualis Verbi detectus fuisset, in quo est Dominus, & simul omnis sapientia angelica, prophanaretur Verbum, non solum ut fit, in ultimis ejus, quæ sunt quæ in sensu literæ continentur, sed etiam in intimis ejus. Philistæa, per quam intelligitur fides separata a charitate, etiam sensum spiritualem Verbi prophanavisset, quia salvationem ponit in aliquibus vocibus quas cogitent & loquantur, & non in bonis quæ faciant, ut prius ostensum est; & sic salvificum facit quod non salvificum est, & insuper

removet

removet intellectum a credendis; quid illis cum luce, in qua est sensus spiritualis Verbi, numne verteretur in tenebras, cum sensus naturalis vertitur in illas, quid non sensus spiritualis: quis eorum, qui se in fide separata a charitate, & in justificatione per illam solam, confirmavit, vult scire quid bonum vitæ, quid amor in Dominum & erga proximum, quid charitas & quid bona charitatis, & quid bona opera, & quid facere, imo quid fides in sua essentia, & aliquod genuinum verum quod facit illam: scribunt volumina, & solum id quod vocant fidem, confirmant, & omnia illa, quæ nunc nominata sunt, dicunt fidei isti inesse. Ex quibus patet, quod si sensus spiritualis Verbi prius detectus fuisset, fieret secundum verba Domini apud Matthæum „ Si oculus tuus malus fuerit, totum corpus obtenebratum erit: si ergo lumen quod in te est, tenebræ fit, tenebræ quantæ „ VI: 23: per oculum in Verbi sensu spirituali intelligitur intellectus. ALTERUM. *Quod nec prius genuina vera a Domino revelata sint, in quibus sensus spiritualis Verbi est, quam postquam Ultimum judicium peractum est, & nova Ecclesia, quæ per sanctam Hierosolymam intelligitur, a Domino instauranda erat;* prædictum est a Domino in Apocalypsi, quod postquam Ultimum judicium peractum est, genuina vera detegenda, nova Ecclesia instrauranda, & sensus spiritualis detegendus, essent: quod Ultimum judicium peractum sit, in Opusculo de ULTIMO JUDICIO, & dein in CONTINUATIONE ejus, ostensum est; & quod id intelligatur per Cælum & terram quæ transitura, in Apoc: Cap: XXI: 1. Quod genuina vera tunc detegenda sint, prædicitur per hæc Verba in Apocalypsi „ Dixit Sedens super Throno, ecce nova omnia facio, vers: 5: tum Cap: XIX: 17. 18. Cap: XXI: 18 ad 21. Cap: XXII: 1. 2. Quod tunc sensus spiritualis Verbi revelandus sit, Cap: XIX: 11 ad 16; hoc intelligitur per Equum album, super quo sedens vocabatur Verbum Dei, & qui erat Dominus dominorum & Rex regum, de qua re videatur Opusculum de EQUO ALBO. Quod per sanctam Hierosolymam intelligatur Nova Ecclesia, quæ tunc a Domino instauranda est, videatur in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE DOMINO, n. 62 ad 65, ubi id ostensum est. Ex his nunc patet, quod sensus spiritualis Verbi revelandus esset pro nova Ecclesia, quæ solum Dominum agnoscet & colet, & Verbum Ipsius sanctum habebit, & Divina Vera amabit, & fidem separatam a charitate rejiciet. Sed plura de hoc Verbi sensu videatur in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA, n. 5 ad 26 & seq: & ibi, ut quid sensus spiritualis, n. 5 ad 26. Quod sensus spiritualis sit in omnibus & singulis Verbi, n. 9 ad 17. Quod ex sensu spirituali sit quod Verbum sit Divinitus inspiratum, & in omni voce sanctum, n. 18 19. Quod sensus spiritualis hactenus ignotus fuerit, & cur non prius revelatus, n. 20 ad 25. Quod sensus spiritualis non alicui posthac detur, nisi qui in genuinis veris a Domino est, n. 26. Ex his nunc constare potest, quod ex Divina Domini Providentia sit, quod sensus spiritualis usque ad hoc sæculum coram Mundo latuerit, ac interea in Cælo apud Angelos, qui inde sapientiam suam hauriunt, reservatus fuerit. Ille sensus apud antiquos, qui ante Mosen vixerunt, notus fuit, & quoque excultus; sed quia posteri eorum, correspondentias, ex quibus solis Ver-

Verbum eorum & inde religio constabat, verterunt in varias idololatrias, ac Ægyptii in magias, ille ex Divina Domini Providentia occlusus est, primum apud filios Israëlis, & postea apud Christianos, propter causas, de quibus supra, & nunc primum pro Nova Domini Ecclesia apertus.

265. III. *Quod contra Divinam Providentiam dubium possit inferri ex eo, quod huc usque nesciverint, quod fugere mala sicut peccata sit ipsa Religio Christiana.* Quod hoc sit ipsa Religio Christiana in Doctrina Vitæ pro Nova Hierosolyma, a principio ad finem, ostensum est: & quia fides separata a charitate solum obstat, quin recipiatur, etiam de illa actum est. Dicitur quod nesciverint quod fugere mala sicut peccata sit ipsa Religio Christiana, est quia pæne omnes nesciunt, & tamen unusquisque scit, videatur supra n. 258; quod usque pæne omnes nesciant, est quia fides separata illud obliteravit, hæc enim dictat, quod sola fides salvet, & non aliquod bonum opus seu bonum charitatis, tum quod non amplius sub jugo legis sint, sed in libertate; illi qui talia aliquoties audiverunt, non cogitant amplius de aliquo malo vitæ, nec de aliquo bono vitæ; quisque homo etiam ex natura sua ad id amplectendum inclinat, & cum semel amplexus est, non magis cogitat de vitæ suæ statu: hæc causa est, quod nesciatur. Quod nesciatur, hoc mihi in mundo spirituali detectum est; quæsivi plures quam mille advenas e mundo, num sciant quod fugere mala sicut peccata sit ipsa Religio, dixerunt quod non sciant, & quod hoc sit novum quoddam hactenus non auditum, sed quod auditum sit, quod bonum non possint facere a se, & quod non sint sub jugo legis; quum dixi, annon sciant, quod homo se exploraturus sit, peccata sua visurus, pænitentiam acturus, & dein vitam vovam inchoaturus, & quod alioquin peccata non remittantur, & si peccata non remittuntur, non salventur, & quod hoc alta voce prælectum sit illis, quoties sanctam Cænam obiverunt; responderunt quod ad illa non attenderint, sed solum ad id, quod illis remissio peccatorum sit per Sacramentum Cænæ, & quod fides, illis nescientibus, operetur reliqua. Iterum dixi, cur docuistis infantes vestros decalogum, numne ut scirent quæ mala sunt peccata, quæ fugienda, num solum ut illa scirent & crederent, & non facerent; cur ergo dicitur quod id novum sit; ad hoc non aliud respondere potuerunt, quam quod sciant & usque non sciant, & quod nusquam cogitent de sexto præcepto cum adulterantur, de septimo præcepto cum clandestine furantur seu defraudant, & sic porro, minus quod talia sint contra Divinam Legem, ita contra Deum. Cum memoravi plura ex doctrinis Ecclesiarum & ex Verbo confirmantia, quod fugere & aversari mala ut peccata sit ipsa Religio Christiana, & quod cuivis fides sit sicut fugit & aversatur, conticuerunt; sed confirmati sunt, quod verum sit, cum viderent quod omnes explorarentur quoad vitam, & judicarentur secundum facta, & nemo secundum fidem separatam a vita, quoniam cuivis est fides secundum illam. Quod Christianus Orbis quoad maximam partem illud nesciverit, est ex Lege Divinæ Providentiæ, quod cuique relinquatur ex libero secundum rationem agere, de qua supra n. 71 ad 99. & n. 100 ad 128: tum ex Lege, quod non aliquis immediate e cælo doceatur, sed mediate per Verbum, Do-

ctrinam & Prædicationes ex illo, de quo n. 154 ad 174. Et quoque ex cunctis Legibus Permissionis, quæ etiam sunt leges Divinæ Providentiæ. Plura de his videatur supra n. 258.

274. IV. *Quod contra Divinam Providentiam dubium possit inferri ex eo, quod huc usque nesciverint, quod homo vivat homo post mortem; & hoc non prius detectum sit.* Causa quod hoc nesciverint, est quia interius apud illos qui non fugiunt mala ut peccata, latet fides, quod homo post mortem non vivat, & ideo non alicujus momenti faciunt, sive dicatur quod post mortem vivat homo, sive dicatur quod resurrecturus sit die Ultimi judicii; & si forte incidit fides resurrectionis, dicit secum, non mihi sit pejus quam aliis, si ad infernum, sum in comitatu cum pluribus, si ad cælum, etiam. Sed usque omnibus, in quibus aliqua religio est, insita est cognitio, quod vivant homines post mortem; quod vivant animæ, & non homines, est solum apud illos, quos propria intelligentia infatuavit, non apud alios. Quod cuivis, in quo aliqua religio est, insita sit cognitio quod vivat homo post mortem, constare potest ex his. 1. Quis cogitat aliter cum moritur. 2. Quis panegyricus qui super mortuos lamentatur, non illos in cælum evehit, ponit inter angelos, loquentes cum illis, ac fruentes gaudio: præter apotheoses aliquorum. 3. Quis e vulgo non credit, quod cum moritur, si bene vixit, se in paradisum cælestem venturum esse, indutum veste alba, & fruiturum vita æterna. 4. Quis antistes est, qui non talia aut similia dicit morituro; & cum id dicit, etiam ipse credit, modo non simul cogitet de Ultimo judicio. 5. Quis non credit infantes suos esse in cælo, ac se visurum esse suam conjugem, quam amaverat, post mortem, quis cogitat quod larvæ sint, minus quod sint animæ seu mentes volitantes in universo, 6. Quis contradicit, cum aliquid dicitur de sorte & statu illorum qui e tempore in vitam æternam transiverunt; dixi multis quod talis status & sors sit illis & illis, & non adhuc aliquem audivi dicentem, quod sors illorum adhuc nulla sit, sed futura tempore judicii. 7. Quis cum videt angelos pictos & sculptos, non agnoscit illos tales esse; quis cogitat tunc quod sint spiritus absque corpore, aeres aut nubes, sicut quidam docti. 8. Pontificii credunt sanctos suos esse homines in cælo, ac reliquos alibi; Mahumedani suos defunctos; Africani præ reliquis, similiter plures gentes; quid non Christiani reformati qui ex Verbo id sciunt. 9. Ex cognitione illa insita cuivis, est quoque quod quidam aspirent ad immortalitatem famæ, cognitio enim illa vertitur in tale apud quosdam, ac facit illos heroes & fortes in bello. 10 Inquisitum est in mundo spirituali, num omnibus illa cognitio insita sit, & compertum est, quod omnibus in idea illorum spirituali quæ est internæ cogitationis, non ita in idea illorum naturali quæ est externæ cogitationis. Ex his constare potest, quod contra Divinam Domini Providentiam non aliquod dubium debeat inferri ex eo, quod putet nunc primum detectum esse quod homo vivat homo post mortem. Est solum sensuale hominis, quod vult videre & tangere quod credet; qui non cogitat supra illud, est in tenebris noctis de statu vitæ suæ.

Quod permittantur mala propter finem, qui est salvatio.

275. SI homo in amorem, in quem creatus est, nasceretur, non foret in aliquo malo, imo nec sciret quid malum, nam qui non fuit in malo, & inde non est in malo, non scire potest quid malum; si diceretur ei quod hoc & illud sit malum, non crederet quod dabile sit; hic status est status innocentiæ, in quo fuerunt Adamus & Chaiva uxor ejus, nuditas, quam non erubuerunt, significabat illum statum. Cognitio mali post lapsum intelligitur per esum ex arbore scientiæ boni & mali. Amor, in quem homo creatus est, est amor proximi, ut ei velit ita bene sicut vult sibi, & magis, & quod in jucundo amoris illius sit, dum ei benefacit, vix aliter quam est parens erga infantes. Hic amor est vere humanus, nam in illo est spirituale, per quod distinguitur ab amore naturali, qui est animalibus brutis: si homo in illum amorem nasceretur, non nasceretur in caliginem ignorantiæ, sicut nunc omnis homo, sed in quandam lucem scientiæ & inde intelligentiæ, in quas etiam brevi veniret; & quidem primum reperet sicut quadrupes, sed cum insito conatu erigendi se super pedes; nam quantumvis quadrupes, usque non deorsum ad terram demitteret faciem, sed antrorsum ad cælum, ac erigéret se, ut quoque posset sursum.

176. Sed cum amor proximi versus est in amorem sui, & hic amor increvit, tunc amor humanus versus est in amorem animalem, & homo ab homine factus est bestia, cum discrimine quod posset cogitare id quod corpore sentit, & rationaliter discernere unum ab altero, & quod posset instrui, ac fieri civilis & moralis homo, & tandem spiritualis; nam, ut dictum est, est homini spirituale, per quod distinguitur a bruto animali; per illud enim scire potest, quid malum & bonum civile, tum quid malum & bonum morale, & quoque, si vult, quid malum & bonum spirituale. Quando amor proximi versus est in amorem sui, homo non amplius potuit in lucem scientiæ & intelligentiæ nasci, sed in caliginem ignorantiæ, quia in plane ultimum vitæ, quod vocatur sensuale corporeum, & ab illo in interiora mentis naturalis per instructiones introduci, semper comitante spirituali. Causa quod nascatur in ultimum vitæ, quod vocatur sensuale corporeum, & ideo in caliginem ignorantiæ, videbitur in sequentibus. Quod amor proximi & amor sui sint amores oppositi, quisque potest videre; amor enim proximi vult omnibus bene a se, amor autem sui vult sibi soli bene ab omnibus; amor proximi vult servire omnibus, & amor sui vult ut omnes sibi serviant; amor proximi spectat omnes ut suos fratres & amicos, amor sui autem spectat omnes ut suos famulos, & si non famulantur, ut suos inimicos; verbo spectat se solum, & alios vix ut homines, quos corde minus æstimat quam suos equos & canes; & quia illos tam viles spectat, etiam nihili facit illis malefacere, inde odia & vindictæ, adulteria & scortationes, furta & defrau-

defraudationes, mendacia & blasphemationes, sævitiæ & crudelitates, & similia alia. Hæc sunt mala, in quibus homo a nativitate est. Quod illa permittantur propter finem, qui est salvatio, in hoc ordine demonstrandum est. I. Quod omnis homo in malo sit, & quod abducendus a malo, ut reformetur. 2. Quod mala non possint removeri nisi appareant. 3. Quod quantum mala removentur, tantum remittantur. 4. Quod sic permissio mali sit propter finem ut salvatio.

277. I. *Quod omnis homo in malo sit, & quod abducendus a malo ut reformetur.* Quod cuivis homini sit malum hæreditarium; & quod homo ex illo in concupiscentia plurium malorum sit, notum est in Ecclesia; & inde est, quod homo a se non possit bonum facere, malum enim non facit bonum, nisi tale in quo intus malum est; malum quod intus est, est quod faciat bonum propter se, & sic ut solum appareat. Quod malum illud hæreditarium sit a parentibus, notum est; dicitur quod sit ab Adamo & ejus uxore, sed hoc est error; quisque enim nascitur in illud a suo parente, & hic in illud a suo, & hic quoque a suo, & sic successive transfertur ab uno in alterum, ita augetur & crescit sicut in cumulum, & infertur proli; inde est, quod apud hominem nihil integrum sit, sed quod totus quantus sit malum: quis sentit, quod amare se præ aliis sit malum, quis inde scit quod sit malum, cum tamen est caput malorum. Quod hæreditarium sit a parentibus, avis & atavis, patet a multis in mundo notis, ut a distinctione domuum, familiarum, imo gentium a solis faciebus, ac facies sunt typi animorum, & animi sunt secundum affectiones quæ amoris; quandoque etiam redit facies atavi in nepote & pronepote: cognosco ex solis faciebus num Judæus sit vel non; tum etiam aliquos ex qua prosapia: quin etiam alii similiter cognoscant, non dubito. Si affectiones quæ amoris sunt, a parentibus ita derivantur & traducuntur, sequitur quod etiam mala, quia hæc sunt affectionum. Sed unde similitudo illa, nunc dicetur; anima cujusvis est a patre, ac solum induitur corpore a matre; quod anima sit a patre, sequitur non solum ex illis quæ nunc supra memorata sunt, sed etiam a pluribus aliis indiciis, etiam ab hoc, quod infans nascatur niger ex nigro seu Moro per fœminam albam seu Europæam, ac vicissim; imprimis quod semini insit anima, nam ex illo fit imprægnatio, ac id est quod induitur corpore a matre; semen est prima forma amoris in quo est pater, est forma amoris regnantis ejus cum proximis derivationibus, quæ sunt intimæ amoris istius affectiones. Hæ apud unumquemvis circumvelantur honestis quæ sunt vitæ moralis, ac bonis quæ partim sunt vitæ civilis, partim vitæ spiritualis; hæc faciunt externum vitæ, etiam apud malos: in hoc externum vitæ nascitur omnis infans, inde est quod amabilis sit, sed sicut purescit seu adolescit, ab externo illo ad interiora venit, & tandem ad amorem regnantem patris sui, qui si malus fuerit, & non temperatus & inflexus fuerit per media ab educatoribus, fit amor ejus sicut fuit patris ejus. At usque non exstirpatur malum, sed modo removetur, de quo in sequentibus. Ex his constare potest, quod omnis homo in malo sit.

277. Quod homo abducendus sit a malo ut reformetur, absque explicatione

ne patet: nam qui in malo est in mundo, ille in malo est post exitum e mundo; quare si malum non removetur in mundo, non removeri potest postea; arbor ubi cadit, ibi jacet; ita quoque vita hominis qualis fuit cum moritur talis manet; etiam quisque secundum facta sua judicatur, non quod enumerentur, sed quia in illa redit, & similiter agit; mors enim est continuatio vitæ, cum discrimine, quod homo tunc non reformari possit. Omnis reformatio fit in pleno, hoc est, in primis & simul ultimis, & ultima in mundo convenienter primis reformantur, & non possunt postea, quia ultima vitæ, quæ homo post mortem secum fert, quiescunt, & cum interioribus ejus conspirant, hoc est, unum agunt.

278. II. *Quod mala non possint removeri, nisi appareant.* Non intelligitur, quod homo facturus sit mala propter finem ut appareant, sed quod se exploraturus sit, non solum sua facta, sed etiam sua cogitata, & quid facturus esset, si non timeret leges & diffamiam; imprimis quænam mala in suo spiritu licita facit, & pro peccatis non reputat, nam hæc usque facit. Propterea ut homo exploret se, datus ei est intellectus, & ille separatus a voluntate, ob finem ut sciat, intelligat & agnoscat quid bonum & quid malum, tum etiam ut videat qualis sua voluntas est, seu quid amat & quid cupit; ut homo hoc videat, data est intellectui ejus cogitatio superior & inferior, seu interior & exterior, ut ex cogitatione superiore seu interiore videat, quid voluntas agit in cogitatione inferiore & exteriore, hoc videt sicut homo faciem in speculo, & cum hoc videt, & novit quid peccatum est, potest, si implorat opem Domini, id non velle, id fugere, & postea contra id agere, si non libere, usque cogere id per pugnam, & demum id aversari & abominari; & tunc primum percipit & quoque sentit, quod malum sit malum, ac quod bonum sit bonum, & non prius. Hoc nunc est explorare se, videre sua mala, & agnoscere illa, confiteri illa, & postea desistere ab illis. Sed quia pauci sunt, qui sciunt, quod hoc sit ipsa Religio Christiana, quia illis solis est charitas & fides, & illi soli ducuntur a Domino, & faciunt bonum ab Ipso, dicetur aliquid de illis, qui id non faciunt, & usque putant apud se religionem esse; illi sunt hi. 1. Qui confitentur se reos omnium peccatorum esse. & non inquirunt aliquod apud se. 2. Qui ex religione omittunt inquirere. 3. Qui propter mundana nihil cogitant de peccatis, & inde illa non sciunt. 4. Qui favet illis, & ideo non possunt scire illa. 5. Quod peccata apud omnes illos non appareant, & quod ideo non removeri possint. 6. Ultimo, causa hactenus ignota manifestabitur, cur mala non removeri possint, absque illorum exploratione, apparentia, agnitione, confessione, ac resistentia.

278. Sed hæc momenta singillatim lustranda sunt, quia sunt primaria Religionis Christianæ a parte hominis. Primum; *de illis, qui confitentur se reos omnium peccatorum esse, & non inquirunt aliquod in se*, dicentes, sum peccator, natus sum in peccatis, nihil in me integrum est a capite ad calcem, non sum nisi quam malum, bone Deus sis mihi propitius, ignosce mihi, purifica me, salva me, fac ut ambulem in puritate, & in via justi, & plura similia; & usque

usque non explorat se, & inde non scit aliquod malum, & nemo id quod non scit potest fugere, minus contra id pugnare; & ille quoque credit se post confessiones mundum & lotum, cum tamen est immundus ac illotus a capite ad volam pedis; confessio enim omnium est sopitio omnium, & tandem occæcatio; & est sicut universale absque omni singulari, quod non est aliquid. SECUNDUM; *de illis qui ex religione omittunt inquirere*, sunt illi imprimis qui separant charitatem a fide; dicunt enim secum, cur inquiram num sit malum vel bonum, cur malum, cum id me non damnat, cur bonum, cum id me non salvat, est sola fides cogitata & enuntiata cum fiducia & confidentia, quæ justificat & purificat ab omni peccato, & cum semel justificatus sum, coram Deo integer sum; sum quidem in malo, sed hoc Deus, illico cum fit, abstergit, & sic non apparet amplius, præter similia alia. Sed quis non videt, si aperit oculum, quod talia sint voces inanes, quibus nihil rei, quia nihil boni, inest; quis non potest ita cogitare & loqui, etiam cum fiducia & confidentia, cum simul cogitat de inferno & de æterna damnatione; num talis vult scire aliquid præterea, sive sit verum sive bonum; de vero dicit, quid verum nisi quod fidem illam confirmat; de bono dicit, quid bonum, nisi id quod ex fide illa in me est; sed ut in me sit, non faciam illud sicut ex me, quoniam id est meritorium, & bonum meritorium non est bonum; ita omittit omnia usque dum non scit quid malum; quid tunc apud se explorabit & videbit; annon tunc status ejus fit, quod ignis concupiscentiarum mali inclusus interiora mentis ejus consumat, ac devastet illa usque ad portam, hanc solam custodit ne incendium appareat; sed aperitur post obitum, & tunc coram omnibus apparet. TERTIUM; *de illis qui propter mundana non cogitant de peccatis, & inde illa non sciunt*; sunt qui mundum super omnia amant, & non admittunt aliquod verum quod ab aliquo falso religionis eorum abducat, dicentes secum, quid mihi hoc, non meæ cogitationis est; ita rejiciunt id illico cum audiunt, & si audiunt, id suffocant. Iidem pæne similiter faciunt cum audiunt prædicationes, ex illis non plus retinent quam aliquas voces, & non aliquam rem. Quia ita cum veris faciunt, ideo non sciunt quid bonum, unum enim agunt, & ex bono quod non est ex vero, non cognoscitur malum, nisi ut quoque dicatur bonum, quod fit per ratiocinia ex falsis. Hi sunt qui intelliguntur per semina quæ ceciderunt inter spinas, de quibus ita Dominus „ Alia semina ceciderunt inter spinas; & ascenderunt spinæ, & suffocarunt illa. Hi sunt qui Verbum audiunt, sed cura sæculi hujus & fraus divitiarum suffocat verbum, ut infrugiferum fiat „ Matth: XIII: 7. 22. Marc: IV: 7. 14 Luc: VIII: 7. 14. QUARTUM: *de illis, qui favent peccatis, & ideo non possunt scire illa*: hi sunt qui agnoscunt Deum, & Ipsum secundum ritus solennes colunt, & apud se confirmant, quod aliquod malum, quod est peccatum, non sit peccatum, infucant enim id per fallacias & apparentias, & sic enormitatem ejus abscondunt; quod cum fecerunt, favent ei, ac id sibi amicum & familiare reddunt. Dicitur quod illi hoc faciant, qui Deum agnoscunt, quia alii non aliquod malum pro peccato reputant, omne enim peccatum est contra Deum. Sed exempla illustrent: malum non peccatum facit lucri cupidus, qui aliquas defraudationis species,

ex rationibus, quas excogitat, licitas reddit: similiter facit, qui vindictam contra inimicos apud se confirmat; & qui deprædationes illorum qui non hostes sunt in bellis. QUINTUM: *quod peccata apud illos non appareant, & quod ideo non removeri possint*; omne malum quod non apparet, fomentat se, est sicut ignis in ligno sub cinere; & est sicut sanies in vulnere, quod non aperitur; nam omne malum obstructum increscit, & non desinit priusquam totum consummatum est; quare ne aliquod malum obstruatur, permittitur cuique cogitare pro Deo & contra Deum, proque sanctis Ecclesiæ & contra illa, & in mundo propterea non plecti. De hoc ita Dominus apud Esajam „ A vola pedis usque ad caput non est integritas, vulnus & cicatrix, & plaga recens, non expressa sunt, non obligata, & non emollita oleo. Lavate vos, purificate vos, removete malitiam operum vestrorum a coram oculis meis; cessate malum facere: discite bonum facere; tunc si fuerint peccata vestra sicut coccinea, sicut nix albescent, si rubra fuerint sicut purpura, sicut lana erunt. Si renueritis & rebellaveritis, gladio comedemini „ I: 6. 16. 18. 10; gladio comedi significat falso mali perire. SEXTUM: *causa hactenus occulta, cur mala non removeri possint absque illorum exploratione, apparentia, agnitione, confessione, & resistentia.* In præcedentibus memoratum est, quod universum cælum ordinatum sit in societates secundum concupiscentias mali affectionibus boni oppositas: unusquisque homo quoad spiritum suum est in aliqua societate, in societate cælesti si in affectione boni, at in societate infernali si in concupiscentia mali; hoc nescit homo cum in mundo vivit, sed usque quoad spiritum suum in aliqua est, absque eo non potest vivere, & per id regitur a Domino: si in societate infernali est, non potest inde educi a Domino nisi secundum leges Divinæ Providentiæ Ipsius, inter quas etiam est, ut homo videat quod ibi sit, utque velit exire, ac ut ipse id a se conetur; hoc potest homo cum in mundo est, non autem post mortem, tunc enim manet in societate, cui se inseruit in mundo, in æternum: hæc causa est, quod homo se exploraturus sit, peccata sua visurus & agniturus, ac pænitentiam acturus, & dein perseveraturus usque ad finem vitæ. Quod ita sit, per multam experientiam usque ad plenam fidem potuissem confirmare, sed documenta experientiæ adducere non hujus loci est.

279. III. *Quod quantum mala removentur, tantum remittantur.* Error sæculi est, quod credatur, quod mala ab homine separata sint, imo ejecta, quando sunt remissa: & quod status vitæ hominis momento mutari possit, etiam in oppositum, & sic homo a malo fieri bonus, consequenter ab inferno educi & illico in cælum transferri, hoc ex immediata Domini misericordia: sed illi qui ita credunt & opinantur, nihil quicquam sciunt quid malum & qoid bonum, & nihil quicquam de statu vitæ hominis; & prorsus non, quod affectiones, quæ sunt voluntatis, sint meræ mutationes & variationes status substantiarum pure organicarum mentis, & quod cogitationes, quæ sunt intellectus, sint meræ mutationes & variationes formæ illarum; & quod memoria sit status illarum mutationum permanens. Ex his & illis cognitis clare videri potest, quod aliquod malum non possit removeri nisi successive; & qvod remissio mali non sit

remotio

remotio ejus. Sed hæc in compendio dicta sunt, quæ nisi demonstrentur, quidem agnosci possunt, sed usque non comprehendi, & quod non comprehenditur, est sicut rota quæ manu circum agitur; quare supradicta singillatim demonstranda sunt in ordine quo adducta. PRIMUM. *Quod error sæculi sit, quod credatur quod mala separata, imo ejecta sint, quando sunt remissa.* Quod omne malum, in quod homo nascitur, & quod ipse actualiter imbuit, non separetur ab homine, sed removeatur, usque ut non appareat, mihi datum est scire e Cælo; antea in fide fui, in qua plerique in mundo, quod mala, quando remittuntur, rejiciantur, & sicut sordes a facie per aquam, abluantur & abstergantur: sed simile non est cum malis seu peccatis; omnia remanent, & cum post pænitentiam remittuntur, e medio ad latera promoventur, & tunc quod in medio est, quia directe sub intuitu, in luce quasi diei apparet, & quod ad latera, in umbra, & quandoque sicut in tenebris noctis: & quia mala non separantur, sed modo removentur, hoc est, ad latera ablegantur, & homo potest transferri e medio circumcirca, fieri etiam potest, quod in mala sua, quæ credidit rejecta esse, redire possit: homo enim talis est, ut possit ab una affectione in alteram venire, & quandoque in oppositam, & sic ab uno medio in alterum, affectio hominis facit medium dum in illa est, est enim tunc in jucundo ejus & in luce ejus. Sunt quidam homines post mortem, qui a Domino in Cælum elevantur, quia bene vixerunt, sed usque secum tulerunt fidem, quod mundi & puri sint a peccatis, & quod ideo non in aliquo reatu sint; hi primum induuntur vestibus albis secundum fidem eorum, vestes albæ enim significant statum purificatum a malis; sed postea incipiunt cogitare sicut in mundo, quod ab omni malo sicut abluti sint, & inde gloriari quod non amplius peccatores sint sicut alii, quod ægre potest separari a quadam elatione animi, & a quodam contemtu aliorum præ se, ideo tunc, ut a fide sua imaginaria removeantur, delegantur e Cælo, & remittuntur in sua mala, quæ in mundo contraxerunt, & simul monstratur illis, quod etiam sint in malis hæreditariis, de quibus non prius sciverunt: & postquam sic acti sunt ad agnoscendum, quod mala eorum non sint ab illis separata, sed solum remota, & quod sic ex se impuri sint, imo non nisi quam malum, & quod a Domino detineantur a malis, ac teneantur in bonis, & quod hoc appareat illis sicut a se, denuo in cælum a Domino elevantur. SECUNDUM. *Quod error sæculi sit, quod credatur, quod status vitæ hominis possit momento immutari, & sic homo a malo fieri bonus, consequenter ab inferno educi, & illico in cælum transferri, & hoc ex immediata Domini misericordia*: in hoc errore sunt illi qui separant charitatem a fide, & in sola fide ponunt salvationem, nam putant quod sola cogitatio & enuntiatio vocum, quæ istius fidei sunt, si fiat cum fiducia & confidentia, justificet & salvet; quod etiam a multis ponitur momentaneum, & si non prius, circa ultimam horam vitæ hominis; hi non possunt aliter credere, quam quod status vitæ hominis possit momento mutari, & homo ex immediata Misericordia salvari: sed quod misericordia Domini non sit immediata, & quod homo non possit a malo momento fieri bonus, & ex inferno educi & in Cælum transferri, nisi per operationes Divinæ Providentiæ continuas ab infantia

fantia usque ad extremum vitæ hominis, videbitur in ultimo Paragrapho hujus Transactionis: hic solum ex eo, quod omnes leges Divinæ Providentiæ pro fine habeant reformationem & sic salvationem hominis, ita inversionem status ejus, qui a nativitate est infernalis, in oppositum, qui est cælestis: quod non fieri potest nisi progressive, sicut homo recedit a malo & ejus jucundo, ac intrat in bonum & ejus jucundum. TERTIUM. *Quod illi qui ita credunt, nihil quicquam sciant quid malum & quid bonum*: non enim sciunt, quod malum sit jucundum concupiscentiæ agendi & cogitandi contra Divinum ordinem, & quod bonum sit jucundum affectionis agendi & cogitandi secundum Divinum ordinem, & quod myriades concupiscentiarum sint, quæ unumquodvis malum ingrediuntur & componunt, & quod myriades affectionum sint, quæ similiter unumquodvis bonum, & quod myriades illæ in tali ordine & nexu sint in interioribus hominis, ut non unum possit mutari, nisi simul omnia. Illi, qui hoc non sciunt, credere seu opinari possunt, quod malum, quod ut unicum coram illis apparet, possit facile removeri, & bonum, quod etiam ut unicum apparet, possit loco ejus inferri. Hi quia non sciunt quid malum & quid bonum, non possunt aliter quam opinari, quod detur momentanea salvatio & immediata misericordia, sed quod non dabiles sint, videbitur in ultimo Paragrapho hujus Transactionis. QUARTUM. *Quod illi qui credunt momentaneam salvationem & immediatam misericordiam, non sciant quod affectiones, quæ sunt voluntatis, sint meræ mutationes status substantiarum pure organicarum mentis; & quod cogitationes, quæ sunt intellectus, sint meræ mutationes & variationes formæ illarum: & quod Memoria sit status istarum mutationum & variationum permanens.* Quis non agnoscit, quando dicitur, quod affectiones & cogitationes non dentur nisi in substantiis & earum formis, quæ sunt subjecta, & quia dantur in cerebris, quod plenum est substantiis & formis, vocantur formæ pure organicæ: nemo, qui rationaliter cogitat, non potest non ridere ad quorundam phantasias, quod affectiones & cogitationes non sint in subjectis substantiatis, sed quod sint halitus modificati a calore & luce, sicut apparentes imagines in aere & æthere, cum tamen cogitatio non plus dari potest separata a forma substantiali, quam visus a sua quæ est oculus, auditus a sua quæ auris, & gustus a sua quæ est lingua; specta cerebum, & videbis substantias innumerabiles, & similiter fibras, & quod nihil non ibi organizatum sit; quid opus est alia confirmatione, quam oculari illa. Sed quæritur, quid ibi affectio & quid cogitatio; hoc concludi potest ab omnibus & singulis quæ in corpore, ibi sunt plura viscera, singula in sua sede fixa, & suas functiones per mutationes & variationes status & formæ operantur; quod in operationibus suis sint, notum est, ventriculus in suis, intestina in suis, renes in suis, hepar, pancreas & lien in suis, ac cor & pulmo in suis, & omnes illæ operæ solum intrinsecus moventur, ac intrinsecus moveri est per mutationes & variationes status & formæ. Inde constare potest, quod substantiarum pure organicarum mentis operationes non aliud sint, cum differentia quod operationes substantiarum organicarum corporis sint naturales, at mentis spirituales, & quod hæ & illæ unum faciant per correspondentias. Non potest ad oculum monstrari, quales sunt

funt ftatus & formæ mutationes & variationes fubftantiarum organicarum mentis, quæ funt affectiones & cogitationes, fed ufque poffunt ficut in fpeculo videri a mutationibus & variationibus ftatus pulmonis in loquela & cantu, eft etiam correfpondentia, nam fonus loquelæ & cantus, & quoque articulationes foni, quæ funt voces loquelæ & modulamina cantus, fiunt per pulmonem, ac fonus correfpondet affectioni, & loquela cogitationi; producuntur etiam ex illis, & hoc fit per mutationes & variationes ftatus & formæ fubftantiarum organicarum in pulmone, & ex pulmone per tracheam feu afperam arteriam in larynge & glottide, & poftea in lingua, & demum in labris oris; mutationes & variationes ftatus & formæ foni primæ fiunt in pulmone, alteræ in trachea & larynge, tertiæ in glottide per varias aperturas ejus orificii, quartæ in lingua per varias ejus applicationes ad palatum & dentes; quintæ in labris oris per varias formas: ex his conftare poteft, quod meræ mutationes & variationes ftatus formarum organicarum fucceffive continuatæ, producant fonos & illorum articulationes, quæ funt loquelæ & cantus. Nunc quia fonus & loquela non aliunde producuntur quam ab affectionibus & cogitationibus mentis, nam ex his illa exiftunt, & nufquam abfque illis, patet quod affectiones voluntatis fint mutationes & variationes ftatus fubftantiarum pure organicarum mentis, & quod cogitationes intellectus fint mutationes & variationes formæ illarum fubftantiarum; fimiliter ut in pulmonariis. Quoniam affectiones & cogitationes funt meræ mutationes ftatus formarum mentis, fequitur quod Memoria non aliud fit, quam ftatus illarum permanens; nam omnes mutationes & variationes ftatus in fubftantiis organicis tales funt, ut femel imbutæ permaneant; ita imbuitur pulmo producere varios fonos in trachea, ac variare illos in glottide, articulare illos in lingua, & modificare illos in ore, & quando organica illa femel imbuta funt, in illis funt, & reproduci poffunt. Quod mutationes & variationes illæ infinite perfectiores fint in organicis mentis quam in organicis corporis, conftat ex illis, quæ in Tranfactione de Divino Amore et Divina Sapientia, n. 119 ad 204, dicta funt, ubi oftenfum eft, quod omnes perfectiones crefcant & afcendant cum gradibus & fecundum illos: de his plura videantur infra n. 319.

280. Quod peccata cum remiffa funt etiam fint remota, eft quoque error fæculi, in illo errore funt, qui credunt per facramentum Cœnæ fibi remiffa effe peccata, tametfi non removerunt illa a fe per pænitentiam: in illo etiam funt, qui per folam fidem credunt falvari; tum etiam qui per difpenfationes papales; omnes illi credunt immediatam Mifericordiam, & momentaneam falvationem. At cum hoc invertitur, fit veritas, nempe quod cum remota funt peccata, etiam remiffa fint; pænitentia enim præcedet remiffionem, & abfque pænitentia nulla eft remiffio; quare Dominus mandavit difcipulis, ut prædicarent pænitentiam in remiffionem peccatorum, Luc: XXIV: 47: & Johannes prædicavit baptifma pænitentiæ in remiffionem peccatorum, Luc: III: 3. Dominus remittit omnibus fua peccata, non arguit & imputat, fed ufque non poteft nifi fecundum leges Divinæ Providentiæ fuæ illa auferre; nam cum dixit Petro interroganti quoties remitteret fratri in illum

peccanti, num septies, quod remitteret non modo septies, sed usque ad septuagies septies „ Matth: XVIII: 21. 22; quid non Dominus, qui est ipsa Misericordia.

281. IV. *Quod sic permissio mali sit propter finem ut salvatio.* Notum est, quod homo in plena libertate cogitandi & volendi sit, sed non in plena libertate loquendi & faciendi quicquid cogitat & vult, potest enim cogitare sicut atheus, negare Deum, & sancta Verbi Ecclesiæ blasphemare, imo potest velle loquela & facto illa perdere usque ad eorum internecionem, sed hoc leges civiles, morales & ecclesiasticæ arcent, quare impia & scelesta illa intus fovet cogitando & volendo, & quoque intendendo, sed usque non faciendo. Homo qui non atheus est, etiam in plena libertate est cogitandi plura quæ mali sunt, ut fraudulenta, lasciva, vindicativa, & alia insana, quod etiam facit per vices. Quis potest credere, quod nisi plena libertas foret homini, non modo non salvari posset, sed etiam in totum periret. Audiatur nunc causa; omnis homo in malis plurium generum a nativitate est; illa mala insunt voluntati ejus, & quæ voluntati insunt, amantur, nam quod homo ex interiori vult, hoc amat, & quod amat, hoc vult; & amor voluntatis influit in intellectum, & ibi facit ut jucundum ejus sentiatur; inde venit in cogitationes, & quoque in intentiones; quare nisi permitteretur homini cogitare secundum amorem voluntatis ejus, qui illi ex hæreditario insitus est, amor ille inclusus maneret & nusquam in conspectum hominis veniret; & amor mali non apparens est sicut hostis in insidiis, sicut sanies in ulcere, sicut venenatum in sanguine, & sicut putredo in pectore; quæ si inclusa tenentur, lethum inducunt. At vero cum licet homini cogitare mala amoris vitæ suæ usque ad intentionem, sanantur illa per media spiritualia, sicut morbi per media naturalia. Qualis homo futurus esset, si non liceret ei cogitare secundum jucunda amoris vitæ suæ, nunc dicetur: non foret homo amplius, perditurus esset binas suas facultates, quæ vocantur libertas & rationalitas, in quibus consistit ipsa humanitas; jucunda malorum istorum occuparent interiora mentis ejus, usque adeo ut recluderent portam, & tunc non posset aliter quam similia loqui & agere, & sic insaniret non solum coram se, sed etiam coram mundo, & tandem non sciret velare pudenda: sed ne talis fiat, permittitur quidem ei cogitare & velle mala hæreditatis suæ, sed non loqui & facere illa; ac interea discit civilia, moralia & spiritualia, quæ etiam cogitationes ejus intrant, & removent insanias, illas, & per illa a Domino sanatur, sed usque non ultra quam ut sciat custodire portam, nisi etiam agnoscat Deum, & imploret opem Ipsius, ut possit resistere illis: & quantum tunc resistit, tantum non admittit illas in intentiones, & tandem nec in cogitationes. Cum itaque in hominis libertate est cogitare sicut lubet, propter finem ut amor vitæ ejus e latibulis suis in lucem intellectus ejus prodeat, & quod alioquin non sciret aliquid de suo malo, & ita nec fugare illud, sequitur quod id apud illum accresceret, usque ut non locus redintegrationis superesset apud illum, & ægre apud liberos, si quos gigneret; nam malum parentis traducitur in prolem; sed hoc ne fiat, Dominus providet.

282, Potuisset Dominus sanare intellectum apud omnem hominem, & sic fac-

facere ut non mala sed bona cogitet, hoc per varios timores, per miracula, per loquelas cum defunctis, perque visiones & somnia; sed modo sanare intellectum, est solum extrinsecus sanare hominem; intellectus enim cum ejus cogitatione est externum vitæ hominis, ac voluntas cum ejus affectione est internum vitæ ejus, quare sanatio solius intellectus foret sicut sanatio palliativa, per quam malignitas interior inclusa & inhibita exire, consumeret primum vicina & postea remota, usque dum omne morticinum esset; ipsa voluntas est, quæ sananda est, non per influxum intellectus in illam, quia ille non datur, sed per instructionem & hortationem ab intellectu. Si intellectus solum sanaretur, fieret homo sicut cadaver conditum, seu aromatibus fragrantibus & rosis circumvelatum, quæ brevi a cadavere traherent putorem, ut non alicujus naribus possent admoveri; ita fieret cum veris cælestibus in intellectu, si malus voluntatis amor obstrueretur.

283. Quod permittatur homini cogitare mala usque ad intentionem eorum, est, ut dictum est, ut per civilia, moralia, & spiritualia removeantur, quod fit cum cogitat, quod contra justum & æquum sit, contra honestum & decorum, & contra bonum & verum, ita contra tranquillum, lætum & beatum vitæ; per illa tria sanat Dominus amorem voluntatis hominis; & quidem primum per timores, & postea per amores. Sed usque mala non separantur & ejiciuntur ex homine, sed modo removentur & ad latera delegantur, & quando ibi sunt, & bonum in medio, tunc mala non apparent; quicquid enim in medio est, hoc directe sub intuitu est, ac videtur & percipitur: at sciendum est, quod tametsi bonum est in medio, usque homo non ideo in bono sit, nisi mala quæ ad latera sunt, vergant deorsum aut extrorsum, si spectant sursum aut introrsum, non remota sunt, nam usque connituntur redire ad medium: deorsum aut extrorsum vergunt & spectant, quando homo fugit sua mala ut peccata, & magis adhuc cum aversatur illa, nam tunc illa damnat & devovet inferno, ac facit ut illuc spectent.

284. Intellectus hominis est recipiens tam boni quam mali, & tam veri quam falsi, non autem ipsa voluntas hominis, hæc erit vel in malo vel in bono, non potest esse utroque, nam voluntas est ipse homo, & ibi amor vitæ ejus: bonum & malum autem in intellectu separata sunt sicut internum & externum; inde potest homo interius in malo esse & exterius in bono: at usque cum homo reformatur, bonum & malum committuntur, & tunc existit conflictus & pugna, quæ si gravis est, vocatur tentatio, at si non gravis est, fit sicut fermentat vinum aut sicera; si tunc bonum vincit, malum cum suo falso removetur ad latera, comparative sicut fæx cadit ad fundum vasis, ac bonum fit sicut vinum post fermentationem generosum & sicera clara; at si malum vincit, tunc bonum cum suo vero removetur ad latera, ac fit turbidum ac tetrum, sicut infermentatum vinum ac infermentata sicera. Comparatio cum fermento est, quia fermentum in Verbo significat falsum mali, ut Hosch: VII: 4. Luc: XII: 1, & alibi.

Quod Divina Providentia æque sit apud malos quam apud bonos.

285. APud unumquemvis hominem tam bonum quam malum sunt binæ facultates, quarum una facit intellectum, & altera voluntatem; facultas quæ facit intellectum, est quod possit intelligere & cogitare, hæc inde vocatur Rationalitas; & facultas quæ facit voluntatem, est quod libere illa possit, nempe cogitare, & inde quoque loqui & facere, modo non sit contra rationem seu rationalitatem; libere enim agere, est quoties vult, & sicut vult. Quoniam hæ binæ facultates perpetuæ sunt, & continuæ a primis ad ultima in omnibus & singulis, quæ homo cogitat & agit, & illæ non insunt homini a se, sed sunt apud hominem a Domino, sequitur quod præsentia Domini cum in illis etiam sit in singulis, imo in singularissimis hominis intellectus & cogitationis, tum voluntatis & affectionis, & inde in singularissimis loquelæ & actionis; remove illas facultates ab aliquo singularissimo, & non poteris id cogitare nec loqui sicut homo. Quod homo per binas illas facultates sit homo, possit cogitare & loqui, percipere bona ac intelligere vera, non modo civilia & moralia, sed etiam spiritualia, ac reformari & regenerari, verbo, quod possit conjungi Domino, & per id vivere in æternum, prius per multa ostensum est: tum etiam, quod binæ illæ facultates sint non modo hominibus bonis, sed etiam malis. Nunc quia illæ facultates apud hominem a Domino sunt, & non homini appropriatæ ut ejus, Divinum enim non potest appropriari homini ut ejus, sed potest adjungi illi, & per id apparere sicut ejus; & quia id Divinum apud hominem est in singularissimis ejus, sequitur quod Dominus regat singularissima, tam apud hominem malum, quam apud hominem bonum; ac regimen Domini est quod vocatur Divina Providentia.

286. Nunc quia Lex Divinæ Providentiæ est, ut homo possit ex libero secundum rationem, hoc est, ex binis illis facultatibus, Libertate & Rationalitate, agere; & quoque Lex Divinæ Providentiæ est, quod id quod agit, appareat homini sicut ab ipso, & inde sicut ipsius; tum lex, quod permittenda sint mala, ut ex illis possit educi, sequitur quod homo possit abuti illis facultatibus, & ex libero secundum rationem confirmare quicquid lubet, potest enim rationis facere quodcunque vult, sive sit sive non sit rationis in se; quare aliqui dicunt, quid Verum, annon possum verum facere quodcunque volo, annon etiam mundus ita facit, & qui hoc potest, facit id per ratiocinationes; sume falsissimum, & dic ingenioso, confirma, & confirmabit; ut dic ei, ut confirmet quod homo sit bestia; aut dic quod anima sit sicut araneola in sua tela, & regat corpus sicut illa per fila; aut dic ei quod religio non sit aliquid sed modo vinculum, & confirmabit quodlibet horum, usque ut appareat sicut verum: quid facilius, quia non scit quid apparentia, nec quid fal-

sum ex cæca fide pro vero assumtum: ex hoc est, quod homo non possit videre hoc verum, quod Divina Providentia sit in singularissimis intellectus & voluntatis, seu quod idem, in singularissimis cogitationum & affectionum apud unumquemvis hominem, tam malum quam bonum: confundit se imprimis per id, quod sic forent mala etiam a Domino; sed quod usque ne hilum mali sit a Domino, sed ab homine, per id quod apparentiam, quod cogitet, velit, loquatur & agat ex se, apud se confirmaverit, videbitur in nunc sequentibus: quæ ut clare videantur, demonstranda sunt in hoc ordine. 1. Quod Divina Providentia non solum sit apud bonos sed etiam apud malos in singularissimis universalis; & quod usque non sit in illorum malis. 2. Quod mali seipsos continue inducant in mala, sed quod Dominus illos continue abducat a malis. 3. Quod mali non possint a Domino prorsus abduci a malo, & duci in bono, quamdiu credunt propriam intelligentiam esse omne, & Divinam Providentiam non aliquid. 4. Quod Dominus regat infernum per opposita, & quod malos qui in mundo sunt, regat in inferno quoad interiora, at non quoad exteriora.

287. I. *Quod Divina Providentia non solum sit apud bonos sed etiam apud malos in singularissimis universalis, & quod usque non sit in illorum malis.* Supra ostensum est, quod Divina Providentia sit in singularissimis cogitationum & affectionum hominis, per quod intelligitur, quod homo nihil possit cogitare & velle ex se, sed quod omne quod cogitat & vult, & inde loquitur & facit, sit ex influxu, si bonum est, ex influxu e Cælo, & si malum, ex influxu ab inferno; seu quod idem, quod bonum sit ex influxu a Domino, & malum ex proprio hominis. Sed scio, quod hæc ægre possint comprehendi, quia distinguitur inter id quod influit e Cælo seu a Domino, & inter id quod influit ex inferno seu a proprio hominis, & usque dicitur, quod Divina Providentia sit in singularissimis cogitationum & affectionum hominis, usque adeo, ut homo nihil possit cogitare & velle a se: sed quia dicitur quod etiam possit ab inferno, tum a proprio suo, apparet id sicut contradictorium, at usque non est; quod non sit, videbitur in sequentibus, postquam præmissa sunt aliqua, quæ rem illustrabunt.

288. Quod nullus cogitare possit a se, sed a Domino, fatentur omnes Angeli Cæli, at quod nullus cogitare possit ab alio quam a se, dicunt omnes spiritus inferni; at his aliquoties ostensum est, quod non aliquis eorum cogitet ex se, nec possit, sed quod influat; verum frustra, non voluerunt recipere. Sed experientia docebit, primum, quod omne cogitationis & affectionis etiam apud spiritus inferni influat e Cælo, sed quod bonum influens ibi vertatur in malum, & quod verum in falsum, ita omne in oppositum; hoc ostensum est ita, demissum est e Cælo aliquod verum ex Verbo, & hoc exceptum est ab illis qui supra in inferno erant, & ab his demissum est in inferiora usque ad infimum, ac id in via, successive versum est in falsum, & tandem in falsum prorsus oppositum vero; & illi apud quos vertebatur, cogitabant falsum sicut ex se, & non sciebant aliter, cum tamen erat verum e cælo defluens in via ad infimum infernum ita falsificatum & perversum. Quod ita factum,

ter aut quater audivi: simile fit cum bono, hoc defluens e Cælo progressive vertitur in malum bono oppositum. Inde patuit, quod verum & bonum a Domino procedens exceptum ab illis qui in falso & in malo sunt, permutetur, & in aliam formam transeat, usque ut prima forma non appareat. Simile fit apud omnem hominem malum, nam ille quoad spiritum suum est in inferno.

289. Quod nec aliquis in inferno cogitet a se sed ex aliis circum se, nec hi alii a se, sed etiam ex aliis, & quod cogitationes & affectiones vadant in ordine a societate ad societatem, præter quod ullus sciat aliter quam quod a se, hoc sæpius ostensum est. Quidam qui crediderunt se cogitare & velle a se, missi sunt in societatem, intercepta communicatione cum vicinis, ad quas etiam illorum cogitationes exspatiari soluerunt, ac in illa detenti sunt; & tunc dictum est illis, ut cogitent aliter quam spiritus illius societatis cogitant, ac ut cogant se ad cogitandum contra illud, sed fassi sunt, quod hoc eis impossibile esset. Hoc factum est cum multis, & quoque cum Leibnitzio, qui etiam convictus est, quod nemo cogitet ex se sed ex aliis, & quod nec alii a se, & quod omnes ex influxu e Cælo, & quod Cælum ex influxu a Domino. Quidam de hac re meditati, dixerunt quod hoc stupendum sit, & quod vix aliquis possit adduci ad id credendum, quia est prorsus contra apparentiam, sed quod usque non possint negare, quia plene ostensum est; sed tamen cum in admiratione fuerunt, dixerunt, quod sic non in culpa sint, quod malum cogitent: tum quod sic videatur sicut malum sit a Domino: & quoque quod non comprehendant, quomodo solus Dominu possit facere, ut omnes tam diversimode cogitent. Sed hæc tria in sequentibus evolvenda sint.

290. Allatis experientiis etiam hæc adjicienda est: quando mihi datum est a Domino loqui cum spiritibus & angelis, hoc arcanum mihi statim detectum est; dictum enim mihi est e Cælo, quod credam sicut alii, quod cogitem & quod velim ex me, cum tamen nihil ex me, sed si bonum, quod sit a Domino, & si malum, quod sit ab inferno: quod ita esset, etiam per varias inductas cogitationes & affectiones mihi ad vivum demonstratum est, & successive datum id percipere & sentire; quare postea, ut primum aliquod malum in voluntatem, aut aliquod falsum in cogitationem illapsum est, inquisivi unde illud, & mihi detectum est, & quoque datum est cum illis loqui, illos redarguere, & adigere ut recederent, & sic suum malum & falsum retraherent, & apud se retinerent, & non tale quid cogitationi meæ amplius infunderent: hoc millies factum est; & in hoc statu nunc per plures annos permansi, & in eo adhuc permaneo; & usque videor mihi cogitare & velle ex me sicut alii, cum nulla differentia; ex Domini enim Providentia est ut cuivis ita appareat, ut supra in suo Articulo ostensum est. Spiritus novitii mirantur hunc meum statum, non videntes aliter quam quod non quicquam ex me cogitem & velim, & ideo quod sim sicut quoddam inane; verum illis aperui arcacanum; & adhuc, quod etiam interius cogitem, & percipiam quid in cogitationem meam exteriorem influit, num e Cælo vel num ex inferno, & quod hoc rejiciam, & illud recipiam, & quod usque videar mihi, sicut illi, ex me cogitare & velle.

291.

291. Quod omne bonum e Cælo sit, & quod omne malum ex inferno, in mundo non inter incognita est; notum est cuique in Ecclesia; quisnam ibi, qui sacerdotio inauguratus est, non docet quod omne bonum sit a Deo, & quod homo non aliquid ex se possit sumere, quod non datum est ei e Cælo; tum etiam quod diabolus infundat mala in cogitationes, & seducat, atque excitet ad faciendum illa: quare sacerdos qui credit se ex sancto zelo prædicare, orat ut spiritus sanctus doceat illum, ducat cogitationes suas, & loquelam ejus, & qvidam dicunt se sensu percepisse quod acti sint, & cum prædicationes laudantur, pie respondent, quod non a se, sed a Deo loquuti sint. Quare etiam cum vident aliquem bene loquentem & bene agentem, dicunt illum ad id a Deo ductum esse; & vicissim cum vident aliquem male loquentem & male agentem, dicunt illum ad id a diabolo ductum esse: quod talis sermo sit in Ecclesia, notum est; sed quis credit quod ita sit.

292. Quod ab unico fonte vitæ influat omne quod homo cogitat & vult, & inde quod loquitur & facit, & quod usque unicus fons vitæ, qui est Dominus, non in causa sit quod homo cogitet malum & falsum, illustrari potest per hæc in Mundo naturali: a Sole ejus procedit calor & lux, & illa duo influunt in omnia subjecta & objecta, quæ coram oculis apparent, non modo in subjecta bona & in objecta pulchra, sed etiam in subjecta mala & in objecta impulchra, & producunt varia in illis: influunt enim non solum in arbores, quæ ferunt fructus bonos, sed etiam in arbores quæ ferunt fructus malos, imo etiam in ipsos fructus, & dant vegetationes illis; similiter in semina bona, & quoque in zizanias: tum etiam in virgulta boni usus seu salutifera, & quoque in virgulta mali usus seu toxicata; & tamen idem calor est, & eadem lux, in quibus non aliqua causa mali, sed hæc in subjectis & objectis recipientibus est. Simile facit calor qui excludit ova, in quibus latet ulula, bubo, aspis, sicut dum excludit ova, in quibus latet columba, avis pulchra & olor; pone sub gallina ova utriusque generis, & ab ejus calore, qui in se est innocuus, illa excludentur; quid itaque calor commune habet cum malis & noxiis illis. Similiter facit calor in paludinosa, stercorea, putria & cadaverosa influens, sicut facit cum in vinosa, fragrantia, vegeta & viva; quis non videt, quod causa non sit in calore, sed in subjecto recipiente. Eadem etiam lux in uno objecto sistit colores amænos, & in altero inamænos; imo illustrat se in candidis & fulget, & opacat se in vergentibus ad nigrum, & furvat se. Simile est in Mundo spirituali, ibi quoque est calor & lux a suo Sole, qui est Dominus, quæ ex illo influunt in sua subjecta & objecta; subjecta & objecta ibi sunt angeli & spiritus, in specie voluntaria & intellectualia illorum, Calor ibi est Divinus amor procedens, ac Lux ibi est Divina sapientia procedens; hæc non sunt in causa, quod ab uno aliter recipiantur quam ab altero; nam dicit Dominus „ Quod Solem exoriri faciat super malos & bonos, & pluviam mittat super justos & injustos „ Matth: V: 45; per Solem in supremo spirituali sensu intelligitur Divinus Amor, & per pluviam Divina Sapientia.

293. His adjiciam angelicam sententiam de voluntate & de intelligentia apud

pud hominem; illa sententia est hæc, quod non detur granum propriæ voluntatis & propriæ prudentiæ apud ullum hominem; dicentes, si daretur granum apud unumquemvis, non consisteret Cælum nec infernum, ac periret totum Genus humanum; causam dicunt, quia myriades myriadum hominum, quot a creatione mundi nati sunt, constituunt Cælum & infernum, quorum unum sub altero in tali ordine est, ut utrinque faciant unum, Cælum unum Hominem pulchrum, & infernum unum Hominem monstrosum; si unicuivis foret granum propriæ voluntatis & propriæ intelligentiæ, illud unum non potuisset dari, sed distraheretur, & cum illo periret Divina illa Forma; quæ non aliter constare & permanere potest, quam cum Dominus est omne in omnibus, & illi nihil in toto. Dicunt adhuc causam, quod cogitare & velle ex se, sit ipsum Divinum, ac cogitare & velle ex Deo, sit ipsum Humanum; ac Ipsum Divinum non potest appropriari alicui homini, sic enim homo foret Deus. Tene hoc, & ab angelis, si vis, confirmaberis, dum post obitum in Mundum spiritualem venis.

294. Dictum est supra n. 289, quod cum quidam convicti sunt, quod nullus cogitet ex se, sed ex aliis, & quod omnes alii non ex se, sed ex influxu per cælum a Domino, in admiratione dixerint, quod sic non in culpa sint quod malum faciant; tum, quod sic videatur, quod malum sit a Domino: ut &, quod non comprehendant, quod Dominus Solus possit facere, ut omnes tam diversimode cogitent. Nunc quia hæc tria non possunt non influere in cogitationes apud illos, qui solum cogitant effectus ab effectibus, & non effectus a causis, necessum est ut illa assumantur, & ex causis detegantur. PRIMUM; *Quod sic non in culpa forent, quod malum faciant:* si enim omne quod homo cogitat, ab aliis influit, videtur sicut culpa sit apud illos a quibus; sed usque ipsa culpa est apud illum, qui recipit, nam recipit ut suum, nec scit aliud, neque vult scire aliud: quisque enim vult suus esse, & a semet duci, imprimis a semet cogitare & velle; hoc enim est ipsum liberum, quod apparet sicut proprium, in quo omnis homo est; quare si sciret quod id quod cogitat & vult, ab alio influat, videretur sibi sicut vinctus & captivus, non amplius sui juris, & sic periret omne jucundum vitæ ejus, & tandem ipsum humanum. Quod ita sit, vidi sæpius confirmatum; datum est quibusdam percipere & sentire quod ducerentur ab aliis, tunc exarserunt ira, ut facti sint sicut impotes mentis, & dixerunt, quod potius vellent vincti teneri in inferno, quam non licere cogitare sicut volunt, & velle sicut cogitant: hoc non licere, vocabant ligari quoad ipsam vitam, quod durius & intollerabilius est quam ligari quoad corpus; non licere loqui & facere sicut cogitant & volunt, hoc non vocabant ligari, quia jucundum vitæ civilis & moralis, quod consistit in loquendo & faciendo, id refrænat & simul quasi lenit. Nunc quia homo non vult scire, quod ab aliis ducatur ad cogitandum, sed vult cogitare a se, & hoc quoque credit, consequitur quod ipse in culpa sit, nec potest rejicere illam a se, quamdiu amat cogitare quod cogitat; at si id non amat, exsolvit se a nexu cum illis; hoc fit, cum scit quod malum sit, ac ideo vult fugere illud & desistere ab illo; tunc etiam ille a Domino eximitur a societate, quæ in

in illo malo est, & transfertur in societatem, in qua id non est; si autem scit malum, & non fugit illud, tunc imputatur ei culpa, & fit illius mali reus. Quicquid ergo homo ex se credit facere, hoc dicitur ex homine fieri, & non a Domino. SECUNDUM. *Quod sic videatur, quod malum sit a Domino:* hoc sicut conclusum potest cogitari ex illis, quæ supra n. 288, ostensa sunt, quæ sunt, quod bonum influens a Domino vertatur in malum, ac verum in falsum in inferno: sed quis non potest videre, quod malum & falsum non sint a bono & vero, ita a Domino, sed a subjecto & objecto recipiente, quod in malo & falso est, ac id pervertit & invertit, ut plene etiam ostensum est supra n. 292. Unde autem malum & falsum est apud hominem, in præcedentibus pluries ostensum est. Facta etiam est experientia in Mundo spirituali cum illis, qui crediderunt, quod Dominus potuisset apud malos removere mala, & loco illorum inferre bona, & sic transferre totum infernum in cælum, & salvare omnes; sed quod id impossibile sit, ad finem hujus Transactionis, ubi de momentanea salvatione, & de immediata Misericordia, agendum est, videbitur. TERTIUM. *Quod non comprehendant, quod Dominus solus possit facere, ut omnes tam diversimode cogitent:* est Divinus Amor Domini Infinitus, ac Divina Sapientia Ipsius Infinita, ac Infinita amoris & Infinita sapientiæ a Domino procedunt, & illa influunt apud omnes in cælo, & inde apud omnes in inno, & ab utroque apud omnes in Mundo; quare non potest alicui deesse quod cogitet & velit, nam infinita sunt infinite omnia. Infinita illa, quæ a Domino procedunt, non solum universaliter influunt, sed etiam singularissime, nam Divinum est universale ex singularissimis, & Divina singularissima sunt quæ vocantur Universale, ut supra ostensum est; & Divinum singularissimum etiam infinitum est. Ex his constare potest, quod Solus Dominus faciat unumquemvis cogitare & velle secundum quale ejus, & secundum leges suæ Providentiæ. Quod omnia quæ in Domino sunt, & a Domino procedunt, Infinita sint, supra n. 46 ad 69, ostensum est; & quoque in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, n. 17 ad 22.

295, II. *Quod mali seipsos continue inducant in mala, sed quod Dominus illos continue abducat a malis.* Qualis Divina Providentia est apud bonos, facilius comprehenditur, quam qualis est apud malos; & quia de hac nunc agitur, dicetur in hac serie. 1. Quod innumerabilia sint in unoquovis malo. 2. Quod malus in sua mala se ex se continue profundius inducat. 3. Quod Divina Providentia cum malis sit continua mali permissio, ob finem ut sit continua abductio, 4. Quod abductio a malo fiat mille modis, etiam arcanissimis a Domino.

296. Ut itaque Divina Providentia cum malis distincte percipiatur, & sic comprehendatur, explicanda sunt supradicta in illa serie, in qua allata sunt: PRIMUM: *Quod innumerabilia sint in unoquovis malo:* unumquodvis malum apparet coram homine sicut unum simplex, sic apparet odium & vindicta, sic furtum & fraus, sic adulterium & scortatio, sic superbia & elatio animi, præter reliqua; & non scitur quod in unoquovis malo sint innumerabilia, sunt plura quam in hominis corpore sunt fibræ & vasa; est enim homo malus in minima

forma infernum, ac infernum consistit ex myriadibus myriadum, & unusquisque ibi est in forma sicut homo tametsi monstrosus, ac omnes fibræ ac omnia vasa in illo sunt inversa; ipse spiritus est malum, apparens sibi sicut unum; sed tot innumerabilia quot in illo sunt, tot sunt concupiscentiæ illius mali; est enim quisque homo suum malum aut suum bonum a capite ad volam pedis: cum itaque talis est malus, patet quod sit unum malum compositum ex variis innumerabilibus, quæ distincte mala sunt, & vocantur concupiscentiæ mali. Ex his sequitur, quod illa omnia in ordine in quo sunt, a Domino reparanda & convertenda sint, ut homo reformari possit, & quod hoc non fieri possit nisi per Divinam Domini Providentiam successive a prima ætate hominis usque ad ultimam ejus. Omnis concupiscentia mali in inferno apparet, cum repræsentatur, sicut animal noxium, ut vel sicut draco, vel sicut basiliscus, vel sicut vipera, vel sicut bubo, vel sicut ulula, & sic porro; similiter apparent concupiscentiæ mali apud hominem malum, cum spectatur ab angelis; omnes hæ formæ concupiscentiarum singillatim convertendæ sunt; ipse homo qui quoad spiritum apparet ut homo monstrum seu ut diabolus, convertendus est ut sit sicut angelus pulcher, & unaquævis concupiscentia mali convertenda est, ut appareat sicut agnus, aut ovis, aut sicut columba & turtur, quemadmodum affectiones boni angelorum in Cælo, cum repræsentantur, apparent; ac convertere draconem in agnum, basiliscum in ovem, ac bubonem in columbam, non potest fieri nisi quam successive, eradicando malum a suo semine, ac implantando bonum semen loco ejus. Sed hoc non fieri aliter potest, quam comparative sicut fit cum insitione arborum, quarum radices cum aliquo trunco remanent, sed usque insitus ramus succum per veterem radicem extractum vertit in succum facientem fructus bonos: ramus ille inoculandus non aliunde desumi potest quam a Domino, qui est Arbor vitæ; quod etiam est secundum Domini verba, Joh. XV: 1 ad 7. SECUNDUM. *Quod malus in sua mala se ex se continue profundius inducat*: dicitur ex se, quia omne malum est ex homine, vertit enim bonum, quod a Domino est, in malum, ut supra dictum est. Quod malus se profundius inducat in malum, ipsa causa est, quod inferat se in societates infernales interius & interius, & quoque profundius & profundius, sicut vult & facit malum, inde quoque crescit jucundum mali, & hoc occupat ita cogitationes ejus, ut tandem non sentiat dulcius; & qui se in societates infernales interius & profundius intulit, fit sicut circumligatus vinculis; sed quamdiu in mundo vivit, vincula non sentit, sunt sicut ex molli lana, aut ex lenibus filis serici, quæ amat quia titillant, verum post mortem vincula illa ex mollibus fiunt dura, & ex titillantibus pungentia. Quod jucundum mali incrementa capiat, notum est ex furtis, latrociniis, deprædationibus, vindictis, dominationibus, lucris, & aliis; quis non in illis secundum successus & secundum exercitia non inhibita sentit elevationes jucundi; notum est, quod fur in furtis tale jucundum sentiat, ut non desistere possit, &, mirum, quod amet unum nummum furatum plus quam decem nummos dono datos: simile etiam foret cum adulteriis, nisi provisum esset, quod malum illud potentia decrescat secundum abusum; at usque apud

pud multos remanet jucundum cogitandi & loquendi illa, & si non plus, usque libido tangendi. Sed nescitur, quod hoc inde sit, quod se in societates infernales interius ac interius, tum profundius & profundius inferat, sicut ex voluntate & simul cogitatione committit mala; si modo in cogitatione sunt, & non in voluntate, nondum est cum malo in societate infernali, sed tunc intrat quando etiam sunt in voluntate; si tunc etiam cogitat quod id malum sit contra præcepta decalogi, & hæc facit Divina, tunc ex proposito committit illud, & per id se demittit profunde, e quo non educi potest nisi per actualem pænitentiam. Sciendum est, quod omnis homo quoad spiritum suum sit in Mundo spirituali in quadam societate ibi, malus homo in societate infernali, & bonus homo in societate cœlesti, apparet etiam quandoque ibi, dum in alta meditatione est. Tum, quod sicut sonus cum loquela se circumfundit in aere in mundo naturali, ita affectio cum cogitatione se in societates circumfundat in mundo spirituali; est etiam correspondentia, nam affectio correspondet sono, & cogitatio loquelæ, TERTIUM. *Quod Divina Providentia cum malis sit continua mali permissio, ob finem ut sit continua abductio.* Quod Divina Providentia apud homines malos sit continua permissio, est quia ex vita illorum non aliud prodire potest quam malum; homo enim sive in bono est, sive in malo, non potest in utroque simul esse, nec per vices nisi sit tepidus; & malum vitæ in voluntatem & per illam in cogitationem non inducitur a Domino, sed inducitur ab homine, & hoc dicitur permissio. Nunc quia omnia quæ homo malus vult & cogitat sunt permissionis, quæritur quid tunc ibi Divina Providentia est, quæ dicitur in singularissimis esse apud unumquemvis hominem, tam malum quam bonum; sed illa consistit in eo, quod continue permittat ob finem, & quod permittat talia quæ finis sunt, & non alia, & quod mala quæ ex permissione prodeunt, continue lustret, separet, purificet, & non convenientia amandet, & per ignotas vias exoneret: hæc fiunt imprimis in hominis interiore voluntate, & ex hac in interiore ejus cogitatione: Divina Providentia etiam continua est in eo, quod prospiciat ne amandanda & exoneranda rursus a voluntate recipiantur, quoniam omnia quæ recipiuntur a voluntate, appropriantur homini; at quæ recipiuntur cogitatione, & non voluntate, illa separantur & ablegantur. Hæc est continua Domini Providentia apud malos, quæ, ut dictum est, est continua permissio ob finem ut sit perpetua abductio. De his homo vix aliquid scit, quia non percipit; quod non percipiat, est primaria causa, quia sunt mala concupiscentiarum amoris vitæ ejus, & illa mala non sentiuntur ut mala, sed ut jucunda, ad quæ non aliquis attendit; quis attendit ad jucunda sui amoris, in his natat cogitatio ejus, sicut cymba quæ fertur in vena fluvii; ac percipitur sicut athmosphæra fragranter olens, quæ pleno spiritu attrahitur: solum aliquid ex illis sentire potest in cogitatione sua externa, sed usque nec ad illa ibi attendit, nisi probe sciat quod sint mala. Sed de his plura in nunc sequentibus. QUARTUM. *Quod abductio a malo fiat mille modis, etiam arcanissimis a Domino*; ex illis solum aliqua mihi detecta sunt, verum non nisi quam communissima, quæ sunt, quod jucunda concupiscentiarum, de quibus homo nihil scit, catervatim & fasciculatim emittantur in cogi-

cogitationes interiores, quæ sunt spiritus hominis, & inde in cogitationes exteriores ejus, in quibus apparent sub aliquo sensu volupis, amœni aut cupidi, & commiscentur ibi cum jucundis naturalibus & sensualibus ejus; ibi sunt media separationis & purificationis, & quoque viæ abductionis & exonerationis: media sunt imprimis jucunda meditationis, cogitationis, reflexionis propter aliquos fines, qui sunt usus, & fines qui sunt usus sunt totidem quot particularia & singularia negotii & functionis alicujus; tum etiam quot sunt jucunda reflexionis propter fines ut appareat sicut homo civilis & moralis, & quoque sicut homo spiritualis, præter injucunda quæ interpolant; illa jucunda quia sunt amoris ejus in externo homine, sunt media separationis, purificationis, excretionis & abductionis jucundorum concupiscentiarum mali interni hominis. Sit pro exemplo judex injustus, qui spectat lucra aut amicitias ut fines seu ut usus functionis suæ, is interius continue in illis est, sed exterius ut agat sicut legisperitus & justus; ille continue in jucundo meditationis, cogitationis, reflexionis ac intentionis est, ut jus flectat, vertat, adaptet & coaptet, usque ut legibus conforme, ac justitiæ analogon appareat; nec scit quod internum ejus jucundum consistat ex astutiis, fraudibus, dolis, furtis clandestinis, ac multis aliis, & quod illud jucundum ex tot jucundis concupiscentiarum mali compositum dominetur in omnibus & singulis externæ cogitationis, in qua jucunda apparentiæ quod sit justus & sincerus, sunt; in hæc jucunda externa demittantur jucunda interna, & commiscentur sicut cibi in ventriculo, & ibi separantur, purificantur & abducuntur; sed usque non alia jucunda concupiscentiarum mali quam quæ graviora sunt: apud hominem enim malum non datur alia separatio, purificatio & abductio quam malorum graviorum a minus gravibus, at apud hominem bonum datur separatio, purificatio & abductio malorum non modo graviorum sed etiam minus gravium, & hoc fit per jucunda affectionum boni ac veri, ac justi & sinceri, in quas venit quantum mala spectat ut peccata, ac ideo fugit & aversatur illa, & magis si pugnat contra illa; hæc sunt media, per quæ Dominus purificat omnes qui salvantur; purificat etiam eosdem per media externa, quæ sunt famæ & honoris, & quandoque lucri; sed usque his a Domino inserta sunt jucunda affectionum boni & veri, per quæ diriguntur & aptantur ut fiant jucunda amoris proximi. Si quis videret jucunda concupiscentiarum mali simul in aliqua forma, aut distincte perciperet illa aliquo sensu, visurus & percepturus esset illa in tali numero, ut non definiri possint; est enim totum infernum nisi quam forma omnium concupiscentiarum mali, & ibi nulla concupiscentia mali est alteri prorsus similis seu eadem, nec dari potest una alteri prorsus similis seu eadem in æternum; & de innumerabilibus illis homo vix scit aliquid, minus quomodo connexa sunt; & tamen a Domino per Divinam Ipsius Providentiam continue permittitur ut prodeant ob finem ut abducantur, quod fit in omni ordine & serie; homo malus est in minima forma infernum, sicut homo bonus est in minima forma cælum. Quod abductio a malis fiat mille modis, etiam arcanissimis a Domino, non melius videri, & sic concludi potest, quam ex arcanis operationibus animæ in corpore; illæ de quibus homo novit sunt

hæ

hæ; quod cibum, quem comesturus est, spectet, odore percipiat, appetat, gustet, dentibus comminuat, per linguam devolvat in stomachum, & sic in ventriculum; at vero arcanæ operationes animæ, de quibus homo non aliquid scit, quia non sentit, sunt hæ; quod ventriculus cibos receptos convolvat, per menstrua aperiat & separet, hoc est, digerat, ac convenientia porrigat osculis ibi hiantibus ac venis, quæ illa imbibunt, & quod quædam amandet in sanguinem, quædam in vasa lymphatica, quædam in vasa lactea mesenterii, & quædam demittat in intestina; dein quod chylus ex cisterna sua in mesenterio per ductum thoracicum subductus inferatur venæ cavæ, & sic in cor, & a corde in pulmonem, & ab hoc per sinistrum cordis ventriculum in aortam & ab hac per ramos in viscera totius corporis, & quoque in renes, in quorum unoquovis fit sanguinis separatio, purificatio, ac heterogeneorum abductio: ut taceam quomodo cor suum sanguinem in pulmone defæcatum submittit in cerebrum, quod fit per arterias, quæ vocantur carotides, & quomodo cerebrum remittit sanguinem vivificatum in venam cavam mox supra ubi ductus thoracicus chylum infert, & sic rursus in cor. Hæc præter innumerabilia alia sunt arcanæ operationes animæ in corpore; homo de his nihil sentit, & qui non scientiæ anatomicæ peritus est, nihil scit; & tamen similia fiunt in interioribus mentis hominis, nam nihil potest fieri in corpore, nisi inde, est enim mens hominis ejus spiritus, ac spiritus ejus æque est homo, cum sola differentia, quod quæ fiunt in corpore, fiant naturaliter, & quæ fiunt in mente, fiant spiritualiter, est omnimoda similitudo. Ex his patet, quod Divina Providentia operetur mille modis, etiam arcanissimis, apud unumquemvis hominem, & quod sit continua in fine purificandi illum, quia in fine salvandi est, & quod non plus incumbat homini, quam ut removeat mala in externo homine; reliqua providet Dominus, si imploratur.

297, III. *Quod mali non possint a Domino prorsus abduci a malis, & duci in bonis, quamdiu credunt propriam intelligentiam esse omne, & Divinam Providentiam non aliquid.* Apparet sicut homo possit semet abducere a malo, modo cogitet quod hoc aut illud sit contra commune bonum, contra utile, & contra jus gentis & gentium; hoc potest tam malus, quam bonus, modo a nativitate aut ab exercitio talis est, ut intus in se analytice & rationaliter distincte possit cogitare; sed usque tamen non potest semet abducere a malo; causa est, quia facultas intelligendi & percipiendi res etiam abstracte data est unicuivis, tam malo quam bono, a Domino, ut supra passim ostensum est; at usque homo ex illa non potest se educere a malo; malum enim est voluntatis, ac intellectus non influit in voluntatem, nisi solum cum luce, ac illustrat & docet, & si calor voluntatis, hoc est, amor vitæ hominis est fervidus ex concupiscentia mali, est tunc frigidus quoad affectionem boni, quare non recipit, sed vel rejicit vel exstinguit, vel per quoddam excogitatum falsum vertit in malum; hoc fit sicut cum luce hyemis, quæ æque clara est qualis est lux æstatis, quæ influens in arbores frigidas similiter facit: sed hæc plenius videri possunt in hoc ordine. 1. Quod propria intelligentia,

cum voluntas in malo est, non videat nisi quam falsum, & quod non videre velit nec possit aliud. 2. Quod si propria intelligentia tunc videt verum, avertat se, aut falsificet illud. 3. Quod Divina Providentia continue faciat hominem videre verum, & quod etiam det affectionem percipiendi illud, & quoque recipiendi illud. 4. Quod homo per id abducatur a malo, non a se, sed a Domino.

298. Sed ut hæc coram rationali homine, sive malus sit sive bonus, ita sive sit in luce hyemali sive in luce æstiva, in utraque enim colores similiter apparent, explicanda sunt in suo ordine. PRIMUM. *Quod propria intelligentia, cum voluntas in malo est, non videat nisi quam falsum, & quod non videre velit nec possit aliud*: hoc sæpius in Mundo spirituali ostensum est: Unusquisque homo, dum fit spiritus, quod fit post mortem, tunc enim exuit materiale corpus, ac induit spirituale, immittitur alternis in binos suæ vitæ status, externum ac internum; dum in statu externo est, loquitur & quoque agit rationaliter & sapienter, prorsus sicut homo rationalis & sapiens in Mundo, & quoque potest docere alios plura quæ vitæ moralis & civilis sunt; & si prædicator fuerat, potest etiam docere quæ vitæ spiritualis sunt: at cum ab externo hoc statu in internum suum mittitur, ac externus sopitur & internus expergiscitur, tunc, si malus est, mutatur scena, fit a rationali sensualis & a sapiente insanus; cogitat enim tunc a voluntatis suæ malo & ejus jucundo, ita ex propria intelligentia, ac non videt nisi quam falsum, & non agit nisi quam malum, credendo quod malitia sit sapientia, & quod astutia sit prudentia, & ex propria intelligentia credit se numen, & haurit tota mente artes nefandas: tales insanias vidi pluries; & quoque quod in alternos illos status intra horæ tempus bis aut ter missi sint, & tunc datum est illis videre suas insanias, & quoque agnoscere illas, at usque non voluerunt in statu rationali & morali manere, sed seipsos sponte converterunt in statum internum sensualem & insanum, hunc enim amabant præ altero, quia in illo erat jucundum amoris vitæ illorum. Quis potest credere, quod homo malus intra faciem suam talis sit, & quod talem metamorphosin subeat, cum intra illum venit. Ex sola hac experientia constare potest, qualis est propria intelligentia, quando ex malo voluntatis suæ cogitat & agit. Aliter fit cum bonis, hi cum a statu externo in internum mittuntur, fiunt adhuc sapientiores & moratiores. SECUNDUM. *Quod si propria intelligentia tunc videt verum, vel avertat se, vel falsificet illud.* Est homini proprium voluntarium, & est proprium intellectuale, proprium voluntarium est malum, & proprium intellectuale est falsum inde; hoc intelligitur per voluntatem viri, & illud per voluntatem carnis, Joh: I: 13. Proprium voluntarium est in sua essentia amor sui, & proprium intellectuale est fastus ex illo amore, sunt hi bini sicut duo conjuges, & conjugium eorum vocatur conjugium mali & falsi; in hoc conjugium mittitur unusquisque malus spiritus, antequam in infernum, & cum ibi est, tunc non scit quid bonum, nam malum suum vocat bonum, sentit enim illud ut jucundum; & quoque tunc avertit se a vero, nec vult videre illud, quia falsum concordans cum suo malo videt sicut oculus pulchrum, & audit sicut auris harmonicum. TERTIUM. *Quod Divina Providentia conti-*

nue faciat hominem videre verum, & quod etiam det affectionem percipiendi illud & recipiendi illud. Hoc fit, quia Divina Providentia agit ab interiori, & per id influit in exteriora, seu a spirituali in illa quæ sunt in naturali homine, ac per lucem cæli illuminat intellectum, & per calorem cæli vivificat voluntatem; lux cæli in sua essentia est Divina Sapientia, & calor cæli in sua essentia est Divinus Amor, & ex Divina Sapientia non aliud influere potest quam verum, & ex Divino amore non aliud influere potest quam bonum, & ex hoc dat Dominus in intellectu affectionem videndi verum, & quoque percipiendi & recipiendi illud: sic fit homo non solum quoad externam faciem homo, sed etiam quoad internam. Quis non vult videri ut homo rationalis & spiritualis; & quis non scit, quod velit videri ut ab aliis credatur quod sit verus homo; si itaque solum est rationalis & spiritualis in externa forma, & non simul in interna, num ille est homo, num est aliud quam sicut histrio super theathro, aut sicut simia cui facies pæne humana; annon inde nosse potest, quod ille solum sit homo, qui interius est, sicut ab aliis vult videri; qui agnoscit unum, agnoscet alterum. Propria intelligentia solum potest externis inducere formam humanam, sed Divina Providentia inducit internis, & per interna externis illam formam, quæ quando inducta est, homo non apparet ut homo, sed est homo. QUARTUM. *Quod homo per id abducatur a malo, non a se sed a Domino.* Quod cum Divina Providentia dat videre verum, & simul affectionem ejus, homo possit abduci a malo, est quia verum monstrat & dictat, & cum voluntas facit id, conjungit se cum illo, ac in se vertit verum in bonum, fit enim amoris ejus, & quod amoris est, hoc est bonum: omnis reformatio fit per verum, & non absque illo, nam absque vero est voluntas continue in suo malo, & si consulit intellectum, non instruitur, sed confirmatur malum per falsa. Quod Intelligentiam attinet, illa apparet ut sua atque propria tam apud hominem bonum quam apud hominem malum, & quoque tenetur bonus æque agere ex intelligentia sicut propria, quemadmodum malus; sed qui credit Divinam Providentiam, ille abducitur a malo, at qui non credit, non abducitur; & ille credit, qui agnoscit malum esse peccatum, & ab illo vult abduci, & ille non credit qui non agnoscit & vult: differentia inter binas illas intelligentias, est sicut inter id quod creditur esse in se, & inter id quod creditur non esse in se sed usque sicut in se; & est quoque sicut inter externum absque tali consimili interno, & inter externum cum consimili interno; ita sicut inter loquelas & gestus mimorum & hariolorum, qui agunt personas regum, principum & ducum, & inter ipsos reges, principes & duces, hi interius & simul exterius tales sunt, illi autem modo exterius, quod cum exuitur, vocantur commedi, histriones & ludiones.

299. IV. *Quod Dominus regat Infernum per opposita, & quod malos qui in mundo sunt, regat in inferno quoad interiora & non quoad exteriora.* Qui non scit quale cælum est & quale infernum, prorsus non scire potest, qualis hominis Mens est, mens hominis est ejus spiritus qui vivit post mortem; causa est, quia mens seu spiritus hominis in omni forma est, in qua est cælum aut infernum, non differt quicquam, solum quod unum sit maximum, & alterum minimum,

nimum, seu quod unum sit effugies & alterum typus; quare homo quoad mentem seu spiritum est in minima forma vel cælum vel infernum, est Cælum qui a Domino ducitur, & est infernum qui a suo proprio. Nunc quia mihi datum est scire quale est cælum, & quale est infernum, ac interest scire qualis est homo quoad mentem seu spiritum suum, volo utrumque breviter describere.

300. Omnes qui in Cælo sunt, non sunt nisi quam affectiones boni & inde cogitationes veri; & omnes qui in inferno sunt, non sunt nisi quam concupiscentiæ mali & inde imaginationes falsi; quæ utrinque ita ordinatæ sunt, ut concupiscentiæ mali ac imaginationes falsi in inferno prorsus oppositæ sint affectionibus boni & cogitationibus veri in Cælo, quare infernum est sub cælo, e diametro ei oppositum, ita e diametro sicut bini homines ex opposito sibi jacentes, aut stantes sicut antipodæ, ita inversi, & conjuncti quoad plantas pedis, & calcitrantes; quandoque etiam apparet infernum in tali situ seu versu respective ad cælum: causa est, quia illi qui inferno sunt, concupiscentias mali faciunt caput, & affectiones boni pedes, at illi qui in Cælo sunt, affectiones boni faciunt caput, & concupiscentias mali plantas pedis, inde oppositio mutua. Dicitur quod in cælo sint affectiones boni & inde cogitationes veri, & quod in inferno sint concupiscentiæ mali & inde imaginationes falsi, & intelligitur quod sint spiritus & angeli qui tales, nam quisque est sua affectio aut sua concupiscentia, angelus cæli est sua affectio, & spiritus inferni sua concupiscentia.

301. Quod Angeli cæli sint affectiones boni & inde cogitatianes veri, est quia sunt recipientes Divini Amoris & Divinæ Sapientiæ a Domino, ac omnes affectiones boni sunt ex Divino Amore, & omnes cogitationes veri sunt ex Divina Sapientia: quod autem spiritus inferni sint concupiscentiæ mali & inde imaginationes falsi, est quia in amore sui sunt & in propria intelligentia, & omnes concupiscentiæ mali sunt ex amore sui, ac imaginationes falsi sunt ex propria intelligentia.

302. Ordinatio affectionum in Cælo, & concupiscentiarum in inferno, est mirabilis, & soli Domino nota; sunt utrinque distinctæ in genera & species, ac ita conjunctæ ut unum agant; & quia distinctæ sunt in genera & species, distinctæ sunt in societates majores & minores; & quia conjunctæ sunt ut unum agant, conjunctæ sunt sicut omnia quæ apud hominem sunt; inde Cælum in sua forma est sicut homo pulcher, cujus anima est Divinus Amor & Divina Sapientia, ita Dominus; ac Infernum in sua forma est sicut homo monstrosus, cujus anima est amor sui & propria intelligentia, ita diabolus: non enim est aliquis diabolus, qui solus est dominus ibi, sed amor sui ita vocatur.

303. Sed ut melius sciatur, quale est Cælum & est Infernum, pro affectionibus boni sumantur jucunda boni, & pro concupiscentiis mali sumantur jucunda mali, nam non datur affectio & concupiscentia absque jucundis, hæc enim faciunt vitam cujusvis: hæc sunt quæ ita distincta & conjuncta sunt, ut supra de affectionibus boni & de concupiscentiis mali dictum est: jucundum suæ affectionis implet & circumstipat unumquemvis angelum cæli, & quoque

que jucundum commune implet & circumstipat unamquamvis societatem cæli, & jucundum omnium simul seu communissimum universum cælum; similiter jucundum suæ concupiscentiæ implet & circumstipat unumquemvis spiritum inferni, & jucundum commune unamquamvis societatem inferni, & jucundum omnium seu communissimum totum infernum. Quoniam, ut supra dictum est, affectiones cæli & concupiscentiæ inferni sunt sibi e diametro oppositæ, patet quod jucundum cæli sit tale injucundum in inferno ut illud non sustineant, & vicissim quod jucundum inferni sit tale injucundum in cælo, ut illud nec sustineant.: inde est antipatia, aversatio, & separatio.

304. Jucunda illa, quia faciunt vitam cujusvis in singulari, & omnium in communi, non sentiuntur ab illis qui in illis sunt, sed opposita sentiuntur quando appropinquant, imprimis cum vertuntur in odores, quodlibet enim jucundum correspondet odori, ac in spirituali mundo in illud converti potest; & tunc sentitur commune jucundum in cælo, sicut odor horti, cum varietate secundum fragrantia ibi ex floribus & fructibus; & commune jucundum in inferno sentitur sicut stagnata aqua in quam conjectæ sunt diversæ sordes, cum varietate secundum maleolentia ex putribus & nidorosis inibi. Quomodo autem jucundum cujusvis affectionis boni in cælo, & jucundum concupiscentiæ mali in inferno, sentitur, datum etiam est scire, sed prolixum foret hic illud exponere.

305. Audivi plures advenas e mundo conquestos, quod non sciverint quod sors vitæ illorum foret secundum affectiones amoris illorum; dicentes quod in mundo non de illis cogitaverint, minus de jucundis illorum, quia id amaverunt quod jucundum illis fuit; & quod solum crediderint, quod cuivis sors esset secundum cogitationes ex intelligentia, imprimis secundum cogitationes ex pietate, & quoque ex fide: sed illis responsum est, quod scire potuerint si voluerint, quod malum vitæ sit ingratum cælo & injucundum Deo, ac gratum inferno ac jucundum diabolo; & vicissim, quod bonum vitæ sit gratum cælo ac jucundum Deo, ac ingratum inferno & injucundum diabolo, & inde quoque quod malum in se puteat, ac bonum in se fragret: & cum id potuerunt scire si voluerunt, cur non fugerunt mala ut infernalia & diabolica, & cur illis faverunt ex unica causa quia jucunda fuerunt; & quia nunc sciunt quod jucunda mali tam tetre oleant, etiam scire possunt quod ita scatentes non in cælum venire possint. Post hoc responsum contulerunt se ad illos qui in similibus jucundis erant, quia ibi & non alibi respirare potuerunt.

306. Ex idea cæli & inferni nunc data constare potest qualis est mens hominis, nam, ut dictum est, mens seu spiritus hominis est in minima forma vel cælum vel infernum; quod nempe interiora ejus sint meræ affectiones & inde cogitationes, distinctæ in genera & species, sicut in societates majores & minores, ac conjunctæ ut unum agant; & quod Dominus illas regat similiter ut regit cælum aut infernum. Quod homo sit in minima forma vel cælum vel infernum, videatur in Opere de CÆLO ET INFERNO, An: 1758 Londini edito, n. 51 ad 87.

307. Nunc ad rem propositam, quod Dominus regat infernum per opposita,

ta; & quod malos, qui in mundo sunt, regat in inferno, quoad interiora & non quoad exteriora. Quod concernit PRIMUM. *Quod Dominus regat infernum per opposita*; supra n. 288. 289, ostensum est, quod angeli cæli non in amore & sapientia, seu in affectione boni & inde cogitatione veri sint a se, sed a Domino; & quod e cælo influat bonum & verum in infernum, & quod ibi bonum vertatur in malum, & verum in falsum, ex causa quia interiora mentis eorum in contrario versu sunt: nunc quia omnia inferni opposita sunt omnibus cæli, sequitur quod Dominus regat infernum per opposita. SECUNDUM. *Quod Dominus malos, qui in mundo sunt, regat in inferno*, est quia homo quoad spiritum suum est in Mundo spirituali, & ibi in aliqua societate, in societate infernali si malus est, & in societate cælesti si bonus; mens enim hominis, quæ in se est spiritualis, non potest alibi esse quam inter spirituales, inter quos etiam post mortem venit; quod ita sit, etiam supra dictum & ostensum est. Sed homo non est ibi quemadmodum spiritus qui societati inscriptus est, est enim homo continue in statu reformationis, quare secundum vitam suam & ejus mutationes transfertur a Domino ab una societate inferni in alteram, si malus est; at si se reformari patitur, educitur ex inferno, & subducitur in cælum, & quoque ibi transfertur ab una societate in alteram, & hoc usque ad mortem, post quam non amplius a societate in societatem ibi fertur, quia tunc non amplius in aliquo statu reformationis est, sed manet in illo in quo est secundum vitam; quare dum homo moritur, inscriptus est suo loco. QUARTUM. *Quod Dominus malos in mundo ita regat quoad interiora, aliter quoad exteriora*: interiora mentis hominis regit Dominus sicut nunc dictum est, sed exteriora in mundo spirituum, qui medius est inter cælum & infernum; causa est, quia homo ut plurimum alius est in externis quam est in internis; potest enim in externis mentiri lucis angelum, & tamen in internis esse spiritus tenebrarum, quare aliter regitur externum ejus, & aliter internum, externum regitur in Mundo spirituum, internum autem in Cælo vel in inferno; quamdiu in mundo est; quare etiam cum moritur, primum venit in Mundum spirituum, & ibi in externum suum, & hoc ibi exuitur, quo exutus fertur in locum suum, cui inscriptus est. Quid Mundus spirituum, & qualis ille, videatur in Opere de CÆLO ET INFERNO Londini An: 1758, edito, n. 421 ad 535.

Quod Divina Providentia non appropriet alicui malum nec alicui bonum, sed quod propria prudentia utrumque appropriet.

308. Creditur pæne ab unoquovis, quod homo cogitet & velit ex se, & inde loquatur & agat ex se, quis aliud potest credere dum a se, cum apparentia quod ita sit, tam fortis est, ut nihil differat ab actualiter a se

se cogitare, velle, loqui & agere, quod tamen non dabile est. In SAPIENTIA ANGELICA DE DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, demonstratum est, quod unica vita sit, & quod homines sint recipientes vitae; tum quod voluntas hominis sit receptaculum amoris, ac intellectus hominis sit receptaculum sapientiae, quae duo sunt unica illa vita. Demonstratum etiam est, quod ex creatione sit, & inde ex Divina Providentia continue, ut vita illa appareat in homine, in tali similitudine, sicut esset ejus, proinde sicut propria, sed quod hoc sit apparentia, ob finem ut homo possit esse receptaculum. Demonstratum etiam est supra n. 288 ad 294, quod nullus homo cogitet ex se, sed ex aliis, & quod nec alii ex se, sed omnes ex Domino, ita tam malus quam bonus: tum quod hoc in Orbe Christiano notum sit, imprimis apud illos qui non modo dicunt, sed etiam credunt, quod omne bonum & verum sit a Domino, tum quod omnis sapientia, ita fides & charitas; & quoque quod omne malum & falsum sit a diabolo seu ab inferno. Ex his omnibus non potest aliud conclusum sequi, quam quod omne influat quod homo cogitat & vult, & quia omnis loquela fluit a cogitatione, sicut effectus a sua causa, & omnis actio a voluntate similiter, quod etiam omne id influat, quod homo loquitur & agit, tametsi derivative seu mediate: quod omne influat quod homo videt, audit, odorat, gustat & sentit, non potest negari, quid non quod homo cogitat & vult, num aliud potest esse discrimen, quam quod in organa sensuum externorum seu corporis influant talia quae in mundo naturali sunt, & quod in substantias organicas sensuum internorum seu mentis influant talia quae in mundo spirituali sunt; proinde quod sicut organa sensuum externorum seu corporis sunt receptacula objectorum naturalium, ita substantiae organicae sensuum internorum seu mentis sint receptacula objectorum spiritualium. Cum talis status est hominis, quid tunc est proprium ejus, & proprium ejus non est quod tale aut tale receptaculum sit, quia hoc proprium non aliud est quam quale ejus quoad receptionem, non autem est proprium vitae; per proprium enim a nemine intelligitur aliud, quam quod vivat ex se, & inde cogitet & velit ex se; sed quod hoc proprium non sit apud hominem, imo quod nec dari possit apud ullum, a supradictis consequitur.

309 Sed referam quid a quibusdam in Mundo spirituali audivi, erant ex illis, qui crediderunt propriam prudentiam esse omne, ac Divinam Providentiam non aliquid: dixi, quod non aliquod proprium homini sit, nisi velis id vocare proprium ejus, quod tale aut tale subjectum sit, seu tale aut tale organum, seu talis aut talis forma, sed hoc non est proprium quod intelligitur, est enim modo quale; at quod nulli homini aliquod proprium sit sicut proprium communiter intelligitur: illi, qui prudentiae propriae addixerunt omnia, qui etiam vocari possunt proprietarii in imagine sua, excanduerunt ita, ut appareret flamma ex naribus, dicentes, loqueris paradoxa & insana, annon sic foret homo nihil & inane, vel foret idea & phantasia, vel foret sculptile aut statua; sed non potui aliter respondere, quam quod paradoxon & insanum sit credere, quod homo sit vita ex se, quodque sapientia & prudentia non influat a Deo, sed quod sint in homine, ita quoque bo-

num quod charitatis & verum quod fidei est; hæc sibi attribuere, ab omni sapiente vocatur insanum, & inde quoque est paradoxon; ac insuper sunt sicut illi, qui alterius domum & possessionem inhabitant, & cum in illis sunt, persuadent sibi quod suæ sint; aut sicut œconomi & dispensatores, qui omnia domini sui credunt esse sua: & sicut servi ministratores, quibus Dominus dedit talenta & minas ad negotiandum, non rationem redderent, sed retinerent ut sua, & sic fures agerent; de his & illis dici potest quod insaniant, imo quod nihili & inanes, tum quod idealistæ sint, quia bonum, quod est ipsum Esse vitæ, non apud se a Domino habent, ita nec verum; quare tales etiam vocantur mortui, & quoque nihili & inanes, Esaj: XL: 17. 23; & alibi, formatores imaginis, tum sculptilia & statuæ. Sed de his plura in sequentibus, quæ in hoc ordine lustrentur. 1. Quid Prudentia propria, & quid Prudentia non propria. 2. Quod homo ex prudentia propria persvadeat sibi & confirmet apud se, quod omne bonum & verum sit a se & in se, similiter omne malum & falsum. 3. Quod omne persvasum & confirmatum permaneat sicut proprium apud hominem. 4. Quod si homo crederet sicut veritas est, quod omne bonum & verum sit a Domino, ac omne malum & falsum ab inferno, non appropriaret sibi bonum, & id meritorium faceret, nec appropriaret sibi malum, & se reum ejus faceret.

310. I, *Quid Prudentia propria, & quid Prudentia non propria.* In Prudentia propria sunt, qui apparentias apud se confirmant, & illas faciunt veritates, imprimis illam apparentiam, quod propria prudentia sit omne, & Divina Providentia non aliquid, nisi aliquod universale, quod tamen non dabile est absque singularibus ex quibus, ut supra ostensum est: illi etiam sunt in fallaciis, nam omnis apparentia confirmata ut veritas fit fallacia; & quantum se confirmant ex fallaciis, tantum fiunt naturalistæ, & tantum non credunt aliud, quam quod aliquo sensu corporis simul possunt percipere, imprimis sensu visus, quia hic præcipue unum agit cum cogitatione; hi denique fiunt sensuales; & si se confirmant pro natura contra Deum, claudunt interiora mentis suæ, ac interponunt sicut velum, ac postea sub velo cogitant, nec aliquid quod supra illud est: hi sensuales ab antiquis dicti fuerunt serpentes arboris scientiæ: de his dicitur in mundo spirituali, quod sicut se confirmant, ita mentis suæ interiora occludant, usque tandem ad nasum, nasus enim significat perceptionem veri, & id non aliquam. Quales sunt nunc dicetur, sunt præ aliis callidi & astuti, ac ratiocinatores ingeniosi, ac callidatem & astutiam vocant intelligentiam & sapientiam, nec sciunt aliter: illos, qui non tales sunt, spectant ut simplices & stupidos, imprimis cultores Dei, & confessores Divinæ Providentiæ: quoad principia interiora mentis eorum, de quibus ipsi parum sciunt, sunt sicut illi qui vocantur Machiavelistæ, qui homicidia, adulteria, furta & falsa testimonia in se spectata, nihili faciunt, & si ratiocinantur contra illa, est solum ex prudentia ne appareant tales. De vita hominis in mundo non aliter cogitant, quam quod illa sit similis vitæ bestiæ; & de vita hominis post mortem, quod sit sicut vapor vitalis, qui exsurgens e cadavere seu sepulchro relabitur, & sic moritur: ex hac vesania est, quod

quod spiritus & angeli sint aeres, & apud illos quibus injunctum est credere vitam æternam, quod animæ hominum similiter, & sic quod non videant, audiant & loquantur, proinde quod cæci, surdi & muti sint, & quod solum in particula aeris sui cogitent, dicunt quomodo potest anima esse aliud, nonne sensus externi una cum corpore mortui sunt, & quod illos non possint recipere priusquam anima reunitur cum corpore; & quia non aliter quam sensualiter & non spiritualiter comprehendere potuerunt statum animæ post mortem, illum constabiliverunt, alioquin periisset fides de vita æterna. Imprimis confirmant apud se amorem sui, illum vocantes vitæ ignem, & excitamentum ad varios in Regno usus: & quia tales sunt, etiam sunt idola sui, ac cogitationes illorum, quia sunt fallaciæ & ex fallaciis, sunt imagines falsi: & quia jucundis concupiscentiarum favent, sunt illi satanæ & diaboli, satanæ dicuntur, qui concupiscentias mali apud se confirmant, & diaboli qui illas vivunt. Quales sunt sensuales homines astutissimi, etiam datum est scire; infernum eorum est profunde a tergo, & volunt inconspicui esse, quare apparent ibi volantes sicut larvæ, quæ sunt phantasiæ eorum, & vocantur Genii: quondam ex illo inferno aliqui emissi sunt, ut scirem quales sunt, illi statim applicabant se cervici meæ sub occipitio, & inde intrabant in meas affectiones, non volentes in cogitationes, quas dextre evitabant, & affectiones meas variabant unam post alteram, animo flectendi illas insensibiliter in opposita, quæ sunt concupiscentiæ mali, & quia nihil tangebant cogitationes, inflexissent & invertissent illas, me nesciente, nisi Dominus avertisset. Fiunt tales, qui in mundo non credunt dari aliquid Divinæ Providentiæ, & non aliud explorant apud alios, quam eorum cupiditates & desideria; & sic ducunt illos usque dum dominantur super illos; & quia id tam clandestine & astute faciunt, ut alter non sciat, & sibi similes fiunt post mortem, ideo statim, dum in mundum spiritualem veniunt, in illud infernum dejiciuntur; visi in luce cæli apparent absque naso, & quod mirum est, quod, tametsi ita astuti sunt, usque sint sensuales præ reliquis. Quoniam Antiqui sensualem hominem vocaverunt serpentem, & talis homo callidus, astutus & ratiocinator ingeniosus est præ aliis, ideo dicitur „ *Quod serpens factus sit astutus præ omni fera agri* „ Gen: III: 1: & „ dicit Dominus, *Estote prudentes ut serpentes, & simplices ut columbæ* „ Matth: X: 16; & quoque Draco, qui etiam vocatur serpens antiquus, diabolus & satanas, describitur, *quod haberet capita septem, & cornua decem, & super capitibus diademata septem* „ Apoc: XII: 3. 9; per capita septem significatur astutia, per cornua decem significatur potentia persuadendi per fallacias, & per diademata septem significantur sancta Verbi & Ecclesiæ prophanata.

311. Ex descriptione propriæ prudentiæ, & illorum qui in illa sunt, videri potest qualis est prudentia non propria, & quales illi qui in ea sunt, quod nempe prudentia non propria sit prudentia apud illos, qui non apud se confirmant, quod intelligentia & sapientia sint ex homine, dicentes quomodo quis potest sapere ex se, & quomodo quis potest bonum facere ex se, & hoc cum dicunt, vident in se quod ita sit, cogitant enim interius, & quoque

credunt, quod alii similiter cogitent, imprimis eruditi; quia non sciunt quod aliquis solum exterius possit cogitare. Non per aliquas confirmationes apparentiarum in fallaciis sunt, quare sciunt & percipiunt quod homicidia, adulteria, furta & falsa testimonia sint peccata, & fugiunt illa ideo; tum quod malitia non sit sapientia, & quod astutia non sit intelligentia; cum audiunt ratiocinationes ingeniosas ex fallaciis, mirantur & in se rident; causa est, quia apud illos non est velum inter interiora & exteriora, seu inter spiritualia & naturalia mentis, sicut est apud sensuales; quare ex cælo recipiunt influxum, ex quo interius vident talia. Loquuntur simplicius & sincerius quam alii, ac in vita ponunt sapientiam, & non in sermone; sunt respective sicut agni & oves; cum illi qui in prudentia propria sunt, sicut lupi & vulpes; & sunt sicut qui habitant in domo, & per fenestras vident cælum, illi autem qui in propria prudentia sunt, sunt sicut qui habitant in fundamento domus, & per suas fenestras non vident nisi quæ sub terra sunt; & sunt sicut qui in monte stant, & vident illos qui in propria prudentia sunt sicut errantes in vallibus & in sylvis. Ex his constare potest, quod prudentia non propria sit prudentia ex Domino, in simili apparentia in externis cum prudentia propria, sed in prorsus dissimili in internis; in internis apparet prudentia non propria in Mundo spirituali sicut homo, at prudentia propria sicut simulachrum apparens vitale ex eo solo, quod illis qui in ea sunt, usque sit rationalitas & libertas seu facultas intelligendi & volendi, & inde loquendi & agendi; & quod per illas facultates possint simulare quod etiam homines sint: quod talia simulachra sint, est quia mala & falsa non vivunt, sed solum bona & vera, & quia hoc ex rationalitate sua sciunt, nam si non scirent non simularent illa, possident vitale humanum in simulachris suis. Quis non scire potest, quod homo talis sit, qualis est interius, consequenter quod ille homo sit, qui interius est qualis vult videri exterius, & quod ille simulacrum sit, qui solum exterius homo est, & non interius: cogita sicut loqueris pro Deo, pro religione, proque justitia & sinceritate; & eris homo, & tunc Divina Providentia erit prudentia tua, & videbis apud alios quod propria prudentia sit insania.

312. II. *Quod homo ex prudentia propria persuadeat sibi, & confirmet apud se, quod omne bonum & verum sit a se & in se, similiter omne malum & falsum.* Fiat argumentatio per analogiam inter bonum & verum naturale, ac bonum & verum spirituale; quæritur, quid verum & bonum in visu oculi, annon id ibi est verum quod vocatur pulchrum, & ibi bonum quod vocatur jucundum, sentitur enim jucundum ex visis pulchris: quid verum & bonum in auditu, annon id ibi est verum quod vocatur harmonicum, & id ibi est bonum quod vocatur amænum, sentitur enim amænum ex auditis harmonicis; similiter in aliis sensibus; inde patet quid verum & bonum naturale: expendatur nunc quid verum & bonum spirituale; num verum spirituale est aliud quam pulchrum & harmonicum rerum & objectorum spiritualium; & num bonum spirituale est aliud quam jucundum & amænum ex percepta illorum pulchritudine aut harmonia. Videatur nunc, num aliud dici possit de uno quam de altero, seu de spirituali quam de naturali; de naturali dicitur, quod pulchrum

pulchrum & jucundum in oculo influant ex objectis, & quod harmonicum & amænum in aure influant ex instrumentis; quid aliud est in substantiis organicis mentis, dicitur de his quod illa insint, & de illis quod influant; sed si quæritur, cur dicitur quod influant, non aliud responderi potest quam quia distantia apparet; at cur dicitur quod insint, non aliud responderi potest quam quia distantia non apparet; consequenter, quod apparentia distantiæ sit quæ facit, quod credatur aliud de illis quæ homo cogitat & percipit, quam de illis quæ videt & audit: sed hoc cadit, dum scitur quod spirituale non sit in distantia sicut est naturale, cogita de sole & luna, aut de Roma & Constantinopoli, annon sunt in cogitatione absque distantia, modo cogitatio illa non conjungitur cum experientia facta per visum aut per auditum; cur itaque persuades tibi, quod quia distantia in cogitatione non apparet, bonum & verum, ut & malum & falsum sint ibi, & non influant. Addam his experientiam, quæ in Mundo spirituali communis est; potest unus spiritus infundere suas cogitationes & affectiones in alterum spiritum, & hic non scit aliter, quam quod id sit suæ propriæ cogitationis & affectionis; hoc vocatur ibi cogitare ex alio & cogitare in alio; hoc millies vidi, & quoque centies ego feci; & tamen apparentia distantiæ fuit insignis; ast ut primum sciverunt, quod alius esset qui intulit cogitationes & affectiones illas, indignati sunt, & se averterunt, agnoscentes tamen quod distans non appareat in visu interno seu cogitatione, nisi detegatur, sicut in visu interno seu oculo, & quod inde credatur quod influat. Huic experientiæ quotidianam meam adjiciam; spiritus mali sæpius in meam cogitationem injecerunt mala & falsa, quæ apud me apparuerunt sicut in me & a me essent, seu quod ipse cogitarem illa, sed quia novi quod mala & falsa essent, inquisivi quinam illa injecerunt, ac detecti & abacti sunt, & erant in eximia a me distantia. Ex his constare potest, quod omne malum cum ejus falso influat ab inferno, ac omne bonum cum ejus vero influat a Domino, & quod utrumque appareat sicut in homine.

313. Quales illi sunt qui in propria prudentia, & quales qui in prudentia non propria, & inde in Divina Providentia sunt, describitur in Verbo per Adamum & Chaivam uxorem ejus in horto Edenis, ubi binæ arbores, una vitæ, & altera scientiæ boni & mali, & per eorum esum ex hac arbore; quod per Adamum & Chaivam uxorem ejus in sensu interno seu spirituali intelligatur & describatur Antiquissima Domini Ecclesia in hac tellure, præ sequentibus nobilis & cælestis, videatur supra n. 241, per cætera significantur hæc sequentia; per hortum Edenis significatur sapientia hominum illius Ecclesiæ; per arborem vitæ Dominus quoad Divinam Providentiam, & per arborem scientiæ homo quoad propriam prudentiam; per serpentem sensuale & proprium hominis, quod in se est amor sui & fastus propriæ intelligentiæ, ita diabolus & satanas; per esum ex arbore scientiæ, appropriatio boni & veri, quod hæc non a Domino & inde Domini sint, sed quod ab homine & inde hominis; & quia bonum & verum sunt ipsa Divina apud hominem, per bonum enim intelligitur omne amoris, & per verum omne sapientiæ, ideo si homo vindicat sibi illa ut sua,

non

non poteſt aliter credere quam quod ſit ſicut Deus, quare dixit ſerpens, *Quo die comederitis de eo, aperientur oculi veſtri, & eritis ſicut Deus ſcientes bonum & malum* „ Geneſ: III: 5; ita quoque faciunt illi qui in amore ſui, & inde faſtu propriæ intelligentiæ ſunt in inferno; per damnationem ſerpentis ſignificatur damnatio proprii amoris & propriæ intelligentiæ; per damnationem Chavæ damnatio proprii voluntarii, & per damnationem Adami damnatio proprii intellectualis, per ſpinam & tribulum, quæ terra germinabit illi, ſignificatur mere falſum & malum; per ejectionem ex horto ſignificatur deprivatio ſapientiæ; per cuſtoditionem viæ ad arborem vitæ tutela Domini ne ſancta Verbi & Eccleſiæ violentur; per folia ficus per quæ texerunt nuditates, ſignificantur vera moralia, per quæ velantur illa quæ amoris & faſtus eorum ſunt; & per tunicas pellis, quibus poſtea veſtiebantur, ſignificantur apparentiæ veri, in quibus ſolis ſunt. Hic eſt intellectus illorum ſpiritualis. Sed maneat qui vult in ſenſu literæ, ſciat modo quod ille in Cælo ita intelligatur.

314. Quales ſunt illi, qui infatuati ſunt ex propria intelligentia, conſtare poteſt ex illarum imaginariis in rebus interioris judicii, pro exemplo, de Influxu, de Cogitatione, deque Vita. De INFLUXU inverſe cogitant, ut quod viſus oculi influat in viſum internum mentis qui eſt intellectus, & quod auditus auris influat in auditum internum, qui etiam eſt intellectus, & non percipiunt, quod Intellectus ex voluntate influat in oculum & in aurem, & non modo faciat illos ſenſus, ſed etiam utatur illis ut ſuis inſtrumentis in naturali mundo: ſed quia hoc non ſecundum apparentiam eſt, non percipiunt, ſolummodo ſi dicitur, quod naturale non influat in ſpirituale, ſed quod ſpirituale in naturale, at uſque tunc cogitant, quid ſpirituale niſi quam purius naturale, tum annon apparet quod ſi oculus videt aliquod pulchrum, & auris audit aliquod harmonicum, mens, quæ eſt intellectus & voluntas, delectetur, non ſcientes quod oculus non videat ex ſe, nec lingua guſtet ex ſe, nec nares odorent ex, nec cuticula ſentiat ex ſe, ſed quod ſit mens ſeu ſpiritus hominis, qui illa ibi ſenſu percipit, & ex illo ſecundum quale ejus afficitur; ſed uſque quod mens ſeu ſpiritus hominis non ſentiat illa a ſe, ſed a Domino; & quod aliter cogitare, ſit ex apparentiis, & ſi confirmantur, ex fallaciis. De COGITATIONE, dicunt, quod ſit aliquod modificatum in aere, variatum ſecundum objecta, & ampliatum ſecundum cultum, ita quod ideæ cogitationum ſint imagines, ſicut meteora, apparentes in aere; & quod memoria ſit tabula cui impreſſæ ſunt; non ſcientes quod cogitationes ſint æque in ſubſtantiis pure organicis, ſicut ſunt viſus & auditus in ſuis; ſpectent modo Cerebrum, & videbunt illud talibus ſubſtantiis plenum, læde illas & delirabis, ac perde illas & morieris: quid autem cogitatio, & quid memoria, videatur ſupra n. 279. fin. De VITA non ſciunt aliud, quam quod ſit quædam naturæ activitas, quæ ſe facit ſentiri diverſimode, ſicut corpus quod vivit, ſe organice movet: ſi dicitur, quod ſic natura vivat, hoc negant, ſed quod natura det vivere; ſi dicitur annon tunc vita diſſipatur, cum corpus moritur, reſpondent quod vita in particula aeris, quæ vocatur anima, maneat: ſi dicitur, quid tunc Deus, numme ille eſt ipſa vita, ad hæc tacent, &

non

non volunt edicere quod cogitant; si dicitur, velitisne quod Divinus Amor & Divina Sapientia sint ipsa Vita, respondent, quid amor & quid sapientia, nam in suis fallaciis non vident quid hæc, nec quid Deus. Hæc adducta sunt, ut videatur, quomodo homo a propria prudentia infatuatur, ex causa quia omnia ex apparentiis & inde fallaciis concludit.

316. Quod propria prudentia persuadeat & confirmet, quod omne bonum & verum ab homine & in homine sit, est quia propria prudentia est proprium intellectuale hominis influens ex amore sui, qui est proprium voluntarium hominis, & proprium non potest aliter quam sua facere omnia; non enim potest ab illo elevari: omnes qui a Divina Domini Providentia ducuntur, elevantur a proprio, & tunc vident quod omne bonum & verum a Domino sit, imo etiam vident, quod id quod a Domino in homine est, sit perpetuo Domini, & nusquam hominis. Qui aliter credit, est sicut qui domini sui bona apud se deposita habet, ac illa sibi vindicat aut appropriat ut sua, qui non est dispensator sed est fur; & quia proprium hominis non est nisi quam malum, quare ille etiam immergit illa suo malo, ex quo consumerentur, sicut uniones stercori aut liquori acetoso injectæ.

317. III. *Quod omne persuasum & confirmatum permaneat sicut proprium apud hominem.* Creditur a multis, quod non videri aliquod verum ab homine possit, nisi ex confirmatis, sed hoc est falsum: in illis quæ civilia & æconomica Regni & Republicæ sunt, non videri potest utile & bonum, nisi sciantur plura statuta & sancita ibi, inque rebus judicii nisi sciantur leges, inque rebus naturalibus, ut in physicis, chymicis, anatomicis, Mechanicis & aliis, nisi homo imbutus sit scientiis; sed in puris rationalibus, moralibus & spiritualibus, apparent vera ex ipsa luce eorum, modo homo ex justa educatione aliquantum rationalis, moralis, & spiritualis factus est: causa est, quia unusquisque homo quoad spiritum suum, qui est qui cogitat, est in Mundo spirituali, ac unus inter illos ibi, proinde in luce spirituali, quæ interiora intellectus ejus illustrat, & quasi dictat; nam lux spiritualis in sua essentia est Divinum Verum Divinæ Sapientiæ Domini: inde est quod homo possit analytice cogitare, de justo & recto in judiciis concludere, ac honestrum in morali vita, & bonum in spirituali, videre; & quoque multa vera, quæ non in tenebras cadunt nisi quam ex confirmatis falsis: illa videt homo comparative vix aliter quam sicut videt animum alterius ex facie ejus, ac percipit affectiones ejus ex sono loquelæ ejus, absque alia scientia, quam quæ cuivis insita est: cur non homo suæ vitæ interiora, quæ sunt spiritualia & moralia aliquatenus ex influxu videret, cum nullum animal est, quod non scit sua necessaria, quæ sunt naturalia ex influxu, avis scit nidos facere, ova ponere, pullos excludere, & novit suas escas; præter mirabilia alia, quæ vocantur instinctus.

318. Sed quomodo status hominis ex confirmationibus & inde persuasionibus mutatur, nunc dicetur, sed in hoc ordine. 1. Quod nihil non confirmari possit, & quod falsum plus quam verum. 3. Quod confirmato falso non appareat verum, sed quod ex confirmato vero appareat falsum. 3. Quod

posse confirmare quicquid lubet, non sit intelligentia, sed solum ingeniositas, dabilis etiam apud pessimos. 4. Quod detur confirmatio intellectualis & non simul voluntaria, at quod omnis confirmatio voluntaria etiam sit intellectualis. 5. Quod confirmatio mali voluntaria & simul intellectualis faciat, ut homo credat propriam prudentiam esse omne, & Divinam Providentiam non aliquid; non autem sola confirmatio intellectualis. 9. Quod omne confirmatum ex voluntate & simul intellectu permaneat in æternum, non autem id quod modo confirmatum est ab intellectu. Quod attinet Primum. *Quod nihil non confirmari possit, & quod falsum præ vero*: quid non potest confirmari, cum ab atheis confirmatur, quod Deus non sit Creator universi, sed quod natura sit creatrix sui; quod Religio sit modo vinculum, ac pro simplicibus & pro vulgo; quod homo sit sicut bestia, & quod moriatur similiter: cum confirmatur quod adulteria sint licita, similiter furta clandestina, fraudes, & machinationes dolosæ, quod astutia sit intelligentia, ac malitia sapientia: quis non confirmat suam hæresin; annon volumina confirmationibus plena sunt pro binis regnantibus in Christiano Orbe: fac decem hæreses etiam abstrusas, & dic ingenioso ut confirmet, & confirmabit omnes; si illas dein videris solum ex confirmatis, annon visurus es falsa ut vera. Quoniam omne falsum lucet in naturali homine ex apparentiis & fallaciis ejus, & non verum nisi in spirituali homine, patet, quod falsum præ vero possit confirmari. Ut sciatur, quod omne falsum & omne malum possit confirmari usque ut falsum appareat sicut verum, ac malum sicut bonum, sit pro exemplo; confirmetur, quod lux sint tenebræ & tenebræ lux; poteſtne dici, quid lux in se, num sit nisi quoddam apparens in oculo secundum statum ejus, quid lux clauso oculo; annon vespertilionibus & noctuis tales oculi sunt, videntne lucem ut tenebras, ac tenebras ut lucem; audivi de quibusdam quod similiter viderint, deque infernalibus quod tametsi in tenebris sunt, usque se mutuo videant; annon lux est homini in somniis in media nocte, annon sic tenebræ sunt lux, & lux tenebræ: sed responderi potest, quid hoc, lux est lux sicut verum est verum, & tenebræ sunt tenebræ sicut falsum est falsum. Sit adhuc exemplum; confirmetur quod corvus sit albus; annon potest dici, nigredo ejus est modo umbra, quæ non est reale ejus; sunt pennæ ejus intus albæ, corpus similiter; sunt hæc substantiæ ex quibus ille; quia nigredo ejus est umbra, ideo albescit corvus cum sit senex, visi sunt tales; quid nigrum in se nisi quam album, mole vitrum nigrum, & videbis quod pulvis sit albus; quare cum vocas corvum nigrum, loqueris ex umbra, & non ex reali: sed responderi potest, quid hoc, sic dicerentur omnes aves albæ. Hæc tametsi contra sanam rationem sunt, adducta sunt, ut videri possit, quod falsum prorsus oppositum vero, ac malum prorsus oppositum bono, possit confirmari. Secundum. *Quod confirmato falso non appareat verum, sed quod ex confirmato vero appareat falsum*: omne falsum est in tenebris, & omne verum in luce, ac in tenebris non apparet aliquid, imo nec scitur quid, nisi palpando; aliter in luce; quare etiam in Verbo falsa vocantur tenebræ, & inde illi qui in falsis sunt, dicuntur ambulare in tenebris & in umbra mortis; & vicissim, ibi vera vocantur lux, & inde illi qui in veris

veris sunt, dicuntur ambulare in luce, & vocantur filii lucis. Quod confirmato falso non appareat verum, & quod ex confirmato vero appareat falsum, patet a multis; ut, quis videret aliquod verum spirituale, nisi Verbum id doceret, foretne mera caligo, quæ non discuti potuit, nisi quam per lucem in qua Verbum est, & nisi apud illum, qui vult illustrari: quis hæreticus potest falsa sua videre, nisi admittat genuinum Ecclesiæ verum, prius non videt illud: loquutus sum cum illis, qui se in fide separata a charitate confirmaverunt, ac interrogati numne viderint tam multa in Verbo de amore & charitate, de operibus & factis, de custodiendis præceptis, & quod beatus & sapiens sit qui facit, ac stultus qui non facit, dixerunt quod illa dum legerunt, non viderint aliter quam quod sint fides, & sic illa sicut occlusis oculis præteriverint. Illi qui in falsis se confirmaverunt, sunt sicut qui in pariete vident stricturas, & cum in umbra vesperæ sunt striatum illud in phantasia vident sicut equitem aut hominem, quæ imago visionaria dissipatur a luce diei influente. Quis potest sentire immundum spirituale adulterii, nisi qui est in mundo spirituali castitatis; quis potest sentire crudele vindictæ, nisi qui in bono ex amore proximi est; quis adulter & quis cupidus vindictæ non subsannat illos, qui jucunda illorum vocant infernalia, ac vicissim jucunda amoris conjugialis & amoris proximi cælestia, & sic porro. Tertium. *Quod posse confirmare quicquid lubet, non sit intelligentia, sed solum ingeniositas, dabilis etiam apud pessimos:* dantur confirmatores dexterrimi, qui non sciunt aliquod verum, & usque possunt confirmare & verum & falsum, & aliqui eorum dicunt, quid verum, num sit, annon id est verum quod facio verum; & usque hi in mundo creduntur intelligentes, & tamen non sunt nisi quam incrustatores parietis; non alii sunt intelligentes, quam qui percipiunt verum esse verum, & hoc per veritates continue perceptas confirmant: hi & illi parum discerni possunt, quia non discerni potest inter lucem confirmationis & lucem perceptionis veri, nec apparet aliter quam quod illi qui in luce confirmationis sunt, etiam in luce perceptionis veri sint, cum tamen discrimen est sicut inter lucem fatuam & lucem genuinam, & lux fatua in Mundo spirituali est talis, ut vertatur in tenebras influente luce genuina; talis fatua lux est apud multos in inferno, qui dum in lucem genuinam emittuntur, prorsus nihil vident; ex quibus patet, quod posse confirmare quicquid lubet, sit modo ingeniositas, dabilis etiam apud pessimos. Quartum. *Quod detur confirmatio intellectualis & non simul voluntaria, & quod omnis confirmatio voluntaria etiam sit intellectualis:* sint exempla illustrationi; illi qui confirmant fidem separatam a charitate, & usque vitam charitatis vivunt; in genere qui confirmant falsum doctrinæ, & tamen non vivunt secundum illud, sunt qui in confirmatione intellectuali sunt, & non simul in confirmatione voluntaria: at qui confirmant falsum doctrinæ, & vivunt secundum illud, illi sunt qui in confirmatione voluntaria & simul in intellectuali sunt: causa est, quia intellectus non influit in voluntatem, sed voluntas in intellectum. Ex his etiam patet quid falsum mali est, & quid falsum non mali, quod falsum non mali possit conjungi cum bono, non autem falsum mali, causa est, quia falsum non mali est falsum in intellectu &

& non in voluntate, & falsum mali est falsum in intellectu ex malo in voluntate. QUINTUM. *Quod confirmatio mali voluntaria & simul intellectualis faciat, ut homo credat propriam prudentiam esse omne, & Divinam Providentiam non aliquid; non autem sola confirmatio intellectualis.* Sunt plures qui apud se confirmant propriam prudentiam ex apparentiis in mundo, sed usque non negant Divinam Providentiam, his est modo confirmatio intellectualis; at qui simul negant Divinam Providentiam, illis quoque est confirmatio voluntaria; at hæc una cum persuasione est præcipue apud illos qui cultores naturæ & simul cultores sui sunt. SEXTUM. *Quod omne confirmatum voluntate & simul ab intellectu permaneat in æternum, non autem id quod modo confirmatum est ab intellectu:* id enim quod solius intellectus est non est, in homine, sed est extra illum, est solum in cogitatione, & nihil intrat hominem, & ei appropriatur, nisi quod excipitur a voluntate, hoc enim fit amoris vitæ ejus; quod hoc permaneat in æternum, in nunc sequenti numero dicetur.

319. Quod omne confirmatum voluntate & simul ab intellectu permaneat in æternum, est quia quisque est suus amor, & amor est voluntatis ejus; tum quia quisque homo est suum bonum aut suum malum, nam omne id bonum dicitur quod est amoris, similiter malum. Quoniam homo est suus amor, est quoque forma sui amoris, ac vocari potest organum amoris vitæ suæ. Supra n. 279 dictum est, quod affectiones amoris & inde cogitationes hominis sint mutationes & variationes status & formæ substantiarum organicarum mentis ejus, nunc dicetur, quid & quales sunt illæ mutationes & variationes; idea illarum potest comparari a Corde & Pulmone, quod sint expansiones & compressiones, seu dilatationes & contractiones alternæ, quæ in corde vocantur systole & diastole, in pulmone respirationes; quæ sunt extensiones & retentiones, sive diductiones & coarctationes lobulorum ejus reciprocæ: hæ sunt mutationes & variationes status cordis & pulmonis: similes dantur in reliquis visceribus corporis, & quoque consimiles in partibus eorum, per quas sanguis & succus animalis recipitur & promovetur. Similes etiam dantur in formis organicis mentis, quæ sunt subjecta affectionum & cogitationum hominis, ut supra ostensum est; cum differentia, quod harum expansiones & compressiones, seu reciprocationes, sint in tali superiore perfectione respective, ut non vocibus linguæ naturalis possint exprimi, solum vocibus linguæ spiritualis, quæ non aliter sonare possunt, quam quod sint ingyrationes & egyrationes vorticillares, ad modum perpetuarum & inflexarum helicum, in formas vitæ receptivas mirifice confasciatarum. Quales autem hæ substantiæ & formæ pure organicæ sunt apud malos, & quales apud bonos, nunc dicetur; apud bonos sunt illæ spiratæ antrorsum, apud malos autem retrorsum, & quæ spiratæ sunt antrorsum, versæ sunt ad Dominum, & ab Ipso recipiunt influxum; at quæ spiratæ sunt retrorsum, versæ sunt ad infernum, & inde recipiunt influxum: sciendum est, quod quantum retrorsum versæ sunt, tantum a tergo apertæ sint, & a facie clausæ, ac vicissim, quod quantum antrosum versæ sunt, tantum a facie apertæ sint, & a tergo clausæ, Ex his constare potest, qualis forma seu quale organum est homo malus, & qualis forma seu quale organum

num est homo bonus, quod sint in contrario versu; & quia versus semel inductus non retorqueri potest, patet, quod qualis est cum moritur, talis permaneat in æternum: amor voluntatis hominis est, qui facit illum versum, seu qui convertit & invertit, nam ut supra dictum est, quisque homo est suus amor; inde est, quod quisque post mortem eat viam amoris sui, ad cælum qui in amore bono est, & ad infernum qui in amore malo est, nec quiescit quam in illa societate ubi ejus amor regnans est; & quod mirum est, quisque novit viam, est sicut naribus odoret illam.

320. IV. *Quod si homo crederet sicut veritas est, quod omne bonum & verum sit a Domino, ac omne malum & falsum ab inferno, non appropriaret sibi bonum, & id meritorium faceret, nec appropriaret sibi malum, ac se reum ejus faceret.* Sed hæc quia sunt contra fidem illorum, qui apud se confirmaverunt apparentiam, quod sapientia & prudentia ab homine sint, & non influant secundum statum organizationis mentis eorum, de qua mox supra n. 319, ideo demonstranda sunt; quod ut fiat distincte, erit in hoc ordine. 1. Quod qui confirmat apud se apparentiam, quod sapientia & prudentia sint ab homine & inde in illo ut ejus, non videre possit aliter, quam quod alioquin non foret homo, sed vel bestia, vel sculptile; cum tamen contrarium est. 2. Quod credere & cogitare sicut veritas est, quod omne bonum & verum sit a Domino, ac omne malum & falsum ab inferno, appareat sicut impossibile, cum tamen id est vere humanum & inde angelicum. 3, Quod ita credere & cogitare sit impossibile illis, qui non agnoscunt Divinum Domini, & qui non agnoscunt mala esse peccata; at quod possibile sit illis, qui duo illa agnoscunt. 4. Quod qui in duabus illis agnitionibus sunt, solum reflectant super mala apud se, & illa a se ad infernum, unde sunt, rejiciant, quantum illa ut peccata fugiunt & aversantur. 5. Quod sic Divina Providentia non appropriet alicui malum, nec alicui bonum, sed quod propria prudentia utrumque appropriet.

321. Sed hæc in proposito ordine explicentur. PRIMUM. *Quod qui confirmat apud se apparentiam, quod sapientia & prudentia sint ab homine & in homine ut ejus, non videre possit aliter, quam quod alioquin non foret homo, sed vel bestia; vel sculptile; cum tamen contrarium est.* Ex lege Divinæ Providentiæ est, ut homo cogitet sicut a se, utque prudenter agat sicut a se, sed usque ut agnoscat, quod sit a Domino; inde sequitur quod qui cogitat & prudenter agit sicut a se, & simul agnoscit quod sit a Domino, ille sit homo, non autem ille, qui confirmat apud se, quod omne quod cogitat & quod agit, sit ex se; tum nec ille, qui quia scit quod sapientia & prudentia a Deo sunt, usque exspectat influxum; hic enim fit sicut sculptile, & ille sicut bestia: quod ille qui exspectat influxum fit sicut sculptile, patet; oportet enim ut is stet vel sedeat immotus, manibus remissis, oculis vel clausis vel apertis absque nictu, non cogitando nec animando; quid tunc vitæ illi est. Quod ille qui credit quod omnia quæ cogitat & agit, sint ex se, non dissimilis bestiæ sit, etiam patet, nam cogitat solum ex mente naturali, quæ homini communis est cum bestiis, & non ex mente rationali spirituali, quæ est mens vere humana; hæc enim mens agnoscit, quod Solus Deus cogitet ex se, & quod homo ex Deo; qua-

re etiam talis non scit discrimen inter hominem & bestiam aliud quam quod homo loquatur & bestia sonet, & credit quod uterque moriatur similiter. De illis qui exspectant influxum adhuc aliquid dicetur; illi non recipiunt aliquem, nisi quam pauci qui ex corde desiderant illum, hi quandoque recipiunt aliquod responsum per vivam perceptionem in cogitatione, vel per tacitam loquelam in illo, & raro per manifestam, & tunc hoc, ut cogitent & agant sicut volunt & sicut possunt, & quod qui sapienter agit sapiens sit, & qui stulte agit stultus sit, & nusquam instruuntur quid credituri & quid facturi sint; & hoc ex causa, ne rationale & liberum humanum pereat, quod est, ut quisque ex libero secundum rationem agat, cum omni apparentia sicut ex se. Illi qui per influxum instruuntur quid credituri aut quid facturi sint, non instruuntur a Domino, nec ab aliquo angelo cæli, sed a quodam spiritu Enthusiastico, Quaqueriano, vel Moraviano, & seducuntur. Omnis influxus a Domino fit per illustrationem intellectus, & per affectionem veri, & per hanc in illam. SECUNDUM. *Quod credere & cogitare sicut veritas est, quod omne bonum & verum sit a Domino, ac omne malum & falsum ab inferno, appareat sicut impossibile; cum tamen id est vere humanum & inde angelicum.* Credere & cogitare quod omne bonum & verum sit a Deo, apparet possibile, modo non aliquid ultra dicatur; causa est, quia est secundum fidem Theologicam, contra quam non licet cogitare: at credere & cogitare quod omne malum & falsum sit ex inferno, apparet impossibile, quia sic etiam crederetur, quod homo nihil posset cogitare; sed usque cogitat homo sicut ex se, tametsi ex inferno, quia Dominus dat cuivis, quod cogitatio, undecunque sit, appareat in illo sicut sua, alioquin homo non viveret homo, nec posset educi ex inferno, ac introduci in cælum, hoc est, reformari, ut multis supra ostensum est: quare etiam Dominus dat homini scire & inde cogitare quod in inferno sit si in malo, & quod ex inferno cogitet si ex malo; & quoque dat cogitare media, quomodo possit ab inferno exire, & non cogitare ex illo, sed venire in cælum & ibi cogitare ex Domino; & quoque dat homini liberum electionis: ex quibus videri potest, quod homo possit cogitare malum & falsum sicut ex se, & quoque cogitare quod id & illud sit malum & falsum; proinde quod sit modo apparentia quod a se, sine qua homo non foret homo. Ipsum humanum & inde Angelicum est cogitare ex veritate, & hoc veritas est, quod homo non cogitet ex se, sed quod ei detur a Domino cogitare, in omni apparentia ut ex se. TERTIUM. *Quod ita credere & cogitare sit impossibile illis, qui non agnoscunt Divinum Domini, & qui non agnoscunt mala esse peccata; & quod possibile sit illis qui duo illa agnoscunt.* Quod id impossibile sit illis qui non agnoscunt Divinum Domini, est quia Solus Dominus dat homini cogitare & velle, & qui non agnoscunt Divinum Domini, illi sejuncti ab Ipso credunt quod cogitent a se: quod impossibile etiam sit illis qui non agnoscunt mala esse peccata, est quia hi cogitant ex inferno, & quisque ibi putat quod a se cogitet. Quod autem possibile sit illis qui duo illa agnoscunt, constare potest ex illis quæ supra n. 288 ad 294, in copia allata sunt. QUARTUM. *Quod qui in duabus illis agnitionibus sunt, solum reflectant super mala apud se, ac illa ad infernum, unde sunt, rejiciant*

rejiciant, quantum illa ut peccata fugiunt & aversantur. Quis non scit, vel scire poest, quod malum sit ab inferno, & quod bonum e cælo; & quis non inde scire potest, quod quantum homo fugit & aversatur malum, tantum fugiat & aversetur infernum; & quis inde non scire potest, quod, quantum quis malum fugit & aversatur, tantum velit & amet bonum, proinde quod tantum a Domino ab inferno eximatur, & ad cælum ducatur: hæc omnis rationalis homo, modo scit quod infernum & cælum sint, & quod malum sit a sua origine & bonum a sua, videre potest: nunc si homo reflectit super mala apud se, quod idem est cum explorare se, & fugit illa, tunc evolvit se ab inferno, & hoc rejicit ad tergum, ac immittit se in cælum, & ibi Dominum spectat a facie; dicitur quod homo hoc faciat, sed facit id sicut a se, tunc ex Domino. Cum homo agnoscit hoc verum ex bono corde & ex pia fide, tunc latet id intus in omni quod postea sicut ex se cogitat & facit, quemadmodum prolificum in semine, quod intus comitatur usque ad novum semen: & quemadmodum volupe in appetitu cibi, quem semel agnovit sibi salutiferum esse; verbo, est sicut cor & anima in omni quod cogitat & facit. QUINTUM. *Quod sic Divina Providentia non approprict alicui malum nec alicui bonum, sed quod propria prudentia appropriet utrumque*: hoc consequitur ex omnibus quæ nunc dicta sunt: finis Divinæ Providentiæ est bonum, hoc itaque in omni operatione intendit; quare non appropriat alicui bonum, nam sic illud fieret meritorium; nec appropriat alicui malum, nam sic illum reum mali faceret: utrumque tamen facit homo ex proprio, quia hoc non est nisi quam malum; proprium voluntatis ejus est amor sui, ac proprium intellectus ejus est fastus propriæ intelligentiæ, & ex hoc est propria prudentia.

Quod omnis homo reformari possit, & quod Prædestinatio non detur.

322. SAna ratio dictat, quod omnes prædestinati sint ad cælum, & nullus ad infernum; sunt enim omnes nati homines, & inde imago Dei in illis est; imago Dei in illis est, quod possint intelligere verum, & quod possint facere bonum; posse intelligere verum est ex Divina Sapientia, ac posse facere bonum est ex Divino Amore, illa potentia est imago Dei, quæ manet apud hominem sanum, & non eradicatur: inde est quod possit fieri homo civilis & moralis, & qui est civilis & moralis, is etiam potest fieri spiritualis, nam civile & morale est receptaculum spiritualis; civilis homo dicitur, qui scit leges sui Regni ubi est civis, & vivit secundum illas; & moralis homo dicitur, qui leges illas facit mores suos, & virtutes suas, & ex ratione illas vivit. Nunc dicam quomodo vita civilis & moralis est receptaculum vitæ spiritualis; vive illas leges non modo ut leges civiles & morales, sed etiam ut Leges Divinas, & eris homo spiritualis. Vix datur Gens tam barbara, quæ non per leges sancivit, quod non occidendum sit, non cum alterius uxore scortandum,

dum,

dum, non furandum, non falſe teſtandum, non violandum quod alterius eſt; has leges civilis & moralis homo ſervat, ut ſit vel ut appareat bonus civis, ſed ſi illas leges non ſimul Divinas facit, eſt modo civilis & moralis homo naturalis, at ſi illas etiam Divinas facit, ſit civilis & moralis homo ſpiritualis; differentia eſt, quod hic non ſit modo bonus civis Regni terreſtris, ſed etiam bonus civis Regni cæleſtis, ille autem bonus civis Regni terreſtris non autem Regni cæleſtis: bona, quæ faciunt, diſtinguunt illos; bona quæ civiles & morales naturales faciunt, non ſunt bona in ſe, eſt enim homo & mundus in illis, bona quæ civiles & morales ſpirituales faciunt, ſunt bona in ſe, quia Dominus & cælum in illis eſt. Ex his conſtare poteſt, quod quiſque homo, quia natus eſt ut fieri poſſit civilis & moralis naturalis, etiam natus ſit ut fieri poſſit civilis & moralis ſpiritualis; eſt modo ut agnoſcat Deum, & non faciat mala quia contra Deum ſunt, ſed faciat bona quia cum Deo ſunt, per hoc venit ſpiritus in civilia & moralia ejus, & vivunt, at abſque eo non eſt aliquis ſpiritus in illis, & inde non vivunt; quare naturalis homo, utcunque civiliter & moraliter agit, vocatur mortuus, at ſpiritualis homo vivus. Ex Divina Domini Providentia eſt, quod cuivis Genti ſit aliqua Religio, & primarium omnis religionis eſt, agnoſcere quod ſit Deus, nam alioquin non vocatur religio; & omnis Gens quæ vivit ſuam religionem, hoc eſt, quæ non facit malum quia eſt contra ſuum Deum, recipit aliquod ſpirituale in ſuo naturali. Quis, cum audit aliquem Gentilem dicentem, quod hoc & illud malum non velit facere, quia eſt contra ſuum Deum, non ſecum dicit, annon hic ſalvatur, apparet ſicut non poſſit aliter; hoc dictat ei ſana ratio. Et viciſſim, quis, cum audit Chriſtianum dicentem, hoc & illud malum nihili facio, quid hoc quod dicatur eſſe contra Deum, non ſecum dicit, num hic ſalvatur, apparet ſicut non poſſit; hoc etiam ſana ratio dictat: ſi dicit, ſum natus Chriſtianus, ſum baptizatus, novi Dominum, legi Verbum, obivi ſacramentum cænæ; num hæc ſunt aliquid, cum homicidia aut vindictas quæ illa ſpirat, adulteria, furta clandeſtina, falſa teſtimonia aut mendacia, & varias violentias, non facit peccata; num talis cogitat de Deo, aut de aliqua vita æterna, num cogitat quod ſint, dictatne ſana ratio, quod talis ſalvari non poſſit. Hæc de Chriſtiano dicta ſunt, quia Gentilis plus quam Chriſtianus ex religione in vita ſua de Deo cogitat. Sed de his plura in ſequentibus dicentur, in hoc ordine. 1. Quod finis creationis ſit Cælum ex Humano Genere. 2. Quod inde ex Divina Providentia ſit, quod unuſquiſque homo poſſit ſalvari, & quod ſalventur qui Deum agnoſcunt & bene vivunt. 3. Quod ipſe homo in culpa ſit, ſi non ſalvatur. 4. Quod ſic omnes prædeſtinati ſint ad cælum, & nullus ad infernum.

323. I. *Quod finis creationis ſit cælum ex Humano Genere.* Quod Cælum non ex aliis conſiſtat, quam qui nati ſint homines, in Opere de CÆLO ET INFERNO, Londini an: 1758 edito, & quoque ſupra, oſtenſum eſt, & quia Cælum non ex aliis conſiſtit, ſequitur quod finis creationis ſit Cælum ex Humano Genere. Quod ille Creationis finis fuerit, quidem ſupra n. 27 ad 45, demonſtratum eſt; ſed idem adhuc manifeſtius videbitur ex his explicatis.

1. Quod

1. Quod omnis homo creatus sit ut vivat in æternum. 2. Quod omnis homo creatus sit ut vivat in æternum in statu beato. 3. Quod sic omnis homo creatus sit ut in cælum veniat. 4. Quod Divinus Amor non possit aliter quam id velle, & quod Divina Sapientia non possit aliter quam id providere.

324. Quoniam ex his quoque videri potest, quod Divina Providentia non sit alia prædestinatio quam ad Cælum, & quod nec in aliam mutari possit, demonstrandum hic est, quod finis creationis sit cælum ex Humano Genere, in proposito ordine. PRIMUM. *Quod omnis homo creatus sit ut vivat in æternum.* In Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, Parte Tertia & Quinta, ostensum est, quod apud hominem sint tres gradus vitæ, qui vocantur Naturalis, Spiritualis, & Cælestis, & quod hi gradus actualiter apud unumquemvis sint; & quod apud Bestias non sit nisi quam unus gradus vitæ, qui est similis ultimo gradui apud hominem, qui vocatur Naturalis: ex quo sequitur, quod homo per elevationem vitæ suæ ad Dominum sit præ bestiis in illo statu, ut possit intelligere tale quod Divinæ Sapientiæ, ac velle tale quod Divini Amoris est, ita Divinum recipere; & qui Divinum recipere potest, ita ut videat & percipiat illud in se, ille non potest aliter quam conjunctus Domino esse, & per conjunctionem illam vivere in æternum. Quid Dominus cùm omni creatione Universi, nisi etiam creavisset imagines & similitudines sui, quibus communicare posset suum Divinum, alioquin quid foret aliud quam facere ut aliquid sit & non sit, seu ut aliquid existat & non existat, hoc non propter aliud, quam ut posset e longinquo contemplari meras vicissitudines, ac continuas variationes sicut super aliquo theatro; quid Divinum in illis, nisi forent propter finem, ut inservirent subjectis quæ Divinum reciperent propius, ac viderent & sentirent id: & quia Divinum est inexhaustæ gloriæ, num id apud se solum retineret, & num hoc posset; amor enim vult suum communicare alteri, imo dare ex suo quantum potest; quid non Divinus Amor, qui est Infinitus; num dare potest & rursus auferre, foretne hoc dare quod periturum est, quod intus in se non est aliquid, quia cum perit fit nihil, non est Est in illo; sed dat quod Est, seu quod non desinit esse, & hoc est æternum. Ut omnis homo vivat in æternum, aufertur id quod est mortale apud illum, mortale ejus est materiale corpus, quod aufertur per ejus mortem, sic nudatur immortale ejus, quod est mens ejus, & fit tunc spiritus in forma humana, mens ejus est ille spiritus. Quod Mens hominis non mori possit, viderunt Sophi seu sapientes antiqui; dixerunt enim, quomodo potest animus seu mens mori, cum potest sapere; interiorem eorum ideam de eo pauci hodie sciunt, sed fuit illa, quæ in communem illorum perceptionem e cælo illapsa est, quod Deus sit ipsa Sapientia, cujus particeps est homo, & Deus immortalis seu æternus est. Quoniam mihi datum est loqui cum Angelis, etiam aliquid ab experientia dicam; loquutus sum cum illis qui ante multa sæcula vixerunt, cum illis qui ante diluvium, & cum quibusdam post diluvium, cumque illis qui tempore Domini vixerunt, & cum uno ex Apostolis Ipsius, & cum pluribus qui in sæculis postea, & omnes illi visi sunt sicut homines in

media ætate, & dixerunt quod nesciant quid mors, solum quod sit damnatio. Omnes etiam qui bene vixerunt, dum in cælum veniunt, in ætatem suam in mundo juvenilem veniunt, & in illa manent in æternum, etiam qui senes & decrepiti fuerunt in mundo; ac fæminæ, tametsi fuerunt vetulæ & anus, in florem suæ ætatis & pulchritudinis redeunt. Quod homo post mortem vivat in æternum, patet ex Verbo, ubi Vita in cælo vocatur vita æterna, ut Matth: XIX: 29. Cap: XXV: 46. Marc: X: 17. Luc: X: 25. Cap: XVIII: 30. Joh: III: 15. 16. 36. Cap: V: 24. 25. 39. Cap: VI: 27. 40. 68. Cap: XII: 50. Tum etiam simpliciter Vita, Matth: XVIII: 8. 9. Joh: V: 40. Cap: XX: 31. Dominus etiam dixit ad Discipulos „ Quia Ego vivo, etiam vos vivetis „ Joh: XIV: 19: & de resurrectione, quod Deus sit *Deus viventium*, & non Deus mortuorum; tum quod non mori amplius possint „ Luc: XX: 36. 38. SECUNDUM. *Quod omnis homo creatus sit ut vivat in æternum in statu beato*, est consequens; nam qui vult ut homo vivat in æternum, vult etiam ut vivat in statu beato; quid vita æterna absque illo; omnis amor vult alterius bonum, amor parentum vult bonum liberorum, amor sponsi & mariti vult bonum sponsæ & uxoris, & amor amicitiæ vult bonum amicorum, quid non Divinus Amor: & bonum quid aliud est quam jucundum, & Divinum Bonum quid aliud quam beatum æternum, omne bonum ex jucundo seu beato sui dicitur bonum: bonum quidem vocatur id quod datur & possidetur, sed nisi etiam sit jucundum, est bonum sterile, quod in se non est bonum: ex his patet, quod vita æterna etiam sit beatum æternum. Hic status hominis est finis creationis; at quod solum illi qui in Cælum veniunt in illo statu sint, non est Dominus in culpa, sed est homo; quod homo sit in culpa, videbitur in sequentibus. TERTIUM. *Quod sic omnis homo creatus sit, ut in cælum veniat*: hoc finis creationis est: sed quod non omnes veniant in cælum, est quia imbuunt jucunda inferni opposita beato cæli, & qui non in beato cæli sunt, non possunt intrare cælum, non enim sustinent illud. Nemini, qui in Mundum spiritualem venit, negatur ascendere in cælum; sed qui in jucundo inferni est, dum illuc venit, palpitat corde, laborat respiratione, vita incipit perire, angitur, cruciatur, & se volvit sicut serpens admotus igni; hoc sic, quia oppositum agit in oppositum. Sed usque quia homines nati sunt, & per id in facultate cogitandi & volendi, & inde in facultate loquendi & agendi sunt, non possunt mori: at quia non cum aliis possunt vivere, quam cum illis qui in simili jucundo vitæ sunt, ad illos remittuntur, consequenter qui in jucundis mali sunt, ad suos; & qui in jucundis boni sunt ad suos: imo datur cuivis in jucundo sui mali esse, modo non infestet illos qui in jucundo boni sunt, sed quia malum non potest aliter quam infestare bonum, inest enim malo odium contra bonum, quare ne damnum inferant, removentur, & in sua loca in inferno dejiciuntur, ubi jucundum illorum vertitur in injucundum. Sed hoc non tollit, quin homo ex creatione sit & inde nascatur talis, ut in cælum possit venire; in cælum enim venit omnis qui infans moritur, educatur ac instruitur ibi, sicut homo in mundo, ac per affectionem boni & veri imbuitur sapientia, & fit angelus: similiter potuisset homo,

mo,

no, qui educatur & instruitur in mundo, nam simile inest illi quod infanti; de Infantibus in Mundo spirituali, videatur in Opere de CALO ET INFERNO Londini An: 1758 edito, n. 329 ad 345. Sed quod non simile fiat cum multis in Mundo, est quia amant primum gradum vitæ suæ, qui vocatur naturalis, & non volunt ab illo recedere, & fieri spirituales, & gradus vitæ naturalis in se spectatus non amat nisi quam semet & mundum, cohæret enim cum sensibus corporis, qui etiam exstant mundo; at gradus vitæ spiritualis in se spectatus amat Dominum & cælum, & quoque semet & mundum, sed Deum & cælum ut superius, principale & dominans, ac semet & mundum ut inferius, instrumentale & famulans. QUARTUM. *Quod Divinus Amor non possit aliter quam id velle, & quod Divina Sapientia non possit aliter quam id providere:* quod Divina Essentia sit Divinus Amor & Divina Sapientia, in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, plene ostensum est; ibi etiam demonstratum est n. 358 ad 370, quod Dominus in omni embryone humano formet duo receptacula, unum Divini Amoris & alterum Divinæ Sapientiæ, receptaculum Divini Amoris pro futura Voluntate hominis, & receptaculum Divinæ Sapientiæ pro futuro Intellectu ejus; & quod sic cuivis homini indiderit facultatem volendi bonum, & facultatem intelligendi verum. Nunc quia hæ binæ facultates hominis ex nativitate a Domino inditæ sunt, & inde Dominus est in illis ut in suis apud hominem, patet quod Divinus Ipsius Amor non possit aliter velle, quam ut homo in cælum veniat, & ibi æterna beatitudine fruatur; & quoque quod Divina Sapientia non possit aliter quam id providere. Sed quia ex Divino Ipsius Amore est, ut homo sentiat beatum cæleste in se sicut suum, & hoc non fieri potest, nisi homo in omni apparentia teneatur, quod a se cogitet, velit, loquatur & agat, ideo non potest hominem aliter ducere quam secundum leges Divinæ suæ Providentiæ.

325. II. *Quod inde ex Divina Providentia sit, quod unusquisque homo possit salvari, & quod salventur qui Deum agnoscunt & bene vivunt.* Quod unusquisque homo possit salvari, ex supra demonstratis patet. Quidam opinantur, quod Ecclesia Domini sit solum in Christiano Orbe, quia Dominus ibi solum notus est, & ibi solum est Verbum: sed usque sunt multi qui credunt, quod Ecclesia Dei sit communis, seu extensa & sparsa per universum terrarum orbem, ita etiam apud illos qui Dominum ignorant, & non Verbum habent, dicentes, quod hoc non eorum culpa sit, & quod illis ignorantia invincibilis sit; & quod contra Amorem & Misericordiam Dei sit, quod aliqui ad infernum nascantur, cum tamen æque sunt homines. Nunc quia Christianis, si non omnibus, usque multis est fides, quod Ecclesia communis sit, quæ etiam Communio vocatur, sequitur quod dentur communissima Ecclesiæ, quæ omnes religiones ingrediuntur, & faciunt Communionem illam: quod communissima illa sint agnitio Dei & bonum vitæ, videbitur in sequenti ordine. 1. Quod agnitio Dei faciat conjunctionem Dei cum homine, & hominis cum Deo, & quod negatio Dei faciat disjunctionem. 2. Quod quisque agnoscat Deum, & conjungatur Ipsi secundum bonum vitæ suæ. 3. Quod bonum vitæ, seu bene vivere, sit fuge-

re mala quia sunt contra religionem, ita contra Deum. 4. Quod hæc sint communia omnium religionum, per quæ unusquisque potest salvari.

326. Sed hæc singillatim lustranda & demonstranda sunt. PRIMUM. *Quod agnitio Dei faciat conjunctionem Dei cum homine, & hominis cum Deo, & quod negatio Dei faciat sejunctionem.* Aliqui possunt cogitare, quod salvari queant æque qui non agnoscunt Deum quam qui agnoscunt, modo vitam moralem agant, dicentes quid operatur agnitio, estne solum cogitatio, possumne facile agnoscere, cum pro certo scio quod Deus sit, audivi de Illo, sed non vidi Illum, fac ut videam & credam; talis sermo est multis qui negant Deum, quando eis libere ratiocinari cum agnitore Dei licet. Sed quod agnitio Dei conjungat, & negatio Dei sejungat, illustrabitur per quædam mihi nota in spirituali Mundo: ibi cum quis cogitat de altero, & vult loqui cum illo, sistitur alter illico præsens, hoc commune ibi est, & nusquam fallit; causa est, quia in Mundo spirituali non est distantia, sicut in Mundo naturali, sed est modo apparentia distantiæ. Alterum est, quod sicut cogitatio ex aliqua cognitione alterius facit præsentiam, ita amor ex aliqua affectione alterius faciat conjunctionem, ex qua fit quod simul eant & amice colloquantur, inque una domo habitent, vel in una societate, ac sæpius conveniant, & mutuas operas præstent: contrarium etiam fit, ut quod qui non amat alterum, & magis qui odit alterum, non videat nec conveniat illum, ac distent secundum gradum quo non amat, seu quo odit, imo si præsens est, & tunc recordatur odii, fit inconspicuus. Ex his paucis constare potest, unde præsentia, & unde conjunctio in spirituali Mundo, quod nempe præsentia sit ex recordatione alterius cum desiderio videndi illum, & quod conjunctio sit ex affectione quæ est amoris. Simile est cum omnibus quæ in mente humana sunt, in illa sunt innumera, & singula ibi consociata & conjuncta sunt secundum affectiones, aut sicut una res amat alteram. Hæc conjunctio est conjunctio spiritualis, quæ sibi similis est in communibus & particularibus: spiritualis hæc conjunctio originem ducit ex conjunctione Domini cum Mundo spirituali, & cum Mundo naturali, in communi & in particulari: ex quibus patet, quod quantum quis cognoscit Dominum, & ex cognitionibus cogitat de Ipso, tantum Dominus præsens sit, & quantum quis agnoscit Ipsum ex affectione amoris, tantum Dominus illi conjunctus sit; ac vicissim, quod quantum quis non cognoscit Dominum tantum Dominus absens sit, & quod quantum quis negat Ipsum, tantum sejunctus sit. Conjunctio facit, ut Dominus vertat faciem ejus ad se, & tunc ducat illum; & sejunctio facit, ut infernum vertat faciem ejus ad se, ac ducat illum: quare omnes angeli cæli vertunt suas facies ad Dominum ut Solem, & omnes spiritus inferni avertunt suas facies a Domino. Ex his patet, quid operatur agnitio Dei, & quid negatio Dei. Et illi, qui negant Deum in Mundo, negant Ipsum post mortem; & fiunt organizati secundum descriptionem supra n. 319, & organizatio inducta in mundo permanet in æternum. SECUNDUM. *Quod quisque agnoscat Deum, & conjungatur Ipsi secundum bonum vitæ suæ*: cognoscere Deum possunt omnes qui aliquid ex religione sciunt, possunt quoque ex scientia seu memoria loqui de Deo, & aliqui etiam ex

ex intellectu cogitare de Deo; sed hoc, si non bene vivit, non aliud facit quam præsentiam, potest enim nihilominus avertere se ab Ipso, & vertere se ad infernum, quod fit si male vivit. At agnoscere Deum corde, non possunt alii quam qui bene vivunt; hos Dominus secundum bonum vitæ eorum avertit ab inferno, & vertit ad se: causa est, quia hi soli amant Deum, amant enim Divina, quæ ab Ipso sunt, faciendo illa; Divina quæ sunt a Deo, sunt præcepta legis Ipsius, hæc sunt Deus, quia Ipse est suum Divinum procedens, & hoc est amare Deum; quare Dominus dicit „ Qui præcepta mea facit, ille est qui amat Me, qui autem præcepta mea non facit, ille Me non amat „ Joh: XIV: 21 ad 24. Quæ causa est, quod binæ Tabulæ decalogi sint, una pro Deo, & altera pro homine; Deus continue operatur, ut homo recipiat illa quæ in sua Tabula sunt, sed si homo non facit illa quæ in sua Tabula sunt, non recipit agnitione cordis illa quæ in Tabula Dei sunt, & si non recipit, non conjungitur: quare binæ illæ Tabulæ conjunctæ sunt ut unum sint, & vocatæ Tabulæ fœderis, & fœdus significat conjunctionem. Causa quod quisque agnoscat Deum, & conjungatur Ipsi secundum bonum vitæ suæ, est quia bonum vitæ est simile bono quod in Domino est, & inde quod a Domino est; quare cum homo in bono vitæ est, fit conjunctio. Contrarium est cum malo vitæ, hoc rejicit Dominum. TERTIUM. *Quod bonum vitæ seu bene vivere, sit fugere mala quia sunt contra religionem, ita contra Deum*: quod hoc sit bonum vitæ, seu bene vivere, plene ostensum est in DOCTRINA VITÆ PRO NOVA HIEROSOLYMA, a principio ad finem. Quibus hæc solum adjiciam, quod si bona facias in omni copia, ut si templa ædifices, illa ornes ac impleas donariis, si sumtus impendas hospitaliis & xenodochiis, si eleemosynas des quotidie, opituleris viduis & pupillis, si sancta cultus sedulo obeas, imo si cogites, loquaris & prædices illa sicut ex corde, & tamen non fugis mala ut peccata contra Deum, omnia illa bona non sunt bona, sunt vel hypocritica vel meritoria, nam usque malum intus in illis est, vita enim cujusvis est in omnibus & singulis quæ facit: at bona non aliter fiunt bona, quam per remotionem mali ab illis. Ex his patet, quod fugere mala quia contra religionem, ita contra Deum sunt, sit bene vivere. QUARTUM. *Quod hæc sint communia omnium religionum, per quæ unusquisque potest salvari.* Agnoscere Deum, & non facere malum quia est contra Deum, sunt duo quæ faciunt, quod Religio sit religio, si deest unum, non potest dici religio, nam agnoscere Deum & facere malum, est contradictorium, tum facere bonum & non agnoscere Deum, non enim datur unum absque altero. Provisum est a Domino, ut pæne ubivis aliqua religio sit, & quod in unaquavis duo illa sint; & quoque a Domino provisum est, ut unusquisque qui agnoscit Deum, & non facit malum quia est contra Deum, locum habeat in Cælo: Cælum enim in complexu refert unum Hominem, cujus vita seu anima est Dominus: in cælesti illo Homine sunt omnia quæ in homine naturali, cum differentia qualis est inter cælestia & naturalia. Notum est, quod in homine non modo sint formæ organizatæ ex vasis sanguineis & ex fibris nerveis, quæ vocantur Viscera, sed etiam quod sint cutes, membranæ, tendines, cartilagines, ossa, un-

gues & dentes; hæc sunt in minori gradu viva, quam sunt ipsæ formæ organizatæ, quibus illa inserviunt pro ligamentis, tegumentis, & fulcris: Cælestis ille Homo, qui est Cælum; ut in illo omnia illa sint, non potest ex hominibus unius religionis componi, sed ex hominibus plurium religionum; inde omnes, qui duo illa universalia Ecclesiæ faciunt suæ vitæ, locum habent in Cælesti illo Homine, hoc est, Cælo, & fruuntur felicitate in suo gradu: sed de his videantur plura supra n. 254. Quod illa duo sint primaria in omni religione, constare potest ex eo, quod illa duo sint quæ Decalogus docet, & ille fuit primum Verbi, & e monte Sinai a Jehovah viva voce promulgatus, & binis Tabulis lapideis digito Dei inscriptus, & dein positus in Arca vocabatur Jehovah, & faciebat sanctum sanctorum in Tabernaculo, & adytum in Templo Hierosolymitano, & sancta erant omnia ex illo solo quæ ibi; præter plura de decalogo in Arca ex Verbo, quæ in DOCTRINA VITÆ PRO NOVA HIEROSOLYMA, n. 53 ad 61, allata sunt; quibus hæc adjiciam: notum est ex Verbo, quod Arca, in qua binæ Tabulæ, quibus inscriptus erat Decalogus, fuerunt, a Philistæis capta sit, ac posita in fano Dagonis in Aschdodo, & quod Dagon coram illa in terram deciderit, & postea caput cum volis manuum a corpore divulsum super limine fani jaceret; & quod Aschdodæi & Ekronitæ propter Arcam percussi sint hæmorhoidibus ad plura millia, & quod terra illorum devastata fuerit a muribus: tum quod Philistæi ex consilio Primorum Gentis suæ fecerint quinque hæmorrhoides & quinque mures ex auro, ac plaustrum novum, & super hoc posuerint Arcam, & juxta illam hæmorrhoides & mures ex auro, & per binas vaccas, quæ boabant in via ante plaustrum, Arcam ad filios Israëlis remiserint, a quibus vaccæ & plaustrum sacrificabantur; videatur I Sam: Cap. V & VI. Nunc dicetur, quid omnia illa significabant: Philistæi significabant illos qui in fide separata a charitate sunt; Dagon repræsentabat Religiosum illud; hæmorrhoides quibus percussi sunt, significabant amores naturales, qui separati ab amore spirituali immundi sunt; ac mures significabant devastationem Ecclesiæ per falsificationes veri, plaustrum novum, super quo remiserunt arcam, significabat doctrinam novam, sed naturalem, nam currus in Verbo significat doctrinam ex veris spiritualibus; vaccæ significabant affectiones bonas naturales; hæmorrhoides ex auro, significabant amores naturales purificatos & factos bonos; mures ex auro, significabant vastationem Ecclesiæ per bonum sublatam, aurum enim in Verbo significat bonum; boatio vaccarum in via, significabat difficilem conversionem concupiscentiarum mali naturalis hominis in affectiones bonas; quod vaccæ cum plaustro in holocaustum oblatæ sint, significabat quod sit Dominus propitiatus sic. Hæc sunt quæ per illa Historica spiritualiter intelliguntur; conjunge illa in unum sensum, & fac applicationem. Quod per Philisthæos repræsentati sint qui in fide separata a charitate sunt, videatur in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE FIDE, n. 49 ad 54. Et quod Arca ex Decalogo ibi incluso sanctissimum Ecclesiæ fuerit, in DOCTRINA VITÆ PRO NOVA HIEROSOLYMA, n. 53 ad 61.

327. III. *Quod ipse homo in culpa sit, si non salvatur.* Hoc Verum modo auditum ab omni rationali homine agnoscitur, quod a bono non possit profluere

re malum, nec a malo bonum, quia opposita sunt; consequenter, quod a bono non profluat nisi quam bonum, & a malo non nisi quam malum: cum hoc verum agnoscitur, etiam agnoscitur hoc, quod bonum verti possit in malum, non a bono sed a malo recipiente, omnis enim forma vertit influum in suum quale, videatur supra n. 292. Nunc quia Dominus est Bonum in ipsa sua essentia, seu Ipsum Bonum, patet quod a Domino non profluere possit malum, nec ab ipso produci, sed quod possit verti in malum a subjecto recipiente, cujus forma est forma mali: tale subjectum est homo quoad proprium suum, hoc continue recipit bonum a Domino, & continue vertit illud in quale formæ suæ, quæ est forma mali: inde sequitur, quod homo sit in culpa, si non salvatur. Est quidem malum ab inferno, sed quia id inde recipit ut suum, & per id appropriat sibi illud, ideo simile est, sive dicatur quod malum sit ab homine, sive dicatur quod malum sit ab inferno. Sed unde est appropriatio mali, usque tandem ut religio pereat, dicetur in hac serie. 1. Quod omnis Religio successu temporis decrescat & consummetur. 2. Quod omnis Religio decrescat & consummetur per inversionem imaginis Dei apud hominem. 3. Quod hoc existat ex continuis incrementis mali hæreditarii in generationibus. 4. Quod usque a Domino provideatur, ut quisque salvari possit. 5. Quod etiam provideatur, ut nova Ecclesia loco devastatæ prioris succedat.

328. Sed hæc in serie demonstranda sunt. PRIMUM. *Quod omnis Religio successu temporis decrescat & consummetur.* In hac Tellure fuerunt plures Ecclesiæ, una post alteram, nam ubi datur Genus humanum, ibi datur Ecclesia, Cælum enim, quod est finis creationis, est ex Humano genere, ut supra demonstratum est, & non aliquis in cælum venire potest, nisi sit in duobus universalibus Ecclesiæ, quæ sunt agnoscere Deum, & bene vivere, ut mox supra n. 326, ostensum est; inde sequitur, quod in hac Tellure fuerint Ecclesiæ ab Antiquissimo tempore, usque ad tempus hodiernum. Illæ Ecclesiæ describuntur in Verbo, sed non historice, modo Ecclesia Israelitica & Judaica, ante quam tamen plures fuerunt, & hæ solum ibi descriptæ sunt per gentium & personarum nomina, & per quædam de illis. Antiquissima Ecclesia, quæ Prima fuit, descripta est per Adamum & Chavam uxorem ejus. Ecclesia sequens, quæ Ecclesia Antiqua vocanda est, descripta est per Noachum & tres ejus filios, ac per posteros ex illis; hæc fuit ampla, & extensa per plura Regna Asiæ, quæ fuerunt Terra Canaan cis & trans Jordanem, Syria, Assyria & Chaldæa, Mesopotamia, Ægyptus, Arabia, Tyrus & Sidon; apud hos fuit Verbum vetustum, de quo in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA, n. 101. 102. 103; Quod illa Ecclesia in his Regnis fuerit, constat ex variis, quæ de illis in Propheticis Verbi memorantur. Sed illa Ecclesia insigniter mutata est ab Ebero, ex quo orta est Ecclesia Hebræa; in hac cultus per Sacrificia primum institutus est. Ex Hebræa Ecclesia nata est Ecclesia Israelitica & Judaica, sed solenniter instituta propter Verbum, quod ibi conscriberetur. Hæ quatuor Ecclesiæ intelliguntur per statuam visam Nebuchadnezari in somnio, cujus caput erat ex auro puro, pectus & brachia ex argento,

to, venter & femora ex ære, ac crura & pedes ex ferro & argilla, Dan: II: 32. 33. Nec aliud per Sæcula aureum, argenteum, cupreum, & ferreum, a scriptoribus antiquis memorata, intelligitur. Quod Ecclesiæ Judaicæ successerit Ecclesia Christiana, notum est. Quod omnes illæ Ecclesiæ successu temporis decreverint usque ad finem, qui vocatur Consummatio, ex Verbo etiam videri potest. Cousummatio Ecclesiæ Antiquissimæ, quæ facta est per esum ex arbore scientiæ, per quem significatur fastus propriæ intelligentiæ, describitur per Diluvium. Consummatio Ecclesiæ Antiquæ describitur per varias devastationes Gentium, de quibus in Verbo tam Historico quam Prophetico, cumprimis per ejectionem Gentium e terra Canaane a filiis Israelis. Consummatio Ecclesiæ Israëliticæ & Judaicæ intelligitur per destructionem Templi Hierosolymitani, & per abductionem populi Israëlitici in perpetuam captivitatem, ac gentis Judaicæ in Babyloniam: & demum per alteram Templi & simul Hierosolymæ destructionem, ac illius Gentis dispersionem: quæ Consummatio prædicitur in multis locis apud Prophetas, & apud Danielem Cap IX: 24 ad 27. Ecclesiæ autem Christianæ successiva vastatio usque ad finem, describitur a Domino apud Matthæum Cap: XXIV: apud Marcum Cap: XIII: & apud Lucam Cap: XXI; ipsa vero ejus Consummatio in Apocalypsi. Ex his constare potest, quod Ecclesia successu temporis decrescat & consummetur; ita quoque religio. SECUNDUM. *Quod omnis Religio decrescat & consummetur per inversionem imaginis Dei apud hominem.* Notum est, quod homo creatus sit in imaginem Dei, secundum similitudinem Dei, Genes: I: 26: sed dicetur, quid imago & quid similitudo Dei: Deus solus est Amor & Sapientia; homo creatus est ut sit receptaculum utriusque; ut voluntas ejus sit receptaculum Divini Amoris, ac ut intellectus ejus sit receptaculum Divinæ Sapientiæ. Quod duo illa a creatione sint apud hominem, & quod illa faciant hominem, & quod illa etiam apud unumquemvis formentur in utero, supra ostensum est; homo itaque imago Dei est, quod sit recipiens Divinæ Sapientiæ, & similitudo Dei est quod sit recipiens Divini Amoris; quare receptaculum quod vocatur intellectus, est imago Dei, & receptaculum quod vocatur voluntas, est similitudo Dei; inde quia homo creatus & formatus est ut sit receptaculum, sequitur, quod creatus & formatus sit, ut voluntas ejus recipiat amorem a Deo, ac ut intellectus ejus recipiat sapientiam a Deo; quæ homo etiam recipit, dum agnoscit Deum, & vivit secundum præcepta Ipsius, sed in minori & majori gradu, sicut ex religione scit Deum, & scit præcepta; proinde sicut scit vera, nam vera docent quid Deus & quomodo agnoscendus est, tum quid præcepta & quomodo vivendum secundum illa. Imago Dei & similitudo Dei non sunt deperditæ apud hominem, sed sunt sicut deperditæ; manent enim insitæ in binis ejus facultatibus, quæ vocantur Libertas & Rationalitas, de quibus supra multis actum est: factæ sunt sicut deperditæ, cum homo fecit receptaculum Divini Amoris, quod est voluntas ejus, receptaculum amoris sui, ac receptaculum Divinæ Sapientiæ, quod est intellectus ejus, receptaculum propriæ intelligentiæ; per id invertit imaginem & similitudinem Dei, avertit enim illa receptacula a Deo, & convertit

illa

illa ad se: inde est, quod illa supra occlusa sint, & infra aperta, seu quod a facie occlusa & a tergo aperta, cum tamen a creatione fuerunt a facie aperta & a tergo occlusa; & cum illa ita inverse aperta & occlusa sunt, tunc receptaculum amoris seu voluntas recipit influxum ex inferno seu a suo proprio; similiter receptaculum sapientiæ seu intellectus. Inde in Ecclesiis ortus est cultus hominum loco cultus Dei, ac cultus ex doctrinis falsi loco cultus ex doctrinis veri, hic ex propria intelligentia, ille ex amore sui. Ex his patet, quod religio successu temporis decrescat & consummetur per inversionem imaginis Dei apud hominem. TERTIUM. *Quod hoc existat ex continuis incrementis mali hæreditarii in generationibus.* Quod malum hæreditarium non sit ex Adamo & Chaiva uxore ejus per esum ex arbore scientiæ, sed quod successive derivetur & transplantetur a parentibus in proles, & sic ex continuis incrementis ingravescat in generationibus, supra dictum & ostensum est. Cum malum inde ingravescit apud multos, tunc a se dispergit malum in plures; nam in omni malo est libido seducendi, in quibusdam ardens ex ira contra bonum, inde contagium mali; hoc cum invalit præsules, moderatores & antesignanos in Ecclesia, fit religio perversa, ac media sanationis, quæ sunt vera, per falsificationes fiunt currupta: ex his nunc est successiva vastatio boni & desolatio veri in Ecclesia usque ad consummationem ejus. QUARTUM. *Quod usque a Domino provideatur, ut quisque salvari possit.* Providetur a Domino, ut ubivis sit religio, & in unaquavis religione sint duo essentialia salutis, quæ sunt, agnoscere Deum & non facere malum quia est contra Deum; reliqua quæ sunt intellectus & inde cogitationis, quæ vocantur fidei, providentur cuivis secundum vitam ejus, nam illa sunt accessoria vitæ; & si præcedunt, usque non vitam prius accipiunt. Providetur etiam, quod omnes qui vixerunt bene, & agnoverunt Deum, post mortem instruantur ab angelis, & tunc illi qui in binis illis essentialibus religionis in mundo fuerunt, vera Ecclesiæ, qualia sunt in Verbo, acceptant, & Dominum pro Deo Cæli & Ecclesiæ agnoscunt; & hoc recipiunt facilius quam Christiani, qui ideam de Humano Domini separato a Divino Ipsius secum e mundo tulerunt. Provisum etiam est a Domino, ut omnes qui moriuntur infantes, ubicunque nati sunt, salventur. Datur etiam cuivis homini post mortem copia emendandi vitam, si possibile, instruuntur & ducuntur a Domino per angelos, & quia tunc sciunt quod vivant post mortem, & quod cælum & infernum sint, principio recipiunt vera; sed illi qui non agnoverunt Deum, & fugerunt mala ut peccata in mundo, brevi post fastidiunt vera, ac recedunt; & illi qui agnoverunt illa ore & non corde, sunt sicut virgines stultæ, quæ lampades habebant & non oleum, ac petierunt oleum ab aliis, & quoque abiverunt & emerunt, & tamen non in nuptias intromissæ sunt; lampades significant vera fidei, & oleum significat bonum charitatis. Ex his constare potest, quod Divina Providentia sit, ut quisque salvari possit, & quod ipse homo sit in culpa si non salvatur. QUINTUM. *Quod etiam provideatur, ut nova Ecclesia loco devastatæ prioris succedat.* Hoc factum est ab antiquissimis temporibus, quod nempe devastata Ecclesia priore successerit nova; post Ecclesiam antiquissimam successit Antiqua; post

Antiquam Israelitica seu Judaica; post hanc Christiana; quod etiam post hanc successura sit nova Ecclesia, prædicitur in Apocalysi, quæ ibi intelligitur per Novam Hierosolymam descendentem e Cælo. Causa, quod nova Ecclesia loco devastatæ prioris successura a Domino provideatur, in DOCTRINA NOVÆ HIEROSOLYMÆ DE SCRIPTURA SACRA, n. 104 ad 113, videatur.

329. IV. *Quod sic omnes prædestinati sint ad cælum, & nullus ad infernum.* Quod Dominus nullum ad infernum dejiciat, sed quod ipse spiritus semet, in Opere de CÆLO ET INFERNO, Londini An: 1758 edito, n. 545 ad 550, ostensum est: ita fit cum omni malo & impio post mortem, similiter fit cum malo & impio in mundo, cum differentia, quod in mundo reformari possit, ac amplecti & imbuere media salvationis, non autem post exitum e mundo. Media salvationis se referunt ad hæc duo, quod fugienda sint mala quia sunt contra leges Divinas in Decalogo, & ut agnoscatur quod Deus sit: hoc potest unusquisque, modo non amet mala; influit enim Dominus continue cum potentia in voluntatem ut possit fugere mala, & cum potentia in intellectum ut possit cogitare quod Deus sit; sed usque nemo potest unum nisi simul alterum: sunt duo illa conjuncta sicut binæ Tabulæ decalogi conjunctæ sunt; quarum una est pro Domino, & altera pro homine; Dominus ex sua Tabula illustrat unumquemvis, & dat potentiam, sed quantum homo facit illa quæ in sua Tabula sunt, tantum recipit potentiam & illustrationem; antea apparent binæ illæ sicut una super alteram jacentes & conclusæ sigillo, at sicut homo facit illa quæ in sua Tabula sunt, recluduntur & aperiuntur. Quid hodie Decalogus nisi sicut libellus aut codicillus occlusus, solum in manibus infantum & puerorum apertus: dic alicui provecto in ætatem, ne hoc fac quia est contra decalogum, quis attendit; at si dicis, ne hoc fac quia est contra leges Divinas, ad hoc potest attendere, cum tamen præcepta decalogi sunt ipsæ leges Divinæ: facta est experientia in Mundo spirituali cum pluribus, qui cum contemtu rejecerunt cum dicebatur decalogus seu Chathechesis; causa est, quia decalogus in altera tabula, quæ est tabula hominis, docet, quod fugienda sint mala, & qui non fugit illa vel ex impietate vel ex religione quod opera nihil faciant sed sola fides, cum aliquo contemtu audit nominari decalogum seu Chatechesin, sicut audiret nominari aliquem librum infantiæ, qui non illis amplius alicujus usus est. Hæc dicta sunt, ut sciatur quod nulli homini desit cognitio mediorum, per quæ salvari possit, nec potentia si vult salvari; ex quo sequitur, quod omnes prædestinati sint ad cælum, & nullus ad infernum. Sed quia apud aliquos invaluit fides de Prædestinatione ad non salvationem, quæ est damnatio, & hæc fides est damnosa, & illa non discuti potest, nisi etiam ratio videat insanum & crudele in illa, quare de ea in hac serie agendum est. I. Quod Prædestinatio alia quam ad cælum, sit contra Divinum Amorem & infinitatem ejus. 2. Quod Prædestinatio alia quam ad Cælum sit contra Divinam Sapientiam & infinitatem ejus. 3. Quod salventur illi soli qui intra Ecclesiam nati sunt, sit hæresis insana. 4. Quod aliqui ex humano genere ex prædestinato damnati sint, sit hæresis crudelis.

330. Sed ut appareat quam damnosa est fides prædestinationis communiter intelle-

intellectæ, quatuor illa argumenta reassumenda sunt & confirmanda. PRIMUM: *Quod Prædestinatio alia quam ad cælum sit contra Divinum Amorem, qui infinitus.* Quod Jehovah seu Dominus sit Divinus Amor, & quod ille infinitus sit, & Esse omnis vitæ; tum quod homo creatus sit in imaginem Dei secundum similitudinem Dei, in Transactione de DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA, demonstratum est: & quia omnis homo formatur in utero in illam imaginem secundum illam similitudinem a Domino, ut quoque demonstratum est, sequitur quod Dominus sit cælestis Pater omnium hominum, & quod homines sint spirituales filii Ipsius, ita etiam Jehovah seu Dominus vocatur in Verbo, & ita homines vocantur ibi; quare dicit „ Patrem vestrum ne vocetis patrem vestrum in terra, unus namque est Pater vester, qui in cælis est „ Matth: XXIII: 9; per quod intelligitur quod solus sit Pater quoad vitam, & quod pater in terra sit solum pater quoad indumentum vitæ, quod est corpus, quare in Cælo non alius nominatur Pater quam Dominus: quod homines filii dicantur & nati ab Ipso, qui non vitam illam invertunt, patet etiam a multis locis in Verbo. Inde constare potest, quod Divinus Amor sit in omni homine tam malo quam bono, consequenter quod Dominus qui est Divinus Amor, non aliter possit agere cum illis, quam sicut pater in terra cum suis liberis, ac infinite magis, quia Divinus Amor est infinitus; tum quod a nullo recedere possit, quia vita cujusvis est ab Ipso: apparet sicut recedat a malis, sed mali recedunt, at usque ex amore ducit illos: quare Dominus dicit „ Petite & dabitur vobis, quærite & invenietis, pulsate & aperietur vobis; quis est vestrum homo, qui si filius ejus petierit panem, num lapidem dabit illi: si igitur vos qui mali estis, nostis bona dona dare filiis vestris, quanto magis Pater vester qui in cælis, dabit bona petentibus Ipsum „ Matth: VII; 7 ad 11: & alibi „ Quod solem suum exoriri faciat super malos & bonos, ac pluviam mittat super justos & injustos „ Matth: V: 45. Notum etiam est in Ecclesia, quod Dominus omnium salutem velit, & nullius mortem. Ex his videri potest, quod Prædestinatio alia quam ad Cælum sit contra Divinum Amorem. SECUNDUM. *Quod Prædestinatio alia quam ad Cælum sit contra Divinam Sapientiam, quæ infinita.* Divinus Amor per Divinam suam Sapientiam providet media, per quæ unusquisque homo salvari potest; quare dicere quod prædestinatio alia sit quam ad cælum, est dicere quod non providere possit media, per quæ salvatio, cum tamen omnibus sunt media, ut supra ostensum est, & hæc sunt ex Divina Providentia, quæ infinita est. Quod autem sint qui non salvantur, est causa quia Divinus Amor vult ut homo felicitatem & beatitudinem cæli sentiat in se, nam alioquin non foret ei cælum; & hoc non fieri potest, nisi ut appareat homini quod cogitet & velit ex se, absque illa enim apparentia nihil ei appropriaretur, nec foret homo; propter hoc est Divina Providentia, quæ est Divinæ Sapientiæ ex Divino Amore. Sed hoc non tollit veritatem, quod omnes prædestinati sint ad Cælum & nullus ad infernum; at si media salvationis deessent, tolleret; quod autem media salvationis unicuivis provisa sint, & quod cælum tale sit, ut omnes ex quacunque religione sint, qui bene vivunt, locum ibi habeant, supra demonstratum est.

Est homo sicut terra, quæ producit omnis generis fructus, ex qua facultate terra est terra, quod etiam producat malos fructus, non tollit quin etiam producere possit bonos, at tolleret si non potuisset producere nisi quam malos. Homo etiam est sicut objectum, quod lucis radios in se variegat, si modo sistit colores inamænos, non est lux in causa, possunt etiam lucis radii variegari in colores amænos. TERTIUM. *Quod salventur illi soli, qui intra Ecclesiam nati sunt, sit hæresis insana.* Sunt illi qui extra Ecclesiam nati sunt æque homines ut illi qui intra illam, ex simili origine cælesti, æque animæ viventes & immortales; est illis quoque religio, ex qua agnoscunt quod Deus sit, & quod bene vivendum sit, & qui agnoscit Deum, & bene vivit, fit spiritualis in suo gradu, & salvatur, ut supra ostensum est. Dicitur quod non sint baptizati, sed baptizatio non alios salvat, quam qui spiritualiter lavantur, hoc est, regenerantur, baptismus enim est in signum & memoriale ejus. Quod Dominus illis non notus sit, & absque Domino nulla salus; at nulla alicui salus est propterea, quod ei Dominus notus sit, sed quod vivat secundum præcepta Ipsius; ac notus est cuivis qui agnoscit Deum, nam Dominus est Deus Cæli & terræ, ut Ipse docet Matth: XXVIII: 18; & alibi; & præterea illi qui extra Ecclesiam sunt, ideam de Deo ut Homine, plus quam Christiani, habent, & illi, quibus idea de Deo ut Homine est, & bene vivunt, acceptantur a Domino, agnoscunt etiam Deum unum persona & essentia, secus ac Christiani: & quoque cogitant de Deo in vita sua, mala enim faciunt peccata contra Deum, & qui hoc faciunt, illi cogitant de Deo in vita sua. Præcepta religionis sunt Christianis ex Verbo, sed pauci sunt qui aliqua præcepta vitæ inde hauriunt; Pontificii non legunt illud; & Reformati qui in fide separata a charitate sunt, non attendunt ad illa ibi quæ concernunt vitam, sed solum quæ fidem, & usque totum Verbum non est nisi quam Doctrina vitæ. Christianismus est modo in Europa, Mahumedismus & Gentilismus est in Asia, Indiis, Africa & America, & Genus humanum in his Partibus Orbis decies excedit multitudine id genus humanum quod in Parte Orbis Christiani est, & in hac sunt pauci, qui religionem in vita ponunt: quid itaque insanius est credere, quam quod hi solum salventur, & illi condemnentur, & quod cælum sit homini ex nativitate, & non ex vita: quare dicit Dominus „ Dico vobis, quod multi ab Oriente & Occidente venient & accumbent cum Abrahamo, Isaco & Jacobo in Regno cælorum; filii vero Regni ejicientur „ Matth: VIII: 11. 12. QUARTUM. *Quod aliqui ex humano genere ex prædestinato damnati sint, sit hæresis crudelis.* Crudele enim est credere, quod Dominus, qui est ipse Amor & ipsa Misericordia, patiatur ut tam ingens multitudo hominum nascatur ad Infernum, seu quod tot myriades myriadum nascantur damnati & devoti, hoc est, quod nascantur diaboli & satanæ; & quod non ex Divina sua Sapientia provideat, ne illi qui bene vivunt & agnoscunt Deum, in ignem & cruciatum æternum conjiciantur: est usque Dominus omnium Creator & Salvator, & Ipse Solus ducit omnes, ac nullius mortem vult; quare crudele est credere & cogitare, quod tanta multitudo gentium & populorum sub auspicio & sub intuitu Ipsius ex prædestinato traderetur diabolo in prædam.

Quod

Quod Dominus non possit agere contra leges Divinæ Providentiæ, quia agere contra illas, foret agere contra Divinum Amorem suum & contra Divinam Sapientiam suam, ita contra Seipsum.

331. IN SAPIENTIA ANGELICA DE DIVINO AMORE ET DIVINA SAPIENTIA ostensum est, quod Dominus sit Divinus Amor & Divina Sapientia, & quod hæc duo sint ipsum Esse & ipsa vita, ex quibus omne Est & Vivit; tum etiam ostensum est, quod simile procedat ab Ipso, ut & quod Divinum Procedens sit Ipse: inter illa quæ procedunt, est Divina Providentia primarium; hæc enim continue est in fine, propter quem creatum est Universum: operatio & progressio finis per media est quæ vocatur Divina Providentia. Nunc quia Divinum Procedens est Ipse, ac Divina Providentia est primarium quod procedit, sequitur quod agere contra leges Divinæ suæ Providentiæ sit agere contra Seipsum. Potest etiam dici, quod Dominus sit Providentia, sicut dicitur quod Deus sit Ordo; nam Divina Providentia est Divinus Ordo primario circa salvationem hominum, & sicut non datur Ordo absque legibus, leges enim faciunt illum, & unaquævis lex ab ordine trahit, ut quoque sit ordo; inde sequitur, quod sicut Deus est Ordo, etiam sit Lex sui ordinis: simile dicendum est de Divina Providentia, quod sicut Dominus est sua Providentia, etiam sit Lex suæ Providentiæ: inde patet, quod Dominus non possit agere contra leges Divinæ suæ Providentiæ, quia agere contra illas, foret agere contra Seipsum. Porro, non datur aliqua operatio nisi in subjectum & per media in illud, operatio nisi in subjectum & per media in illud, non datur; subjectum Divinæ Providentiæ est homo, media sunt Divina Vera per quæ illi sapientia, & Divina Bona per quæ illi amor, Divina Providentia per illa media operatur finem suum, qui est salvatio hominis, nam qui vult finem etiam vult media, quare cum volens operatur finem, operatur illum per media. Sed hæc evidentiora fient, dum perlustrantur in hoc ordine. 1. Quod operatio Divinæ Providentiæ ad salvandum hominem inchoet ab ejus nativitate, ac perstet usque ad finem vitæ ejus, & postea in æternum. 2. Quod operatio Divinæ Providentiæ continue fiat per media ex pura misericordia. 3. Quod momentanea salvatio ex immediata misericordia non dabilis sit. 4. Quod momentanea salvatio ex immediata misericordia sit præster volans in Ecclesia.

332. I. *Quod operatio Divinæ Providentiæ ad salvandum hominem inchoet ab ejus nativitate, ac perstet usque ad finem vitæ ejus, & postea in æternum.* Supra ostensum est, qquod Cælum ex Humano Genere sit ipse finis creationis universi, & quod finis ille in sua operatione & progressione sit Divina Providentia

dentia ad salvandum homines, & quod omnia quæ extra hominem sunt, & inserviunt illi pro usu, sint fines creationis secundarii, quæ in summa, se referunt ad omnia quæ in tribus Regnis, Animali, Vegetabili & Minerali, sunt; cum illa quæ ibi sunt, secundum leges Ordinis Divini in prima Creatione constabilitas constanter procedunt, quomodo tunc non potest finis primarius, qui est salvatio Generis humani, secundum sui Ordinis leges, quæ sunt leges Divinæ Providentiæ, constanter procedere. Specta modo arborem fructus, annon illa ab exiguo semine primum nascitur ut tenue germen, & postea successive crescit in caulem, & expandit ramos, & hi operiuntur foliis, & dein extrudit flores, & parit fructus, & in illis ponit nova semina, per quæ perpetuitati suæ prospicit: simile fit cum omni virgulto, & cum omni herba: agit annon in his omnia & singula constanter & mirabiliter secundum leges sui ordinis a fine ad finem procedunt; quid non similiter finis primarius, qui est Cælum ex humano genere, num aliquid in ejus progressione dari potest, quod non secundum leges Divinæ Providentiæ constantissime procedat. Quoniam est correspondentia vitæ hominis cum vegetatione arboris, fiat parallelismus seu comparatio; infantia hominis est comparative sicut tenerum germen arboris pullulans e terra ex semine; pueritia & adolescentia hominis est sicut germen illud crescens in caulem & ramusculos; vera naturalia, quibus omnis homo primum imbuitur, sunt sicut folia quibus rami operiuntur, folia non aliud in Verbo significant; initiamenta hominis in conjugium boni & veri, seu conjugium spirituale, sunt sicut flores quos arbor illa tempore veris producit, vera spiritualia sunt foliola istorum florum; primitiva conjugii spiritualis, sunt sicut inchoamenta fructus; bona spiritualia quæ sunt bona charitatis, sunt sicut fructus, significantur etiam per fructus in Verbo; procreationes sapientiæ ex amore, sunt sicut semina, per quas procreationes homo fit sicut hortus & paradisus: homo etiam in Verbo describitur per arborem, ac ejus sapientia ex amore per hortum, per hortum Edenis non aliud significatur. Homo quidem est arbor mala ex semine, sed usque datur insitio seu inoculatio ex ramulis desumptis ex Arbore vitæ, per quos succus ex veteri radice exanclatus vertitur in succum facientem fructus bonos. Hæc comparatio facta est, ut sciatur, quod cum tam constans progressio Divinæ Providentiæ est in vegetatione & regeneratione arborum, constans omnino erit in reformatione & regeneratione hominum, qui arboribus multum præstantiores sunt, secundum hæc Domini verba: „ Nonne quinque asseres venduntur assariis duobus, unus tamen ex illis non est oblivioni datus coram Deo; jam vero etiam pili capitis vestri omnes numerati sunt, ideo ne timete, multum passeribus præstatis. Quis præterea ex vobis sollicitus potest apponere ad staturam suam cubitum; si ergo ne minimum potestis, cur de reliquis solliciti estis; attendite ad lilia quomodo crescunt: quod si gramen in agro quod hodie est, cras autem in clibanum injicitur, Deus ita vestit, quanto magis vos, o parvæ fidei homines „ Luc: XII: 6. 7. 25. 26. 27. 28.

333 Dicitur quod operatio Divinæ Providentiæ ad salvandum hominem inchoet a nativitate ejus & perstet usque ad finem vitæ ejus; quod ut intelligatur, sciendum

sciendum est, quod Dominus videat, qualis homo est, ac prævideat qualis vult esse, ita qualis futurus est; & liberum voluntatis ejus non potest auferri, ut sit homo & inde immortalis, ut prius multis ostensum est, quare Dominus prævidet statum ejus post mortem, & illum providet a nativitate ejus usque ad finem vitæ, apud malos providet permittendo & continue abducendo a malis, apud bonos autem providet ducendo ad bonum; ita Divina Providentia est continue in operatione salvandi hominem; sed non salvari possunt plures quam salvari volunt, ac illi volunt salvari, qui Deum agnoscunt, & ab Ipso ducuntur; & illi non volunt, qui Deum non agnoscunt, & semet ducunt; hi enim non cogitant de vita æterna, & de salvatione, illi vero cogitant: hoc videt Dominus, & usque ducit illos, & ducit secundum leges Divinæ Providentiæ suæ, contra quas non potest agere, quoniam agere contra illas, foret agere contra Divinum suum Amorem, & contra Divinam suam Sapientiam, quod est contra Se Ipsum. Nunc quia prævidet omnium status post mortem, & quoque prævidet loca illorum, qui non salvari volunt, in inferno, ac loca illorum, qui salvari volunt, in cælo, sequitur, quod, ut dictum est, provideat malis sua loca permittendo & abducendo, ac bonis sua loca ducendo; quod nisi fieret continue a nativitate cujusvis ad finem vitæ ejus, cælum non subsisteret, nec infernum: nam absque illa Prævidentia & simul Providentia non foret cælum nec infernum nisi confusum quoddam: quod cuivis suus locus a Domino ex prævisio provisus sit, videatur supra n. 202. 203. Hoc illustrari potest per hanc comparationem; si jaculator aut sclopetarius collimaret ad scopum, & a scopo post illum duceretur linea recta ad milliaris distantiam; si in collimatione aberraret ungue solum, telum vel globulus ad finem milliaris immensum recederet a linea post scopum ducta; ita foret, nisi Dominus omni momento, imo minutissimo spectaret æternum in prævidendo & providendo cujusvis locum post mortem; sed hoc fit a Domino, quia omne futurum est Ipsi præsens, & omne præsens est Ipsi æternum. Quod Divina Providentia in omni quod facit, spectet infinitum ac æternum, videatur supra n. 46 ad 69. 214 seq.

334. Dicitur etiam quod operatio Divinæ Providentiæ perstet in æternum; quoniam omnis Angelus perficitur sapientia in æternum; at quisque secundum gradum affectionis boni & veri, in quo fuit cum abivit e mundo: hic gradus est qui in æternum perficitur, quod ultra illum gradum est, hoc extra angelum est, & non intra illum, & id quod extra illum est, non potest perfici intra illum. Hoc intelligitur per mensuram bonam, pressam, agitatam & superfluentem, quæ dabitur in sinum illorum, qui remittunt & dant aliis, Luc: VII: 37. 38; hoc est, qui in bono charitatis sunt.

335. II. *Quod operatio Divinæ Providentiæ continue fiat per media ex pura misericordia.* Sunt media & modi Divinæ Providentiæ, media sunt, ex quibus homo fit homo, ac perficitur quoad intellectum & quoad voluntatem; modi sunt, per quos illa fiunt. Media ex quibus homo fit homo, ac perficitur quoad intellectum, communi voce vocantur vera, quæ fiunt ideæ in cogitatione,

tione, & dicuntur res in memoria, & in se sunt cognitiones, ex quibus scientiæ. Omnia illa media in se spectata sunt spiritualia; sed quia sunt in naturalibus, ex indusio seu vestitu suo apparent sicut naturalia, & quædam sicut materialia. Media illa infinita sunt numero, ac infinita sunt varietate; sunt simplicia & composita minus & magis, & sunt imperfecta & perfecta minus & magis. Sunt media pro formanda & perficienda vita civili naturali; tum pro formanda & perficienda vita morali rationali; ut & pro formanda & perficienda vita spirituali cælesti. Media illa succedunt, unum genus post alterum, ab infantia usque ad ætatem hominis ultimam, & post illam in æternum: & sicut succedunt crescendo, ita priora fiunt media posteriorum, ingrediuntur enim omne formatum sicut causæ mediæ, nam ex his omnis effectus seu omne conclusum est efficiens, & inde fit causa; ita posteriora fiunt successive media: & quia hoc fit in æternnm, non datur postremum seu ultimum, quod claudit; nam sicut æternum est absque fine, ita sapientia quæ in æternum crescit est absque fine: si finis sapientiæ foret apud sapientem, periret jucundum sapientiæ ejus, quod consistit in perpetua multiplicatione & fructificatione ejus, & sic jucundum vitæ ejus, & loco ejus succederet jucundum gloriæ, in quo solo non est vita cælestis, fit homo ille sapiens tunc non amplius sicut juvenis, sed sicut senex, & tandem sicut decrepitus. Tametsi sapientia sapientis in Cælo crescit in æternum, usque tamen non datur sapientiæ angelicæ approximatio ad sapientiam Divinam talis, ut illam possit contingere, est comparative sicut dicitur de linea recta circum hyperbolam ducta continue approximante & nusquam tangente; & sicut dicitur de quadrando circulo. Ex his constare potest, quid intelligitur per media, per quæ Divina Providentia operatur, ut homo sit homo, ac ut perficiatur quoad intellectum, & quod hæc media communi voce dicantur vera. Totidem etiam sunt media, per quæ homo formatur & perficitur quoad voluntatem, sed hæc communi voce dicuntur bona; ex his est homini amor, ex illis autem est homini sapientia: conjunctio illorum facit hominem, nam qualis illa est talis est homo: hæc conjunctio est quæ vocatur conjugium boni & veri.

336. Modi autem, per quos Divina Providentia operatur in media, & per media ad formandum hominem, & ad perficiendum illum, sunt etiam infiniti numero & infiniti varietate, totidem quot sunt operationes Divinæ Sapientiæ ex Divino Amore ad salvandum hominem, ita quot sunt operationes Divinæ Providentiæ secundum leges suas, de quibus supra actum est. Quod modi illi arcanissimi sint, supra illustratum est per operationes animæ in corpus, de quibus homo tam parum novit, ut vix aliquid; ut quomodo oculus, auris naris, lingua, cuticula, sentiunt, ac quomodo ventriculus digerit, mesenterium chylificat, hepar sanguinem elaborat, pancreas & lien purificant, renes ab humoribus impuris secernunt, cor illum colligit & distribuit, pulmo illum decantat, & quomodo cerebrum sanguinem sublimat, & e novo vivificat, præter innumera alia, quæ omnia sunt arcana, in quæ vix aliqua scientia potest intrare. Ex his patet, quod adhuc minus possit intrari in

in arcanas operationes Divinæ Providentiæ; satis est quod sciantur Leges ejus.

327. Quod Divina Providentia operetur omnia ex pura Misericordia, est quia ipsa Essentia Divina est purus Amor, & hic est qui per Divinam Sapientiam operatur, & hæc operatio est quæ vocatur Divina Providentia. Quod purus ille Amor sit pura Misericordia, est. 1. Quia operatur apud omnes qui in universo terrarum orbe sunt, qui tales sunt, ut nihil possint ex se. 2. Quod operetur apud malos & injustos æque ac apud bonos & justos. 3. Quod ducat illos in inferno, & inde eripiat illos. 4. Quod ibi perpetuo luctetur cum illis, & pugnet pro illis contra diabolum, hoc est, contra mala inferni. 5. Quod propterea in mundum venerit, & subiverit tentationes usque ad ultimam illarum, quæ fuit passio crucis. 6. Quod continue agat cum immundis ut mundos reddat, & cum insanis ut sanos reddat: ita continue laboret ex pura Misericordia.

338. III. *Quod momentanea salvatio ex immediata Misericordia non dabilis sit.* In antecedentibus ostensum est, quod operatio Divinæ Providentiæ ad salvandum hominem, inchoet ab ejus nativitate, & perstet usque ad finem vitæ ejus, & postea in æternum; tum quod operatio illa continue fiat per media ex pura misericordia; ex his sequitur, quod non detur momentanea salvatio, nec immediata misericordia. Sed quia multi, qui de rebus Ecclesiæ seu religionis non aliquid cogitant ex intellectu, credunt quod ex immediata Misericordia salventur, & inde quod salvatio sit momentanea, & tamen hoc contra veritatem est, & insuper est fides damnosa, interest ut expendatur in suo ordine. 1. Quod fides de momentanea salvatione ex immediata Misericordia capta sit ex statu naturali hominis. 4. Quod hæc fides sit ex ignorantia status spiritualis, qui prorsus diversus est a statu naturali. 3. Quod doctrinæ omnium Ecclesiarum in Christiano Orbe interius spectatæ sint contra momentaneam salvationem ex immediata Misericordia; sed usque quod externi Ecclesiæ homines illam stabiliant. PRIMUM. *Quod fides de momentanea salvatione ex immediata Misericordia, capta sit ex statu naturali hominis.* Naturalis homo ex suo statu non aliter scit quam quod gaudium cæleste sit sicut gaudium mundanum, ac quod similiter influat & recipiatur: pro exemplo, quod sit sicut qui pauper est, dives fit, & sic qui e tristi statu egestatis in felicem statum opulentiæ venit; vel sicut qui vilis est, & fit honoratus, & sic e contemtu in gloriam venit; aut sicut qui e domo luctus in gaudium nuptiarum venit: quia hi status possunt intra diem mutari, & non alia idea est de statu hominis post mortem, patet unde est, quod credatur salvatio momentanea ex immediata Misericordia. In Mundo etiam possunt plures in uno consortio & in una societate civili esse & simul lætari, & tamen omnes differe animis; hoc fit in statu naturali; causa est, quia externum unius hominis potest accommodari externo alterius, utcunque interna dissimilia sunt: ex hoc statu naturali etiam concluditur, quod salvatio sit modo admissio ad angelos in cælum, & quod admissio sit ex immediata Misericordia: quare etiam creditur, quod malis æque possit

dari cælum quam bonis, & quod tunc consociatio sit similis quæ in Mundo, cum differentia quod illa sit plena gaudio. SECUNDUM. *Sed quod hæc fides sit ex ignorantia status spiritualis, qui prorsus diversus est a statu naturali.* De statu spirituali, qui est status hominis post mortem, supra multis in locis actum est, & ostensum, quod unusquisque sit suus amor, & quod nemo possit vivere cum aliis quam cum illis qui in simili amore sunt, & quod si ad alios venit, non respirare possit suam vitam: inde est, quod quisque post mortem veniat in societatem suorum, qui sunt qui in simili amore sunt, & quod hos cognoscat sicut affines & sicut amicos; & quod mirum est, cum illos convenit & videt, est sicut illos ab infantia cognovisset, est affinitas & amicitia spiritualis, quæ hoc facit: imo plus, non potest aliquis in societate habitare in alia domo quam in sua, cuivis in societate sua domus est, quam invenit sibi paratam, ut primum societatem intrat: in consortiis potest esse cum aliis extra suam domum, sed usque non alibi quam in sua morari: & quod adhuc plus est, non potest aliquis in alterius conclavi sedere quam in suo loco, si in alio sit sicut impos mentis & mutus, & quod mirabile est, quisque dum intrat conclave, scit suum locum; similiter fit in Templis; & quoque in cœtibus quando congregati sunt. Ex his patet, quod status spiritualis sit prorsus diversus a statu naturali, ac talis ut aliquis non possit alibi esse quam ubi regnans ejus amor est, ibi enim est jucundum vitæ ejus, & quisque vult in suæ vitæ jucundo esse, & spiritus hominis non potest alibi, quia id facit vitam ejus, imo ipsam respirationem, ut & pulsum cordis ejus; aliter in Mundo naturali, in hoc externum hominis ab infantia edoctum est jucunda alia simulare facie, loquela & gestu, quam illa quæ sunt interni ejus; quare ex statu hominis in Mundo naturali non potest concludi ad statum ejus post mortem, nam status cujusvis post mortem est spiritualis, qui est, quod non possit alibi esse, quam in jucundo sui amoris, quod sibi in mundo naturali per vitam comparavit. Ex his manifeste constare potest, quod nemo possit immitti in jucundum cæli, quod communi voce vocatur gaudium cæleste, qui in jucundo inferni est, seu quod idem, in jucundum boni qui in jucundo mali est; quod adhuc clarius potest concludi ex eo, quod nemini post mortem negetur ascendere in cælum, monstratur ei via, datur copia, & intromittitur; sed dum in cælum venit, & aspiratu jucundum ejus attrahit, incipit angi pectore, & torqueri corde, ac sentire deliquium, in quo se contorquet sicut anguis admotus igni, & cum aversa facie e cælo, & conversa ad infernum, præceps aufugit, nec quiescit quam in societate amoris sui: inde constare potest, quod in cælum venire non sit alicui ex immediata misericordia, proinde quod non solum sit admitti, ut multi in Mundo autumant, tum quod nec sit momentanea salvatio, nam hæc ponit immediatam Misericordiam. Fuerunt quidam qui in Mundo momentaneam salvationem ex immediata Misericordia crediderunt, & dum spiritus facti voluerunt ut jucundum illorum infernale seu jucundum mali, ex Divina Omnipotentia & simul ex Divina Misericordia transmutaretur in jucundum cæleste seu jucundum boni, & quia ita cupiverunt, etiam permissum

missum est ut ab angelis fieret, qui tunc removerunt jucundum illorum infernale; sed illi tunc, quia id erat jucundum amoris vitæ eorum, proinde vita eorum, jacuerunt sicut mortui, absque omni sensu & omni motu, nec possibile fuit insufflare aliam vitam quam suam, quia omnia mentis & corporis eorum, quæ retro versa erant, non potuerunt retorqueri in contrarium, quare resuscitati sunt per immissionem jucundi amoris vitæ eorum; post id dixerunt, quod in illo statu interius sentiverint dirum & quoddam horrendum, quod non voluerunt propalare: quare in Cœlo dicitur, quod facilius sit convertere bubonem in turturem, & serpentem in agnum, quam aliquem spiritum infernalem in angelum cœli. TERTIUM. *Quod doctrinæ Ecclesiarum in Christiano Orbe interius spectatæ sint contra momentaneam salvationem ex immediata Misericordia; sed usque quod externi Ecclesiæ homines illam stabiliant.* Doctrinæ omnium Ecclesiarum interius spectatæ docent vitam; cujusnam Ecclesiæ doctrina est, quæ non docet, quod homo se exploraturus sit, visurus & agniturus sua peccata; confessurus illa, pænitentiam acturus, & dein victurus vitam novam; quis absque hoc monito & præcepto admittitur ad Sanctam Communionem; inquire & confirmaberis. Cujus Ecclesia doctrina est, quæ non fundatur super præceptis decalogi, ac præcepta decalogi sunt præcepta vitæ. Quis homo Ecclesiæ, in quo aliquid Ecclesiæ est, qui non agnoscit, cum audit, quod salvetur qui bene vivit, & condemnetur qui male; quare in Fide symbolica Athanasiana, quæ etiam est Doctrina in toto Christiano Orbe recepta, hæc dicuntur „ Quod Dominus venturus sit ad judicandum vivos & mortuos, & tunc illi qui Bona fecerunt, intrabunt in vitam æternam, & qui Mala fecerunt, in ignem æternum. Ex quibus patet, quod Doctrinæ omnium Ecclesiarum interius spectatæ doceant vitam, & quia docent vitam, doceant quod salvatio sit secundum vitam; ac vita hominis non momento inspiratur, sed formatur successive, & reformatur sicut homo fugit mala ut peccata; proinde sicut novit quid peccatum, ac cognoscit & agnoscit id, & sicut non vult illud, & inde desistit ab illo; & sicut novit etiam illa media, quæ se referunt ad cognitionem Dei; per hæc & illa formatur & reformatur vita hominis, quæ non uno momento possunt infundi; removendum enim est malum hæreditarium, quod in se est infernale, & loco ejus implantandum est bonum, quod in se erit cæleste; homo ex malo suo hæreditario comparari potest buboni quoad intellectum: & serpenti quoad voluntatem, & homo reformatus potest comparari columbæ quoad intellectum, & ovi quoad voluntatem; quare momentanea reformatio & inde salvatio foret comparative sicut momentanea conversio bubonis in columbam, ac serpentis in ovem; quis non videt, qui scit aliquid de vita hominis, quod hoc non detur; nisi bubonis & serpentis natura auferatur, & columbæ & ovis natura implantetur. Notum etiam est, quod omnis intelligens possit intelligentior fieri, & omnis sapiens sapientior, & quod intelligentia & sapientia apud hominem possit crescere, & apud quosdam crescat, ab infantia usque ad finem vitæ ejus, & quod homo sic continue perficiatur; quid non plus intelligentia & sapientia spiritualis, hæc per duos gradus supra intelligentiam & sapientiam naturalem ascendit, & cum ascendit, fit angelica, quæ

est ineffabilis; quod hæc apud angelos crescat in æternum, supra dictum est: quis non comprehendere potest, si vult, quod impossibile sit, quod id, quod perficitur in æternum, sit perfectum in instanti.

339. Ex his nunc patet, quod omnes qui cogitant ex vita de salvatione, non cogitent de aliqua salvatione momentanea ex immediata Misericordia, sed de mediis salutis, in quæ & per quæ Dominus secundum leges Divinæ suæ Providentiæ operatur, ita per quæ homo a Domino ex pura Misericordia ducitur. At illi, qui non cogitant ex vita de salute, ponunt momentaneum in salvatione, ac immediatum in Misericordia; ut faciunt illi qui separant fidem a charitate, charitas est vita, & momentaneum fidei ponunt, & si non prius, circa ultimam mortis horam; & hoc quoque faciunt illi, qui remissionem peccatorum absque pænitentia credunt esse absolutionem a peccatis, & sic salvationem, & obeunt Sanctam Cœnam; tum qui fidunt indulgentiis monachorum; & qui precibus illorum pro defunctis; ac dispensationibus ex potestate sibi vindicata super animas hominum.

340. IV. *Quod momentanea salvatio ex immediata Misericordia sit præster volans in Ecclesia*: per præsterem volantem intelligitur malum ex igne infernali lucens, simile quod per præsterem volantem apud Esajam „ Ne læteris Philisthæa tota, quod fracta sit virga percutiens te, nam e radice serpentis exibit basiliscus, cujus fructus præster volans „ XIV: 29. Tale malum volat in Ecclesia, quando momentanea salvatio ex immediata Misericordia creditur; nam per id 1 aboletur religio, 2. Inducitur securitas.' 3. Et damnatio imputatur Domino. Quod concernit Primum. *Quod per id aboleatur religio*: sunt duo essentialia & simul universalia religionis, Agnitio Dei & Pænitentia; hæc duo vana sunt illis, qui credunt salvari ex sola Misericordia, utcunque vivunt, nam quid opus pluribus, quam dicere, Miserere mei Deus, de omnibus reliquis, quæ religionis sunt, in caligine sunt, imo caliginem amant: de Primo essentiali Ecclesiæ, quod est Agnitio Dei, non aliud cogitant, quam quid Deus, quis vidit Illum; si dicitur quod sit & quod sit unus, dicunt quod sit unus, si dicitur quod sint tres, etiam dicunt quod sint, sed quod tres nominandi sint Unus: hæc est agnitio Dei apud illos. De Altero essentiali Ecclesiæ, quod est Pænitentia, nihil cogitant, consequenter nec de aliquo peccato, & tandem non sciunt quod aliquod peccatum sit; & tunc audiunt & hauriunt cum voluptate, quod Lex non damnet, quia Christianus sub ejus jugo non est, si dicas modo, Miserere mei Deus propter Filium, & salvaberis; hæc est pænitentia vitæ apud illos. Sed remove pænitentiam, seu quod idem est, separa vitam a religione, quid superest nisi quam vox, Miserere mei; inde est, quod nec aliud potuerint dicere, quam quod salvatio sit momentanea per illas voces, & si non prius, usque circa mortis horam: quid tunc Verbum illis, nisi quam vox obscura & ænigmatica ex tripode in antro emissa; aut sicut responsum non intellectum ex oraculo idoli. Verbo, si removes pænitentiam, hoc est, separas vitam a religione, quid homo tunc aliud quam malum ex igne infernali lucens, seu præster volans in Ecclesia; nam absque pænitentia est homo in malo, & malum est infernum. Secundum. *Quod per fidem momentaneæ salvationis*

ex pura & sola Misericordia inducatur securitas vitæ. Securitas vitæ oritur vel ex fide impii quod non sit vita post mortem, vel ex fide separantis vitam a salvatione, hic tametsi crederet vitam æternam, usque cogitat, sive bene vivam sive male vivam, salvari possum, quoniam salvatio est pura Misericordia, & Misericordia Dei est universalis, quia non vult alicujus mortem; & si forte incidit cogitatio quod Misericordia imploranda sit per voces fidei receptæ, potest cogitare, quod hoc possit fieri, si non prius, usque ante mortem; omnis homo qui in illa securitate est, nihili facit adulteria, defraudationes, injustitias, violentias, blasphemationes, vindictas; sed carnem suam & spiritum suum ad omnia illa relaxat; nec scit quid spirituale malum & ejus concupiscentia; si audit aliquid de hoc ex Verbo, est comparative sicut id quod incidit in ebenum & resilit, vel sicut id quod incidit in scrobem & absorbetur. TERTIUM. *Quod per illam fidem damnatio imputetur Domino.* Quis non potest concludere, quod non homo, sed Dominus in culpa sit, si non salvatur, dum unumquemvis potest salvare ex pura Misericordia: si dicitur, quod medium salvationis sit fides; sed quis homo est cui non dari potest illa fides, est enim illa solum cogitatio, quæ potest infundi in omni statu spiritus abstracti a mundanis, etiam cum fiducia; & ille quoque potest dicere, non possum illam sumere a meipso; si itaque non datur, & homo damnatur, quid damnatus aliud cogitare potest, quam quod Dominus in culpa sit, qui potuit & non voluit; annon id foret Ipsum vocare immisericordem; ac insuper in excandescentia fidei suæ potest dicere, cur tot damnatos potest videre in inferno, cum tamen momento potest salvare omnes ex pura Misericordia, & plura similia, quæ non aliter vocari possunt quam nefandæ insimulationes contra Divinum. Ex his nunc constare potest, quod fides momentaneæ salvationis ex pura Misericordia, sit præster volans in Ecclesia.



IGnoscatis quod hæc adjiciantur, ut superfluum chartæ impleatur: ascenderunt quidam spiritus ex permissione ab Inferno, & mihi dixerunt, scripsisti multa ex Domino, scribe etiam aliquid e nobis; respondi quid scribam, dicebant scribe, quod unusquisque spiritus, sive bonus sive malus sit, in suo jucundo sit, bonus in sui boni jucundo, & malus in sui mali jucundo; quæsivi quid vestrum jucundum, dixerunt quod esset jucundum adulterandi, furandi, defraudandi, mentiendi; & iterum quæsivi, qualia sunt jucunda illa, dixerunt quod sentiantur ab aliis sicut fætores ex stercoribus, & sicut putores ex cadaveribus, & sicut nidores ex urinis stagnatis; dixi, sunt illa vobis jucunda, dixerunt quod sint jucundissima; dixi, tunc estis sicut immundæ bestiæ, quæ in talibus degunt, responderunt si simus, sumus, sed talia sunt deliciæ narium nostrarum. Quæsivi, quid plura e vobis scribam, dixerunt, hoc, quod unicuivis liceat in suo jucundo esse, etiam immundissimo, ut illud vocant, modo non infestet bonos spiritus & angelos, sed quia non aliter potuimus quam illos infestare, abacti sumus, & dejecti in infernum,

ubi patimur dira; dixi, cur infestavistis bonos, responderunt quod non potuerint aliter, est sicut furor invadat, cum vident aliquem angelum, & sentiunt sphæram Divinam circum illum; tunc dixi, sic estis etiam sicut feræ; quo audito supervenit furor, qui apparuit sicut ignis odii, & ne damnum inferrent, in infernum retracti sunt. De Jucundis sentitis ut odores ac ut nidores in Mundo spirituali, videatur supra, n. 303. 304. 305. 324.

FINIS.

